

Programmarekening

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
Samenstelling van het bestuur	7
Voorstel raad	9
1 Investeringsfonds Impuls Ede	10
1.1 Speerpuntprogramma's	12
Duurzaamheid	13
Food	17
KennisAs	22
Buitengebied	24
Levendig centrum	28
Citymarketing	31
Integrale aanpak Bedrijventerreinen en Locaties	35
2 Programmaverantwoording	37
1. Maatschappelijke voorzieningen	38
2. Preventieve ondersteuning	43
3. Individuele ondersteuning	54
4. Economie en mobiliteit	66
5. Ruimtelijke ontwikkeling	72
6. Veiligheid	82
7. Kwaliteit leefomgeving	87
8. Bestuur en organisatie	93
3 Financiën	102
3.1 Financieel resultaat	102
3.2 Resultaatbestemming	104
3.3 Financiële positie	105
4 Paragrafen	107
4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	107
4.2 Lokale heffingen	111
4.3 Onderhoud kapitaalgoederen	114
4.4 Financieringen (Treasuryparagraaf)	119
4.5 Bedrijfsvoering	122
4.6 Verbonden partijen	129
4.7 Grondbeleid	135
4.8 Grote projecten	139
5 Jaarrekening	150
5.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	150
5.2 Overzicht van baten en lasten en toelichting	153

5.3 Balans en toelichting	159
5.4 Bijlagen bij de jaarrekening	173
Bijlage 1 - Overzicht van reserves.....	174
Bijlage 2 - Doel reserves	176
Bijlage 3 - Overzicht van voorzieningen	179
Bijlage 4 - Single Information Single Audit verantwoording	180
6 Bijlagen.....	183
Bijlage 1 - Kerngegevens.....	184
Bijlage 2 - Overzicht baten en lasten per taakveld.....	186
Bijlage 3 - Overzicht vaste activa.....	188
Bijlage 4 - Overzicht van restantkredieten	189
Bijlage 5 - Overzicht van opgenomen geldleningen.....	203
Bijlage 6 - Toelichting paragraaf Weerstandsvermogen	204
Bijlage 7 - Overzicht (Depla)beleidsindicatoren	206
Bijlage 8 - MPG 2018	208

Voorwoord

Inleiding

Dit is de Programmarekening 2017 van de gemeente Ede. U leest in dit document aan welke opgaven, programma's en projecten de gemeente Ede, samen met partners, bewoners en andere overheden, heeft gewerkt en welke resultaten wij hebben gerealiseerd. De resultaten worden steeds meer in co-creatie met maatschappelijke partners en bewoners gerealiseerd. De gemeente werkt van buiten naar binnen. De gemeente werkt waar mogelijk participatief en gebiedsgericht.

In deze inleiding samenvattend een aantal grote ontwikkelingen in 2017 waarover u later in deze programmarekening uitgebreider leest.

Investeringsfonds Impuls Ede

Het in 2015 ingestelde Investeringsfonds Impuls Ede is weer een jaar langer onderweg. In 2017 kwamen de programma's en projecten in het in 2015 ingestelde Investeringsfonds Impuls Ede verder op stoom. De uitvoering van de afgesproken resultaten ligt op schema. In 2017 is € 4,7 miljoen beschikbaar gesteld uit het fonds, hiervan is ruim 80% besteed.

Food, KennisAs, WFC en Duurzaamheid

Veelal samen met partners uit het bedrijfsleven, kennisinstellingen en andere overheden is gewerkt aan de doelstellingen van de speerpunten food, KennisAs, WFC en duurzaamheid. Dit leidde tot bijzondere resultaten waarmee Ede en de regio zich positioneren in het landelijke en internationale speelveld. Denk daarbij aan het noemen van Regio FoodValley in het Regeerakkoord, het winnen van de Milan Pact Award voor het voedselbeleid, het versterken van het draagvlak van het World Food Center bij het bedrijfsleven en andere overheden en het aantrekken van zakelijke events. Er zijn belangrijke besluiten genomen over bijvoorbeeld de Routekaart Ede Energie Neutraal en het aardgasloos nieuw bouwen. Verder werkten we met onze partners van de KennisAs aan startersfaciliteiten en de toolbox voor acquisiteurs. Ook in het kader van de zogenaamde citydeals rond voedsel, kennis, duurzaamheid en Gelrestad is met het rijk en met andere steden en belangrijke partners gewerkt aan de speerpunten.

Daarnaast heeft de gemeente Ede in 2017 op deze speerpunten prioriteit gegeven aan het ondersteunen en faciliteren van bewoners en lokale partners. Denk daarbij aan de vele initiatieven rond voedselvaardigheid van inwoners en het moestuinen-project voor schoolkinderen. Ook hebben we bewoners, bedrijven en vervoerders met succes gestimuleerd om werk te maken van duurzame energie en energiebesparing. Onderwijs- en kennisinstellingen langs de KennisAs investeren steeds meer in food en kennis. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de lector voeding en gezondheid die onlangs door de CHE is aangesteld. De Wereldvoedseldag werd in 2017 in Ede georganiseerd en de eerste bedrijvigheid en activiteiten op het terrein van het World Food Center is gerealiseerd.

Levendig centrum, programma buitengebied, het IABW en citymarketing

Rode draden door deze speerpunten in 2017 zijn kwaliteit en promotie en marketing.

Het speerpunt buitengebied investeerde in omgevingskwaliteit en een vitale agrarische sector. Door inspanningen bij speerpunt Levendig Centrum verbeterde de kwaliteit van het centrum onder meer door herinrichting en gevelverbetering.

In het buitengebied werd geïnvesteerd in de promotie en marketing van het toeristisch potentieel, het levendig centrum werkte samen met ondernemers aan de promotie en marketing van het centrum onder meer door

evenementen en festivals. Citymarketing richtte zich, naast de voorbereidingen voor de externe citymarketing-organisatie, op zakelijke events en de promotie en marketing op de aandachtsgebieden Veluwe en food.

De Integrale Aanpak Bedrijventerreinen en Werklocaties is in 2017 afgerond en heeft geresulteerd in een verkoop van 6,9 hectare en een intensivering van promotie en marketing van onze bedrijventerreinen en werklocaties.

Programmaverantwoording 2017

Beleid en voorzieningen

In het laatste hele jaar van deze collegeperiode is veel beleid in uitvoering gegaan. In de verantwoordingen op de programma's leest u daar meer over. We stippen hier enkele zaken aan.

Denk op sociaal gebied bijvoorbeeld aan de uitwerking van het minima- en schuldenbeleid in inkomensondersteuning en de verbetering van de schuldenaanpak. Mantelzorgbeleid is geïmplementeerd. De oprichting van Werkkracht per 1 januari 2018 is in 2017 intensief voorbereid. Hulp in het huishouden is verbreed naar thuisondersteuning. Het WSP is verder doorontwikkeld.

Ook in de fysieke leefomgeving zijn mooie resultaten behaald. Delen van het Fietsplan zijn uitgevoerd. De gebiedsopgave Veluwe is verder geïmplementeerd. Er zijn nieuwe prestatieafspraken gemaakt met de woningcorporaties. Er is hard gewerkt aan de verbetering van de luchtkwaliteit. Er is veel nieuwbouw gerealiseerd, waaronder ook sociale woningbouw.

Op het gebied van veiligheid is de groepsaanpak geïntensiveerd en de samenwerking rond het interventieteam is versterkt.

Het voorzieningenniveau in Ede is in 2017 versterkt door onder de start van de realisatie van de topsporthal. Het cultuurfonds is in 2017 opgericht.

Door gebrek aan draagvlak bij de gemeenteraad zijn de ambities van het college op het World Art Center (voorheen Exposeum) en Skaeve Huse niet gerealiseerd in 2017.

Participatie

De resultaten worden steeds meer in co-creatie met maatschappelijke partners en bewoners gerealiseerd. De gemeente werkt van buiten naar binnen. De gemeente werkt waar mogelijk gebiedsgericht. In 2017 was voor de ontwikkeling van de organisatie participatie een belangrijk thema. Wij vragen meer van bewoners, maar bewoners hebben daarbij ook verwachtingen over de rol van gemeente. In 2017 is een aanpak gestart om bestuur en organisatie beter toe te rusten op de uitdagingen die participatie met zich meebrengt.

Op vele terreinen zijn nieuwe en innovatieve manieren van werken nodig. Om die reden zijn in 2017 diverse pilots gestart waarin we met bewoners en partners experimenteren met nieuwe werkwijzen. Denk daarbij aan de pilot Ede West, de sociale wijkonderneming in Hoogbouw Ede-Zuid, de leefstijlcoaches in het buitengebied, de pilot SamenWerkBedrijf en de pilot laagdrempelige ontmoetingsplekken.

Financieel resultaat

De jaarrekening sluit met een positief resultaat van € 5,0 miljoen. Het bestaat uit voordelen op zowel de reguliere bedrijfsvoering als grondzaken van respectievelijk € 2,3 en € 2,7 miljoen. Voor een goed beeld moet u het financieel resultaat lezen in relatie tot de geleverde prestaties. De programmaverantwoording helpt u hierbij. In het kort lichten we een aantal in het oog springende afwijkingen toe. Een compleet overzicht treft u in hoofdstuk 3 'Financiën'.

In het sociaal domein zien we na overschotten in de eerste jaren het voordeel omslaan in een nadeel van € 3 miljoen, veroorzaakt door kortingen in de budgetten van het Rijk in combinatie met een stijging van de

zorgvraag. Verder zien we dat de (reguliere) exploitatiebudgetten door de jaren heen steeds beter worden benut. Dat betekent dus minder voordelig resultaat door onderuitputting van budgetten.

Het resultaat van grondzaken is opgebouwd uit meerdere componenten. Het afronden van een aantal grondexploitaties draagt voor € 2,8 miljoen bij aan het voordeel. Nieuw in 2017 is dat we tussentijds winst nemen op grondexploitaties. Gebruikelijk was dat we de winst namen op het moment van afsluiten van een exploitatie. Een verplichting vanuit de boekhoudregels draagt ons op om tussentijds winst te nemen, € 4,2 miljoen voordeel. In het najaar heeft u besloten om de huidige grondexploitatie Kernhem Noord stop te zetten in afwachting van ontwikkeling na 2025, een nadeel van € 3,6 miljoen.

Rekening houdend met een aantal technische resultaatbestemmingsvoorstellen leidt de afwikkeling van het resultaat tot een storting van € 1,8 miljoen in de Algemene reserve bodemvoorziening en € 2,7 miljoen in de Bedrijfsreserve Grondzaken. Eind 2017 hebben we € 24,5 miljoen in de Algemene reserve. Ede behoudt een solide financiële positie.

Samenstelling van het bestuur

College van B en W

Het college van burgemeester en wethouders was per 31 december 2017 als volgt samengesteld:

Burgemeester René Verhulst

Burgemeester René Verhulst is verantwoordelijk voor de volgende onderwerpen (portefeuilles): Algemeen bestuurlijke zaken, Coördinerende en bevorderende rol bij strategische onderwerpen op het gebied van de Visie Ede 2025, Integrale veiligheid.

Wethouder Harry van Huijstee

Wethouder Harry van Huijstee is lid van de Partij van de Arbeid (PvdA). Hij is verantwoordelijk voor de volgende onderwerpen (portefeuilles): Wonen, Ruimtelijke Ontwikkeling Stedelijk gebied, Nieuwbouwprojecten, Welzijn en Wijk aanpak, Permar, Burgerparticipatie, Emancipatie en antidiscriminatie, Bedrijfsvoering.

Wethouder Gerrie Ligtelijn-Bruins

Wethouder Gerrie Ligtelijn-Bruins is lid van GemeenteBelangen. Zij is loco-burgemeester en verantwoordelijk voor de volgende onderwerpen (portefeuilles): Wmo/Awbz, waaronder voor mensen met beperking, met psychiatrische aandoening en ouderen, Werk en Participatie, Inkomen, Gezondheidszorg, Coördinatie 3 decentralisaties sociaal domein.

Wethouder Leon Meijer

Wethouder Leon Meijer is lid van de ChristenUnie. Hij is verantwoordelijk voor de volgende onderwerpen (portefeuilles): Jeugdzorg, Sociale infrastructuur, Food, Beheer openbare ruimte (BOR), Verkeer en Vervoer, Milieu, Waterbeleid, Duurzaamheid.

Wethouder Willemien Vreugdenhil

Wethouder Willemien Vreugdenhil is lid van het Christen-Democratisch Appèl (CDA). Zij is verantwoordelijk voor de volgende onderwerpen (portefeuilles): Arbeidsmarkt en Participatiewet, Werkgelegenheid en werkgelegenheidsbevorderende maatregelen, Economie, Regio FoodValley, KennisAs Ede Wageningen, Ruimtelijke Ontwikkeling buitengebied en dorpen, Natuur en Landschap, Agrarische zaken.

Wethouder Johan Weijland

Wethouder Johan Weijland is lid van D66. Hij is verantwoordelijk voor de volgende onderwerpen (portefeuilles): Grondzaken, Veluwe Poort, Maatschappelijk vastgoed, Levendig centrum, Onderwijs, Cultuur, Sport.

Gemeentesecretaris Jeroen van Delden

Jeroen van Delden is de gemeentesecretaris/algemeen directeur. Hij is de eerste beleidsadviseur van het college van burgemeester en wethouders en vormt de verbinding tussen het college en de ambtelijke organisatie.

Gemeenteraad

De Edese gemeenteraad bestaat uit 39 raadsleden. Burgemeester René Verhulst is de voorzitter van de gemeenteraad. Gerrit Hagelstein is de griffier.

De raad was per 31 december 2017 als volgt samengesteld:

burgerBelangen	2 zetels
CDA	6 zetels
ChristenUnie	6 zetels
D66	4 zetels
Fractie Alexander Vos de Wael	1 zetel
Fractie Görgülü	1 zetel
GemeenteBelangen	5 zetels
GroenLinks/PE	2 zetels
PvdA	2 zetels
SGP	7 zetels
VVD	3 zetels

Voorstel raad

1. De Programmarekening 2017 vast te stellen.
2. Aan de Algemene reserve bodemvoorziening toe te voegen € 1.813.000.
3. Aan de Bedrijfsreserve Grondbedrijf toe te voegen € 2.700.000.
4. Tot de volgende specifieke resultaatbestemmingsvoorstellen:

a. Beschikbaar houden middelen Aanpak discriminatie in het onderwijs	€ 50.000
b. Beschikbaar houden middelen Inclusie	€ 70.000
c. Beschikbaar houden middelen Implementatiekosten Werkkracht	€ 370.000
d. Beschikbaar houden middelen Plan aanpak statushouders	€ 174.000
e. Beschikbaar houden middelen Inpassingsstudie Brandweerkazerne Bennekom	€ 45.000
f. Beschikbaar houden middelen Arbeidsparticipatie mensen met een psychische beperking	€ 90.000
g. Te onttrekken aan de reserve Bodemsanering	€ 300.000
5. De reserve Matching op te heffen.
6. Op basis van het Meerjarenprogramma Grondexploitatie 2018:
 - a. Akkoord te gaan met de afsluiting van de complexen Amsterdamseweg, VP AZO-terrein Moskee, Peppelensteeg-Sport en Veldjesgraaf II Ederveen.
 - b. Akkoord te gaan met het beschikbaar stellen van € 19,4 miljoen voor te maken kosten in 2018 en uit te gaan van te realiseren opbrengsten van € 31,2 miljoen in 2018 voor het programma 5 – Ruimtelijke ontwikkeling.
 - c. Akkoord te gaan met het beschikbaar stellen van € 8,4 miljoen voor te maken kosten in 2018 en uit te gaan van te realiseren opbrengsten van € 11,9 miljoen in 2018 voor het programma 4 – Economie en Mobiliteit.
7. De door het college van burgemeester en wethouders opgelegde geheimhouding op de bij het Meerjarenperspectief Grondexploitaties 2018 behorende 'Risicoanalyse Grondexploitaties 2018' te bekrachtigen.

1 Investeringsfonds Impuls Ede

Het in 2015 ingestelde Investeringsfonds Impuls Ede is weer een jaar langer onderweg. In 2017 kwamen de programma's en projecten in het Investeringsfonds Impuls Ede verder op stoom. De uitvoering van de afgesproken resultaten ligt op schema. In 2017 is € 4,7 miljoen beschikbaar gesteld uit het fonds, hiervan is 80% besteed.

Overzicht Investeringsfonds Impuls Ede		bedragen x € 1.000	
Speerpunt	Begroting 2017	Rekening 2017	
Food (programma 4)	1.008	940	
KennisAs Ede Wageningen (programma 4)	335	53	
IABW (programma 4)	275	173	
Levendig centrum (programma 4)	665	681	
Duurzaamheid (programma 5)	847	577	
Buitengebied (programma 5)	981	981	
Vervolg mEdemaken (programma 8)	40	0	
Citymarketing (programma 8)	270	131	
Evenementen (programma 8)	246	201	
Totaal	4.667	3.737	

In onderstaande figuur is aangegeven in hoeverre de budgetten en prestaties per speerpunt zijn uitgegeven/uitgevoerd.

Dit diagram geeft een beeld hoever we zijn met het realiseren van de prestaties. Voor een deel van de prestaties is ook in 2018 budget beschikbaar gesteld; deze konden daarom in 2017 nog niet zijn afgerond.

In de volgende paragrafen is per speerpunt een toelichting gegeven op de ontwikkelingen in het afgelopen jaar. Ook zijn enkele indicatoren opgenomen die verwijzen naar de doelen die per speerpunt zijn beoogd.

In het [dashboard](#) zijn meer indicatoren over de speerpunten opgenomen. Naast het dashboard biedt ook de Food Monitor Ede inzicht in de economische aspecten van de speerpunten Food, KennisAs Ede Wageningen en IABW.

Bij de speerpunten wordt ook altijd een korte verantwoording gegeven op de speerpunten Veluwe Poort en World Food Center omdat ze in respectievelijk Visie Ede en het collegeconvenant 2014-2018 als speerpunten zijn benoemd en relatie hebben met de andere speerpunten. In de paragraaf grote projecten worden beide projecten nader toegelicht.

Veluwe Poort

Op Maurits noord, Simon Stevin en Elias Beeckman worden acht grote voormalige legeringsgebouwen momenteel gerestaureerd en verbouwd. Dit geldt ook voor een aantal voormalige stallen op Maurits noord. Voor wat betreft de nieuwbouw is het een productief jaar geweest; veel vrije kavels zijn opgeleverd en op Maurits noord en Simon Stevin is gestart met de nieuwbouw van circa 120 woningen. Op het voormalige Enka-terrein zijn 74 woningen en 3 kavels opgeleverd.

Met het onherroepelijk worden van de bestemmingsplannen voor de OV-knoop en oostelijke spoorzone is de weg juridisch vrij om te starten. Er is nog geen uitspraak over het bestemmingsplan Parklaan vanwege de Europese discussie over de PAS. Voor de oversteek van de Emmalaan is een participatietraject met belanghebbenden doorlopen.

World Food Center

In 2017 is samen met de betrokken bedrijven een concept-plan voor de WFC Experience uitgewerkt. De Provincie Gelderland heeft 15 miljoen gereserveerd als bijdrage aan de Experience. In de Tweede Kamer is een motie aangenomen die de ontwikkeling van het WFC ondersteunt.

Voor het WFC-gebied is samen met WFCD een integraal gebiedsconcept ontwikkeld, dat uitgaat van een menging van werken, wonen en verblijven en dat volop kansen biedt om een onderscheidend vestigingsmilieu voor bedrijven te ontwikkelen.

1.1 Speerpuntprogramma's

Leeswijzer

De voortgang van de prestaties bij het onderdeel 'Wat gaan we daarvoor doen?' wordt aangegeven met de volgende kleuren:

afgerond

ligt op schema

vraagt aandacht

Prestaties die zijn afgerond of op schema liggen worden in principe niet toegelicht. Wanneer iets bijzonders te melden is of bij omvangrijke projecten wordt wel nadere informatie verstrekt. Als een prestatie aandacht vraagt geven we een toelichting.

Duurzaamheid

Het speerpunt duurzaamheid is vooral gericht op het thema energie; het gaat hierbij om hernieuwbare energie en energiebesparing. Daarnaast richt het programma zich op duurzame mobiliteit en meer waarde uit afval.

Wat willen we bereiken?

- Hernieuwbare energie: 20% duurzame energie in 2020.
- Energiebesparing: in bestaande bouw een daling van het verbruik van energie van gemiddeld 1,5% energie per jaar (tot 2020, ten opzichte van 2007).
- Duurzame mobiliteit: toename van het fietsgebruik en afname van de CO2 uitstoot in het verkeer.
- Afval apart, daar maken we meer van: 75% bron gescheiden afvalinzameling in 2019 (130 kg).

Daarnaast willen wij dat bewoners, bedrijven, instellingen en onderwijs in Ede zich actief inzetten voor duurzaamheid. Wij willen innovatief zijn en een voorbeeldfunctie vervullen voor andere gemeenten op gebied van duurzaamheid.

Indicatoren

Naam indicator	Meting 2014	Meting 2015	Meting 2016	Meting 2017	Streef-waarde
Percentage duurzame energie ten opzichte van energiegebruik in gemeente Ede	6,4	8,8	11,6	-	2020: 20
Hernieuwbare elektriciteit	1,1	3,1	-	-	
<i>Indicator Depla</i>					
Percentage brongescheiden huishoudelijk afval	59	58	59,5	65	75
<i>Met het nieuwe beleid van eind 2016 is de doelstelling van het huishoudelijk afval veranderd van afvalscheiding naar brongescheiden inzameling van huishoudelijk afval. Het verschil is de nascheiding bij de afvalenergiecentrale.</i>					
Aantal kg huishoudelijk restafval per jaar	207	200	196	168	130
Percentage in Ede opgewekte duurzame energie	6,1	5,9	-	-	2020: 20
<i>Het aandeel hernieuwbare energie als percentage van het totale energieverbruik in de gemeente</i>					
Energiegebruik gebouwde omgeving (in Terajoule)	4.735	4.665	4.666		1,5% p/jr.
Percentage woningen met zonnepanelen in Ede	3,47	4,74			
<i>Aandeel woningen met zonnepanelen</i>					
Percentage woningen met zonnepanelen Nederland	3,26	4,41			
<i>Aandeel woningen met zonnepanelen</i>					
Aantal elektrische auto's per 10.000 auto's	26,9	39,4	65,5	-	Stijging
Mobiliteit - percentage groene auto's wagenpark gemeente Ede	7,0	11,0	25,0	27,0	60,0
<i>Aandeel auto's dat op biogas rijdt of elektrisch is, in het bezit van de gemeente Ede.</i>					
Oordeel inwoners duurzaamheid gemeente Ede	6,5	-	6,5	-	
<i>Uitgedrukt in rapportcijfer van 1 t/m 10, waarbij 1 = helemaal niet duurzaam, 10 = zeer duurzaam. Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>					
Oordeel inwoners eigen duurzame leefstijl	6,6	-	6,6	-	7
<i>Uitgedrukt in rapportcijfer van 1 t/m 10, waarbij 1 = helemaal niet duurzaam, 10 = zeer duurzaam. Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>					

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Het programma Duurzaamheid loopt op basis van de gemeten indicatoren op schema. Hieronder per onderdeel een toelichting van de belangrijkste activiteiten in 2017:

Hernieuwbare energie

- De Routekaart Ede Energieneutraal is opgeleverd en aangeboden aan de gemeenteraad.
- In 2017 zijn er voor meerdere gebouwen van het gemeentelijk vastgoed contracten afgesloten met het warmtenet. Bij elkaar worden hiermee 61 Woningequivalenten (WEQ) aangesloten. Er zijn gesprekken met het warmtenet over nog eens 323 WEQ.
- Het totaal aantal aansluitingen op het warmtenet is uitgebreid van 10.000 naar 14.000 WEQ.
- In het kader van het Postcoderoosproject zijn in 714 zonnepanelen op gemeentelijk vastgoed geïnstalleerd.
- Er wordt onderzocht of het mogelijk is om een deel van de aardwarmte die Parenco (Renkum) over heeft, te leveren aan het Edese warmtenet.
- Er is nader onderzoek gedaan naar geschikte locaties voor windenergie. Besluitvorming over realisatie verwachten we in 2018.
- Aardgasloze nieuwbouw werd in Ede uitgangspunt.
- Met behulp van de stimuleringslening installeerden woningeigenaren onder andere 2.000 zonnepanelen.
- Circa 20 bedrijven in het buitengebied lieten een gratis zonnescan uitvoeren. In 2018 volgen nog 40 scans.
- In 2017 zijn voorbereidingen getroffen waardoor vanaf 2018 de gemeentelijke organisatie duurzame elektriciteit van Nederlandse oorsprong gebruikt.

Duurzame mobiliteit

- Een aantal bedrijven, ACV, Rijkswaterstaat en gemeente Ede onderzoeken de mogelijkheden en haalbaarheid van het rijden op waterstof.
- In 2017 is geborgd dat in het nieuwe busstation elektrische bussen kunnen worden opgeladen en dat de P&R-garage voldoende is toegerust op de verwachte groei van elektrisch vervoer.
- Er zijn laadpalen geplaatst, in 2017 stonden er in Ede in totaal 152 laadpalen.
- De Keobike van Syntus is gelanceerd. Op 4 plekken binnen Ede staan carrousels met 12 fietsen.
- In 2017 reed 30% van het gemeentelijke wagenpark op duurzame energie.
- Het project Zonnefietsen is in goed overleg met de initiatiefnemer beëindigd vanwege het ontbreken van een sluitende businesscase.

Energiebesparing in de (bestaande) bouw

- Door campagne 'project e' zijn er 125 gratis energiebespaaradviezen en 220 stimuleringsleningen verstrekt.
- Met de woningbouwcorporaties is afgesproken om de inzet van energiecoaches te intensiveren en de stimuleringslening open te stellen voor huurders.
- Van de lantaarnpalen in de openbare ruimte is 33% voorzien van LED-verlichting.
- De gemeente en EBC ontwikkelden een initiatief om bedrijven te stimuleren energiemaatregelen te nemen. De deelnemende bedrijven worden niet bezocht in het kader van energietoezicht.

Meer waarde uit afval

- Voor de grondgebonden woningen PMD containers ingevoerd.
- Samen met programma Food is de Food Battle georganiseerd.
- Ondernemers en regiogemeenten startten een initiatief om te verkennen wat nodig is om circulaire economie te stimuleren en onderzoeken. In 2018 besluit de gemeente Ede hoe zij met dit thema verder wil.

Communicatie, participatie en innovatie

- De routekaart Ede Energieneutraal is gemaakt in samenwerking met circa 25 belanghebbenden uit de gemeente Ede, verenigd in de 'denktank Ede Energieneutraal'.
- De energiebesparingscampagne 'Project e' is gestart, deze is gericht op eigenaren van de bestaande bouw.
- Er zijn 4 vrijwilligers opgeleid als energieambassadeur, vanuit het energieloket helpen zij buurtgenoten met de eerste stappen op het gebied van energiebesparing.
- Voor de taakgroep Kerk & Milieu/Samenleving kochten we het concept 'Energyparty'. Dit concept verleidt mensen om met energiebesparing aan de slag te gaan.
- Basisschoolleerlingen en werknemers van Edese bedrijven werden door middel van campagnes gestimuleerd om met duurzaam vervoer naar school en werk te gaan.
- In de wijk Kernhem zijn door KenHem-community 2 elektrische deelauto's in gebruik genomen. Gemeente Ede heeft de oplaadvoorzieningen geregeld.

Wat heeft het gekost?

Prestaties Duurzaamheid	bedragen x € 1.000		
	Beschikbaar gesteld budget 2017	Besteed in 2017	Realisatie prestatie
T.b.v. het doel: 20% hernieuwbare energie in 2020	210	130	
Te besteden aan:			
• Opgestelde gemeentelijke en regionale routekaart Energieneutraal 2050 wordt vastgesteld en vertaald naar (middel)lange termijn			
• Verdere verkenning locaties zonneweides en windturbines			
• Er is een platform Ede energieneutraal met deelname van belangrijke stakeholders, gericht op het verwerven van draagvlak en het organiseren van denk- en daadkracht, met het oog op de doelstelling energieneutraal			
• Uitrol warmtenet, waarbij wordt ingezet op 13.000 aangesloten woningequivalenten eind 2018			
• Inzet van stimulerende maatregelen voor inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven om alleen duurzame energie (aardgasloos) te gebruiken			
• Onderzoeken of het mogelijk is om: - o Voor heel Ede aardgasloze nieuwbouw als standaard uitgangspunt te hanteren - o Woningen in bestaande wijken te ontkoppelen van aardgas			
T.b.v. het doel: energiebesparing in de (bestaande) bouw: daling van het verbruik van energie: gem. 1,5% energiebesparing per jaar	260	174	
Te besteden aan:			
• Stimulerende maatregelen voor inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven			
• Realiseren van energiebesparingsmaatregelen voor gemeentelijke gebouwen zodanig dat een sprong wordt gemaakt in de energielabels			
T.b.v. het doel: toename van het fietsgebruik en afname van de CO² uitstoot in het verkeer	202	106	
Te besteden aan:			
• Stimulerende maatregelen om het fietsgebruik te vergroten			
• Uitbreiding laadinfrastructuur elektrisch rijden en rijden op alternatieve brandstoffen			
• Vergroening wagenpark gemeente Ede			
T.b.v. doel: Minder afval en meer hergebruik/circulair ondernemen. Van 220 naar 100 kilo restafval per inwoner per jaar	15	0	
Te besteden aan:			
• Uitwerken van de rol gemeente ten aanzien van circulair ondernemen in samenhang met programma Food			
• Inzet van stimulerende maatregelen voor inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven om minder afval te produceren en/of te hergebruiken			

Prestaties Duurzaamheid	Beschikbaar gesteld budget 2017	Besteed in 2017	Realisatie prestatie
Overig (onder andere communicatie, interne organisatie, bijdrage duurzame initiatieven intern en extern, motie/amendement)	250	257	
Te besteden aan:			
• Onze communicatiestrategie is gericht op het samen doen met inwoners, bedrijven en organisaties. Met een positieve boodschap brengen we duurzaamheid onder de aandacht. En we gebruiken persoonlijke verhalen en voorbeelden om anderen te inspireren			
• We gebruiken een content kalender voor on- en offline media, waardoor we duurzaamheid continu onder de aandacht brengen			
• We delen kennis en ervaring en geven advies op het online platform www.ede-natuurlijk.nl			
• We laten goede voorbeelden zien door interviews met duurzame helden, energieadviseurs en fietsambassadeurs			
• We laten zien dat we zelf duurzaam zijn. Bijvoorbeeld door onze eigen gebouwen te verduurzamen en led verlichting in onze straatlantaarns aan te brengen			
• We voeren een bewustwordingscampagne gericht op eigenaren van bestaande bouw			
• Bijdrages leveren aan duurzame initiatieven extern			
• Extra inzet en expertise voor projecten ten behoeve van gebiedsontwikkeling en inrichting openbare ruimte			
• Uitvoeren motie Steenbreek en Amendement Duurzame ingrepen Dierenasiel			
Investeringsfonds:	847	577	
Budget windmolens:	90	90	

Toelichting

De realisatie ligt op schema. Door een aantal oorzaken vloeit een deel van het budget terug naar het Investeringsfonds. Zo was de reservering voor het project Zonnefietsen niet meer nodig (€ 75.000) en bleek de reservering voor gasloze nieuwbouw overbodig (€ 50.000). Daarnaast zijn er meevallers door het binnen halen van provinciale subsidies voor laadpalen en het energieloket (circa € 60.000).

Food

Het programma Food heeft als missie: 'goed voor jezelf en de aarde zorgen door een gezond en duurzaam voedselsysteem'. Deze missie is doorvertaald in een integrale visie op voedsel: *gezond en duurzaam voedsel voor iedereen in Ede*. Door deze visie te concretiseren in een Edese voedselbeleid en dit beleid uit te voeren, dragen we bij aan het realiseren van de ambitie 'Ede kiest voor food'. De grotere maatschappelijke opgaven waar het Edese voedselbeleid op lokaal niveau een antwoord op poogt te geven, zijn *klimaatverandering* en *gezondheidsvraagstukken*.

Kansen

We zijn ervan overtuigd dat Ede meer dan andere overheden in Nederland kan bijdragen aan een duurzaam en gezond voedselsysteem door de historie als voedselproducerende én consumerende regio, waar alle schakels in de voedselketen en een regionaal omgevingsklimaat met een hoge dichtheid aan kennis en innovatie op het gebied van voedsel te vinden zijn.

Deze optelsom maakt een schaa sprong mogelijk: met en door kennis en ervaring over voedselbeleid verbinden wij op lokaal, regionaal, nationaal en internationaal niveau. Zo blijft de Edese bijdrage niet beperkt tot Ede, maar dragen we ook bij aan een regionaal, nationaal en internationaal gezonder en duurzamer voedselsysteem.

We realiseren onze missie door twee ambities na te streven:

- Iedereen in Ede maakt bewuste keuzes in het dagelijks leven (school, thuis, buiten, etc.) op het gebied van duurzaam en gezond voedsel.
- Alle agrifood bedrijven en initiatieven in de voedselketen ondernemen innovatief en duurzaam.

Wat willen we bereiken?

Cluster Gezond en Bewust

- Alle kinderen in de gemeente Ede zijn voedselvaardig.
- Inwoners met voedsel-gerelateerde gezondheidsrisico's (kinderen met overgewicht, volwassenen met overgewicht, ouderen met ondergewicht) zijn voedselvaardig.
- Iedereen in Ede heeft eenvoudig toegang tot kennis over gezonde en duurzame voeding.
- De Edese omgeving is een stimulerende, gezonde en duurzame voedselomgeving.
- In Ede gaan we voedselverspilling tegen.

Cluster Economie

- Duurzame en innovatieve agrifoodbedrijven vestigen zich in Ede en de regio.
- Agrifoodbedrijven ontwikkelen zich innovatief en duurzaam door netwerkvorming te stimuleren.
- Agrifoodbedrijven en initiatieven produceren voedsel van dichtbij door het stimuleren van korte voedselketens; in 2020 zijn lokaal geproduceerde producten ruim beschikbaar en is een ruim assortiment te krijgen in Ede.
- Alle agrifoodbedrijven ondernemen circulair.
- Ede staat nationaal en internationaal bekend als dé vestigingslocatie voor agrifoodbedrijven.

Cluster Beleidsprofilering

- Beleidsontwikkeling van voedselbeleid Ede blijft actueel en kennisintensief.
- Beleidsprofilering van het Edese voedselbeleid speelt zich op alle schaalniveaus af.
- Voedselbeleid is een belangrijke inhoudelijke drager van het integrale verhaal 'Ede kiest voor food'
- Beleidsprofilering van het *corporate* verhaal van Ede speelt zich op alle schaalniveaus af.

Indicatoren

Hieronder treft u aan de indicatoren die inzicht geven in de gebundelde inspanningen van de programma's Food, KennisAs en IABW. Deze programma's geven op een aantal doelen gezamenlijk invulling aan de ambitie Ede 2025 'Ede kiest voor Food'. Hun grote onderlinge samenhang en complementariteit en het feit dat effect niet exclusief aan één programma zijn toe te rekenen, leidt tot deze gemeenschappelijke verantwoording. Ook het programma Citymarketing heeft bijgedragen aan de resultaten die blijken uit onderstaande indicatoren.

Naam indicator	Meting 2014	Meting 2015	Meting 2016	Meting 2017	Streef-waarde
Percentage ontwikkeling aantal bedrijven gemeente Ede	3,52%	3,61%	3,48%	1,58%	
<i>Jaarlijkse groei van het aantal bedrijven in gemeente Ede, vergeleken met de jaarlijkse groei van het aantal bedrijven in Nederland, in provincie Gelderland.</i>					
Percentage ontwikkeling aantal bedrijven bedrijventerreinen	3,74%	0,90%	1,79%	1,75%	
<i>Jaarlijkse groei van het aantal bedrijven gevestigd op bedrijventerreinen</i>					
Percentage nieuwe bedrijven in Ede	11,0	10,4	10,7	-	
<i>Aandeel nieuwe gestarte bedrijven (t.o.v. totaal aantal bedrijven)</i>					
Aantal banen in topsector Agrifood	8.118	7.890	-	-	
Percentage foodstarters (van totaal aantal starters) in Ede	4,2	4,2	5,2	-	
<i>Aandeel nieuwe gestarte Food-bedrijven (t.o.v. totaal startende bedrijven)</i>					
Voedseleducatie (percentage basisschoolgroepen met eerste kennismaking)	-	-	72		2020: 75
<i>Aandeel basisschoolgroepen die een eerste kennismaking hebben met moestuinbakken, leskisten, excursies, etc. Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>					
Voedseleducatie (% basisschoolgroepen 1 jaar moestuin)	-	-	23		2020: 50
<i>Wordt twee-jaarlijks gemeten. Aandeel basisschoollklassen die minstens 1 jaar lang schooltuinen (alle tuinen op het schoolterrein die buiten aanwezig zijn, incl. bakken of moestuinbakken) heeft onderhouden.</i>					
Percentage jeugd met overgewicht	-	14	-	16	2020: 13
<i>Jeugd bestaat uit 5/6jaar + 10/11jaar + 13/14 jaar. Wordt twee-jaarlijks gemeten.</i>					
Percentage ondernemers dat Ede als Foodstad herkent	-	-	34,9		
<i>Aandeel bedrijven dat onderschrijft dat de gemeente Ede zich goed profileert als innovatieve Foodstad. Deze vraag was in combinatie gesteld, er waren meerde antwoorden mogelijk.</i>					
Percentage bedrijven dat Ede associeert met Food en Veluwe			20,1		
<i>Aandeel bedrijven dat onderschrijft dat de gemeente Ede zich goed profileert als aantrekkelijke toeristische bestemming op de Veluwe. Deze vraag was in combinatie gesteld, er waren meerde antwoorden waren mogelijk.</i>					
Aantal MBO Food studenten dat in Ede studeert	3.106	3.294	3.444	3.357	
<i>Aantal MBO studenten ingeschreven aan MBO-FOOD opleiding in Ede. Food-opleidingen bestaan uit de MBO-sector 'agrarisch' en bedrijfstak 'Voedsel en leefomgeving'.</i>					
Bindingsscore (mate waarin Ede HBO-studenten bindt)	4,37	3,94	3,27		
<i>Percentage. Aantal vestigers 15/24 - vertrekkers 25/34)</i>					
Oppervlakte uitgegeven nieuwe bedrijventerreinen	0,7	5,5	2,4	6,9	2020: 5,0
<i>Aantal hectare grond uitgegeven voor (nieuwe) bedrijventerreinen</i>					
Waardering ondernemers ondernemersklimaat (rapportcijfer 1-10)	-	-	6,3		
<i>Met het begrip ondernemersklimaat wordt het geheel aan omstandigheden bedoeld dat van toepassing is op de vestiging van bedrijven (bijv. parkeerbeleid). Frequentie meten niet bekend.</i>					

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Het beoogde effect van onze inspanningen is dat Edese inwoners voedselvaardig zijn en toegang hebben tot gezonde keuzes rondom voeding. Dit doen we binnen drie opgaven op de volgende wijze.

Gezond en Bewust

1. Food-initiatieven voor kwetsbare groepen
In de Alliantie Voeding werkt de gemeente samen met onder andere Ziekenhuis de Gelderse Vallei, Opella en de WUR aan voedselvaardigheid bij kwetsbare groepen. In 2017 zijn diverse projecten gestart, waaronder ProMuscle; gericht op voeding spieropbouw bij ouderen. Daarnaast is als onderdeel van de sociale wijkonderneming Hoogbouw Ede-zuid een basiscursus gezonde voeding gestart, zijn kantines van maatschappelijke instellingen geïnformeerd over de mogelijkheden voor een gezonder voedingsaanbod, en worden op verschillende plaatsen in de gemeente eettafels georganiseerd. Daarnaast dragen we bij aan diverse initiatieven gericht op gezonde leefstijl, waaronder het project leefstijlcoaches. In 2018 willen we een groter aantal inwoners bereikt hebben.
2. Food in de leefomgeving
Belangrijkste ontwikkeling in 2017 is dat de kansen voor Food in de openbare ruimte op WFC werden verkend, resulterend in het document 'de Smaak van het World Food Center'. Dit biedt handvatten voor een gezonde en stimulerende openbare ruimte ook op andere plekken in Ede (Achterdoelen en Kernhem West). Kansen voor stadslandbouw komen steeds meer in beeld. Zo werden de initiatieven De Koekelt en Heerenboeren door het speerpunt Food ondersteund. In 2018 worden voeding en gezondheid meer vanzelfsprekend onderdeel van de inrichting van de openbare ruimte.
3. Voedselverspilling
In 2017 namen meerdere Edese teams deel aan de FoodBattle en bereikten we meer dan 20.000 inwoners met de campagne FoodBattle. In de FoodBattle gaan teams met elkaar de strijd aan om zo min mogelijk voedsel te verspillen en hun ervaringen te delen. In 2018 dagen we ook Edese ondernemers (horeca/supermarkten/detailhandel) uit om voedselverspilling tegen te gaan.
4. Voedseleducatie
In 2017 sloten acht Edese basisscholen zich aan bij het leernetwerk gezonde scholen en hadden 20 van de 60 Edese basisscholen een school- of moestuin. Er is een onderzoek gestart naar de mogelijkheden voor scholen om vignetten 'gezonde school' te behalen. In 2018 worden scholen actief geholpen om dit vignet te behalen. Na de zomer van 2018 start de uitrol van de pilot gezonde schoollunch.

Economie

1. Korte keten
In 2017 is in gesprek met allerlei ketenpartners een eenduidige en gedragen aanpak ontwikkeld. Dit leidt in 2018 tot het organiseren van netwerkbijeenkomsten, een communicatiecampagne voor inwoners en masterclasses voor producenten. Voor dit laatste is POP3- subsidie aangevraagd. Zo'n 5 maatschappelijke organisaties hebben lokale producten in hun assortiment opgenomen. Samen met het bedrijfsrestaurant van de gemeente Ede geven we het goede voorbeeld en wordt lokaal en gezond voedsel aangeboden. Verder heeft de FoodFloor-organisatie een netwerkbijeenkomst over korte ketens georganiseerd waar producenten en consumenten met elkaar in contact kwamen. Resultaat hiervan is onder andere dat Ziekenhuis Gelderse Vallei lokale producten gaat afnemen.
2. Netwerkvorming
De gemeente Ede bouwt aan een duurzaam netwerk van agrifood ondernemers. We weten wat ondernemers verwachten van netwerken. Begin 2018 worden de netwerkbijeenkomsten georganiseerd.
3. Zakelijke profilering en marketing
In 2017 zijn de inspanningen op het gebied van zakelijke profilering en marketing zichtbaar geworden: Ede en de regio worden steeds vaker benoemd in relevante vakbladen voor ondernemers en we worden steeds

vaker benaderd door organisatoren van zakelijke (food)evenementen, zoals de Food Valley Summits, Food Unplugged en Diner in the Sky. De dit jaar in Ede georganiseerde World Food Day trok ruim 6.000 bezoekers. In 2017 is in samenwerking met Agri Food Capital de Agro Food Monitor voor de Regio FoodValley opgesteld waarmee we onze profilering op agrifood als regio's onderling kunnen onderbouwen en kunnen benchmarken met andere regio's.

4. Circulaire economie

In 2017 is een initiatief van ondernemers gestart om circulaire economie op de regionale agenda te krijgen. Zij hebben opdracht van de regiogemeenten gekregen te verkennen wat er nodig is om circulaire economie te stimuleren en te onderzoeken hoe dit zich verhoudt tot andere activiteiten. In 2018 besluiten we hoe we verder gaan met dit thema.

Cluster Beleidsprofilering

1. Een eenduidige foodprofilering is opgesteld. Deze is doorvertaald in breed inzetbare corporate communicatiemiddelen, waaronder een online magazine foodstad. Daarnaast is in 2017 ingezet op profilering via diverse gremia. Hierdoor is Ede steeds meer een partner geworden die bij bestuurlijke (Haagse) processen aan tafel zit. Ede heeft (landelijke) aandacht gekregen als stedelijke gemeente die voorloopt met integraal voedselbeleid. De aandacht groeit verder met publicaties in dagbladen en Binnenlands Bestuur.
2. Door deelname aan regionale, nationale en internationale samenwerkingsverbanden is Ede beter gepositioneerd om beleidsvorming van anderen te kunnen beïnvloeden. Om in 2018 de Edese profilering verder te richten en in te zetten voor onder meer het WFC, hebben we in 2017 een krachtenveld-analyse uitgevoerd van het nationale en internationale voedselnetwerk.
3. Om inwoners te faciliteren in kennis over en beschikbaarheid van gezond en lokaal voedsel zijn in dit jaar online food netwerken in kaart gebracht en krijgt communityvorming op social media vorm. Koppelingen met andere online (Edese) food/voedsel informatie wordt gelegd en gebruikt, zoals bij een nieuwe site voor lokale duurzame producten.
4. In 2017 is een werkplan gerealiseerd om te komen tot een lokale voedselraad, met als doel nog meer betrokkenheid en beïnvloeding van inwoners bij het voedselbeleid. Begin 2018 is een eerste pilotbijeenkomst plaats.
5. Door kennisbijeenkomsten voor uitwisseling van kennis over het voedselbeleid waarbij de mogelijkheden en kansen in uitvoering zijn verkend, weten gemeenteambtenaren in toenemende mate hoe dit kan bijdragen aan de gemeentelijke opgaven. De opgave 'gezond en duurzaam voedsel' is hierdoor breder verankerd in de ambtelijke organisatie
6. In 2017 is een begin gemaakt met het in kaart brengen en meten van de eigenschappen van een gezond en duurzaam stedelijk voedselsysteem en de effecten van beleid te monitoren. Dit gebeurt samen met Wageningen UR en partners als het ministerie van LNV. Met deze aanpak, met een focus op monitoring en bestuurlijke innovatie voor de opgave van gezond en duurzaam voedsel, is Ede internationaal koploper.
7. In oktober 2017 won de gemeente Ede de internationale Milan Pact Award vanwege de integraliteit van de aanpak waarmee voedsel bestuurlijk onder de aandacht werd gebracht.

Naast deze bestuurlijke prioriteiten speelt het speerpunt actief in op regionale kansen en mogelijkheden om de uitstraling van Regio FoodValley te versterken. Voorbeelden hiervan zijn de ontwikkeling van een Herenboeren-concept in Ede, bijdragen aan de activiteiten van Stichting Smaakstad Ede, stadslandbouw op het WFC en faciliteren van ondernemerschap rondom eiwittransitie en circulair ondernemen.

Wat heeft het gekost?

Prestaties Food	bedragen x € 1.000		
	Beschikbaar gesteld budget 2017	Besteed in 2017	Realisatie prestatie
Algemeen	140	278	
Ten behoeve van het cluster gezond & bewust	281	226	
Ten behoeve van het cluster economie	174	124	
Ten behoeve van het cluster beleidsprofilering	413	310	
Totaal	1.008	940	
Waarvan capaciteit	363	354	

Toelichting

In 2017 is voor het speerpunt Food sprake van een onderbesteding van € 70.000. Deze onderbesteding heeft vooral te maken met een vertraging in uitvoering door de extra investeringen die zijn gedaan in het borgen van werkzaamheden in de lijn, en het in gezamenlijkheid projecten uitvoeren.

KennisAs

De KennisAs is het gebied tussen Ede en Wageningen, waar nu al onderwijs- en kennisinstellingen, de Wageningen UR, Kenniscampus en bedrijven zijn gehuisvest. Een gebied met een uniek karakter en met kansen voor verdere ontwikkeling. Het beoogde maatschappelijk effect is een aantrekkelijk vestigingsklimaat, werkgelegenheid en daarmee een stevige sociaal economische structuur.

Wat willen we bereiken?

Het programma KennisAs Ede-Wageningen beoogt het creëren en versterken van een (inter)nationaal vestigingsklimaat voor innovatieve bedrijven en kennisinstellingen op het gebied van Agrofood. Deze economische clustering in het gebied Ede en Wageningen biedt ruimte voor innovatie, versterkt de lokale en regionale werkgelegenheid en draagt bij aan een hoogwaardig voorzieningenniveau.

KennisAs is een samenwerking tussen gemeente Ede, Wageningen, Wageningen UR en Provincie Gelderland, waarbij ook andere instellingen en organisaties nauw betrokken worden.

Het programma is gericht op het:

- Versterken concurrentiekracht.
- Versterken innovatieve netwerken ('ecosysteem').
- Versterken ruimtelijke kwaliteit (herkenbaar & zichtbaar).

Indicatoren

De indicatoren KennisAs zijn opgenomen in een geïntegreerde tabel bij het speerpunt Food.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Samenvattend geldt dat we met de drie hiervoor genoemde sporen op schema liggen. In 2017 zijn drie belangrijke verkenningen 'Onderzoeksprogramma WFC', 'Kennispark' en 'Food Incubator' afgerond en stappen gezet voor verdere realisatie. Daarnaast is het Handboek Inrichting openbare ruimte KennisAs vastgesteld. Door als programma KennisAs samen met Regio FoodValley en de Edese programma's Buitengebied, Food en WFC op te trekken is Ede een natuurlijke partner bij landelijke ontwikkelingen.

Spoor 1: Versterken concurrentiekracht

- De verkenning voor een onderzoeksprogramma WFC is afgerond. Nu wordt onder leiding van TIFN (Topinstituut voor Food & Nutrition) een onderzoeksprogramma Food en Consument bij het WFC ontwikkeld in samenwerking met meerdere universiteiten, HBO's, kennisinstellingen en bedrijven. Bij de opening van het WFC in 2021/2022 moet dit programma gedragen en extern gefinancierd zijn.
- Het onderwijs op MBO-niveau is versterkt door het initiatief van Food Midden- Nederland, een samenwerking van Aeres MBO, ROC-A12 en Van Hall Larenstein met bedrijven uit de Regio FoodValley.
- De CHE profileert steeds nadrukkelijker op het Food door het starten van een aantal minoren en het aanstellen van een lector Voeding en Gezondheid.
- De haalbaarheid van een incubator (startersfaciliteiten) op de WFC-locatie is aangetoond. De werving van een programmerende partij is gestart. De incubator zal in 2018 haar deuren openen.

Spoor 2: Versterken innovatieve netwerken

- Branding en marketing vond plaats door onder andere publicaties in landelijke bladen en deelname en organisatie van events als Food Unplugged en de World Food Day.

- Het onderzoek “Kennispark FoodValley” is afgerond en vastgesteld. Op basis hiervan is de werving van de kwartiermaker eind 2017 door de provincie gestart.
- Voor acquisitiemedewerkers van onder andere Ede, Wageningen, de WUR, WFC Development, Regio FoodValley en andere stakeholders is de flyer geactualiseerd en een digitale toolbox met up-to-date communicatiemateriaal beschikbaar gekomen.
- In mei 2017 is de eerste Agrofoodmonitor Ede uitgebracht. Deze monitor geeft kwantitatief inzicht in de betekenis van Agrofood voor dit gebied. De volgende monitor maken Ede en Wageningen samen.

Spoor 3: Versterken ruimtelijke kwaliteit

- Voor inrichting van de openbare ruimte langs de KennisAs hebben de beide gemeenten in november 2017 een handboek vastgesteld. Ook de provincie onderschrijft het handboek. Op basis van dit handboek worden de toekomstige investeringen (onder andere de Parklaan en Beter Bereikbaar Wageningen) vormgegeven.

Wat heeft het gekost?

Prestaties KennisAs	bedragen x € 1.000		
	Beschikbaar gesteld budget 2017	Besteed in 2017	Realisatie prestatie
T.b.v. het doel: Versterken concurrentiekracht	90	106	
Te besteden aan:			
• Versterken Kennispijler (HBO respectievelijk Interuniversitair)			
• Verkenning en realisering startersfaciliteiten			
• Toerusten acquisitie met toolbox			
• Lobby (in samenwerking met FOOD & WFC)			
T.b.v. het doel: Versterken innovatieve netwerken	20	5	
Te besteden aan:			
• Versterken vitale netwerken			
• Netwerk Foodbedrijven (in samenwerking met FOOD)			
• Kennis voor de stad (in samenwerking met Wageningen)			
• Verkenning onafhankelijke organisatie (werktitel ‘Kennispark’)			
T.b.v. het doel: Versterken ruimtelijke kwaliteit	145	101	
Te besteden aan:			
• Realisering showcases			
• Realisering bakens			
• Uitwerken en toepassen principes Bouwstenenboek			
Algemene organisatie	80	-159	
Te besteden aan:			
• Communicatie			
• Programmasturing en ondersteuning (inclusief monitor in samenwerking met FOOD)			
Totaal	335	53	

Toelichting

De realisatie ligt op schema. Door de afrekening over de afgelopen twee jaar met de provincie en gemeente Wageningen is er een groot verschil tussen realisatie en het beschikbare budget. In de Samenwerkingsovereenkomst KennisAs Ede-Wageningen is een samenwerking aangegaan tussen de drie partijen met afspraken over het uit te voeren programma en de bijdragen van de partijen. De provincie heeft de afgelopen twee jaar geen grote projecten ter hand genomen, waar Ede en Wageningen hun budgetten over 2016 en 2017 wel hebben ingezet. Dit heeft geleid tot een verrekening van € 267.000 eind 2017. Deze was in de Programmabegroting al aangekondigd en vertekent het beeld over 2017 behoorlijk.

Buitengebied

Wat willen we bereiken?

- Ruimtelijke kwaliteit met als uitgangspunt een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor burgers en bedrijven en tegelijkertijd een goede belevingswaarde voor inwoners en recreanten.
- Een vitale agrarische sector, met ruimte voor groeiers en maatregelen gericht op vrijkomende agrarische bebouwing.
- Een toekomstbestendige toeristische sector met levensvatbare bedrijven en een goede recreatieve infrastructuur.
- Duurzame werkgelegenheid.

Indicatoren

Naam indicator	Meting 2014	Meting 2015	Meting 2016	Meting 2017	Streef-waarde
Waardering landschap buitengebied door inwoners	-	-	89	-	2020: 90
<i>Percentage inwoners dat landschap aantrekkelijk vindt. Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>					
Aantal hectare (gerealiseerde) nieuwe landschapselementen per jaar	7	5	2		2020: p/jr 3
Sloopmeters per jaar	21.283	23.369	16.186	23.814	
<i>Aantal m² gesloopte aanwezige agrarische bedrijfsbebouwing per jaar in m²</i>					
Aantal personen werkzaam in buitengebied	8.220	8.140	8.550	8.760	
<i>Het buitengebied bestaat uit alles wat niet onder de bebouwde kom valt, waarbij de bebouwde kom bestaat uit bebouwing, Sportveld en bedrijventerrein.</i>					
Biologische landbouwbedrijven - gemeente Ede	45	48	55 of 58		
<i>SKAL gecertificeerde bedrijven (biologische bedrijven)</i>					
Aantal landbouwbedrijven gevestigd in gemeente Ede	827	796	722	700	
Functiewisselingen buitengebied	9	10	8	nnb	
<i>Aantal plannen in buitengebied waarbij woningen zijn gerealiseerd middels inzet van sloop van agrarische bebouwing</i>					

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Omgevingskwaliteit

Regio FoodValley is genoemd in het regeerakkoord omdat we werken aan een gezonde leefomgeving. Er is een Praktijkcentrum opgericht dat praktisch onderzoek doet naar het terugdringen van fijnstof vanuit pluimveestallen. Dat verbetert de kwaliteit van de leefomgeving.

Menukaart

Boeren en ondernemers die willen uitbreiden gaan werken volgens een 'Menukaart'. Dit 'Menu' geeft aan hoe ze er in ruil voor uitbreiding voor kunnen kiezen om bij te dragen aan specifieke doelen op gebied van landschap, milieu en dierenwelzijn.

Handreiking omgevingskwaliteit

Ook is in 2017 een handreiking omgevingskwaliteit opgesteld. Dit is een hulpmiddel om met inwoners en ondernemers van Ede in gesprek te gaan over hoe we samen kunnen werken aan een mooie, gezonde en

veilige omgeving. Als inwoners zich melden bij de gemeente omdat ze plannen hebben om te bouwen, verbouwen of uitbreiden dan vragen we hen mee te denken over hoe ze hun plannen nóg beter kunnen maken door mee te werken aan de doelen van Ede op bijvoorbeeld het gebied van landschap, ecologie en veiligheid.

De Handreiking Omgevingskwaliteit gaat in de toekomst een stap verder dan de Menukaart, maar de manier van werken is hetzelfde: samen werken aan een mooie omgeving. Voor 'Hof van Veluwe' (het gebied op de Ginkelse Hei) hebben we verschillende partijen samengebracht zodat er een breed gedragen plan zal komen voor dit gebied.

Vitale agrarische (en niet-agrarische) sector

Het platteland verandert. Veel boeren zijn al gestopt of gaan nog stoppen. Dat leidt ertoe dat steeds meer stallen leegstaan. Vanuit deze stallen ontstaat veel nieuwe bedrijvigheid in Ede; mensen starten bijvoorbeeld een bouw- of aannemersbedrijf. Worden ze succesvol dan worden ze verplaatst naar bedrijventerreinen. Maar niet alle leegstaande stallen worden gebruikt. We proberen te stimuleren dat stallen tijdig worden gesloopt en niet verpauperen. Ook ontwikkelen wij plannen voor mooiere (nu leegstaande) stallen en boerderijen.

Boeren die stallen slopen mogen in ruil daarvoor huizen bouwen. Dat mocht eerder op hetzelfde boerenerf. Nu willen we dat liever niet meer omdat er dan overal verspreid huizen staan. Inmiddels is er een duidelijke handleiding die aangeeft waar en onder welke voorwaarden huizen gebouwd mogen worden in ruil voor de sloop van stallen. Dit is ons functiewisselingsbeleid.

Van veel boeren weten we niet precies of en hoeveel dieren ze hebben en hoe lang ze nog boer willen blijven. Veel boeren hebben een vergunning om dieren te houden die ze eigenlijk niet meer gebruiken. Een ongebruikte vergunning belemmert andere activiteiten in die omgeving. Om plannen te maken voor de toekomst van het buitengebied van Ede bezoekt de Omgevingsdienst deze bedrijven zodat we langzaam maar zeker beter in beeld krijgen wat waar mogelijk is. Deze inventarisatie is een vervolg op een rapport dat Alterra voor ons schreef en dat een goed beeld geeft van de situatie in Ede.

Daarnaast willen we graag boeren houden in Ede. Want we zijn een 'food-stad' in de FoodValley; er is hier altijd veel voedselproductie geweest. Daarom hebben we samen met de agrarische sector een bijeenkomst georganiseerd over de toekomst van de veehouderij. We gaan boeren ondersteunen door middel van maatwerk zoals coaching, en via projecten om te innoveren; wij doen dat om draagvlak vanuit de maatschappij te behouden. We zien kansen voor nieuwe teelten zoals groenteteelt en notenteelt.

Recreatie en Toerisme

Met ondernemers, maatschappelijke organisaties en andere geïnteresseerden hebben we een visie gemaakt op Recreatie en Toerisme. Daarin staat wat we willen bereiken en hoe we dat gaan doen. We zorgen bijvoorbeeld dat er goede routes zijn voor fietsers, mountainbikers, wandelaars, ruiters en menners. Bijzonder is dat er veel vrijwilligers zijn die mee willen helpen om de routes schoon en toegankelijk te houden. Op de Ginkelse Heide, in de stad en in de dorpen gaan we de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog zichtbaar maken. We werken er op deze manier aan om meer bezoekers naar Ede te halen en ook om onze eigen inwoners te laten genieten van het moois dat er is.

Het fietsknooppuntennetwerk Veluwe is vernieuwd en de fietsroutes in Ede zijn aangepast. We willen een netwerk bouwen van recreatieve routes over de gehele Veluwe. Daarom nemen we deel aan werkgroepen van het Routebureau Veluwe. Met de gemeente Apeldoorn onderzoeken we de mogelijkheden voor een wandelknooppuntennetwerk op de Veluwe.

Veel vakantieparken zijn niet met hun tijd mee gegaan. Er komen daardoor minder toeristen naar die parken. Er wordt permanent gewoon op een aantal parken. Ede doet mee aan het project Vitale Vakantieparken. In dit project werken 11 Veluwe gemeenten samen om vakantieparken weer gezond te maken. Met de provincie is een plan opgesteld voor een Veluwe Ontwikkelmaatschappij; deze organisatie kan vakantieparken kopen en opknappen. De problemen als gevolg van huisvesting van buitenlandse werknemers en kwetsbare doelgroepen hebben we door het project Vitale Vakantieparken landelijk op de agenda gekregen.

In Ede hebben we een eigen aanpak ontwikkeld om vakantieparken gezond te maken en te houden. Ondernemers en eigenaren dagen we uit om een toekomstplan te maken voor hun bedrijf. Er hebben zich inmiddels 6 ondernemers aangemeld. Handhaving op permanente bewoning kan voor ondernemers een reden zijn om nieuwe plannen te maken voor hun bedrijf. We zorgen er voor dat kwetsbare bewoners niet in de knel komen.

Met Visit Veluwe en ondernemers hebben we nieuwe producten ontwikkeld voor recreanten. Daarbij gebruiken we de thema's Food, Veluwe en de Tweede Wereldoorlog. Het eerste resultaat daarvan is de Minimap. Op de Minimap staan bijzondere activiteiten, wandelroutes en evenementen in de gemeente Ede en adresjes waar je lekkere producten uit de regio kunt kopen. Bij de Minimap zijn receptenfietsroutes gemaakt. Verder is er een website gebouwd waarop we laten zien wat er in Ede voor toeristen en voor onze eigen inwoners te zien en te doen is.

Wat heeft het gekost?

bedragen x € 1.000			
Prestaties Buitengebied	Beschikbaar gesteld budget 2017	Besteed in 2017	Realisatie prestatie
T.b.v. doel: versterken omgevingskwaliteit	173	149	
Te besteden aan onder andere:			
• Handreiking omgevingskwaliteit			
• Integraal gebiedsplan Hof van Veluwe			
• Versterking dorpsranden			
• Implementatie en uitwerking menukaart			
• Uitvoeren Manifest gezonde leefomgeving veehouderijen			
T.b.v. doel: vitale agrarische en niet- agrarische sector	345	326	
Te besteden aan onder andere:			
• Uitwerking regionaal functiewisselingsbeleid			
• Projecten volgend uit het Manifest van Salentein			
• Inventarisatie bedrijven			
• Verbinding landbouw en natuur			
• Ontwikkelen scenario's voor een vitaal buitengebied			
T.b.v. doel: toekomstbestendige toeristische sector	300	245	
Te besteden aan onder andere:			
• Uitwerken ruimtelijk spoor in Vitale vakantieparken			
• Borgen recreatie en toerisme in visie en beleid			
• Opstarten inventarisatie recreatieterreinen			
• Optimalisatie toeristische routestructuren			
• Participatie in de Gebiedsopgave Veluwe			
• Handhaving permanente bewoning			
Algemeen: communicatie en programma-manager inclusief ondersteuning	163	261	
Totaal	981	981	

Toelichting

Versterking dorpsranden

Niet gestart.

Ontwikkelen scenario's voor een vitaal buitengebied

Deze volgen na de inventarisatie en verwachten wij in 2019 of 2020.

Levendig centrum

Het beoogde maatschappelijk effect van het speerpunt Levendig centrum is een levendige stad, waar het prettig wonen is en met een aantrekkelijk verblijfs-, woon- en ondernemersklimaat. Edenaren gaan meer van het centrum houden; toeristen vinden vaker hun weg naar het centrum.

Wat willen we bereiken?

De doelstelling is dat Ede Centrum weer een plek is waar men graag en met trots werkt, winkelt en uitgaat. De huidige en toekomstige bewoners wonen er met plezier. De bezoeker beleeft er een gezellig dagje uit. De Edenaar gaat weer van Ede centrum houden en gaat er vaker naar toe. Daarom wordt gestreefd naar:

- Het behouden en versterken van de positieve stemming en verwachting met betrekking tot de toekomst.
- Aantoonbare verbeteringen op het gebied van de voornaamste knelpunten: leegstand, bezoekersaantallen, negatieve reputatie, last van regeldruk en lage belevingswaarde.
- Het verbeteren van samenwerking en afspraken tussen partijen en binnen organisaties.

Indicatoren

Naam indicator	Meting 2014	Meting 2015	Meting 2016	Meting 2017	Streef-waarde
Bezoekt minstens 1x per week Ede-Centrum <i>Percentage. Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	41	-	45	-	
Percentage leegstaand winkelvloeroppervlak in Ede-Centrum <i>Peildatum januari</i>	14,9	14,0	14,1	17,6	
Oordeel inwoners over aanbod activiteiten/festivals <i>Oordeel uitgedrukt in rapportcijfer van 1 t/m 10 (1 = zeer slecht en 10 = uitstekend). Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	-	-	6,6	-	
Oordeel inwoners over horeca-aanbod <i>Oordeel uitgedrukt in een rapportcijfer van 1 t/m 10 (1 = zeer slecht en 10 = uitstekend). Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	-	-	7,0	-	
Oordeel inwoners over Ede centrum <i>Rapportcijfer van 1 t/m 10 (1 = zeer slecht en 10 = uitstekend). Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	6,3	-	6,1	-	
Aantal unieke bezoekers Ede-centrum <i>In miljoenen.</i>	-	Volgt in maart 2018	Volgt in maart 2018	Volgt in maart 2018	
Aantal winkels (verkooppunten) Ede Centrum exclusief leegstand	347	346	342	335	

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Sinds het programma Levendig Centrum is opgestart, is een voorzichtige opwaartse spiraal merkbaar. Na het dieptepunt in medio 2016, zichtbaar in de meting van januari 2017 (17,6%), neemt de leegstand nu af. In januari 2018 is de leegstand gedaald naar 16,4%. Dit getal betreft de meting van medio 2017. De actuele leegstand is sindsdien met nog 2.000 m² gedaald (circa 3%). Er vestigen zich veel nieuwe, vooral lokale, ondernemers en er is belangstelling voor meer vestiging. Een aantal ondernemingen is verplaatst van buiten naar binnen het, in de lange termijn visie aangewezen, kerngebied. Het A1 winkelgebied is praktisch geheel gevuld. Het gaat echter nog niet overal goed; vooral de Achterdoelen blijft achter in de positieve ontwikkeling.

De bezoekersaantallen zijn de afgelopen jaren licht, maar gestaag gestegen. De berichtgeving in (sociale) media is positiever. Edenaren worden actief bij het levendig centrum betrokken, zowel in projecten (bijvoorbeeld

Markt, Grotestraat en Kuiperplein) als in beleidsontwikkeling (bestemmings- en beeldkwaliteitsplan, verkeersvisie).

In het centrum worden veel evenementen georganiseerd door evenementenorganisaties: onder andere Statues by Night, Heideweek (op het Kuiperplein), Koningsdag, Ijsbaan, Pop-Up festival, Zomerbries, Ede goes wild en 6 muziekdagen. Ook door ondernemers worden (flits)evenementen georganiseerd rond thema's als mode, culinair en sportief. We onderzoeken de mogelijkheden voor eventueel weer een kermis.

In 2016 is de visie 'Het Verhaal van Ede Centrum - de koers naar 2030' door de gemeenteraad vastgesteld. In 2017 is de implementatie van het onderliggende Uitvoeringsplan, met circa 40 projecten en activiteiten, gestart.

Er is een aantal herinrichtingsprojecten uitgevoerd (Doelenplein, Doelenstraat, Bevrijdingsplein, oversteek Molenstraat). Tevens is een aantal grote projecten opgestart, die in 2018 en 2019 worden uitgevoerd: herinrichting Marktplaats, Kuiperplein en Grotestraat/Maandereind en de mogelijke verplaatsing van Cultura naar de Achterdoelen. In het kader van het gevelverbeteringsfonds zijn opnieuw 5 gevels opgeknapt. Samen met investeerders is de be-(of ver-)bouwing van een aantal locaties bestudeerd (locatie Geels, locatie Bedding en locatie Famous). Op de locatie Famous is een bouwproject gestart.

Er is samen met de Stichting Binnenstadsmanagement Ede gestart met de herstructurering van het binnenstadsmanagement: er wordt onderzocht of voor het centrum een Bedrijven Investerings Zone (BIZ) kan worden ingevoerd ter vervanging van het systeem van reclamebelasting.

Het promotieteam Ede Centrum is opgericht: samen met ondernemers, vastgoedeigenaren en citymarketing wordt gewerkt aan promotie en marketing, dat moet leiden tot verbetering van het imago en de concurrentiepositie van het centrum. In dit kader is ook op initiatief van ondernemers het project Gelukkig Winkelen opgestart, dat gericht is op het duurzamer maken van de winkels.

Wat heeft het gekost?

Prestaties Levendig Centrum	Beschikbaar gesteld budget 2017	bedragen x € 1.000	
		Bestede in 2017	Realisatie prestatie
T.b.v. het doel: behoud en versterking van de positieve stemming en verwachting met betrekking tot de toekomst van Ede Centrum	90	85	
Te besteden aan:			
• Ideeënvraag en prijsvraag en herinrichting Markt			
• Diverse evenementen (onder andere Koningsdag, Giro, Pop-up festival, muziekdagen, Zomerbries, Heideweek Culinair, Statues, Festival Art & Food, Ijsbaan)			
• 5 x per jaar Special Ede Centrum in Ede Stad			
• In samenwerking met partijen project Ede Centrum Smart: digitaal portal en logistieke projecten			
T.b.v. het doel: aantoonbare verbetering ten aanzien van voornaamste knelpunten in Ede Centrum: leegstand, bezoekersaantallen, negatieve reputatie, last van regeldruk en lage belevingswaarde	230	261	
Te besteden aan:			
• Gevelverbeteringen			
• Implementatie maatregelen t.b.v. terugdringen autoverkeer in Ede Centrum			
• Implementatie maatregelen t.b.v. verbeteren fietsbereikbaarheid en fietsparkeren			
• Verbeteren verblijfskwaliteit openbare ruimte			
• Vergroening			
• Onderzoek en implementatie maatregelen voor verbetering afvalinzamelingssysteem			

Prestaties Levendig Centrum	Beschikbaar gesteld budget 2017	Besteed in 2017	Realisatie prestatie
T.b.v. het doel: verbeteren van samenwerking en afspraken tussen partijen en binnen organisaties met betrekking tot het centrum Te besteden aan:	80	45	
• Plan en realisatie voor ontmoetingsruimte/stadskamer met expositieruimte			
• Onderzoek naar wijziging systeem reclamebelasting			
• Opzetten en deels verbeteren systeem voor aantrekken startende ondernemers			
• Gezamenlijke projectorganisatie met SBE (acquisitie, beheer, strategie)			
• Ondersteuning particuliere initiatieven			
T.b.v. doel: formuleren en uitwerken van de Visie Ede Centrum 2025, op basis van de input vanuit de serie verdiepingssessies Te besteden aan:	90	120	
• Ontwikkelen nieuw bestemmingsplan, beeldkwaliteitsplan en juridisch instrumentarium gericht op krimp (van detailhandel)			
• Implementatie "Verlichte regeldruk"			
Algemene organisatie Te besteden aan:	175	170	
• Communicatie			
• Interne organisatie			
Totaal	665	681	

Toelichting

Plan en realisatie voor ontmoetingsruimte/stadskamer met expositieruimte

Voor dit plan was de locatie A1 van de Doelen in beeld. Hier is echter een andere invulling aan gegeven.

Inmiddels is er een particulier initiatief in de Doelenstraat, waar een ontmoetingsruimte, horeca en expositieruimte wordt gecreëerd. Verder wordt in het plan van de eventuele verplaatsing van Cultura ook invulling gegeven aan deze ambitie.

Citymarketing

Citymarketing is belangrijk om Ede 'op de kaart te zetten'. Citymarketing is een krachtig instrument dat gekoppeld is en zal moeten blijven aan de Edese speerpunten: Food en Veluwe. Het is daarbij zaak om gerichte acties te doen naar verschillende doelgroepen, passend en in afstemming met de andere speerpunten. De vrijetijdseconomie vormt een belangrijk onderdeel van de economie op de Veluwe. Het streven naar economische groei binnen recreatie en toerisme zorgt voor meer bestedingen en werkgelegenheid. Hierdoor ontstaat een kwalitatief goed verblijfsklimaat. Een klimaat dat uitnodigt om te bezoeken, in te wonen en in te werken.

Wat willen we bereiken?

- Dat Ede herkend wordt op het gebied van Food en Veluwe als de innovatieve topregio voor Foodgerelateerde bedrijven en als duurzame gemeente waarin een veelheid aan culturele, culinaire en natuurgerelateerde events plaatsvinden.
- Dat Ede op een dusdanige wijze onder de aandacht wordt gebracht van (toekomstige) inwoners, bedrijven, (kennis)instellingen en toeristen zodat deze partijen zich binden aan Ede, door Ede te bezoeken, zaken te doen met Edese ondernemers dan wel door zich in Ede te vestigen.
- Dat de Smaak van Van Gogh wordt ingezet als label van Food, Natuur en cultuur om bezoekers aan te trekken.
- Dat het aantrekkelijke vestigingsklimaat wordt versterkt en onder de aandacht wordt gebracht bij ondernemers binnen en buiten de gemeente Ede zodat Ede veel zakelijke bezoekers en (Food)bedrijven aan zich aan Ede bindt.

Indicatoren

Naast onderstaande indicatoren zijn ook de indicatoren 'bekendheid onder bedrijven van Ede als Foodstad' en 'bekendheid van Ede in relatie tot Food en Veluwe' (opgenomen bij speerpunt 'Food') toe te schrijven aan de inspanningen van het speerpunt Citymarketing.

Naam indicator	Meting 2014	Meting 2015	Meting 2016	Meting 2017	Streef-waarde
Percentage restaurants dat meedoet aan 'Smaak van Van Gogh'		69	30	10	2020: 50
<i>Brede deelname blijkt voor restaurants niet aantrekkelijk vanwege concurrentie & onderscheidend vermogen. Een vaste groep van 8 tot 10 restaurants participeert het jaar door in een menutour (combinatie met bezoek aan Kröller-Müller museum) dat via de touroperators op Europese schaal is vermarkt, via de Smaak van Van Gogh Fietsroute onder de aandacht wordt gebracht en via de restaurant 10-daagse in oktober 2017 en de toeristische kaart van Ede. Daarnaast participeren 4 streekproducenten en maken Smaak van Van Gogh streekproducten en serveren diverse lokale cateraars Smaak van Van Gogh menu's en kookworkshops.</i>					
Percentage Edenaren dat cultuuraanbod voldoende vindt	69	-	64	-	2020: 70
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>					
Woon aantrekkelijkheid Ede	27	24	21	22	2020: 18
<i>Rangnummering woon aantrekkelijkheidsindex (Atlas voor gemeenten): hoe lager des te aantrekkelijker is de gemeente</i>					
Percentage inwoners dat een (zeer) positief beeld heeft van de gemeente Ede (als gebied)	73	-	65	-	2020: 75
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten</i>					
Aantal toeristische overnachtingen waarvoor toeristenbelasting wordt betaald	1.104.322	1.198.627	1.191.072	nnb	
<i>Berekening is gebaseerd op toeristenbelasting en forensenbelasting (overnachtingen door niet Edenaren in bezit van gemeubileerde woning, zoals stacaravan). Belastinggegevens 2017 zijn nog niet beschikbaar.</i>					

De externe citymarketing organisatie

Het citymarketingplan voor een nieuwe koers is samen met externe stakeholders opgesteld en goedgekeurd door de gemeenteraad. Het resultaat is dat er een externe citymarketing organisatie wordt ingericht die verantwoordelijk is voor het vermarkten van Ede op het gebied van Food en Veluwe. Belangrijkste taken worden het versterken van het imago en het creëren van onderlinge samenhang in Ede op marketingvlak, gastheerschap en evenementenorganisatie. De verwachting is dat met deze koerswijziging externe stakeholders zich nadrukkelijker committeren en dat slagvaardiger marketing-campagnes uitgevoerd worden. Samen bereiken we de doelgroepen beter met een betere en efficiëntere inzet van middelen en mensen. Via een compacte organisatie gaan we de doelgroep beter bereiken door de marketinginspanningen beter op elkaar af te stemmen en integraler aan te pakken. Dit alles zal leiden tot meer bezoekers, bewoners en bedrijven rondom Agro-Food en Veluwe. Door de financiële en bestuurlijke relatie met de gemeente is de aansluiting van het integrale gemeentelijk 'Food & Veluwe' beleid ten aanzien van KennisAs, Food, Duurzaamheid, Buitengebied, Toerisme, Evenementen, Levendig Centrum, WFC en andere speerpunten gegarandeerd. De voorbereidingen voor het inrichten en opzetten van de nieuwe organisatie kosten meer tijd en budget dan was voorzien. De verwachting is dat de citymarketing organisatie medio 2018 formeel van start gaat.

Nieuwe website: www.foodenveluwe.nl

Met de komst van de nieuwe organisatie zal ook de webportal haar definitieve invulling krijgen. In 2017 zijn hiervoor de voorbereidingen afgerond. Met behulp van verzamelde content is vanuit toerisme en in samenwerking met citymarketing een nieuwe toeristische website gerealiseerd www.foodenveluwe.nl

De Smaak van Van Gogh

In 2017 heeft de Smaak van Van Gogh haar derde jaar beleefd. In dit jaar zijn producten gelanceerd, evenementen georganiseerd door en samen met plaatselijke organisatoren zoals Aan tafel met Van Gogh en de voorpremière van Loving Vincent. De fietsroute is aangepast volgens het vernieuwde fietsknooppuntensysteem en er is een aanbod voor de zakelijke markt opgezet in de vorm van arrangementen in combinatie met horeca.

Zichtbaar maken

Om de grootschalige ontwikkelingen ook in de openbare ruimte zichtbaar te maken zijn voorbereidingen getroffen met betrekking tot juiste locaties, technische mogelijkheden, beheer en aanbestedingsstrategie. Deze informatie is in 2017 door een projectleider verzameld en de verwachting is dat we in 2018 aanbesteden. Dit initiatief bleek samen te vallen met contracten die we vanuit de gemeente opnieuw moeten sluiten met buitenreclame. Beide projecten trekken nu samen op en worden gecoördineerd door één projectleider.

Meer evenementen en bijeenkomsten

In 2017 zijn aanmerkelijk meer evenementen en zakelijke bijeenkomsten/congressen/ontvangsten rondom Agro-Food en Veluwe in Ede georganiseerd. Ede heeft zich rondom de thema's Food & Veluwe duidelijk geprofileerd. Zowel de programma's van de gemeente, als de ondernemers en instellingen hebben het geboden podium goed benut. Een voorbeeld is de gezamenlijke promotie van acht instellingen tijdens Wereldvoedseldag in de Ede middels de stand 'De tuinen van Ede'. Ook bij bijvoorbeeld de internationale FoodValley summits op het WFC terrein hebben Edese instellingen Alliantie Voeding, Essensor, Opella en gemeente Ede zich gezamenlijk gepresenteerd.

Heideweek

De Heideweek moest in 2017 vrij plotseling uitwijken naar het Kuiperplein. Het plein is (tijdelijk) geschikt gemaakt voor dit grote evenement in opmaat naar een definitieve invulling in 2019. De opening en de slotavond trokken samen meer dan 16.000 bezoekers naar dit plein.

Wat heeft het gekost?

bedragen x € 1.000			
Prestaties Citymarketing	Beschikbaar gesteld budget 2017	Besteed in 2017	Realisatie prestatie
T.b.v. het doel: Ede staat bekend als innovatieve regio voor Food & Veluwe	60	65	
Te besteden aan:			
Inrichten marketingorganisatie:			
• Vergroten draagvlak met externe partners (Triple Helix)			
• Realisatie huisstijl en merkkader			
• Het opstellen van een Strategisch marketingplan			
T.b.v. het doel: Inwoners, bezoekers en bedrijven binden zich aan Ede	60	41	
Te besteden aan:			
• Het ontwikkelen van een brede citymarketing webportal gebaseerd op de koersbepaling			
T.b.v. het doel: doorontwikkeling Smaak van Van Gogh	25	17	
Te besteden aan:			
• Communicatie en PR			
• De foodproductlijn Van Gogh doorontwikkelen			
• Nieuwe Foodevenementen ontwikkelen			
T.b.v. het doel: aantrekkelijk vestigingsklimaat	5	8	
Te besteden aan:			
• Het actualiseren van het evenementenbeleid (zakelijk/publiek)			
• Het inrichten van het evenementenloket			
Reeds toegekend bij voorstel 'reservering invulling € 3 miljoen':	120	0	
• Zichtbaar maken grootschalige projecten			
Totaal	270	131	

bedragen x € 1.000			
Prestaties Evenementen	Beschikbaar gesteld budget 2017	Besteed in 2017	Realisatie prestatie
Het doel:			
Te besteden aan:			
• Heideweek	25	25	
• Summerloverz	10	5	
• Statues by Night	25	25	
Reeds toegekend bij voorstel 'reservering invulling € 3 miljoen':			
• Dropzone	36	6	
• Evenementen	150	140	
Totaal	246	201	

Toelichting

Summerloversz Dance

Dit evenement kon niet doorgaan omdat de Markt niet beschikbaar was voor dit type evenementen.

Dropzone

In 2017 zou de landmark/infopunt ontwikkeld worden. Gelet op het bijzondere natuurgebied is besloten om eerst een masterplan te ontwikkelen voor het hele gebied de Ginkel. Een landmark is slechts een onderdeel van het totaal. Zo'n masterplan is een goede onderlegger voor de benodigde vergunningen later in het traject bij onder andere de provincie. Dit masterplan heeft vertraging opgelopen. Er is wel een verkenning gedaan naar producten voor herinneringstoerisme.

Integrale aanpak Bedrijventerreinen en Locaties

Het doel van de Integrale Aanpak Bedrijventerreinen en Werklocaties is het accommoderen van bestaande en nieuwe bedrijvigheid, het versterken van de positie van de gemeente binnen de FoodValley-regio en het creëren en versterken van duurzame werkgelegenheid. Het gaat om het versterken van de afzet van bedrijventerreinen en werklocaties. Er is een nauwe samenhang met de speerpunten Food, Buitengebied en KennisAs.

Wat willen we bereiken?

- Continueren verbetering verkoop bedrijfsgronden.
- Verdere ontwikkeling en marketing Bedrijventerrein A12 (met De Klomp) en Bedrijventerrein Het Laar Wekerom.
- Verdere ontwikkeling en marketing KennisAs met WFC en Food Campus.
- Extra werkgelegenheid.
- Gronduitgiftes.
- Minder rentelasten.

Indicatoren

De indicatoren Integrale aanpak bedrijventerreinen en locaties zijn opgenomen in een geïntegreerde tabel bij het speerpunt Food.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

2017 was het jaar waarin we hebben toegewerkt naar een afronding van het IABW. Volgens planning was de looptijd tot 31 december 2017. We kunnen spreken van een succesvolle afsluiting van het huidige programma waarin door het aanbrengen van de nodige focus de gewenste resultaten zijn behaald.

Het resultaat van de Integrale Aanpak van Bedrijventerreinen en Werklocaties heeft geleid tot geïntensiverde verkoopinspanningen van kavels op bedrijventerreinen om daarmee de rentelasten op de grond te verminderen. In 2017 is 6,9 ha bedrijfsterrein verkocht.

De ontwikkelde werkwijze waarbij de klant centraal staat, zowel in de frontoffice als de backoffice heeft geleid tot het besluit deze werkwijze ook in het vernieuwde IABW project in te zetten. In dit project (start 2018) ligt de focus op de profilering van Ede als aantrekkelijke vestigingsplaats.

Geconcludeerd wordt dat de extra inspanningen een positieve invloed hebben gehad op de verkoop van kavels en de contacten met het bedrijfsleven.

Wat heeft het gekost?

Prestaties labw	bedragen x € 1.000		
	Beschikbaar gesteld budget 2017	Besteed in 2017	Realisatie prestatie
Het doel: uitgifte bedrijventerreinen volgens prognose			
Te besteden aan:			
• Marketing en Acquisitie t.b.v. het Food & Businesspark	275	173	
Totaal	275	173	

Toelichting

In verband met de Raad van State procedure tegen het bestemmingsplan is de ontwikkeling en uitgifte van het Food en Businesspark de Klomp vertraagd. Om die reden is nog niet het gehele budget ingezet in 2017. Op het gebied van marketing en acquisitie zijn een aantal projecten uitgevoerd in voorbereiding op de definitieve start van de uitgifte van het bedrijventerrein maar zijn - in afwachting van de uitspraak van de Raad van State - nog niet alle middelen besteed.

2 Programmaverantwoording

Leeswijzer

De voortgang van de prestaties bij het onderdeel 'Wat gaan we daarvoor doen?' wordt aangegeven met de volgende kleuren:

afgerond

ligt op schema

vraagt aandacht

Prestaties die zijn afgerond of op schema liggen worden in principe niet toegelicht. Wanneer iets bijzonders te melden is of bij omvangrijke projecten wordt wel nadere informatie verstrekt. Ook indien een prestatie aandacht vraagt wordt een toelichting gegeven.

Ontwikkelingen

Onderwijshuisvesting

Samen met schoolbesturen ontwikkelden we een strategisch huisvestingsplan om de kwaliteit van schoolgebouwen nu en in de toekomst te kunnen borgen. Een belangrijk onderwerp in het onderwijsveld is het realiseren van Kindcentra om een doorlopende ontwikkelingslijn van het kind mogelijk te maken. Naast de inhoudelijke samenwerking tussen de diverse functies komt ook de vraag van de (gezamenlijke) huisvesting op de agenda. Vanuit de mogelijkheden die het Strategisch huisvestingsplan biedt, kunnen we de ontwikkeling van Kindcentra stimuleren en faciliteren.

Sport

In 2017 is het accommodatieplan buitensport (2017-2020) vastgesteld. Daarin zijn de belangrijkste investeringen opgenomen die benodigd zijn voor een goed accommodatiebestand. Een voorbeeld daarvan is het nieuw aangelegde kunstgrasveld in Harskamp. Daarnaast is in juni 2017 de bouw van de topsporthal begonnen, oplevering is in mei 2018. Op het gebied van sportontwikkeling zijn de leefstijlcoaches in het buitengebied aan de slag gegaan en is Swim2Play verder uitgerold.

Cultuur

In 2017 is gestart met de implementatie van de nieuwe cultuurnota. Vanaf 1 oktober 2017 is het Cultuurfonds Ede (CFE) operationeel. Het netwerk voor cultuur en erfgoed (Cultura Erfgoed) zal in 2018 (Q2) worden geopend. Alle voorbereidingen voor de verbouw zijn in 2017 afgerond. Het Platform Militaire Historie heeft een eigen locatie op het kazerneterrein. In 2017 is de driejaarlijkse Cultuurprijs uitgereikt.

Door gewijzigd (rijks- en provinciaal) beleid en gewijzigde wetgeving is het noodzakelijk ons gemeentelijk erfgoedbeleid en bijbehorend instrumentarium te actualiseren. Als gevolg van de introductie van de Erfgoedwet (juli 2016) en de aankomende Omgevingswet (2021) worden vanuit het rijk nog meer taken en verantwoordelijkheden bij de gemeente neergelegd. Dit leidt tot extra taken.

Relevante beleidsnota's

Onderwijshuisvesting

- [Integraal huisvestingsplan onderwijs 2015-2018 \(2014\)](#)
- [Strategisch huisvestingsplan onderwijs 2017-2020](#)
- [Strategisch huisvestingsplan onderwijs, deel 2 2018-2021](#)

Sport

- [Accommodatieplan buitensport \(2017\)](#)
- [Integraal huisvestingsplan binnensport 2015-2018 \(2014\)](#)
- [Sportnota Ploegenspel 2.0 \(2012\)](#)
- [Toekomstvisie zwemproduct \(2016\)](#)

Cultuur

- [Beleidsregels voor onderhoud en restauratie van monumenten \(Leidraad MOOI Ede\) \(2017\)](#)
- [Cultuurnota 2016 \(2016\)](#)
- [Cultuurhistorische Waardenkaart \(2012\)](#)
- [Erfgoedverordening Gemeente Ede \(2017\)](#)
- [Nota 'Erfgoed met perspectief' \(2010\)](#)
- [Nota 'Archeologie in evenwicht' \(2012\)](#)
- [Subsidieregeling Instandhouding Erfgoed \(2017\)](#)

Wat willen we bereiken?

Onderwijshuisvesting

Doel

Leerlingen in Ede kunnen gebruik maken van een aanbod van onderwijsvoorzieningen dat minimaal voldoet aan de wettelijke eisen.

Met het Strategisch huisvestingsplan gaan we systematisch en volgens een vastgestelde agenda alle schoolgebouwen in Ede brengen op het niveau van het meest actuele bouwbesluit inclusief Bijna Energie Neutrale Gebouwen. Inmiddels zijn twee schoolgebouwen al in voorbereiding.

Sport

Doel

Meer inwoners in Ede sporten en bewegen voor vitaliteit en contact.

Subdoelen

- Meer inwoners voldoen aan de beweegnorm.
- Hogere deelname aan sportverenigingen.

Cultuur

Doel

Kunst en cultuur in Ede worden zichtbaarder doordat de mogelijkheden voor nieuwe initiatieven groter en bestaande initiatieven en organisaties bekender worden.

Subdoelen

- Alle kinderen maken kennis met en krijgen een basis van alle cultuurvormen.
- Het verhaal van Ede wordt verteld: cultuur is verbonden met Edese identiteit.
- Inwoners en bezoekers komen meer met elkaar in contact via kunst en cultuur. Dit versterkt de sociale cohesie en sociale kracht van Ede.
- Het verbeteren van het cultureel ondernemersklimaat door middel van instandhouding van de culturele basisinfrastructuur en het mogelijk maken van innovatie. Deze dragen bij aan het versterken van de economische kracht van Ede.
- Versterken van de culturele uitstraling van Ede die bijdraagt aan het vergroten van de aantrekkelijkheid van Ede als woongemeente.

- Het vergroten van de cultuurhistorische aantrekkelijkheid van de gemeente Ede. Duurzaam behoud van ons cultureel erfgoed is van belang om aan huidige en toekomstige generaties het verhaal van de Edese geschiedenis te kunnen blijven vertellen.
- Monumentenzorg en archeologie zetten zich in om de specifieke cultuurhistorische kwaliteit in de gebouwde en natuurlijke leefomgeving te bereiken en te behouden, en de kennis hieromtrent te vergaren en te delen. Van belang is dat Edenaren steeds meer zelf (kunnen) bijdragen aan het behoud van hun erfgoed.

Indicatoren

Naam indicator	Meting 2014	Meting 2015	Meting 2016	Meting 2017	Streef-waarde
Percentage Edenaren dat voldoet aan de beweegnorm	41	-	49	-	45
Percentage inwoners dat niet sport	43	-	42	-	
<i>Gepresenteerde percentages zijn afkomstig uit Inwoners aan het woord. KING geeft alleen voor 2014 een percentage: 51% (bron: RIVM). Zie ook Depla-indicator 'Percentage niet-wekelijkse sporters'.</i>					
Percentage inwoners dat sport in clubverband	26	-	29	-	35
Sociale cohesie	-	6,3	-	6,4	
<i>Schaalscore op 10-puntsschaal die is opgebouwd uit vier stellingen over sociale samenhang in de buurt</i>					
Percentage Edenaren dat cultuuraanbod voldoende vindt	69	-	64	-	2020: 70
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>					
Deelname aantal scholen aan cultuureducatie	13	12	12	17	
<i>Het betreft de schooljaren 2013-2014, 2014-2015, 2015-2016</i>					
Woon aantrekkelijkheid Ede	27	24	21	22	2020: 18
<i>Rangnummering woon aantrekkelijkheidsindex (Atlas voor gemeenten): hoe lager des te aantrekkelijker is de gemeente</i>					
Percentage inwoners dat een (zeer) positief beeld heeft van de gemeente Ede (als gebied)	73	-	65	-	2020: 75
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten</i>					

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Onderwijshuisvesting

1.	Uitvoeren van de voorgenomen activiteiten voor 2017 die beschreven staan in het Strategisch Huisvestingsplan. Dit plan is in het voorjaar van 2017 vastgesteld. De gemeenteraad heeft inmiddels kennisgenomen van het meer inhoudelijk uitgewerkte Strategisch Huisvestingsplan deel 2.	
----	---	--

Sport

Sportfaciliteiten

1.	Vaststellen van een huisvestingsplan voor buitensport om vraag en aanbod naar velden en kleedkamers op elkaar af te stemmen.	
2.	Naar aanleiding van de vastgestelde zwembadvisie Zwembad De Peppel revitaliseren.	
3.	Start realisatie sporthal Zandlaan.	
4.	Vaststellen van de kaders voor de wijze waarop gemeente Ede de Open club-gedachte wil stimuleren en het uitvoeren van deze kaders.	

Toelichting

In 2017 hebben we een traject doorlopen met aanbieders en gebruikers van sportpark Peppelensteeg. Dit proces van afstemming duurde langer dan vooraf ingeschat. De gezamenlijke visie van de aanbieders en gebruikers wordt in het tweede kwartaal van 2018 opgeleverd.

Cultuur

Algemeen cultuurbeleid

1.	Uitvoeren van het in 2016 gewijzigde cultuurbeleid door middel van het gebruiken van nieuw vastgestelde subsidieregels.	
2.	Besluit nemen over een lokaal cultuurfonds.	
3.	Het oprichten van een netwerk voor cultuur en erfgoed.	
4.	Evaluatie Openluchttheater.	
5.	In het najaar van 2017 vindt besluitvorming plaats over het al dan niet realiseren van het Exposeum. Bij een positief besluit zal in 2017 het Exposeum gerealiseerd worden.	
6.	Actualisatie van het wettelijk erfgoedinstrumentarium	
7.	Het beleid uit de afgelopen periode integraal evalueren en in samenspraak met de belangrijkste stakeholders komen tot voorstellen voor een nieuwe Erfgoednota voor een nieuwe beleidsperiode.	
8.	Het bevorderen, faciliteren, toetsen en begeleiden van plannen tot onderhoud, restauratie en herbestemming van (beschermde) erfgoed continueren.	
9.	Vroegtijdige en creatieve inbreng van cultuurhistorie in de ruimtelijke ordening, erfgoededucatieve en toeristisch-recreatieve projecten en evenementen continueren.	

Toelichting

De evaluatie van het Openluchttheater is eind 2017 afgerond. Bespreking met de partners vindt in het eerste kwartaal van 2018 plaats. De evaluatie wordt dan aan de gemeenteraad aangeboden.

In het najaar van 2017 is een besluit genomen over het World Art Center (voorheen Exposeum), waarbij de exacte inhoudelijke invulling van dat deel van de Frisokazerne een nadere verkenning vraagt.

Op zeer veel terreinen is cultuurhistorie ingebracht in projecten, ruimtelijke ordening en evenementen. Denk aan het oppakken met partners van binnen en buiten de gemeente van achterstallig onderhoud en beheer van vooral archeologische collecties. Of het leveren van een bijdrage aan ruimtelijke ontwikkelingen zoals een input in vrijwel alle bestemmingsplannen, WFC, Kazerneterreinen etcetera.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Actuele begroting 2017	Rekening 2017	Vershil actuele begroting/ rekening 2017
Financiële lasten per productgroep					
Onderwijshuisvesting	5.505 N	5.981 N	7.378 N	5.850 N	1.528 V
Sport	9.470 N	6.947 N	7.296 N	7.229 N	67 V
Cultuur	9.753 N	8.727 N	9.340 N	8.776 N	564 V
Totaal lasten programma	24.728 N	21.656 N	24.014 N	21.855 N	2.159 V
Financiële baten per productgroep					
Onderwijshuisvesting	204 V	0 V	V	25 V	25 V
Sport	1.724 V	620 V	2.340 V	2.047 V	294 N
Cultuur	969 V	166 V	195 V	366 V	171 V
Totaal baten programma	2.897 V	786 V	2.535 V	2.438 V	97 N
Saldo van baten en lasten	21.831 N	20.869 N	21.479 N	19.417 N	2.062 V
Storting reserve	13.403 N	629 N	2.024 N	1.728 N	296 V
Onttrekking reserve	15.445 V	1.738 V	3.230 V	1.353 V	1.876 N
Resultaat	19.790 N	19.761 N	20.273 N	19.792 N	482 V

Toelichting

Onderwijshuisvesting

Onderwijshuisvesting

€ -

In 2017 heeft onderhoud plaatsgevonden aan het gebouw van de Rots. De definitieve afronding is in 2018. De renovatie van de Vuurvogel heeft nog niet plaatsgevonden, in afwachting van de uitkomsten van een haalbaarheidsonderzoek. In 2018/2019 wordt dit verder opgepakt. Als gevolg van dit uitstel is € 1.553.000 minder aan de reserve onderwijshuisvesting onttrokken.

Sport

Verkoopopbrengst sporthal De Reehorst

€ -

In 2017 stond de verkoop van sporthal De Reehorst in de begroting voor € 296.000. De verkoop is uitgesteld en wordt in 2018 verwacht. De met de verkoop samenhangende storting in de egalisatiereserve Kapitaallasten heeft zodoende niet plaatsgevonden, waardoor het budgettair neutraal loopt.

Cultuur

Exposeum (Act. 2017: € 450.000)

€ 500.000 V

De besluitvorming over het realiseren van een Exposeum heeft plaatsgevonden in november 2017. De Raad heeft gevraagd om een procesvoorstel en wil opnieuw kaders kunnen aangeven voor de invulling van de Friso-kazerne. Deze besluitvorming betekent dat het beschikbare budget, ad € 500.000 vrijvalt.

Schenking kunstwerken HVA-fonds

€ -

In 2017 zijn twee kunstwerken geplaatst in Ede. Deze kunstwerken zijn geschonken door het HVA-fonds. De kunstwerken stonden niet in de begroting van 2017 opgenomen. De door ons voorgeschoten kosten van € 95.000 worden gecompenseerd door de bijdrage van het HVA-fonds.

Kunstaankopen

€ -

In 2017 stonden enkele kunstprojecten gepland, die (gedeeltelijk) zijn uitgesteld. Hierdoor is voor € 275.000 minder aan kosten gemaakt. Hier staat tegenover dat de beoogde onttrekking uit de reserve Kunstaankopen niet plaatsvond.

Preventieve inzet draagt bij aan een leefbaar en levendig Ede. Of je nu jong of oud bent, een beperking of chronische ziekte hebt of gezond bent, werkzaam bent of thuis zit, van Nederlandse afkomst bent of een andere etniciteit hebt: de gemeente Ede bevordert dat iedereen zoveel mogelijk mee kan doen aan de Edese samenleving. En iedereen kan daar iets aan bijdragen. Voor de komende jaren worden ook de initiatieven die vanuit inwoners zelf zijn opgezet een steeds groter deel van de preventieve inzet. Tegelijkertijd ligt hier ook de uitdaging: hoe werken we effectief samen met de inwoners van Ede en geven we hen de ruimte om activiteiten te ontplooiën om hiermee de zelfredzaamheid en samenredzaamheid te vergroten?

We zetten in op eigen kracht om de regie over het eigen welbevinden van inwoners zoveel mogelijk bij die inwoners zelf te laten. Ook doen we een beroep op mantelzorg, het eigen sociale netwerk of informele ondersteuning. Het liefst in de directe omgeving van iemand (straat, wijk, buurt of dorp). Mocht iemand hulp of ondersteuning nodig hebben om de eigen regie te behouden of weer terug te krijgen, dan biedt de gemeente een vangnet. Kortdurend waar dat kan, langdurig als het nodig is.

Daarnaast probeert de gemeente zoveel mogelijk te voorkomen dat mensen (dure) begeleiding en ondersteuning nodig hebben. Dit noemen we preventie. Veel (vrijwilligers-)organisaties doen aan preventie. Zo voorkomen we vroegtijdig dat mensen niet langer meedoen of helpen we inwoners juist om weer ergens bij betrokken te zijn. De maatschappelijke effecten genoemd in de gebiedsagenda zijn het vertrekpunt: inwoners hebben die immers mede opgesteld! De onderwerpen die zij belangrijk vinden staan in de gebiedsagenda genoemd.

Ook op het terrein van onderwijs ondersteunen we daar waar nodig. Dit doen we onder andere door het voorkomen en terugdringen van verzuim en voortijdig schoolverlaten en het verminderen van onderwijsachterstanden. Daarbij hebben we specifiek aandacht voor het tegengaan van discriminatie en een sluitende aanpak voor kwetsbare jongeren.

Met betrekking tot gezondheid willen we de burgers bewuster maken van de noodzaak van een gezonde leefstijl. Dit doen we door het geven van voorlichting over gezonder eten en gezondheidsrisico's.

Ontwikkelingen

Maatschappelijke ondersteuning

Preventieve maatschappelijke ondersteuning

In 2017 is gewerkt aan het ontwikkelen van laagdrempelige ontmoetingsplekken. Vanuit de 'Visie op ontmoeten' kijken we naar de manier waarop mensen elkaar willen ontmoeten en waar dat aansluit in de

wijken. Door heel Ede zijn vier pilots ontwikkeld en voorbereid om de verbinding tussen partners in de wijk tot stand te brengen om zo gezamenlijk een makkelijk toegankelijke plek voor en door bewoners neer te zetten in de wijk. Een plek waar ook meer kwetsbare inwoners naar toe komen. Begin 2018 gaan de vier pilots van start. Formele en informele zorg komen in de pilot samen en vragen daardoor blijvende aandacht. Hetzelfde geldt voor de pilot Ede-West en de Doe- en leerplaats in Ede -Zuid.

Verder is in 2017 gewerkt aan:

- Het activeren van bewoners en het stimuleren van inwoners om zelf initiatieven op te pakken in hun wijk of buurt.
- De uitvoering van de mantelzorgbeleid. Met daarbij specifieke aandacht voor jonge mantelzorgers, kennis en signalering in wijken, thuisondersteuning voor mantelzorgers en de start van de publiciteitscampagne 'Wat werkt voor jou'.

Preventieve jeugdhulp

In het afgelopen jaar is vanuit het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) de gebiedsgerichte aanpak versterkt door aan elke wijk een koppel (jeugdmaatschappelijk werker en jeugdverpleegkundige) toe te wijzen dat actief informatie ophaalt over wat nodig is voor een sterk pedagogisch klimaat. Deze informatie is leidend voor het collectief en individueel preventief wijkaanbod.

De vroegsignalering en daarop volgende ondersteuning vanuit het CJG is verbeterd doordat alle initiatieven bij elkaar zijn gebracht en er een gezamenlijke werkwijze is afgesproken. Een ander belangrijk thema binnen de primaire preventie is hechting. Tijdens een grote expertbijeenkomst is met ruim honderd professionals gesproken over dit thema en hoe dit handen en voeten te geven in de werkwijze van de professionals die met jonge gezinnen werken.

Een aandachtspunt is geweest (en blijft) het waar mogelijk afschalen naar lichtere (of informele) ondersteuning of hulp, maar ook tijdig opschalen wanneer zwaardere zorg toch noodzakelijk is. Eén van de concrete acties in 2017 was dat de toegang voor praktische gezinsondersteuning via het multidisciplinaire CJG-overleg verliep in plaats van via de organisaties zelf, om met elkaar de juiste afweging te maken welke ondersteuning passend is.

Algemeen maatschappelijk werk

Momenteel loopt er een onderzoek naar de positionering van de Sociaal Teams. Hieraan gekoppeld besluit de gemeente welk beleid ze wil voeren omtrent onafhankelijke cliëntondersteuning. Cliëntondersteuning is het informeren, adviseren en kortdurend ondersteunen van mensen op allerlei leefgebieden, zoals zorg, wonen, onderwijs, werk en inkomen. Cliëntondersteuning is een algemene voorziening. De keuzes over de positionering van de lokale infrastructuur hebben ook consequenties voor het beleid rondom cliëntondersteuning.

Inclusieve Edese samenleving

In juli 2016 heeft Nederland Het VN verdrag voor gelijke rechten van personen met een handicap geratificeerd. De Edese gemeenteraad heeft als één van de voorlopers unaniem de motie 'toegankelijke gemeente' aangenomen. Uitgangspunt is dat mensen met een beperking volwaardig mee kunnen doen in de samenleving. Inclusie raakt alle beleidsterreinen: fysieke toegankelijkheid, maar ook volwaardigheid in arbeid, zorg en onderwijs. Dat vraagt zowel om een mentaliteitsverandering als om praktische aanpassingen. We kijken ook naar ons eigen beleid; wat doen we goed en wat kunnen we verbeteren? Dat doen we in afstemming met inwoners, belangenbehartigers en maatschappelijke organisaties.

Er is een routekaart Ede Inclusief gemaakt met de samenleving en de gemeenteraad. Deze routekaart is omgezet in een programma Inclusie met vier pijlers (Toegankelijkheid, Ede als inclusieve organisatie, Sociaal ondernemen, Inclusief denken en doen) waarin concrete acties benoemd zijn. Deze zijn besproken met de gemeenteraad en worden momenteel uitgevoerd. Dit gebeurt in afstemming met de samenleving: koplopers en stakeholders.

Maatschappelijke begeleiding statushouders

Door de hoge toestroom van vluchtelingen spelen veel ontwikkelingen. Het streven is zo snel mogelijk, liefst in de opvangsituatie, te beginnen met screening van (arbeids)potentieel en dat parallel te laten lopen met inburgering. Er wordt daarvoor veel samengewerkt in de keten met het COA als een relatief nieuwe partij voor noodopvang en realisatie van drie AZC-locaties.

Na huisvesting begeleidt Vluchtelingenwerk de statushouder in de Edese maatschappij. Hiervoor ontvangt de gemeente een budget per volwassen statushouder. In 2017 krijgt de gemeente een uitbreiding van deze taak. Vanaf juni 2017 dient de inburgeringsplichtige ook een participatieverklaring te tekenen, voor men het examen kan afleggen. In de loop van 2017 geven we dit participatietraject verder vorm.

Onderwijsondersteuning

We willen dat alle kinderen opgroeien in een veilige en stimulerende opvoed- en opgroeisituatie zodat ze hun mogelijkheden optimaal kunnen benutten. Bij de meeste kinderen en jongeren verloopt dat prima. Sommige kinderen niet. Voor die kinderen werd in 2017 extra ondersteuning gegeven door de inzet van:

- Leerplicht/RMC;
- Voor- en vroegschoolse educatie op kindercentra en scholen;
- Schakelklassen voor kinderen die geen/ onvoldoende Nederlands spreken;
- Leerlingenvervoer;
- Peuteropvang voor kinderen met ouders zonder toeslagrecht.

Hiernaast werden ook nieuwe initiatieven genomen. Nieuwe wetgeving kinderopvang vroeg om een nieuwe werkwijze en regels voor de subsidiëring van peuteropvang. Dit leidde tot de ontwikkeling van een nieuwe subsidiesystematiek van kindgerichte financiering. Invoering vindt plaats vanaf 1 januari 2018. Dit betekende dat er in 2017 nog geen gebruik is gemaakt van de Asschermiddelen of de extra middelen kindercentra vanuit de Perspectiefnota 2018-2021.

Ook werd een eerste start gemaakt met hoe we discriminatie kunnen tegengaan als jongeren met een anderstalige achtergrond op stage gaan. De daadwerkelijke uitvoering vindt plaats in 2018 en daarmee ook de inzet van middelen. Het budget Onderwijsachterstandenbeleid is een specifieke uitkering vanuit het rijk. Niet ingezette middelen kunnen nog één keer worden overgeheveld naar 2018 voordat de nieuwe financiële verdeelsleutel wordt ingevoerd per 1 januari 2019. Niet ingezette middelen dienen te worden terugbetaald aan het rijk bij de eindafrekening.

Gezondheidsondersteuning

In 2016 is de regionale visie *Publieke Gezondheidszorg Gelderland-Midden* vastgesteld. De regionale visie is gebaseerd op het concept “positieve gezondheid”; niet slechts de afwezigheid van ziekten, maar het vermogen om je aan te passen en je eigen regie te voeren, in het licht van de sociale, fysieke en emotionele uitdagingen van het leven. Bij de lokale aanpak en uitwerking van deze visie in 2017 en verder gebruiken we informatie uit de vierjaarlijkse gezondheidsmonitors die de GGD uitvoert. De rapportages over de Edese volwassenen en ouderen komen worden in Q1 2018 opgesteld. In april 2017 is de organisatie van Veilig Thuis Midden Gelderland ondergebracht in een zelfstandige stichting onder de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM).

Het Manifest 'Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling West-Veluwe Vallei 2017-2020' is in november 2017 ondertekend door gemeente Ede, Barneveld, Scherpenzeel, Nijkerk en Wageningen. Wij nemen deel aan de acties van Frisvalley/Cleanvalley die voortkomen uit het actieplan. In 2017 heeft FrisValley sportverenigingen met een kantine benaderd om te vragen of en zo ja, hoe ze ondersteuning willen op het gebied van alcohol en sport. Daarnaast is er specifiek ingezet op alcoholpreventie en verantwoord alcoholgebruik in het buitengebied.

In 2016 is de jeugdgezondheidszorg 0-4 overgegaan van Icare naar VGGM. 2017 was het jaar van doorontwikkeling: flexibilisering en taakherschikking. De tijdelijke verhoogde asielinstroom leidde in 2017 tot extra inzet op statushouders, betaald uit de tijdelijke Rijksgelden hiervoor. Alle gezinnen kregen een huisbezoek waarin een brede intake werd gedaan, inhaalvaccinaties en zo nodig meer tijd voor een consult op het consultatiebureau. De gezinssituatie waarin de kinderen opgroeien kwam zo beter in beeld.

Tot slot is in 2017 financieel, in expertise en tijd bijgedragen aan meerdere initiatieven vanuit de maatschappij op het vlak van gezondheid. Denk hierbij onder andere aan leefstijlcoaches, gezondheidsvoorlichting en interventies gericht op overgewicht en obesitas.

In -naar verwachting- juni 2018 vindt regionale besluitvorming plaats over de bekostigingssystematiek van Veilig Thuis voor de diverse gemeenten. De samenwerking met het Veiligheidshuis en de Sociaal Teams en het CJG wordt geïntensiveerd.

Relevante beleidsnota's

Maatschappelijke ondersteuning

- [Kadernota Vernieuwd Welzijn](#) (2015)
- [Nota Mantelzorgbeleid 2016-2020](#) (2016)
- [Gebiedsagenda's 2016-2020](#) (2016)
- [Visie op ontmoeten](#) (2017)

Onderwijsondersteuning

- [Beleidskader Peuteropvang](#) (2016)
- [Beleidsnotitie Leerplicht 2015](#) (2015)
- [Beleidsplan Jeugd](#) (2014)

Gezondheidsondersteuning

- [Nota Gezondheidsbeleid Ede 2011-2015](#) (2010)
- [Taken van Veilig Thuis en een doorkijk naar 2017 e.v.](#) (2017)

Wat willen we bereiken?

Preventieve inzet draagt bij aan een leefbaar en levendig Ede; gezonde en zelf- en samenredzame inwoners en Edese kinderen en jongeren zijn goed voorbereid op deelname aan de samenleving.

Maatschappelijke ondersteuning

Doel

Ede heeft leefbare en levendige wijken, buurten en dorpen; zelf- en samenredzame inwoners en een stimulerend en veilig opvoed- en opgroei-klimaat voor kinderen en jeugdigen.

Subdoelen

- Zoveel mogelijk inwoners zijn en blijven zelf- en samenredzaam.
- Meer bewoners en vrijwilligersorganisaties zetten zich in voor welzijnsactiviteiten en ondersteuning van anderen.
- Alle jeugdigen groeien zo veel mogelijk op in hun eigen, veilige en stimulerende opvoed- en opgroei-omgeving.
- Jeugdactiviteiten dragen bij aan de ontwikkeling van jeugdigen in kwetsbare situaties.
- Onveilige situaties van jeugdigen en ouders worden voorkomen door vroegtijdige signalering.

- Ouderen en jongeren zijn meer zelfredzaam door vroegtijdige inzet van ondersteuning bij (beginnende) problemen.
- Bij signalering en aanpak van vragen en problemen van jeugdigen werken de domeinen thuis (voor)school en het publieke domein goed samen.
- Meer mantelzorgers zijn in staat om de zorg aan een naaste langdurig uit te voeren.
- Verhogen sociale cohesie door actieve inzet van inwoners via buurt- en dorpshuizen.
- Meer (kwetsbare) inwoners doen mee aan de samenleving in al zijn facetten, wonen zo lang mogelijk zelfstandig en ervaren daarbij minder fysieke en mentale drempels.
- De samenleving in Ede wordt zich bewust van de kansen en mogelijkheden rondom inclusie en gemotiveerd om bij te dragen aan het veranderproces.
- Statushouders zijn zo snel mogelijk zelfstandig en maatschappelijk zelfredzaam.
- Inwoners hebben voldoende mogelijkheden om zich te verplaatsen en zijn op de hoogte van de verschillende vervoersmogelijkheden.

Onderwijsondersteuning

Doel

Er zijn voldoende onderwijskansen voor ieder kind en iedere jeugdige zodanig dat stagnaties in de doorlopende leerlijn worden tegengegaan.

Subdoelen

- Schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten wordt tegengegaan en teruggedrongen.
- Zoveel mogelijk Edese jongeren verlaten het onderwijs met een passend diploma.
- Jeugdigen beheersen de Nederlandse taal zodat risico's op onderwijsachterstand verminderen.

Gezondheidsondersteuning

Doel

Inwoners in Ede hebben gelijke kans op een optimale gezondheid met voorkoming of vroegtijdig opsporen van gezondheidsrisico's en huiselijk geweld.

Subdoelen

- Minder inwoners worden slachtoffer van (huiselijk) geweld in afhankelijkheidsrelaties.
- Voorkomen en tegengaan van gezondheidsproblemen.
- Edenaren zijn meer zelfredzaam en weten beter hoe zij zelf gezondheidsproblemen kunnen voorkomen.
- Inwoners van Ede gaan bewuster en gezonder eten en drinken.

Indicatoren

Naam indicator	Meting 2014	Meting 2015	Meting 2016	Meting 2017	Streef-waarde
Percentage Edenaren dat minimaal een keer per week mantelzorg geeft	19	-	20	-	
Percentage mantelzorgers dat zich tamelijk of zwaar belast voelt	11	-	12	-	
Percentage Edenaren dat vrijwilligerswerk doet	-	47	-	44	
Percentage Edenaren dat zegt zich goed te kunnen redden	92	-	89,2	-	
Zelfredzaamheid					
Percentage 4-12 jarigen in het primair onderwijs waarvan de ouders een laag opleidingsniveau hebben	11,9	11	10,5	-	
<i>Depla-indicator. Het percentage leerlingen PO (4-12 jaar) op het totaal aantal leerlingen PO</i>					
Percentage doelgroepkinderen dat deelneemt aan programma's voor- en vroegschoolse educatie (vve)	75	75	76	75	100

Naam indicator	Meting 2014	Meting 2015	Meting 2016	Meting 2017	Streef-waarde
Percentage jongeren in de leeftijd van 12 tot 23 jaar dat het onderwijs heeft verlaten zonder startkwalificatie in betreffend schooljaar <i>Depla-indicator</i>	1,5	1,5	1,4	1,4	
Percentage jongeren tussen de 18 en 23 jaar dat geen startkwalificatie heeft <i>Metingen worden per schooljaar verricht</i>	12,0	10,1	10,0	10,0	
Percentage jongeren (15-22 jaar) dat tevreden is over het vrijetijdsaanbod in Ede	-	69	65	-	
Aantal trajecten vroegsignalering op afwijkend en problematisch gedrag	57	62	50	-	
Aantal meldingen kindermishandeling en huiselijk geweld bij Veilig Thuis <i>Tussen haakjes alleen meldingen kindermishandeling</i>	325 (63)	349 (58)	395 (60)	-	
Percentage kinderen (12-19 jaar) dat overmatig alcohol drinkt	4	-	-	-	

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Maatschappelijke ondersteuning

Welzijn

1.	Stimuleren van initiatieven van bewoners die zich willen inzetten voor hun straat, buurt of wijk via sociaal werkers en wijkregie en monitoren of dit aansluit bij de behoeften van inwoners.	
2.	Uitvoeren activiteiten uit de nota <i>Mantelzorgbeleid</i> .	
3.	Afstemmen van inzet vrijwilligers op doelstellingen gebiedsagenda (waar mogelijk).	
4.	Uitvoeren project 'Ede Inclusief' met als resultaten: Aanpassingen en borging in beleid, een Lokale Inclusie agenda in co-creatie met de samenleving en stimuleringsprikkels aan de samenleving voor doorvoeren van veranderingen.	

Maatschappelijke begeleiding statushouders

1.	Realisatie en uitrol nieuw programma rond tekenen participatieverklaring voor inburgeraars in afstemming met rol Vluchtelingenwerk rond maatschappelijke begeleiding.	
2.	Verbinding met activiteiten wijkregie, Sociaal Teams, Woonstede, Vluchtelingenwerk (volgens afspraken die gemaakt zijn tussen deze partijen).	

Preventieve jeugdhulp

1.	De jeugdactiviteiten in overleg met uitvoerende partijen en wijkregie herijken zodat ze aansluiten bij wat nodig is in de wijk (de gebiedsagenda's).	
2.	Basiscriteria opstellen waaraan jeugdactiviteiten moeten voldoen.	
3.	Vroegsignalering en bijbehorende trajectbegeleiding (Vroeghulp Ede) is ingebed in het Centrum voor Jeugd en Gezin, doordat de trajectbegeleiders onderdeel worden van het CJG.	
4.	Afspraken maken met organisaties over hoe zij zorgen voor rolafbakening bij professionals in het preventieve veld, om ervoor te zorgen dat waar nodig tijdig wordt overgedragen naar intensievere of specialistische begeleiding en ondersteuning.	
5.	Het implementeren van een risico-inventarisatievragenlijst (LIRIK) binnen de lokale teams, zodat zij weten wanneer en hoe ze een veiligheidscheck moeten doen.	

Toelichting

Welzijn

1. Het stimuleren van inwoners om zich actief in te zetten is nooit 'af'. Ook blijven we monitoren of we aansluiten bij de behoefte van inwoners. Daarom merken we dit aan als 'vraagt aandacht'.
4. Er is een routekaart Ede Inclusief gemaakt met de samenleving en de gemeenteraad. Deze routekaart is omgezet in een programma Inclusie met vier pijlers (Toegankelijkheid, Ede als inclusieve organisatie, Sociaal ondernemen, Inclusief denken en doen) waarin concrete acties benoemd zijn. Deze zijn besproken met de gemeenteraad en worden momenteel uitgevoerd. Dit gebeurt in afstemming met de samenleving: koplopers en stakeholders.

Onderwijsondersteuning

Leerplicht/Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC)

1.	Actief benaderen van scholen om alle wettelijk verzuim tijdig en volledig te melden; op 100% van het gemelde verzuim volgt actie door Leerplicht.	
2.	Extra inzet (voor 3 jaar) op Leerplicht, specifiek een leerplichtambtenaar die de verbindende rol tussen primair onderwijs en gemeentelijke jeugdhulp oppakt.	
3.	Voortzetting WOW (Waar Onderwijs Werkt) in 2017 en 2018, waar voortijdig schoolverlaters arbeidsvaardigheden aanleren en begeleid worden richting werk (o.v.v. collegebesluit juli/augustus 2016).	

Gezondheidsondersteuning

1.	Meer partijen zijn bereikt door intensivering van de voorlichting over vormen van huiselijk geweld en kindermishandeling.	
2.	Naleving van de Wet op de Meldcode: invoering en monitoring van gebruik Meldcode en Verwijsindex.	
3.	Deelname aan vervolg actieplan Frisvalley/Cleanvalley.	

Toelichting

In april 2017 is de organisatie van Veilig Thuis Midden Gelderland ondergebracht in een zelfstandige stichting onder de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM).

Het Manifest 'Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling West-Veluwe Vallei 2017-2020' is in november 2017 ondertekend door gemeente Ede, Barneveld, Scherpenzeel, Nijkerk en Wageningen. Dit zorgt voor een extra inzet op het gebruik van de meldcode in onze gemeentelijke organisaties en bij onze partners. De eerste training voor een diverse groep (zowel medewerkers van de gemeente als partners) heeft in december plaatsgevonden. Ook blijven wij de Meldcode en Verwijsindex bij onze partners onder de aandacht brengen.

Wij nemen deel aan de acties van Frisvalley/Cleanvalley die voortkomen uit het actieplan. In 2017 heeft FrisValley sportverenigingen met een kantine benaderd om te vragen of en zo ja, hoe ze ondersteuning willen op het gebied van alcohol en sport. Daarnaast is er specifiek ingezet op alcoholpreventie en verantwoord alcoholgebruik in het buitengebied.

In 2016 is de jeugdgezondheidszorg 0-4 overgegaan van Icare naar VGGM. 2017 was het jaar van doorontwikkeling: flexibilisering en taakherschikking. Ook is met alle regiogemeenten vastgesteld wat voor onze regio het uniforme basisaanbod is voor alle gemeenten en wat lokaal aanbod is dat iedere gemeente naar behoefte kan inkopen. Ook is met de regiogemeenten een besluit genomen over een eenvoudiger en meer

transparante bekostigingssystematiek. De tijdelijke verhoogde asielinstroom leidde in 2017 tot extra inzet op statushouders, betaald uit de tijdelijke Rijksgelden hiervoor. Alle gezinnen kregen een huisbezoek waarin een brede intake werd gedaan, inhaalvaccinaties en zo nodig meer tijd voor een consult op het consultatiebureau. De gezinssituatie waarin de kinderen opgroeien kwam zo beter in beeld.

Tot slot is in 2017 financieel, in expertise en tijd bijgedragen aan meerdere initiatieven vanuit de maatschappij op het vlak van gezondheid. Denk hierbij onder andere aan leefstijlcoaches, gezondheidsvoorlichting en interventies gericht op overgewicht en obesitas.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Actuele begroting 2017	Rekening 2017	Verskil actuele begroting/ rekening 2017
Financiële lasten per productgroep					
Maatschappelijke Ondersteuning	17.320 N	15.574 N	20.066 N	18.654 N	1.413 V
Gezondheidsondersteuning	3.665 N	4.508 N	5.606 N	5.214 N	392 V
Onderwijsondersteuning	5.570 N	3.617 N	5.190 N	4.898 N	292 V
Totaal lasten programma	26.555 N	23.699 N	30.862 N	28.765 N	2.097 V
Financiële baten per productgroep					
Maatschappelijke Ondersteuning	1.932 V	115 V	983 V	720 V	263 N
Gezondheidsondersteuning	5 V	0 V	357 V	357 V	N
Onderwijsondersteuning	3.439 V	2.335 V	3.682 V	3.653 V	29 N
Totaal baten programma	5.376 V	2.450 V	5.022 V	4.731 V	291 N
Saldo van baten en lasten	21.179 N	21.249 N	25.840 N	24.034 N	1.806 V
Storting reserve	876 N	198 N	2.273 N	2.145 N	128 V
Onttrekking reserve	1.202 V	225 V	1.078 V	774 V	305 N
Resultaat	20.853 N	21.222 N	27.034 N	25.406 N	1.628 V

Toelichting

Maatschappelijke ondersteuning

Jeugd Preventief

€ 130.000 V

Het gebouw voor het Centrum voor Popcultuur is later dan gepland opgeleverd voor activiteiten. Door dit lagere aantal activiteiten is € 130.000 minder aan subsidie verleend (2016/2017).

Bijdrage met betrekking tot regresrecht

€ 69.000 V

We krijgen jaarlijks een niet begrote bijdrage (€ 69.000) van de VNG met betrekking tot het regresrecht. Het regresrecht stelt gemeenten in staat de kosten voor Wmo-voorzieningen te verhalen op een derde bij wettelijke aansprakelijkheid wanneer een ongeval tot de beperkingen heeft geleid. Gemeenten komen daarbij meestal uit bij een aansprakelijkheidsverzekeraar. De VNG en het Verbond van Verzekeraars sloten voor 2015, 2016 en 2017 een overeenkomst waarmee de verzekeraars het regresrecht afkopen. Binnenkort gaan de VNG en het Verbond van Verzekeraars onderhandelen over de overeenkomst voor 2018, waarna verwerking in de begroting plaatsvindt.

Inclusie

€ 70.000 V

Voor het project inclusie is vanuit de begroting en Perspectiefnota 2018-2021 incidenteel geld vrijgemaakt. Het college heeft op 5 december 2017 het programma voor inclusie vastgesteld. In 2017 is gestart met het project, echter door diverse oorzaken is een vertraging binnen het project opgetreden. Hierdoor houden we in 2017

budget over. We stellen voor om deze € 70.000 over te hevelen naar 2018, zodat we de ambities en doelstellingen voor wat betreft inclusie waar kunnen maken.

Inburgering

€ 863.000 V

Voor de inburgering ontvangt de gemeente Ede een bedrag per inburgeringsplichtige van het Rijk. De begeleiding wordt ingekocht bij vluchtelingenwerk voor een lagere prijs dan de vergoeding. Omdat de inkoopprijs jaarlijks stijgt reserveren we het overschot om mogelijke tekorten in de toekomst op te vangen. Een deel van de kosten voor statushouders is gefinancierd vanuit de bijzondere bijstand. Van dit voordeel valt € 100.000 weg tegen een nadeel op programma 3. Daarnaast is abusievelijk € 375.000 teveel geraamd als storting in de reserve inburgering. Deze storting heeft niet plaatsgevonden.

Sociale teams (Act. 2017: € 475.000 N)

€ 400.000 N

De sociale teams zijn relatief nieuw en volop in ontwikkeling. Dit komt voort uit een combinatie van stijgende zorgvraag, huidige organisatorische knelpunten en de transformatieopgave. De grote complexiteit van de zorg en het proces van wegzetten van een zorgvraag bij aanbieders spelen daarbij een rol. De werkdruk is in 2017 zo groot dat het onverantwoord was hier niet op te anticiperen. Het heeft geleid tot inkoop van extra capaciteit voor de sociale teams, resulterend in een nadeel van € 290.000. De tarieven voor deze extra capaciteit bleken ook hoger dan begroot. Dat heeft geleid tot een extra kostenstijging op Jeugd en WMO van € 110.000. Momenteel loopt de doorontwikkeling van de sociale teams naar een alliantiemodel wat de mogelijkheid biedt om knelpunten in co-creatie met de zorgaanbieders op te lossen en in gezamenlijkheid sturing te geven aan de transformatiedoelen en de ketensamenwerking. Daar waar mogelijk wijkgericht en in aansluiting op de gebiedsagenda's waarbij de ervaringen van de pilot Ede-West belangrijke input is. We verwachten de komende periode scherper inzicht te krijgen welk deel opgelost kan worden door deze nieuwe wijze van organiseren. Het effect op zorgvraag en de doorontwikkeling van het wijkgericht werken wordt betrokken bij de afwegingen rond het meerjarenperspectief voor de komende jaren.

Lokale teams (CJG en verwarde personen)

€ 145.000 V

De gesprekken met betrokken aanbieders voor wat betreft het traject voor verwarde personen zijn in het najaar van 2017 geïnitieerd. In 2018 wordt er daadwerkelijk gestart. Hierdoor is het beschikbare budget zijnde € 100.000 voor 2017 niet benut. Ook het budget voor het CJG is niet volledig benut met als gevolg een voordelig resultaat van € 45.000. Het CJG heeft naast de reguliere inzet op onder meer de peuterspeelzalen en scholen in 2017 gewerkt aan het opzetten van een structuur waarbinnen de preventieve taak verder tot ontwikkeling kan komen: inzetten op en aansluiten op de wijkgerichte netwerken, wijkgericht vraag ophalen, optimaliseren website en start met uitbouw collectief aanbod. Voor de versterkte uitvoering van de preventieve taak in 2018 is de verwachting dat het budget wel nodig is.

Thuisondersteuning - alg. voorz. cliënten (Act. 2017: € 580.000 V)

€ 510.000 V

De algemene voorziening thuisondersteuning en het nieuwe beleid heeft vanaf 1 maart een voorzichtige start gekend, waardoor meer cliënten in de maatwerkvoorziening blijven dan verwacht. Medio 2017 waren er 60 cliënten die gebruik maakten van de algemene voorzieningen. Op dit moment zijn er inmiddels 113 cliënten (56 bestaande en 57 nieuwe). In de raming was rekening gehouden met 200 bestaande cliënten en de instroom van 100 nieuwe cliënten. In maart 2018 komen de uitkomsten van het nader onderzoek en evaluatie beschikbaar. Per saldo een voordeel van € 510.000, maar hier staat een nadeel (€ 80.000 N) tegenover op de maatwerkvoorziening (zie programma 3 Individuele ondersteuning).

Thuisondersteuning - alg. voorz. mantelzorgers (Act. 2017: € 70.000 V)

€ 70.000 V

Het beleid van thuisondersteuning mantelzorgers bestaat uit het tijdelijk vergoeden van 2 uur thuisondersteuning per week. Achterliggende gedachte is dat naast ondersteuning en waardering van de

mantelzorgers zorgkosten worden voorkomen. Het budget mantelzorg bedraagt € 768.000, waarvan € 250.000 wordt gefinancierd uit het budget 'ondersteuning en waardering mantelzorgers'. Het overige budget wordt gefinancierd uit de middelen thuisondersteuning. Het huidige budget is gebaseerd op 300 mantelzorgers die een volledig jaar thuisondersteuning ontvangen. Monitoring van het aantal mantelzorgers blijft van belang.

Maatschappelijk opvang - verslavingszorg € 242.000 V

Verrekenen met reserve maatschappelijke opvang € 167.000 N

Verrekenen met reserve sociaal domein € 75.000 N

De regionale preventieve verslavingszorg kent een voordelig saldo van € 242.000. Een deel van dit voordeel, te weten € 167.000, is verrekend met de reserve Maatschappelijk Opvang. Vooral omdat het pilotproject Nudehof te Wageningen geraamd is op deze activiteit, maar verantwoord op de individuele maatschappelijke opvang (programma 3) is een verschuiving ontstaan. Daarnaast bestaat er een financieel voordeel in het subsidiebudget, waarvan een deel nog in 2018 wordt besteed.

Van het budget voor de aanpak personen met verward gedrag (flexibele GGZ-capaciteit) is € 75.000 nog niet besteed. De inkoopafspraken (over een periode van drie jaar) zijn namelijk pas in november 2017 tot stand gekomen. De uitvoering vindt plaats in 2018-2020. Deze middelen blijven gereserveerd in de reserve sociaal domein (fonds impuls).

Veilig Thuis € -

De werkelijke bijdrage van Ede voor de nieuwe organisatie Veilig Thuis is lager uitgevallen, waardoor een gering voordeel van € 43.000 is ontstaan. Dit saldo is gestort in de reserve vrouwenopvang. In 2017 is bij de start van de nieuwe organisatie Veilig Thuis éénmalig € 257.000 onttrokken aan de reserve Beschermd Wonen. Voor Veilig Thuis (regio's: Arnhem en Ede) vindt nog ambtelijk en bestuurlijk overleg plaats over de gewenste bekostigingssystematiek. Nieuw in 2018 is een subsidie aan het Centrum voor Seksueel en Huiselijk geweld Nijmegen.

Welzijn € 90.000 N

In 2017 is ingezet op onderzoeken en visie-ontwikkeling met betrekking tot buurt- en dorpshuizen (€ 71.000 N), zoals bijvoorbeeld een ondersteuningsbijdrage aan het platform van buurt- en dorpshuizen. Daarnaast heeft het traject van buurthuis De Spil tot extra kosten geleid (€ 19.000 N). Dit tezamen geeft in totaal een overschrijding van € 90.000.

Onderwijsondersteuning

Onderwijsondersteuning € 50.000 V

In 2017 zijn extra middelen toegekend (uit de '€ 3 miljoen') om de aanpak van discriminatie van kwetsbare jongeren in het onderwijs en in stage te versterken. Het betreft hier 2 x € 50.000 verdeeld over de boekjaren 2017 en 2018. De middelen toegekend voor 2017 zijn vanwege vertraging binnen het project niet uitgegeven. We stellen voor om € 50.000 over te hevelen naar 2018, zodat alsnog een juiste en volledige invulling aan het project kan worden gegeven.

Peuteropvang € 135.000 V

Het Rijk heeft middelen (Asscher-gelden) beschikbaar gesteld voor de harmonisatie peuteropvang. In 2017 was dit bedrag € 135.000. Omdat de Edese peuterspeelzalen voor het grootste gedeelte pas vanaf 2018 over gaan naar het nieuwe systeem, is in 2017 geen gebruik gemaakt van deze middelen.

Inwoners in Ede hebben regie over hun eigen leven, doen mee naar vermogen, en krijgen indien nodig daarbij begeleiding en ondersteuning. De beleidsnota 'Het is mensenwerk' vormt daarbij het uitgangspunt. Wij maken ons hard voor een sterk en klantgericht sociaal domein. De gemeente en haar maatschappelijke partners werken samen aan een stevige sociale omgeving, waardoor ook onze kwetsbare inwoners (oud en jong) in staat worden gesteld om in verbinding te staan met de samenleving en daar actief in mee te doen. Het daarbij over wonen, werken, opvoeden, opgroeien, leren, ontwikkelen en actief betrokken zijn bij de samenleving. Onze inwoners zijn daarvoor zelf verantwoordelijk binnen hun eigen netwerken. Ze zijn zelfredzaam en (financieel) in staat om deel te nemen aan de samenleving. Een deel van onze inwoners kan dat echter niet. Een aantal van hen kan daardoor zelfs in schulden raken. Voor hen is er ondersteuning beschikbaar. Samen met maatschappelijke organisaties, inzet van vrijwilligers, het onderwijs en de ondernemers bieden wij oplossingen op maat. Een integrale aanpak vanuit de vraag van de inwoner staat daarbij centraal. We werken daarbij binnen financiële kaders, met de nadruk op kwaliteit, eigen kracht en het doelmatig en doeltreffend inzetten van meer specialistische dienstverlening, hulp en ondersteuning.

Met de nieuwe taken voor de gemeente hebben we ook gekozen voor een nieuwe manier van werken. De sociale infrastructuur hebben we zo ingericht dat die optimaal de zelfredzaamheid van onze inwoners ondersteunt en het opgroei- en opvoedklimaat van jeugd en jongeren bevordert. Waar mogelijk schakelen we het informele netwerk in voor ondersteuning in verbinding met wat professioneel nodig is. Problematiek binnen één huishouden benaderen we integraal en er is één regisseur die coördineert (één huishouden, één plan van aanpak).

Ontwikkelingen

Maatwerkvoorziening

Per 2017 zijn de inkomensondersteunende regelingen fors verruimd. Zo is de inkomensgrens verruimd tot 130% van het sociaal minimum, zijn er meer kindregelingen, zoals de verstrekking van een laptop en/of fiets voor de doelgroep die voor het eerst naar het voortgezet onderwijs gaat. Verder is de 'voorziening schulden' geïntroduceerd, een voorziening waarbij wij als gemeente de mogelijkheid hebben om kleine schulden (tot € 5.000) over te nemen. Doordat gemeente de schulden overneemt, hebben inwoners meer ruimte om de bouwen aan hun zelfredzaamheid. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een jongere die geen studiefinanciering kan krijgen omdat hij/zij schulden heeft. Door de schuld over te nemen kan de jongere studiefinanciering krijgen en bouwen aan zijn/haar zelfredzaamheid.

De Visie op schulddienstverlening Ede-Wageningen is per 2017 aangescherpt. In deze visie wordt nog eens aangegeven dat de schulddienstverlening drempelloos is. Dit betekent dat elke inwoner geholpen wordt. Verder is de visie er op gericht om schulden te voorkomen (preventie) en het tijdig signaleren en aanpakken van schuldenproblematiek (vroegsignalering). Door in te zetten op deze werkwijzen proberen wij de inwoner, waar mogelijk zelfredzaam te maken. De inzet van ondersteuning en nazorg is daarbij een belangrijk instrument.

In 2017 is hulp bij het huishouden verbreed naar thuisondersteuning door het aanbieden van een basispakket thuisondersteuning (inclusief signalering) en het meer verbinden van thuisondersteuning met het welzijnsveld. Naast de maatwerkvoorziening is er tevens een algemene voorziening thuisondersteuning gerealiseerd. De thuisondersteuning voor zwaarbelaste mantelzorgers is voor minimaal twee jaar gecontinueerd.

In 2017 zijn we gestart met het regionale project actieve regie op casuïstiek jeugd. De poortwachtersfunctie voor Ernstige Enkelvoudige Dyslexie heeft zich doorontwikkeld tot een aanpak waarbij er nauwe samenwerking is tussen onderwijs, ouders en behandelaars.

In het najaar van 2017 is de pilot Ede west gestart. De pilot beoogt een impuls te geven aan de transformatie. Binnen de pilot worden randvoorwaarden gecreëerd om het principe *De cliënt centraal* te optimaliseren onder het motto: *Doen wat nodig is*. Er is ruimte voor innovaties om maximaal maatwerk te leveren, een leerprogramma voor professionals waarin vernieuwing, lef en integraliteit worden gestimuleerd, administratieve last wordt teruggedrongen en de cliënt steeds beter in positie wordt gebracht om zelf regie te voeren. De pilot heeft een looptijd tot oktober 2019.

Werk en participatie

Doorontwikkeling Wmo en Participatie

In 2016 heeft Ede de keuze gemaakt om de transformatie van de drie decentralisaties, te weten de Edese aanpak en werkwijze, in 2017 verder te intensiveren. Het gaat om intensivering van de gewenste verschuiving van formele naar informele ondersteuning (door de inzet van vrijwilligers) en van individueel naar groep (door het creëren van ontmoetingsplekken en ondersteuningsarrangementen). Daarnaast is er een proces met aanbieders gestart om meer te sturen op resultaten, eventueel via resultaatfinanciering.

Daarnaast is het uitgangspunt dat kwetsbare inwoners blijven zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen, al dan niet met ambulante begeleiding, of duurzaam uit kunnen stromen uit de maatschappelijke opvang of beschermd wonen.

Doorontwikkeling transformatieproces regionale inkoop jeugdhulp

Met alle jeugdhulpaanbieders wordt in regioverband (FoodValley) samengewerkt aan een gezamenlijke transformatieagenda. Deze transformatie moet in de komende jaren gaan leiden tot een ondersteuningsaanbod voor kwetsbare jeugd dat aansluit bij de inhoudelijke ambities en werkwijze van de gemeente Ede.

Beëindiging Permar en bouw lokale infrastructuur voor de Participatiewet

De gemeenteraad heeft in mei 2016 de koers voor de toekomstvisie Permar en de uitvoeringsrelatie met de Participatiewet vastgesteld. Permar wordt per 1 januari 2018 opgeheven. Wij bouwen in 2017 aan een lokaal participatiebedrijf voor de dienstverlening aan alle doelgroepen van de Participatiewet.

Toename aantal statushouders in de gemeente

De ambitie is dat deze nieuwe inwoners goed en snel inburgeren, integreren en participeren door middel van werk of onderwijs en opleiding. Dit vraagt om extra activiteiten en een integrale aanpak met wonen en werk. Er

is samenwerking met maatschappelijke partners en werkgevers in afstemming met de arbeidsmarktregio FoodValley.

Inkomensvoorziening

In 2017 is het aantal uitkeringsgerechtigden voor het eerst sinds 2012 weer gedaald. Deze dalende trend is zichtbaar vanaf het tweede kwartaal.

Omschrijving	Per 31-12-2016	Per 31-12-2017
Aantal huishoudens met een uitkering	1.956	1.903
Aantal personen met een uitkering	2.313	2.262

Relevante beleidsnota's

- [Nota 'Het is mensenwerk'](#) (2013)

Maatwerkvoorziening

- [Beleidsplan Awbz/Wmo](#) (2014)
- [Themanotitie decentralisatie AWBZ: 'Kanteling vraag een zet'](#) (2014)
- [Groeidocument Beschermd Wonen Valleiregio 2015-2017](#) (2015)
- [Woonvisie Ede 2030](#) (2015)
- [Regionaal beleidsplan Jeugd FoodValley 2015-2018](#) (2013)
- [Regionale Visie Zorg voor jeugd FoodValley 'Elke jeugdige telt en doet mee'](#) (2014)
- [Inkoop Jeugdhulp samenwerkende gemeenten regio FoodValley 2016 e.v.](#) (2016)
- [Minimabeleid 2015 en verder](#) (2014)
- [Ontwikkelagenda inkoop nieuwe Wmo](#) (2015)
- [Toekomst thuisondersteuning](#) (2016)
- [Notitie Eigen bijdrage Wmo-maatwerkvoorzieningen](#) (2016)
- [Nota "Effectiviteit van het Minimabeleid"](#) (2015)
- [Minima-effectrapportage gemeente Ede 2016](#)
- [Visie op Schulddienstverlening Ede-Wageningen](#) (2016)

Werk en participatie

- [Beleidsplan Participatiewet](#) (2013)
- [Ontwerp Participatiebedrijf Ede](#) (2016)

Wat willen we bereiken?

Inwoners in Ede hebben regie over hun eigen leven, doen mee naar vermogen, en krijgen indien nodig daarbij begeleiding en ondersteuning.

Maatwerkvoorziening

Doel

Zoveel mogelijk inwoners in Ede hebben regie over hun eigen leven en worden indien nodig op maat ondersteund en begeleid.

Subdoelen

- Meer inwoners doen mee in de samenleving en wonen zo lang mogelijk zelfstandig.

- Zoveel mogelijk passend bij de ondersteuningsbehoefte van inwoners is er professionele ondersteuning op maat in verbinding met informele vormen van ondersteuning.
- Waar mogelijk verminderen wij de professionele inzet en vervangen we deze door ondersteuning en begeleiding vanuit het eigen sociaal netwerk en/of vanuit informele vormen van ondersteuning, waarbij de kwaliteit gewaarborgd blijft.
- Meer kwetsbare inwoners blijven zo lang mogelijk zelfstandig wonen, al dan niet met ambulante begeleiding, of stromen duurzaam uit de maatschappelijke opvang of beschermd wonen.
- Jeugdigen worden adequaat ondersteund bij het veilig opgroeien tot zelfredzame burgers.
- Vervoer (van leerlingen en van cliënten) is meer afgestemd op de mate van zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid van betrokkenen.
- Meer inwoners met een laag inkomen zijn in staat om deel te nemen aan de samenleving.
- Meer inwoners zijn schuldenvrij.

Werk en participatie

Doel

Zoveel mogelijk inwoners werken of doen mee naar vermogen en zijn zelfredzaam.

Subdoelen

- Meer bijstandsgerechtigden werken naar vermogen of zijn actief in de samenleving.
- Meer SW-werknemers zijn duurzaam aan het werk bij reguliere werkgevers.

Inkomensvoorziening

Doel

Zoveel mogelijk inwoners zijn financieel in staat om deel te nemen aan de samenleving.

Subdoelen

- Het bieden van inkomensondersteuning aan inwoners die (tijdelijk) niet in het eigen levensonderhoud kunnen voorzien.

Indicatoren

Naam indicator	Meting 2014	Meting 2015	Meting 2016	Meting 2017	Streef-waarde
Percentage Edenaren dat zich eenzaam voelt	14	15	14	14	
Aantal dak- en thuislozen in gemeente Ede dat gebruik maakt van opvang	126	122	153	211	
<i>Gebruik Johanniter opvang en Leger des Heils inclusief geen gebruik van opvang maar wel recht op opvang</i>					
Percentage Edenaren dat belemmeringen ervaart in de algemene lichamelijke gezondheid om deel te nemen aan het maatschappelijke leven	-	-	21	-	
<i>Percentage Edenaren dat een matige of ernstige belemmering ervaart door zijn/haar lichamelijke gezondheid, fysiek functioneren en/of geestelijke gezondheid.</i>					
Percentage jongeren met jeugdhulp (tot 18 jaar)	-	8,9	10,6	10,6	
<i>Depla-indicator. Percentages op basis van facturatiegegevens.</i>					
Aantal cliënten met een maatwerkarrangement WMO	-	359	331	303	
<i>Depla-indicator. Cijfer is voor 2015 en 2016 aangepast omdat inwoneraantallen waarover het aandeel was berekend niet klopten</i>					
Aantal cliënten met een maatwerkarrangement WMO Huishoudelijke Hulp per 10.000 inwoners	-	222	204	204	
<i>Cijfer is voor 2015 en 2016 aangepast omdat inwoneraantallen waarover het aandeel was berekend niet klopten</i>					
Aantal cliënten met een maatwerkarrangement WMO Beschermd Wonen per 10.000 inwoners	-	45	37	25	

Naam indicator	Meting 2014	Meting 2015	Meting 2016	Meting 2017	Streef-waarde
<i>Cijfer is voor 2015 en 2016 aangepast omdat inwoneraantallen waarover het aandeel was berekend niet klopten</i>					
Percentage Wmo cliënten dat zich door de ondersteuning beter kan redden	-	-	86	83	
Werkzoekende jongeren (jonger dan 27 jaar)	356	319	423	386	
<i>Deze indicator vervalt omdat cijfers voor '% Werkloze jongeren (16-22 jaar)' voor 2014, 2015 en 2016 alsnog zijn achterhaald.</i>					
Percentage werkloze jongeren (16-22 jaar)	0,46	0,83	-	-	
<i>Depla-indicator. Cijfers komen uit Waarstaatjegemeente (bron: Kinderen in Tel).</i>					
Aantal werkzoekenden met een arbeidsbeperking	-	74	37	87	
<i>Voor 2015 het aantal bijstandsgerechtigden in het doelgroepenregister (gestart op 1 januari 2015) per 01-12-2015, voor 2017 het aantal personen per september 2016</i>					
Aantal huishoudens dat in een jaar bijzondere bijstand of een minimaregeling heeft ontvangen	2.345	2.792	3.175	3.375	
<i>Exclusief ziektekostenverzekering</i>					
Aantal aanmeldingen schulddienstverlening	409	322	345	384	

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Maatwerkvoorziening

1.	Het evalueren en zonodig herinrichten van de sociale infrastructuur, waaronder de Sociaal Teams. Daarvoor wordt het model van inhuur van professionals in de Sociaal Teams via de moederorganisaties heroverwogen.	
2.	Het uitvoeren van de ontwikkelagenda inkoop nieuwe Wmo, bijvoorbeeld door het sturen op resultaten. Daartoe worden onder andere ondersteuningsarrangementen ontwikkeld en verder uitgewerkt. Deze methodiek draagt bij aan de transformatie 3D: ontschotting van budgetten, verbinding tussen nulde-, eerste- en tweedelij, substitutie van zwaardere naar lichtere vormen van ondersteuning en het bieden van maatwerk.	
3.	Het uitvoeren van drie pilots voor het realiseren van laagdrempelige ontmoetingsplekken in de wijk, gericht op ontmoeting en dagbesteding/participatie, in samenwerking met Wmo-aanbieders, Malkander en de brede nuldelijn.	
4.	Het ontwikkelen en uitvoeren van een algemene voorziening 'Huishoudelijke hulp' (zoals beschreven in het voorstel toekomst huishoudelijke ondersteuning), in aanvulling op de huidige maatwerkvoorziening. Huishoudelijke hulp wordt als thuisondersteuning breder ingevuld, bijvoorbeeld in combinatie met lichte vormen van begeleiding.	
5.	Het uitvoeren van nieuw beleid voor eigen bijdrage Wmo (zoals beschreven in de notitie Eigen bijdrage Wmo-maatwerkvoorzieningen), waarbij de draaglast en de draagkracht van de inwoners die in aanmerking komen voor een maatwerkvoorziening zoveel mogelijk in balans is.	
6.	Het uitvoeren - in samenspraak met de regiogemeenten - van het Wmo-ondersteuningsarrangement GGZ, zoals beschreven in de ontwikkelagenda. Dit is nodig voor de extramuralisering van de intramurale beschermd wonen voor de doelgroep GGZ met psychiatrische problematiek.	
7.	Het uitbreiden van het aanbod maatschappelijke opvang met preventieve activiteiten, mede door het starten van lokale projecten in de regio, zoals de inzet van bemoeizorg.	

8.	Het opschuiven van 'zorgbeleid' naar 'woonbeleid' in de maatschappelijke opvang. Mensen wonen zo normaal mogelijk. Dat is in de wijk en met scheiding wonen - ondersteuning, al dan niet met ambulante begeleiding.	
9.	Het ontwikkelen en uitvoeren van ondersteuningsarrangementen binnen het onderwijs zodat we – integraal – kunnen anticiperen op opgroei- en opvoedproblemen. Dit helpt ook om voortijdige schooluitval te voorkomen. De ketensamenwerking willen we hiervoor optimaal benutten.	
10.	Het maken van een notitie 'kwetsbare jongeren' met voorstellen voor een sluitende keten van ondersteuning en hulp, zodat jongeren in kwetsbare situaties, bijvoorbeeld na de Jeugdzorg, niet buiten beeld raken of tussen wal en schip vallen.	
11.	Het ontwikkelen en uitvoeren van uitgangspunten die zijn opgenomen in de 'Visie op Schulddienstverlening Ede-Wageningen 2016' welke specifiek gericht is op preventie, vroegsignalering en ondersteuning en nazorg. Met extra aandacht voor de bestaande klanten, jongeren, ondernemers en inwoners met hoge zorgkosten.	
12.	Het uitvoering geven van de aanbevelingen uit de nota 'Effectiviteit van het Minimabeleid 2015' en 'Minima-effectrapportage gemeente Ede 2016' van twee externe onderzoeksbureaus. Waarbij de integrale samenwerking binnen het sociaal domein verder doorontwikkeld wordt.	

Toelichting

1. In de eerste helft 2017 is besloten om de sociaal teams vorm te geven middels een alliantie: gemeente en partners werken daarbij nauw samen om de kwaliteit van en continuïteit in de teams te borgen en de beoogde transformatie verder vorm te geven. In de tweede helft 2017 is besloten dat de scope van de sociaal teams ligt bij de intake en regietaken en de teams zich richten om de meervoudig complexe problematiek. In het alliantiemodel blijven de professionals in de teams in dienst bij de moederorganisaties. In 2018 vindt verdere concretisering van deze keuzes plaats.
2. Monitoring van de ontwikkelde ondersteuningsarrangementen heeft plaatsgevonden, te weten (b)aanzet, ketenzorg dementie, praktische gezinsondersteuning (PGO) en de arrangementen GGZ. Het laatste arrangement is al onderdeel van de reguliere inkoop. De eerste twee arrangementen zijn nu nog een pilot, in de loop van 2018 worden deze binnen de reguliere inkoop meegenomen. De inkoop van PGO vindt plaats via subsidies.
De verwachting is dat er binnen de pilot Ede-West nieuwe samenwerkingsverbanden (tussen Wmo-aanbieders, maar ook Wmo-aanbieders en organisaties vanuit de nulde lijn) gaan ontstaan, waaruit mogelijk nieuwe arrangementen voorkomen.
3. In de loop van 2017 is een vierde pilot (Lunteren) toegevoegd, vanuit de vraag (en energie) uit het dorp zelf. De projectleider is aangesteld binnen Malkander. De voorbereidende fase is afgerond, alle partners in de wijk zijn gesproken, plannen zijn gemaakt, kennismakingsrondes voor partners in de wijk van de pilots zijn geweest. In 2018 maken we de stap naar een daadwerkelijke omzetting naar brede laagdrempelige ontmoetingsplekken voor meerdere doelgroepen en met inzet van wijkbewoners.
4. De algemene voorziening Thuisondersteuning is - naast de maatwerkvoorziening - per 01-01-2017 ingevoerd. In 2017 hebben ruim 100 cliënten gebruik gemaakt van de algemene voorziening. Op dit moment vindt er een tussenevaluatie plaats. Hierbij worden ervaringen van aanbieders en cliënten meegenomen. Deze tussenevaluatie komt in maart 2018 beschikbaar.
5. Het nieuwe beleid is in 2017 ingevoerd. Het streven van het Kabinet is om vanaf 2019 te werken met een abonnementstarief voor eigen bijdragen. De eigen bijdrage is daarbij voor alle inwoners gelijk, ongeacht het inkomen. Dat zal voor gemeente Ede leiden tot een inkomstenderving (welke voor de helft gecompenseerd wordt door het Rijk), en mogelijk een aanzuigende werking) hebben voor Wmo-voorzieningen. Dit wordt de komende periode nog nader onderzocht.
6. De Wmo-arrangementen-GGZ zijn sinds 1 april 2017 beschikbaar voor alle gemeenten in de Valleiregio. Deze arrangementen bevatten begeleiding, dagbesteding én 24-uurs bereikbaarheid. Hierdoor kunnen

cliënten ook in de avonden, nachten en weekenden een beroep doen op hun zorgaanbieder. De arrangementen vullen hiermee het gat op tussen intramuraal Beschermd Wonen enerzijds en zelfstandig wonen met begeleiding tijdens kantooruren anderzijds.

7. Bemoeizorg om dakloosheid te voorkomen is in de hele regio mogelijk (financiering vanuit de doeluitkering maatschappelijke opvang). Inmiddels zijn er hiervoor drie aanbieders gecontracteerd. Het product is in elke gemeente hetzelfde, maar heeft wel een eigen lokale invulling gekregen.

In het kader van de lokale inzet ten behoeve van de MO zijn er tot nu toe twee projecten ingezet:

Ontmoeten en Verbinden in de gemeente Ede en de Nudenhof in de gemeente Wageningen. Met dit laatste project worden inwoners in de eigen gemeente geholpen met kortdurende intensieve begeleiding.

8. De pilot 'Next Level' is gestart. Cliënten huren hier zelfstandig een kamer en krijgen ambulante begeleiding bij het wonen. De locatie bevindt zich midden in het centrum, dus midden in de maatschappij. Voor de klassieke Maatschappelijke Opvang (Sociaal Pension/Gebouw 17) wordt op dit moment geïnventariseerd hoe er verder kan worden opgeschoven van zorgbeleid naar woonbeleid. Eind maart zal deze inventarisatie afgerond zijn.

Verder is gestart met een onderzoek waarin vraag naar en aanbod van geschikte woningen voor uitstroom Maatschappelijke Opvang en bescherm Wonen in beeld wordt gebracht. Dit wordt in 2018 gebruikt binnen de uitvoering van het woon(zorg)beleid.

9. De structuur en het proces van ondersteuningsarrangementen is in 2017 vorm gegeven en inmiddels beschikbaar voor alle medewerkers die werkzaam zijn binnen zowel jeugd als onderwijs. In oktober 2017 werd hiervoor een nieuwe website gelanceerd. De implementatie en uitvoering in de dagelijkse praktijk blijkt echter complex en weerbarstig. Dit vraagt om extra aandacht.
10. In november 2017 zijn gegevens vanuit DUO geleverd over de groep Jongeren in een kwetsbare positie: aantallen en achtergrond op BSN niveau. Deze gegevens vormen de basis voor een verdere analyse en duiding van de problematiek. De analyse op deze groep is begin 2018 gestart en vormen de basis voor de notitie.
 - In 2017 vroegen ontwikkelingen in het onderwijsveld in Vallei, zoals nauw overleg tussen vmbo en mbo met betrekking tot overdracht en doorstroom van kwetsbare jongeren, om een pas op de plaats ten aanzien van het opstellen van de notitie. De gemeente maakt overigens onderdeel uit van die overleggen.
 - In het regionale VSV programma 2017-2020 is het project: 'Versterken positie Jongeren in een kwetsbare positie' opgenomen. In 2017 is een regionaal projectleider aangesteld en is een start gemaakt met de uitvoering van dat project. Het project is vooral gericht is op het verbinden van activiteiten die er zijn voor deze doelgroep en de 'witte vlekken' die er nog zijn. De bevindingen kunnen als input dienen voor de notitie.

Werk en participatie

1.	Het uitvoeren van plannen zoals beschreven het projectplan "Integratie statushouders Ede"	
2.	Het bouwen en implementeren van een op werk gerichte organisatie voor de dienstverlening aan alle doelgroepen van de Participatiewet. Het gaat om een nieuw lokaal participatiebedrijf voor voormalig WWB-ers, mensen met arbeidsbeperking en de SW medewerkers.	
3.	Het uitvoeren van de pilot het SamenWerkBedrijf, een samenwerkingsovereenkomst tussen ACV, Permar en gemeente. Onderdeel van deze pilot is dat het onderhoud van de openbare ruimte uitgevoerd wordt met inzet van onder andere mensen met een garantiebaan.	

Toelichting

1. Het projectplan bevat de volgende elementen:
 - Huisvesting en maatschappelijke begeleiding statushouders
Het afgelopen jaar zijn we er, ondanks de spanning op de woningmarkt, in geslaagd om alle statushouders die gekoppeld zijn aan Ede, onderdak te verlenen. We zijn er overwegend in geslaagd

binnen drie maanden een passend woningaanbod te genereren. In een aantal situaties geven AMV-ers aan het kameraanbod, bijvoorbeeld via kamergewijs verhuur, te ervaren als 'te klein'. Het is dan niet altijd mogelijk een ander aanbod te doen.

De gemeente zou idealiter zorgen voor grotere spreiding van huisvesting van statushouders. In de praktijk blijkt het woningaanbod zich te beperken tot de wijken Veldhuizen en Ede-Zuid.

De statushouders worden gedurende acht maanden begeleid bij het indienen van verschillende soorten aanvragen. Deze begeleiding is ingekocht bij Stichting Vluchtelingenwerk.

- **Onderwijs en taal statushouders**

Voor 2017 heeft de gemeenteraad geld beschikbaar gesteld voor extra ondersteuning taalonderwijs. Vanaf januari 2018 wordt dit geld ingezet.

In 2017 is gebleken dat de registraties rond de Wet taaleis en de handhaving hierop, verbeterd kan worden. Dit wordt in 2018 opgepakt.

- **Werk & participatie statushouders**

In de praktijk blijkt het nog niet eenvoudig om statushouders snel op te leiden en te laten participeren in een reguliere baan. Ervaringen in het land tonen aan dat er meer en duurzamere resultaten worden bereikt als de basis goed op orde is. Een taal goed kennen en beheersen blijkt een succesfactor te zijn bij het vinden van een reguliere baan.

- **Welzijn en gezondheid van statushouders**

Het afgelopen jaar zijn er veel initiatieven ontwikkeld op buurt- en wijkniveau. In de praktijk blijkt dat de samenhang tussen die activiteiten, nog verder verbeterd kan worden.

Vorig jaar zijn al verschillende activiteiten opgestart om de positie van statushouders te versterken. We merken echter dat er in de processen verbeteringen mogelijk zijn. Om die te kunnen realiseren willen we een resultaatbestemming doen.

In 2018 wordt een opgave nieuwkomers benoemd. Hiermee willen we bewerkstelligen dat er meer samenhang en een integralere benadering van dit thema tot stand wordt gebracht.

2. De oprichting en inrichting van Werkkracht Ede B.V. is afgerond. Werkkracht Ede is per 1 januari 2018 gestart met de uitvoering van haar activiteiten op basis van een daartoe afgesloten overeenkomst tussen de gemeente Ede en Werkkracht Ede B.V.
3. De uitvoering van de pilot is gestart op 1 februari 2017 en heeft een doorlooptijd tot 1 januari 2019. Medio dit jaar zal een tussenevaluatie worden opgeleverd aan de Stuurgroep SamenWerkBedrijf. De verwachting is dat het College september 2018 zal worden geconsulteerd.

Inkomensvoorziening

1.	Uitvoering aan een experiment van de ministeries van Binnenlandse Zaken en Justitie omtrent het Project Behoorlijk & Effectieve invordering Ede. Hierbij is specifiek aandacht voor de communicatie met de burger en wordt er een werkwijze ontwikkeld die de integrale afstemming bevordert met overige gemeentelijke invorderaars (zoals gemeentelijke belastingen, terugvordering en verhaal van WPI)	
----	--	--

Toelichting

1. De schriftelijke klantbenadering is voor terugvordering en verhaal zodanig aangepast dat de klant hierdoor meer dan voorheen zelf contact met ons opneemt. Daarnaast is er nu bij meer debiteuren sprake van een betaalregeling of een aangepaste betaalregeling. Het gaat om een toename ten opzichte van 2016 van 10%. De nieuwe werkwijze is een resultaat van samenwerking met de gemeenten Zwolle en Alkmaar (Halte werk). De ambitie voor 2018 is de persoonlijke klantbenadering verder door te ontwikkelen. Doel is om in het gesprek meer te leren onderkennen wat de klantsituatie is om veel gericht te kunnen gaan acteren en de wijze van invorderen of het helpen naar ondersteuning hierop op af te stemmen.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Actuele begroting 2017	Rekening 2017	Vershil actuele begroting/ rekening 2017
Financiële lasten per productgroep					
Maatwerkvoorziening	73.098 N	70.975 N	73.732 N	77.537 N	3.805 N
Werk en Participatie	23.750 N	15.613 N	17.798 N	20.861 N	3.062 N
Inkomensvoorziening	30.986 N	22.935 N	27.444 N	28.938 N	1.494 N
Totaal lasten programma	127.833 N	109.523 N	118.974 N	127.336 N	8.361 N
Financiële baten per productgroep					
Maatwerkvoorziening	4.341 V	4.461 V	2.448 V	3.897 V	1.449 V
Werk en Participatie	1.913 V	315 V	868 V	4.484 V	3.617 V
Inkomensvoorziening	25.561 V	20.353 V	23.404 V	25.583 V	2.179 V
Totaal baten programma	31.815 V	25.128 V	26.719 V	33.964 V	7.245 V
Saldo van baten en lasten	96.018 N	84.395 N	92.255 N	93.372 N	1.117 N
Storting reserve	1.953 N	534 N	21 N	1.804 N	1.783 N
Onttrekking reserve	716 V	106 V	2.243 V	1.145 V	1.098 N
Resultaat	97.255 N	84.823 N	90.033 N	94.031 N	3.998 N

Toelichting

Maatwerkvoorziening

Aanvullend Inkomen

€ 500.000 N

Alle regelingen in het kader van aanvullend inkomen zijn open eind regelingen. Hierdoor is het lastig om te voorspellen of de beschikbare middelen volledig worden besteed of worden overschreden. In januari 2017 is het beleid herijkt en opengesteld voor een grotere doelgroep t.w. tot 130% van het sociaal minimum. Dit betekent voor 2017, dat een tekort is ontstaan, vooral door een toename van het aantal inwoners dat een beroep moet doen op de vergoeding voor kosten bewindvoering. Daarnaast is er een stijging in het aantal mensen dat een beroep doet op de collectieve zorg verzekering en de regeling hogere zorgkosten. In totaal is het gebruik van alle regelingen toegenomen, ook door een stijging in het aantal statushouders. Tegenover dit laatste onderdeel staat een vergoeding van het rijk voor de verhoogde asielinstroom die wordt verklaard op programma 8. Na verrekening met het overschot op programma 8 en programma 2 is het nadeel op dit product € 100.000.

Jeugdzorg (Act. 2017: € 300.000 V)

€ 2.450.000 N

De kosten jeugdzorg zijn in 2017 sterk gestegen en € 2,8 miljoen hoger dan begroot. Dit is een overschrijding van circa 12%. De stijging doet zich met name voor op de onderdelen verblijf en ambulante zorg. In de kostenontwikkeling wijkt de gemeente Ede niet af van het landelijk beeld dat de zorgkosten hoger zijn dan het beschikbare budget. In het bestuursakkoord tussen Rijk en VNG is dit knelpunt ook onderkend. Of dit resulteert in een financiële bijstelling is nog onzeker.

In 2018 zal een nadere analyse worden gedaan om te komen tot maatregelen en die financiële consequentie worden betrokken bij de bij de Perspectiefnota 2019-2022.

Jeugdzorg is een open-eind regeling die mede door de complexiteit lastig voorspelbaar blijkt. Uit voorgaande jaren wordt een resultaat van € 0,4 miljoen voordelig verwacht zoals reeds in de actualisatie 2017 is gemeld. Dit zit met name op de persoonsgebonden budgetten (PGB).

Begeleiding, dagbesteding etc. (Act. 2017: € 1.100.000 N)

€ 1.500.000 N

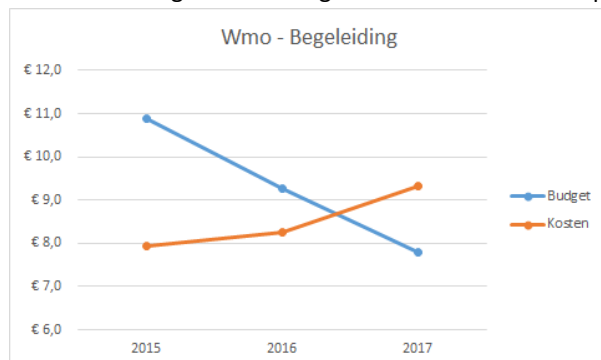
In tegenstelling tot de afgelopen jaren zien we voor 2017 een nadeel. De kosten zijn in 2017 € 1,1 miljoen hoger dan in 2016. De kostenstijging betreft zowel zorg in natura (€ 0,6 miljoen) als de persoonsgebonden

budgetten (€ 0,5 miljoen). Deze stijging wordt voor een deel gecompenseerd door verkregen loon- en prijscompensatie. Per saldo resteert een nadeel van € 0,75 miljoen.

De hogere kosten zien we vooral terug in de gewenste toename van dagbesteding. Hier tegenover zou de individuele begeleiding af moeten nemen. Deze afname zien we echter nog niet terug, omdat we te maken hebben met een relatief zwaardere doelgroep (gevolgen vergrijzing en langer thuis blijven wonen). Dit uit zich in een lichte toename van het aantal cliënten en een grotere inzet van (specialistische) begeleiding.

Naast het nadeel op de kosten hebben we nog een nadeel van € 0,75 miljoen vooral door de taakstelling van het objectieve verdeelmodel. Om deze naar de toekomst in te vullen gaan en kunnen we ook breder kijken dan alleen de begroting van begeleiding en dagbesteding.

De ontwikkeling van het budget en de kosten over de periode 2015-2017 ziet er als volgt uit:

Voor 2018 is de uitkering nagenoeg gelijk aan die van 2017 en daarmee ontoereikend om het huidige (geschatte) niveau van zorg te bekostigen. Daarbij wordt ingeschat dat de kosten gezien bovenstaande autonome ontwikkelingen nog verder gaan stijgen. Nader onderzoek door een opgavegerichte sprint vindt momenteel plaats en is een samenspel van burger, aanbieder en gemeente, waarbij naast Wmo ook Welzijn wordt betrokken. De uitkomsten worden bij de komende perspectiefnota betrokken.

Begeleiding, dagbesteding etc. - overige resultaten **€ 150.000 V**

In de afwikkelingen van de jaren 2015 en 2016 zien we nog geringe nadelen bij de zorg in natura en voordelen bij de persoonsgebonden budgetten. Daarnaast hebben de hogere kosten 2017 ook geleid tot een licht hogere opbrengst aan eigen bijdragen. Per saldo een voordeel van € 150.000.

Maatschappelijk opvang (Act. 2017: € 50.000 N) **€ 182.000 V**

Verrekenen met reserve (Act. 2017: onttrekking € 50.000 V) **€ 182.000 N**

Op de regionale maatschappelijke opvang is extra geïnvesteerd. Niet alleen de tijdelijke uitbreiding van de Maatschappelijke Opvang (14 kamers voor alleenstaanden aan de Nieuwe Stationsstraat en twee gezinsappartementen), maar ook tijdelijke uitbreiding van de beleidscapaciteit en sterkere inzet op preventie. Hierdoor is het in de gehele regio mogelijk bemoeizorg bij (dreigende) dakloosheid in te zetten ter voorkoming van gebruik van de Maatschappelijke Opvang. In 2017 zijn met regiogemeenten afspraken gemaakt over lokale inzet die bekostigd wordt uit de doeluitkering Maatschappelijke Opvang. Tenslotte is een plan van aanpak opgesteld voor het project 'Housing first'. Bij de vaststelling van de definitieve subsidies 2016 is een gering voordeel ontstaan. De rekening 2017 valt positiever uit dan gedacht bij de actualisatie. De redenen hiervoor liggen in lagere kosten van individuele begeleiding door MO-instellingen en vooralsnog lagere kosten bemoeizorg. Een deel van het voordelige resultaat wordt in 2018 besteed. Tenslotte bestaat op deze activiteit een nadeel door een verschuiving van kosten van het project Nudehof, deze zijn namelijk op de preventieve opvang geraamd. Het rekeningresultaat is verrekend met de reserve Maatschappelijk Opvang.

Thuisondersteuning (Act. 2017: € 300.000 N) € 80.000 N

Voor de thuisondersteuning zien we bij de maatwerkvoorzieningen een gering nadeel. Het nieuwe beleid met een algemene voorziening kent een voorzichtige start, waardoor nu meer cliënten in de maatwerkvoorziening blijven dan verwacht. Een eventuele omzetting vindt overwegend plaats op het moment van herindicatie. De ontvangen inkomensafhankelijke eigen bijdrage (CAK) op de maatwerkvoorzieningen valt vanwege het hogere gebruik ook hoger uit. Het nadeel van per saldo € 80.000 wordt gecompenseerd door voordelen op de algemene voorziening (zie programma Preventieve ondersteuning).

Beschermd Wonen (Act. 2017: € 745.000 N) € 1.675.000 V

Verrekenen met reserve (Act. 2017: onttrekking € 745.000 V) € 1.675.000 N

In 2017 is de lijn van de ambulantisering verder doorgezet. Als gevolg hiervan hebben minder inwoners een beroep op Beschermd Wonen gedaan dan voorheen. De nieuw ontwikkelde (lokale) extramurale arrangementen GGZ hebben hier een bijdrage aan geleverd, door het 'gat' tussen Beschermd Wonen en zelfstandig wonen met ambulante begeleiding te dichten. In 2017 bestaat een voordeel van circa € 1,7 miljoen. In 2017 is het beroep op Beschermd Wonen dus lager dan verwacht, waardoor een voordeel van € 0,7 miljoen (4,6% van het budget) bestaat. Daarnaast is de verwachte daling van de inkomsten eigen bijdragen door de ingezette extramuralisering nog niet zichtbaar. Hierdoor een voordeel van € 0,2 miljoen.

Vooruitlopend op de landelijke ontwikkeling waarmee de centrumgemeentelijke taak voor beschermd wonen naar verwachting in 2020 komt te vervallen, voert de gemeente Wageningen een pilot uit. Gemeente Wageningen voert alle tot de beschermd wonen gerelateerde taken zelfstandig uit voor haar klanten. Hiertoe is een bedrag van circa € 2,5 miljoen overgemaakt. Dit is € 0,15 miljoen hoger dan begroot en vormt daarmee een nadeel.

Bij de afwikkelingen van de jaren 2015/2016 zien we ook nog significante voordelen van in totaal € 0,9 miljoen, waarbij vooral de bestedingen op de persoonsgebonden budgetten zijn achtergebleven. De verwachting hierbij is wel dat er nog verrekeningen van vooral het jaar 2016 gaan optreden.

Het voordelige resultaat is gestort in de centrumgemeentelijke reserve Beschermd Wonen.

Geweld in afhankelijkheidsrelaties (GIA) € 87.000 V

Verrekenen met reserve € 87.000 N

De bekostigingssystematiek bij geweld in afhankelijkheidsrelaties is afgelopen jaar veelvuldig regionaal besproken. Een dreigende overschrijding voor Ede door een gedateerde verdeelsystematiek is voorkomen. Het nu zichtbare voordelige resultaat wordt vooral veroorzaakt door lagere bestedingen van de meldcode en is verrekend met de reserve vrouwenopvang. In 2018 worden de kosten nog wel gemaakt en dan opnieuw verrekend met de reserve. Voor GIA (regio's: Arnhem, Apeldoorn, Nijmegen en Ede) wordt in 2018 nog een bestuurlijk besluit genomen over de hoogte van het aandeel Ede 2018, waarbij door Ede ingestoken is op meer cliëntgebonden bekostiging. Vooralsnog lijkt dit binnen de bestaande middelen te kunnen worden gerealiseerd.

Werk en participatie

Sociale werkvoorziening (Act. 2017: € 550.000 N) € 180.000 N

In april 2017 heeft u een werkbudget van € 500.000 beschikbaar gesteld voor aanvullende capaciteit, kennis en expertise die nodig was voor het uitwerken van de plannen, inrichten en operationaliseren van het Participatiebedrijf Ede. In de Actualisatie 2017 is een budget van € 550.000 genoemd voor opstartkosten die verband houden met de meer fysieke inrichting. Dit zijn kosten die nodig zijn om de organisatie op en in te richten, zoals aanschaf en inrichting van systemen en inrichten van werkplekken (huisvesting), zodat op 1 januari 2018 gestart kan worden met de dienstverlening aan de doelgroep. Doordat de implementatie niet volledig in 2017 is uitgevoerd is het nadeel kleiner dan in de halfjaarrapportage is aangekondigd.

Inkomensvoorziening

Algemene inkomensvoorzieningen

€ 685.000 V

Vanaf juli is het klantenbestand in de bijstand gedaald met circa 50 uitkeringen. Hierdoor is het nadeel dat in de perspectiefnota was afgedekt verkleind met ruim € 300.000. Jaarlijks wordt de debiteurenpositie WIZ berekend, inclusief de benodigde omvang van de voorziening dubieuze debiteuren WIZ. Dit leidt tot een voordeel van € 385.000.

4

ECONOMIE EN MOBILITEIT

Werkgelegenheid, Food, Kennisas
Grondexploitatie werken
Verkeersveiligheid, parkeren

| Economische ontwikkeling
| Uitgifte bedrijfslocaties
| Bereikbaarheid en verkeersveiligheid

We zorgen voor voldoende randvoorwaarden zodat bedrijven kunnen zorgen voor gevarieerde werkgelegenheid, gericht op de kwaliteiten van de Edese beroepsbevolking en op de kansen die Ede en de Regio FoodValley bieden. Dit bereiken we door het bedrijfsleven en startende organisaties te ondersteunen succesvol te zijn en nieuwe bedrijven aan te trekken. We zorgen dat ons vestigingsklimaat aantrekkelijk blijft en ruimte biedt aan nieuwe bedrijven, onder andere door voldoende bedrijventerrein beschikbaar te hebben, aantrekkelijke grondprijzen en een naar buiten gerichte klantbenadering. Ook versterken we het (internationale) vestigingsklimaat voor innovatieve bedrijven en kennisinstellingen. Het Agrofood-cluster van bedrijven en kennisinstellingen draagt bij aan extra werkgelegenheid in Ede en de regio en aan een hoogwaardig voorzieningenniveau. De komst van het World Food Center (WFC) bij station Ede-Wageningen zien we als een stimulerende factor. We stimuleren en faciliteren binnen de hele gemeente een aantrekkelijk aanbod van voorzieningen op het gebied van bedrijventerreinen, detailhandel, recreatie en toerisme voor inwoners en bezoekers, met speciale aandacht voor een levendig centrum.

Ede heeft op het gebied toerisme en recreatie veel potentie. In de groene omgeving in en om Ede is er ruimte voor actieve recreanten en rustzoekers van binnen en buiten de gemeente. Wij scheppen samen met zowel ondernemers als in regioverband de voorwaarden om op de korte en lange termijn een veelzijdig, aantrekkelijk en kwalitatief hoogwaardig aanbod te kunnen bieden in de dag- en verblijfsrecreatie. Toerisme en recreatie vormt een steeds belangrijker pijler in de economische ontwikkeling van Ede.

Voor het goed functioneren van werklocaties en voorzieningen is bereikbaarheid voor alle vormen van vervoer een belangrijke voorwaarde. Daarnaast zetten we in op duurzame mobiliteit en verkeersveiligheid. Dit betekent dat inwoners en ondernemers keuzes hebben in vervoer en dat het vervoer op een efficiënte en duurzame manier kan plaatsvinden. Daarom werkt Ede aan de verbetering van reistijden op de hoofdwegen, verkeersveiligheid en het parkeerklimaat, aan vermindering van verkeershinder en aan duurzamer verplaatsingsgedrag (toename fietsgebruik en elektrisch rijden).

Ontwikkelingen

Economische ontwikkeling

In 2017 zijn de implementatie van de Visie werklocaties FoodValley, de retailvisie en het verder uitvoeren van het IABW (Integrale Aanpak Bedrijventerreinen en Werklocaties) van invloed op de uitvoering van het programma. Ontwikkeling van nieuw bedrijventerrein wordt direct beïnvloed door de visie Werklocaties. Ook de verkoop van bedrijventerrein wordt hierdoor beïnvloed. De acties uit het programma Levendig centrum hebben hun weerslag op de detailhandel in het centrum van Ede. Nieuwe concepten worden ontwikkeld die een aantrekkingskracht op de consument gaan hebben en tevens inspelen op trends zoals toename van de

winkelleegstand. Ontwikkelingen en start van realisering van het WFC en de uitvoering van de programma's Food en Kennis-as zijn belangrijk voor de economische groei van Ede.

Als trekker van de arbeidsmarktregio FoodValley wordt vanuit Ede in 2017 stevig ingezet op het verder doorontwikkelen van het werkgeversservicepunt Regio FoodValley en het verstevigen van de triple helix samenwerking in het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. De start van het Kenniscentrum Leren en Werken is hier onderdeel van.

De provinciale Gebiedsopgave Veluwe bepaalt mede de koers voor natuur, erfgoed, toerisme en recreatie in de jaren 2016 tot en met 2020. De projecten die daar uit voortvloeien moeten bijdragen aan de centrale doelstelling van de Gebiedsopgave: de Veluwe op één als binnenlandse vakantiebestemming. De projecten op de Veluwe-agenda zullen mede bepalen hoe de inzet van onze specialisten en adviseurs op de genoemde onderwerpen er in de komende jaren uit gaat zien. Het project Vitale vakantieparken blijft een belangrijk project waarin samen met de ondernemers wordt gewerkt aan het verbeteren van de toeristische verblijfsmogelijkheden. In 2017 is met ondernemers, maatschappelijke organisaties en inwoners een Visie op Recreatie opgesteld voor de gemeente Ede.

Uitgifte bedrijfslocaties

In 2017 is geprofitteerd van een aantrekkende economie waarbij ook de vraag naar bedrijfskavels is toegenomen. Mede door de proactieve en intensieve benaderingswijze van de leads volgens de aanpak van het (IAWB) zijn een aantal ondernemers van leads tot concrete kopers gevormd. Dit heeft geresulteerd in de verkoop van een aantal kavels op bedrijventerreinen BTA12, De Vallei en Het Laar. In totaal is er 6,9 ha bedrijfsterrein verkocht.

Bereikbaarheid en verkeersveiligheid

In de gemeente is nog veel te winnen voor de fiets en de fiets wordt steeds belangrijker. Ook neemt het aantal ongevallen met een fiets toe. De gemeenteraad heeft in 2016 besloten in te zetten op verbetering van het fietsklimaat. Dit betekent voor 2018 dat de meeste activiteiten op het gebied van verkeer betrekking hebben op de fiets. Het Rijk zet fors in op het verduurzamen van het wagenpark in Nederland door onder meer belastingmaatregelen. In het verlengde hiervan stimuleert de gemeente Ede duurzame automobiliteit.

Relevante beleidsnota's

Economische ontwikkeling

- [Visie Food](#) (2015)
- [De economische ambitie van Ede \(programma Economie\)](#) (2013)
- [Plan Levendig Centrum](#) (2015/2016)
- [Retailvisie 2030](#) (2016)
- [Visie werklocaties Foodvalley 2017-2025](#) (2017)
- [Startnotitie duurzaam Ede](#) (2015)
- [Visie openbare ruimte gemeente Ede](#) (2016)
- [PDV/GDV-beleid Regio Foodvalley 2016-2018](#) (2016)
- [Visie op Recreatie en Toerisme \(2017\)](#)
- [Gebiedsopgave Veluwe](#) (2016)

Uitgifte bedrijfslocaties

- Integrale aanpak van bedrijventerreinen en werklocaties (2015) (niet openbaar)

Bereikbaarheid en verkeersveiligheid

- [Verbinden en bereiken. Gemeentelijk verkeers- en vervoerplan Ede](#) (2014)
- [Van peloton naar kopgroep. Fietsplan gemeente Ede](#) (2016)
- [Nota parkeernormering gemeente](#) (2017)
- [Beleidsnotitie parkeren woonwijken](#) (2012)

Bij diverse nota's horen uitvoeringsprogramma's.

Wat willen we bereiken?

Economische ontwikkeling

Doel

Bevorderen van voldoende en gevarieerde werkgelegenheid.

Subdoelen

- Toename werkgelegenheid, innovatieve bedrijven en kennisinstellingen in de (agro)foodsector en vergelijkbare keten.
- Een toekomstbestendige en aantrekkelijke toeristische infrastructuur.
- Een toekomstbestendige en aantrekkelijke centrum- en detailhandelsstructuur.

Uitgifte bedrijfslocaties

Doel

- Voorzien in voldoende nieuw bedrijventerrein en behoud kwaliteit van bestaande locaties.
- Tot stand brengen van een goed werkende arbeidsmarktregio.
- Een veelzijdig, aantrekkelijk en kwalitatief hoogwaardig aanbod in dag- en verblijfsrecreatie dat aansluit bij de behoeften van inwoners en toeristen.
- Vitale vakantieparken.

Subdoelen

- Toename van de verkoop van bedrijventerreinen.
- Doorontwikkelen van het werkgeversservicepunt regio FoodValley.
- Versteven van de triple helix samenwerking tussen onderwijs en arbeidsmarkt.
- Start van het Kenniscentrum Leren en Werken.

Bereikbaarheid en verkeersveiligheid

Doel

Optimalisatie bereikbaarheid en verkeersveiligheid Ede.

Subdoelen

- Een toekomstbestendige bereikbaarheid voor alle vormen van vervoer.
- Behoud verkeersveiligheid en een verkeersveilige infrastructuur.
- Het gebruik van duurzame vervoersmiddelen.
- Een aantrekkelijk parkeerklimaat.

Indicatoren

Naam indicator	Meting 2014	Meting 2015	Meting 2016	Meting 2017	Streef-waarde
Aantal arbeidsplaatsen per 1.000 inwoners van de beroepsbevolking	784	778	774	520	
<i>Depla-indicator. Aantal per 1.000 inwoners van de beroepsbevolking (15 t/m 74 jaar). Door grote groep wijkt cijfer 2017 af van voorgaande jaren.</i>					
Percentage leegstaand winkelvloeroppervlak in Ede-Centrum	14,9	14,0	14,1	17,6	
<i>Peildatum januari</i>					
Oordeel inwoners over Ede centrum	6,3	-	6,1	-	
<i>Rapportcijfer van 1 t/m 10 (1 = zeer slecht en 10 = uitstekend). Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>					
Aantal banen in topsector Agrifood	8.118	7.890	-	-	
Fietsgebruik Edenaren	-	-	55	-	60
<i>Percentage Edenaren dat minimaal vier keer per week de fiets gebruikt. De indicator wordt vanaf 2016 tweejaarlijks gemeten</i>					
Percentage Edenaren dat (zeer) tevreden is over de bereikbaarheid van de buurt met de auto	-	-	88	-	
Percentage Edenaren dat (zeer) tevreden is over de bereikbaarheid van de buurt met het OV	-	-	66	-	
Percentage Edenaren dat (zeer) tevreden is over de verkeersveiligheid in de buurt	-	-	55	-	
Percentage Edenaren dat (zeer) tevreden is over parkeergelegenheid in de buurt	-	-	60	-	

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Economische ontwikkeling

1.	Ontwikkelen nieuw economisch beleid mede op basis van input van de ondernemers. Beleidsnota Economie gereed in 2017.	
2.	Vanuit het programma Food en Kennis-as opzetten van netwerk binnen het agrifoodcluster.	
3.	Ontwikkelen van een FoodValley monitor.	
4.	Vastgestelde Retailvisie en ontwikkelen van een uitwerkingsagenda.	

Toelichting

In 2017 is IABW geëvalueerd en de geleerde lessen meegenomen in een blik vooruit die is vastgelegd in een beleids/jaarplan voor 2018 en verder. Het opzetten van een netwerk binnen het agrofoodcluster heeft enige tijd gevraagd maar is nu in gang gezet waarbij in 2018 minimaal drie bijeenkomsten zijn gepland. De retailvisie is vastgesteld en er is volop gewerkt aan de uitvoeringsagenda die momenteel in uitvoering is.

Uitgifte bedrijfslocaties

1.	Uitvoeren en verder aanscherpen van het IABW met nieuwe acties in het kader van marketing en acquisitie. De klantgerichtheid neemt nog verder toe waardoor de uitgifte van bedrijventerrein wordt bevorderd.	
2.	In ontwikkeling nemen van nieuwe werklocaties.	

Toerisme en recreatie

1.	Visie op recreatie, toerisme en leisure vastgesteld.	
2.	Uitwerking onderdeel toerisme Programma Buitengebied vastgesteld.	
3.	Maatwerk aanpak Vitale Vakantieparken toegepast op drie recreatieterreinen.	
4.	Mountainbike-, ruiter- en menroutes zijn vernieuwd.	
5.	Kopgroep Recreëren Ede is actief.	

Bereikbaarheid en verkeersveiligheid

1.	Uitvoeren van doelgroepspecifieke activiteiten ten behoeve van een verkeersveiliger gebruik van de infrastructuur, samen met marktpartijen.	
2.	Uitvoeren van de projecten zoals beschreven in het fietsplan van 2016, waaronder het aanleggen van extra fietspaden, het verwijderen van obstakels, het verbeteren van kruispunten en het promoten van fietsgebruik. Inzetten op het uitbreiden van duurzame automobilititeit in de gemeente Ede, zoals het plaatsen van laadpalen, een groen gasvulpunt en vergroening van het gemeentelijke wagenpark.	
3.	Optimaliseren van het parkeerklimaat, met als doel een hogere kostenefficiëntie, een aantrekkelijker winkelklimaat, meer klanttevredenheid en het voorkomen van parkeeroverlast.	

Toelichting

1. Dit omvat onder andere verkeerseducatie en is een jaarlijks terugkerende activiteit. Voor 2017 zijn alle activiteiten uitgevoerd.
2. Het Fietsplan 1e tranche omvat ruim 70 projecten. De helft van de niet infra-projecten zijn in 2017 afgerond, de andere helft wordt in 2018 afgerond. Veel van de infraprojecten zijn in 2017 voorbereid. Een deel van de infraprojecten wordt in 2018 uitgevoerd. Het andere deel kan pas in 2019 en enkele nog later vanwege de samenhang met andere (ruimtelijke) projecten. De voorbereidende werkzaamheden worden vrijwel allemaal in 2018 afgerond.
3. De uitvoering van de projecten ligt op schema en de jaarlijks terugkerende activiteiten, die in 2017 plaatsvonden, zijn afgerond.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Actuele begroting 2017	Rekening 2017	Verskil actuele begroting/ rekening 2017
Financiële lasten per productgroep					
Economische Ontwikkeling	6.361 N	2.359 N	3.934 N	3.546 N	388 V
Bereikbaarheid en Verkeersveiligheid	3.334 N	3.332 N	3.275 N	3.168 N	107 V
Uitgifte Bedrijfslocaties	6.319 N	11.307 N	12.039 N	15.549 N	3.510 N
Totaal lasten programma	16.014 N	16.998 N	19.249 N	22.263 N	3.015 N
Financiële baten per productgroep					
Economische Ontwikkeling	3.302 V	251 V	271 V	574 V	304 V
Bereikbaarheid en Verkeersveiligheid	1.476 V	1.727 V	1.565 V	1.440 V	125 N
Uitgifte Bedrijfslocaties	5.382 V	11.382 V	11.843 V	17.320 V	5.478 V
Totaal baten programma	10.160 V	13.359 V	13.679 V	19.335 V	5.656 V
Saldo van baten en lasten	5.854 N	3.639 N	5.570 N	2.929 N	2.641 V
Storting reserve	1.978 N	333 N	199 N	199 N	N
Onttrekking reserve	3.497 V	1.265 V	2.725 V	2.234 V	491 N
Resultaat	4.335 N	2.707 N	3.044 N	893 N	2.151 V

Toelichting

Algemeen

De activiteiten voor Integrale aanpak bedrijventerreinen en werklocaties, Food, KennisAs en Levendig Centrum vinden allen plaats op dit programma. De afwijkingen zijn hier echter dermate klein dat ze op deze plaats niet toegelicht worden. Wel worden de speerpunten Food, KennisAs Ede-Wageningen en Levendig Centrum uitgebreid behandeld in hoofdstuk 1 (Investeringsfonds Impuls Ede).

Economische ontwikkeling

Economische ontwikkeling/Retailvisie (Act. 2017: € 185.000 V)

€ 250.000 V

In de actualisatie van 2017 bij de Programmabegroting 2018-2021 is al gemeld dat veronderstelde voortgang in onderzoek, fondsvorming en transformatieopgave achter blijft bij de raming. Belangrijkste reden is dat er eerst onderzoek en inventarisatie onder de ondernemers nodig is om goed te kunnen bepalen wat de benodigde inzet wordt. Hier wordt momenteel aan gewerkt zodat in 2018 een actieprogramma uitgevoerd kan worden. Ten opzichte van de actualisatie blijkt dat de subsidie aan dorps- en wijkwinkelcentra ter bekostiging van activiteiten nog beperkt benut wordt. Voor 2017 is de helft van de beschikbare subsidie uitgekeerd. Voor 2018 verwachten we dat de subsidieaanvragen met de verdere bekendheid van dit instrument door zullen groeien naar volledige inzet van de middelen.

Uitgifte bedrijfslocaties

Uitgifte Bedrijfslocaties

€ 1.771.000 V

De baten en lasten van het Grondbedrijf op het onderdeel uitgifte bedrijfslocaties laten aanzienlijke verschillen zien. Deze worden met name verklaard door afname van de boekwaarde als gevolg van fors hogere verkopen dan geraamd (158%).

In de MPG 2018 wordt het resultaat 2017 uitgebreid toegelicht. Een belangrijk deel van het voordeel wordt verklaard door de tussentijdse winstnemingen op de bedrijventerreinen het Laar en de Vallei (€1,6 miljoen). Daarnaast speelt de gebruikelijke afdracht aan economie en de actualisatie van de negatieve plannen in het MPG 2018.

Bereikbaarheid en verkeersveiligheid

Parkeren (Act. 2017: € 110.000 N)

€ 60.000 N

(verrekenen met reserve € 202.000 V)

verrekenen met reserve € 170.000 V

Bij de Perspectiefnota 2017-2020 heeft de gemeenteraad structureel geld beschikbaar gesteld voor het treffen van extra stimuleringsmaatregelen om het parkeren in Ede-Centrum simpel, duidelijk en betaalbaar te maken. Voor de in 2017 genomen maatregelen is niet het gehele budget nodig geweest (€ 140.000 V). De parkeerinkomsten zijn lager dan geraamd (€ 260.000 N) en er is een tekort op de zakelijke parkeervergunningen (€ 30.000 N). Enkele oorzaken: het fiscaliseren van de parkeerterreinen heeft geleid tot verandering in parkeergedrag, het Kuiperplein is ingericht als evenemententerrein waardoor er gederfde inkomsten zijn en het voor een aantal ondernemers goedkoper is geworden om dagkaarten te kopen dan een parkeervergunning af te nemen. Tegenover deze nadelen staan voordelen als gevolg van meer naheffingen en lagere uitvoeringskosten (€ 90.000 V). Conform uw besluit bij de Programmabegroting 2018-2021 vloeit het voordeel op het stimuleringsbudget, na verrekening van de inkomstenderving Kuiperplein ad € 30.000, terug naar de algemene middelen. Het eigenlijke nadeel parkeren is zoals gebruikelijk verrekend met de reserve Parkeren.

Ede wil een gemeente zijn waar het fijn wonen, werken, en recreëren is voor ons en voor de generaties na ons. Ruimtelijk is de gemeente divers. Ede stad met zijn verschillende woon- en werkgebieden is omgeven door een groot en afwisselend buitengebied met agrariërs, natuur, niet-agrarische bedrijvigheid en karakteristieke dorpen en ruimte voor recreatie. We willen een gemeente zijn die investeringen faciliteert. Investerings in gebouwen en bedrijven, in landschap en andere voorzieningen. We bieden ruime en heldere kaders. Wij zorgen ervoor dat onze producten actueel zijn, voldoen aan de landelijke standaarden en digitaal vindbaar zijn. We faciliteren initiatiefnemers op constructieve en dienstverlenende wijze.

Met onze visie op wonen en onze eigen gronden sturen wij op de realisatie van voldoende betaalbare woningen en aantrekkelijke en duurzame woningen voor de huidige en toekomstige inwoners van Ede. Dat doen we bijvoorbeeld door afspraken te maken met projectontwikkelaars en woningbouwcoöperaties.

Binnen de ruimtelijke ontwikkeling passen we, waar mogelijk, een vraaggestuurde benadering toe. Onze producten, zoals structuurvisies en bestemmingsplannen, bieden uitnodigende kaders voor ontwikkelingen en vergunningverlening. Langs de uitnodigende kaders werken we mee aan marktinitiatieven, onder andere middels de marktbalie, en geven we invulling aan eigen projecten, zoals Veluwe Poort. In ontwikkelingen worden alle relevante aspecten integraal meegenomen, zoals milieu, landschap, ecologie, cultuurhistorie, verkeer en rioleringen. Daarbij zoeken we de samenwerking met partijen en samenleving op bij de situatie passende wijze.

Onze ruimtelijke adviseurs/regisseurs werken ook regionaal mee aan beleid voor grensoverschrijdende thema's, zoals het VAB-beleid (beleid voor vrijkomende agrarische bebouwing). In verschillende regionale samenwerkingsverbanden behartigen wij de Edese belangen en werken we aan gezamenlijke doelen, zoals bijvoorbeeld een gelijk speelveld voor burgers en bedrijven bij vergunningverlening.

Het Groen Kapitaal van Ede wordt door onze inwoners en bezoekers gewaardeerd. Tegelijkertijd wordt groen, natuur en landschap ook vaak als opgave gezien bij ontwikkelingen. De rol van de regisseur Natuur en Landschap heeft al geresulteerd in nieuwe vormen van beheer via burgerparticipatie in het project 'Levend Landschap'.

Ede heeft op het gebied toerisme en recreatie veel potentie. In de groene omgeving in en om Ede is er ruimte voor actieve recreanten en rustzoekers van binnen en buiten de gemeente. Door het actief nemen van regie en het aangaan van samenwerkingen, scheppen wij gezamenlijk de voorwaarden om op de korte en lange termijn aantrekkelijk te zijn voor dag en verblijfsrecreatie.

Ontwikkelingen

Woningmarkt

Ontwikkelingen woningmarkt

Het herstel op de woningmarkt heeft zich verder doorgezet in 2017, mede vanwege de aanhoudende lage rente en de investeringsbereidheid van corporaties en marktpartijen. In 2017 zien we in de nieuwbouw veel gerealiseerde woningen (in totaal 542) verspreid over dorpen (194 woningen gereed gemeld) en in Ede-Stad (348 woningen gereed gemeld). De verwachting is dat ook de komende jaren dit herstel doorzet. In 2017 is gestart met de bouw van 1.434 woningen. Hiervan worden er circa 790 gerealiseerd op door de gemeente geleverde grond.

Een deel van de nieuwbouwproductie is/wordt gebouwd voor de lage inkomens, o.a. in het kader van het project 'versneld realiseren sociale woningbouw (200+200)'. Het blijft van groot belang te blijven sturen op het realiseren van goedkope huur- en koopwoningen. Vooral jonge starters en jonge huishoudens hebben, vanwege de steeds strenger wordende hypothecaire eisen en strengere toewijzingsregels bij corporatiewoningen, grotere moeite de woningmarkt te kunnen betreden c.q. een betaalbare woning te vinden. Ook hier is veel aandacht voor de komende periode. Zo is bijvoorbeeld met de corporaties afgesproken dat zij zich de komende 10 jaar inspannen om 1.000-1.200 betaalbare huurwoningen (huur < € 640 per maand, prijspeil 2018) netto toe te voegen aan de woningvoorraad.

Prestatieafspraken 2018-2022

Op basis van de Woonvisie Ede 2030 zijn in 2017 prestatieafspraken gemaakt met corporaties en huurders (tripartite). Het gaat daarbij om een herijking van de afspraken uit 2016. In de nieuwe afspraken is nadrukkelijker de relatie gelegd tussen de gezamenlijke ambitie/koers voor de komende 5-10 jaar en de concrete afspraken voor het daaropvolgende jaar. Afspraken zijn onder andere gemaakt over het huurprijsbeleid, de omvang van de betaalbare woningvoorraad, de woonruimteverdeling en leefbaarheid.

Woonvisie Ede 2030

Uitvoering van het actieprogramma van de Woonvisie is in volle gang en ligt op schema. Het rapporteren over de voortgang van het actieprogramma staat voor 2018 op de planning. Met betrekking tot de uitvoering van de Woonvisie is in 2017 onder andere ingezet om als gemeente meer regie te krijgen op de programmering van woningbouw, specifiek de afstemming van het aanbod op de korte en lange termijnbehoefte. Dat is gedaan via het Integraal Portefeuillemanagement Woningbouw (IPW). Na de kwantitatieve slag die in 2017 is gemaakt richten we ons in 2018 e.v. op het kwalitatief programmeren. Welk programma is wenselijk en hoe verhoudt zich dat tot de lopende projecten? Is bijsturing noodzakelijk, wenselijk en/of mogelijk?

Regionale Woonagenda

In 2017 is regionaal intensief samengewerkt om te komen tot nieuwe woningbouwafspraken. Afgesproken is dat Ede, op basis van de bevolkingsprognoses, circa 5.800 woningen kan bouwen de komende 10 jaar. Dat is nog zonder de eventuele overloop vanuit overspannen woningmarkten, zoals Utrecht en Amersfoort. Daarnaast zijn afspraken gemaakt over de kwalitatieve thema's die de regio oppakt. Ede heeft binnen die Regionale Woonagenda 2.0 het thema 'Transformatie en herontwikkeling' geadopteerd.

Project 200 + 200

Het project om versneld 400 sociale huurwoningen te realiseren is eind 2015 vastgesteld. Reeds in 2016 is geconcludeerd dat het realiseren van 200 tijdelijke woningen niet haalbaar is. Daarom wordt gestuurd op de realisatie van 400 permanente woningen. Eind 2017 zijn in totaal 69 van de 400 woningen opgeleverd. Dat is minder dan gehoopt o.a. door vertraging in de planologische procedures. Er zijn op dit moment wel meerdere

projecten in aanbouw. We verwachten dat in 2018 ruim 200 woningen opgeleverd kunnen worden en dat de laatste van de 400 woningen in 2019 worden opgeleverd.

Duurzaamheid

Op verzoek van de raad heeft het college in 2017 besloten om bij de verkoop van grond de eis op te leggen dat aardgasloos wordt gebouwd.

Duurzaamheid en energie

Afvalinzameling en verwerking

In 2017 is gewerkt aan de invoering van het in 2016 vastgestelde beleid voor huishoudelijk afval met als doel 75% bronscheiding in 2019 en nevensdoelstelling 130 kg restafval per inwoner per jaar. In 2017 heeft de voorbereiding hiervan plaatsgevonden met de uitrol in drie fasen in de buitendorpen, Bennekom en Ede-zuid en ten slotte Ede-noord. Deze voorbereidingen hebben geresulteerd in invoering van volumefrequentie en een tarief per aanbidding ingevoerd per 1 januari 2018.

Energie en klimaat

Dit thema zit verwerkt in het Programma Duurzaamheid, zie daarom hoofdstuk Investeringsfonds, waarin tevens ingegaan wordt op de resultaten aangaande het warmtenet, de energiebesparing en de verduurzaming van de bestaande bouw.

Ruimtelijke planvorming

Visies

In 2017 is de visie voor Ede Stad vastgesteld. Daarnaast is ook de visie voor Bennekom opgesteld en vastgesteld, in nauwe samenwerking met de dorpsraad in Bennekom. De visies zijn een belangrijk hulpmiddel gebleken bij de integrale beoordeling van initiatieven en het gesprek hierover met initiatiefnemers. Verder is een document opgesteld dat richting geeft aan hoe verder om te gaan met het opstellen van visies in het licht van de Omgevingswet.

Middels het project 'Levend Landschap' zijn in 2017 in 4 dorpen en buurtschappen concrete afspraken gemaakt over de versterking van de landschappelijke kwaliteit. Hierin zijn concrete projecten opgenomen voor de versterking van natuur, landschap, erfgoed en recreatie. Hierdoor wordt de landschappelijke versterking getransformeerd van een gemeentelijke aanpak naar een gemeenschappelijk aanpak met onze bewoners om samen trots te blijven op de 'Parels van de Edese landschappen'. Hiermee worden de ambities uit de 'Structuurvisie buitengebied 2011' gerealiseerd, met een innovatieve werkvorm. Ook met de andere dorpen worden in 2018 en verder deze afspraken gemaakt en uitgevoerd.

Omgevingswet

Voor de implementatie van de Omgevingswet stond het jaar 2017 in het teken van bewustwording en koers bepalen. Na enkele inspiratiesessies is een startnotitie opgesteld en vastgesteld door de raad. Aan de eerste bouwstenen voor de Omgevingsvisie wordt gewerkt met bijvoorbeeld de Handreiking Omgevingskwaliteit en een visie op functiewisseling in het buitengebied en beleidsvernieuwing van beleid binnen het ruimtelijk domein.

Uitvoering Manifest Gezonde Leefomgeving Veehouder - gebiedsgerichte aanpak

Luchtkwaliteit

De uitvoering van het in december 2016 bekrachtigde Manifest is in 2017 voortvarend opgepakt door alle betrokken partijen (regio-gemeenten, provincie, veehouderijsector en kennisinstellingen). Doel is vermindering van de bijdrage vanuit de veehouderij op de lokale luchtkwaliteit, focus lag in 2017 op reductie van fijn stof.

Middels interim-beleid zijn kansen in vergunningverlening benut en is 30% extra reductie van fijnstof bereikt. De goede samenwerking tussen sector, gemeente, vergunningverlener (OddV), agrarisch adviseurs en kennisinstelling WLR (WUR) is de basis voor dit succes. Het Praktijkcentrum voor Emissiereductie Veehouderij is opgericht en de eerste pilots met innovatieve emissie-reducerende technieken zijn gestart bij praktijkbedrijven in de regio. De resultaten van de pilots worden ook in 2018 verwacht en zullen weer meer mogelijkheden voor haalbare en betaalbare emissiereductie opleveren.

Omgevingsdienst de Vallei

Het economisch herstel heeft in 2017 ook gezorgd voor een toename van het aantal aanvragen omgevingsvergunningen, met name bouwen. Daardoor is in 2017 sprake van een flinke toename van de legesopbrengsten uit de omgevingsvergunningaanvragen.

Recreatie en Toerisme

In 2017 is met ondernemers, maatschappelijke organisaties en inwoners een Visie op Recreatie opgesteld voor de gemeente Ede. De speerpunten en actielijnen worden in 2018 uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma. De provinciale Gebiedsopgave Veluwe bepaalt mede de koers voor natuur, erfgoed, toerisme en recreatie in de jaren 2016 tot en met 2020. De projecten die daar uit voortvloeien moeten bijdragen aan de centrale doelstelling van de Gebiedsopgave: de Veluwe op één als binnenlandse vakantiebestemming. De projecten op de Veluwe-agenda zullen mede bepalen hoe de inzet van onze specialisten en adviseurs op de genoemde onderwerpen er in de komende jaren uit gaat zien. Het project Vitale vakantieparken blijft een belangrijk project waarin samen met de ondernemers wordt gewerkt aan het verbeteren van de toeristische verblijfsmogelijkheden.

Relevante beleidsnota's

Omgevingswet

- [Startnotitie Implementatie Omgevingswet](#) (2018)

Woningmarkt

- [Woonvisie Ede 2030 inclusief Actieprogramma 2016-2018](#) (2015)
 - Raamovereenkomst en Prestatieafspraken Ede 2018-2022 (2017)
 - Regionale woningbouwafspraken (2017)
 - IPW (2017)
 - Huisvestingsverordening (2015)
 - Raadsbesluit project 'Uitbreiding sociale woningmarkt (200+200)' (2015)

Duurzaamheid en energie

- [Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2015-2019](#) (2015)
- [Warmtevisie Ede](#) (2014)
- [Notitie Afval apart, daar maken we meer van](#)

Ruimtelijke planvorming

- [Stadsvisie Ede 2030](#) (2017)
- [Structuurvisie buitengebied](#) (2011)
- Structuurvisies en bestemmingsplannen
- Uitvoeringsprogramma Buitengebied (2016)
- [Nota Vertrouwen en verantwoordelijkheid, Beleid op Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving](#) (2016)
- [Manifest Gezonde Leefomgeving Veehouderij](#) (2016)
- [Manifest van Salentein](#) (2017)

- [VOR, Visie Openbare Ruimte](#) (2016)
- [MPG, meerjarenprogramma grondexploitatie 2017](#) (2016)
- [Nota grondbeleid 2016](#)

Recreatie en Toerisme

- [Visie op Recreatie en Toerisme gemeente Ede](#) (2017)
- [Bestuursakkoord Vitale Vakantieparken](#) (2017)
- [Veluwe Agenda](#) (2017)
- Samenwerkingsovereenkomst Veluwe Agenda (gebiedsopgave Veluwe)
- Samenwerkingsovereenkomst regionale toeristische marketing Veluwe

Wat willen we bereiken?

Woningmarkt

Doel

Een woningvoorraad die past bij de behoefte van inwoners en bij de groeiprognozes van bevolking en huishoudens tot 2030.

Subdoelen

- Meer nieuwe woningen op verschillende nieuwbouwlocaties in de gemeente Ede zoals beschreven in woningbouwprogramma/Meerjarenprogramma Grondexploitatie/Woonvisie Ede 2030.
- Meer goedkope woningen voor reguliere en bijzondere doelgroepen.
- Meer duurzame en levensloopbestendige woningen.
- Meer variatie in woningen binnen de bestaande stedelijke en dorpse omgeving, door transformatie van bestaand vastgoed en (her-)ontwikkeling van bestaande locaties.
- Ede speelt snel in op nieuwe doelgroepen, bijbehorende woonwensen en marktinitiatieven die daarin voorzien.
- Verbetering aansluiting op de marktvraag door inzet van de marktbalie.

Duurzaamheid en energie

Doel

Een groene, gezonde en aantrekkelijke gemeente om in te wonen, werken en recreëren, ook in de toekomst, met een evenwichtige balans tussen “people, planet en profit”.

Subdoelen

- 20% van de energie in 2020 is afkomstig uit wind, zon, biomassa, bodem of lucht.
- Afname energieverbruik in bestaande gebouwen met gemiddeld 1,5% per jaar (gemiddelde van 1,5% moet bereikt zijn in 2020 en is ten opzichte van 2007).
- Minder restafval uit huishoudens en meer brongescheiden inzamelen.

Ruimtelijke planvorming

Doel

Vergroten van de ruimtelijke kwaliteit van de fysieke leefomgeving.

Subdoelen

- Duidelijkheid voor inwoners en bedrijven rondom de ruimtelijke kaders van ruimtelijke planvorming.
- Verbeterde dienstverlening aan burgers en bedrijven die initiatief nemen om de ruimtelijke kwaliteit te bevorderen.
- Meer toekomstbestendige bedrijven in het buitengebied in combinatie met ontwikkeling van natuur en landschap.

- Inspelen op onze veranderde rol die leidt tot een gemeenschappelijk aanpak van natuur- en landschapsversterking.

Recreatie en Toerisme

Doel

Toename van bestedingen en werkgelegenheid in de sector Recreatie & Toerisme door versterking van de ruimtelijke kwaliteit en beleving van de kernen en het buitengebied voor inwoners en bezoekers.

Subdoelen

- Een veelzijdig, aantrekkelijk en kwalitatief hoogwaardig aanbod in dag- en verblijfsrecreatie dat aansluit bij de wensen van recreanten en toeristen.
- Vitale vakantieparken.
- Recreatieve voorzieningen die aansluiten bij de behoeften van bezoekers en inwoners, zoals routestructuren.
- Een herkenbaar toeristisch profiel voor Ede binnen de Veluwe.

Indicatoren

Naam indicator	Meting 2014	Meting 2015	Meting 2016	Meting 2017	Streef-waarde
Demografische druk	73,6	73,9	74,1	74,7	
<i>Depla-indicator. Percentage personen van 0 tot 19 jaar en 65 jaar of ouder ten opzichte van de beroepsbevolking (20-64 jaar)</i>					
Percentage gerealiseerde goedkope woningen in de totale woningbouwproductie	26	48	nmb	nmb	Minimaal 30
<i>Gegevens over aantal goedkope huur- en koopwoningen nog niet bekend (verwachting maart/april 2018)</i>					
Aantal gereed gemelde nieuwe woningen	419 (356)	617 (587)	707 (684)	542 (524)*	Minimaal 400
<i>Depla-indicator. Omdat recentere cijfers ontbreken is gekozen om hier de indicator 'aantal gereed gemelde nieuwe woningen' op te nemen. Bruto aantallen, tussen haakjes netto aantallen. * Inclusief zorgwoningen, deze zullen worden geduid in de Nota Woning Bouw Productie.</i>					
Percentage brongescheiden huishoudelijk afval	59	58	59,5	65	75
<i>Met het nieuwe beleid van eind 2016 is de doelstelling van het huishoudelijk afval veranderd van afvalscheiding naar brongescheiden inzameling van huishoudelijk afval. Het verschil is de nascheiding bij de afvalenergiecentrale.</i>					
Percentage in Ede opgewekte duurzame energie	6,1	5,9	-	-	2020: 20
<i>Het aandeel hernieuwbare energie als percentage van het totale energieverbruik in de gemeente</i>					
Energiegebruik gebouwde omgeving (in Terajoule)	4.735	4.665	4.666		1,5% p/jr.
Gerealiseerde bijdrage aan CO2 reductie als gevolg van afvalbeheer	18.000	17.900	-	-	21.260
<i>Aantal tonnen. De xls tool afvalbeheer CO2mpas van NVRD waarmee de CO2 reductie werd berekend werkt niet meer en er is geen nieuwere versie beschikbaar.</i>					
Functiewisselingen buitengebied	9	10	8	nmb	
<i>Aantal plannen in buitengebied waarbij woningen zijn gerealiseerd middels inzet van sloop van agrarische bebouwing</i>					
Aanleg natuur- en landschapsontwikkeling	7	5	4	ca. 3	3
<i>Aantal hectare gerealiseerde nieuwe landschapselementen</i>					
Aantal actieve vrijwilligersgroepen Natuur & Landschap	-	-	-	3	3
<i>Nieuwe indicator, eerste cijfers eind 2017</i>					
Oordeel dienstverlening ruimtelijke procedures (rapportcijfer)	-	-	-	nmb	
<i>Nieuwe indicator, eerste cijfers eind 2017</i>					

Naam indicator	Meting 2014	Meting 2015	Meting 2016	Meting 2017	Streef-waarde
Aantal toeristische overnachtingen waarvoor toeristenbelasting wordt betaald	1.104.322	1.198.627	1.191.072	nmb	
<i>Berekening is gebaseerd op toeristenbelasting en forensenbelasting (overnachtingen door niet Edearen in bezit van gemeubileerde woning, zoals stacaravan). Belastinggegevens 2017 zijn nog niet beschikbaar.</i>					
Oordeel toerist over toeristisch aanbod Ede	-	-	7,4	-	
<i>Indicator wordt vanaf 2016 driejaarlijks gemeten</i>					

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Woningmarkt

Woningbouw en grondexploitatie wonen

1.	Uitvoeren grondexploitatieplannen om 320 woningen op grond in eigendom van de gemeente te realiseren, en meewerken aan particuliere initiatieven om in totaal minimaal 400 woningen in 2017 te realiseren.	
2.	Uitvoering project 200+200 (realisatie 400 extra goedkope huurwoningen).	
3.	Maken prestatieafspraken met woningbouwcorporaties voor 2017 rekening houden met onder andere de Woonvisie.	
4.	Rapportage opstellen waarin we de voortgang van de acties uit Woonvisie Ede 2030 beschrijven.	
5.	Opstellen geactualiseerd MPG, meerjarenprogramma grondexploitatie.	
6.	Toepassen duurzaamheid als selectiecriterium bij verkoop grond, zodat bouwers verleid worden tot het realiseren van duurzame woningen.	

Toelichting

- Gerealiseerde aantal in 2017 is lager dan gehoopt, maar verwachting is wel dat realisatie van totaal 400 woningen eind 2019 nog haalbaar is.
- Rapportage over de voortgang komt in 2018.

Duurzaamheid en energie

Energiebesparing en hernieuwbare energie

1.	Stimuleren en reguleren toepassen van hernieuwbare warmte bij nieuwbouwprojecten.	
2.	Uitbreiding warmtenet van MPD Groene energie ter realisatie van aansluiting van minimaal 20.000 woningequivalenten in 2020.	
3.	Opleveren routekaart energie neutraal, inclusief de vorming van een platform Ede energieneutraal.	
4.	Besluitvorming omtrent vervolg windenergie in Ede.	
5.	Uitbreiding gebruik zonne-energie, conform Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid.	
6.	Stimuleren energiebesparing bij burgers en bedrijven, conform Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid.	

Afvalinzameling

1.	Uitvoeren van raadsvoorstel 'Verbetering afvalscheiding' (najaar 2016 vastgesteld).	
----	---	--

Toelichting

Punt 1 tot en met 6

Zie programma Duurzaamheid binnen het Investeringsfonds Impuls Ede.

Afvalinzameling

Evaluatie in 2018 en verder om toe te werken naar voorgestelde ambities.

Ruimtelijke planvorming

Ruimtelijke planvorming

1.	Afronding project aanpak permanente bewoning recreatieterreinen inclusief voorstel vervolg.	
2.	Opleveren van een uitgewerkt programma buitengebied met bijbehorend uitvoeringsprogramma.	
3.	Opstarten van vrijwilligersgroepen in drie kernen om natuur en landschap te versterken.	
4.	Leveren van een structuurvisie Ede Stad en een structuurvisie Bennekom.	
5.	Voorbereiden implementatie Omgevingswet conform eind 2016 vast te stellen projectplan.	
6.	Opstellen Visie Groen Kapitaal.	

Toerisme en recreatie

1.	Visie op recreatie, toerisme vastgesteld.	
2.	Uitwerking onderdeel toerisme Programma Buitengebied vastgesteld.	
3.	Maatwerkaanpak Vitale Vakantieparken toegepast op drie recreatieterreinen.	
4.	Mountainbike-, ruiter- en menroutes zijn vernieuwd.	
5.	Kopgroep Recreëren Ede is actief.	

Toelichting

Ruimtelijke planvorming

1. Begin 2017 is een evaluatie geweest met afspraken over vervolg in 2017. In 2018 vindt opnieuw evaluatie plaats en wordt ook het vervolg en planning voor afronding project meegenomen.
2. Zie hiervoor Programma Buitengebied onder Investeringsfonds Impuls Ede.
6. In lijn met de Omgevingswet is ons Groen Kapitaal integraal verwerkt in de Stadsvisie Ede en zal dit ook onderdeel uitmaken van de nog op te stellen omgevingsvisies. Een aparte Visie Groen Kapitaal wordt niet meer voorzien. De ambities uit de Structuurvisie Buitengebied 2011 zijn integraler en nog van toepassing. Uitvoering van deze Structuurvisie zal op een nieuwe manier vorm krijgen door het participatie-project 'Levend Landschap'.

Toerisme en recreatie

2. Wordt in 2018 gerealiseerd.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Actuele begroting 2017	Rekening 2017	Vershil actuele begroting/ rekening 2017
Financiële lasten per productgroep					
Woningmarkt	32.293 N	29.628 N	27.494 N	67.485 N	39.991 N
Ruimtelijke Planvorming	9.253 N	18.118 N	24.739 N	14.070 N	10.669 V
Duurzaamheid en energie	12.807 N	12.171 N	14.176 N	13.789 N	387 V
Totaal lasten programma	54.352 N	59.917 N	66.410 N	95.344 N	28.935 N
Financiële baten per productgroep					
Woningmarkt	28.415 V	28.950 V	25.074 V	66.907 V	41.833 V
Ruimtelijke Planvorming	3.129 V	10.553 V	23.497 V	8.595 V	14.902 N
Duurzaamheid en energie	12.057 V	11.600 V	11.740 V	12.299 V	559 V
Totaal baten programma	43.600 V	51.102 V	60.311 V	87.802 V	27.491 V
Saldo van baten en lasten	10.752 N	8.814 N	6.099 N	7.543 N	1.444 N
Storting reserve	14.989 N	15.128 N	21.742 N	10.474 N	11.269 V
Onttrekking reserve	14.188 V	15.397 V	20.417 V	12.233 V	8.184 N
Resultaat	11.553 N	8.546 N	7.423 N	5.783 N	1.641 V

Toelichting

Algemeen

Op dit programma zijn grote verschillen tussen lasten en baten, en tussen storting en onttrekkingen van reserves zichtbaar:

- De systematiek voor de dekking van de businesscase Veluwe Poort, waarbij alle kosten en opbrengsten van de Spoorzone en Parklaan lopen via de reserves Spoorzone en Parklaan. Voor 2017 blijken voor zowel de Spoorzone als de Parklaan de kosten lager dan geraamd. Voor de opbrengsten geldt dat niet alle geraamde baten voor de Spoorzone daadwerkelijk ontvangen zijn in 2017.
- De baten en lasten van het Grondbedrijf laten aanzienlijke verschillen zien die met name worden verklaard door de afname van de boekwaarde van het onderhanden werk, het afsluiten van positieve plannen, het afboeken en terugbrengen in de materiële vaste activa van Kernhem Noord en de tussentijdse winstnemingen.

Woningmarkt

Woningmarkt uitgifte woonlocaties € 929.000 V

In de MPG 2018 wordt het resultaat 2017 uitgebreid toegelicht. Een belangrijk deel van het voordeel wordt verklaard door verplichte tussentijdse winstnemingen (€ 2,6 miljoen voordeel), afsluiting van de plannen Amsterdamseweg en Veldjesgraaf II (€ 2,8 miljoen voordeel) en de actualisatie van de plannen in het MPG (€ 4,3 miljoen nadeel). De grootste negatieve bijstelling hierin betreft het overbrengen van de gronden van Kernhem Noord naar de strategische grondvoorraad en de noodzakelijke afboeking van de boekwaarde.

Skaeve Huze (Act. 2017: € 125.000 V) € 130.000 V

Nadat gebleken dat voorgestelde locaties niet op meerderheidssteun van de gemeenteraad kunnen rekenen, is ervoor gekozen om het project te beëindigen. Het niet gebruikte budget valt vrij.

Duurzaamheid en energie

Afval (Act. 2017: € 380.000 V) € 910.000 V

(verrekenen met reserve € 380.000 N) verrekenen met reserve € 820.000 N

De incidentele kosten in verband met het invoeren van een nieuw tariefsysteem per 1 januari 2018 zijn

€ 750.000 lager dan geraamd. In 2018 worden de laatste facturen ontvangen, op dat moment wordt duidelijk wat het werkelijk resultaat op dit budget is. De aanneemsom ACV is € 160.000 lager dan geraamd. Dit komt vooral door nacalculatie van de indexering 2016. Door meer aansluitingen is sprake van een hogere opbrengst afvalstoffenheffing van per saldo € 90.000. Aan overhead is € 90.000 meer toegerekend aan het product Afval dan actueel geraamd. Dit betreft de overhead op de doorberekende uren van de afdeling Belastingen. Deze hogere toerekening leidt tot een positief resultaat. Het eigenlijke voordeel op het product Afval is zoals gebruikelijk verrekend met de reserve Afval.

Bodemsanering

€ 300.000 N

Tijdens wegwerkzaamheden aan de Veenendaalseweg De Klomp en Postweg Lunteren is verontreinigde grond aangetroffen. De saneringskosten bedragen € 300.000. Wij stellen u voor om deze kosten te dekken uit de Reserve Bodemsanering.

Ruimtelijke planvorming

Leges omgevingsvergunningen

€ 630.000 V

In 2017 is sprake van een forse toename van de legesopbrengsten uit de omgevingsvergunningaanvragen. De extra opbrengsten over 2017 ten opzichte van de begroting (€ 2,8 miljoen) bedragen in totaal € 1.130.000. Meer omgevingsvergunningen betekent ook meer werk. De extra kosten hiervan bedragen € 500.000.

Leges bestemmingsplanwijzigingen (Act. 2017: € 180.000 N)

€ 140.000 N

De inkomsten uit leges voor bestemmingsplanwijzigingen blijven achter bij de begroting (€ 620.000). De voornaamste oorzaak hiervan is dat de hoogte van het tarief gekoppeld is aan de bouwkosten. Dit houdt in dat als er geen c.q. weinig plannen worden ingediend met hoge bouwkosten, dit een groot effect heeft op de inkomsten. Dit maakt het ramen van de inkomsten lastig, omdat op voorhand niet in te schatten is welke plannen en initiatieven er uit de samenleving worden ingediend.

De doelstelling van het programma Veiligheid is te komen tot een veilige samenleving in Ede.

Het Integraal Veiligheidsplan 2015-2018 "Samen sterker" was ook in 2017 leidraad bij de aanpak van veiligheidsvraagstukken. Integrale samenwerking tussen gemeentelijke afdelingen en andere partners zoals Veiligheidshuis, politie, OM, samenwerking met 79 andere gemeenten in Oost Nederland en de bewoners, staat in het veiligheidsbeleid centraal. Er wordt gebiedsgericht en integraal gewerkt. Dit betekent dat de gemeentelijke afdelingen toezicht, beheer, veiligheid, samen met politie en andere organisaties samenwerken in vier wijkteams. De koppeling met de sociale teams is gelegd. De focus van het programma veiligheid ligt bij de aanpak van risicojeugd en zorgmijders, de aanpak van High Impact Crimes, zoals diefstallen en geweldsmisdrijven en het voorkomen van radicalisering. In 2017 is een begin gemaakt met de aanpak van het thema ondermijning zoals, het tegengaan van hennepsteelt en drugsproductie.

Het Sociaal Interventieteam (SIT) is doorontwikkeld tot het Interventieteam. Dit betekent dat het samenwerkingsverband tussen de sociale partners, politie en OM is verstevigd.

De afdeling Toezicht werkt met bevoegde, integraal inzetbare handhavers zodat flexibel, snel, daadkrachtig en slagvaardig kan worden opgetreden. Door specialisaties op het gebied van jeugd, horeca, flora en fauna en wijkhandhavers leveren we maatwerk. Cameratoezicht geeft ondersteuning bij deze taken.

Ontwikkelingen

Veiligheid en toezicht

Het pilotproject Keurmerk Veilig Buitengebied is opgestart in het gebied De Kraats en het Keurmerk is verleend. De samenwerking tussen het CCV en de politie is voortgezet en een nieuw keurmerkgebied wordt aangepakt.

Het Sociaal Interventieteam is omgevormd tot Interventieteam. De samenwerking tussen de verschillende partners is verstevigd, waardoor meer individuele casussen rond jeugdigen en verwarde personen kunnen worden aangepakt.

Het BIBOB beleid (Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het Openbaar Bestuur) is uitgebreid met mogelijkheden om de vastgoedsector te bekijken en wordt toegepast.

Er wordt een aanpak ontwikkeld op het thema ondermijning aan te pakken. Er is een ondermijningsbeeld aangevraagd.

Het Damocles-beleid (het langdurig sluiten van locaties waar een hennepkwekerij is aangetroffen) wordt toegepast conform het regionale beleid.

Er is een aanvang gemaakt met het beleid rond de aanpak van conventionele explosieven.

Ten aanzien van de veiligheidsvraagstukken rond Domus+Batelaar is onderzoeksbureau BMC gevraagd een onderzoeksrapport op te stellen in samenwerking met omwonenden, het Leger des Heils, politie en gemeentelijke diensten.

Er zijn vuurwerkvrije zones ingesteld in een viertal gebieden rond de jaarwisseling.

Toezicht is gestart met een proef met bodycams in het kader van alcoholgebruik minderjarigen en de-escalatie agressie

Relevante beleidsnota's

Veiligheid en toezicht

- [Integraal Veiligheidsplan 2015-2018 'Samen steeds sterker' Gemeente Ede](#) (2015)
- [Gebiedsagenda](#) (2016)
- [Regionale Veiligheidsstrategie 2015-2018](#) (2015)
- [Nalevingsbeleid Drank- en horecawet](#) (2017)
- [BIBOB-beleid \(Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het Openbaar Bestuur\)](#) (2016)
- [Integraal hennepconvenant Oost-Nederland](#) (2014)
- [Spelregels Veiligheid Evenementen](#) (2016)

Wat willen we bereiken?

Veiligheid en toezicht

Doel

Een veilige samenleving in Ede.

Subdoelen

- Afname slachtofferschap High Impact Crimes (overvallen en inbraken).
- Afname “maatschappelijk ondermijnende” criminaliteit (focus hennepsteelt).
- Afname overlast door verwarde personen.
- Afname overlast door jeugdigen.
- Afname aantal multiproblem-gezinnen.
- Preventie en vroegsignalering van radicalisering.
- Veilige evenementen in Ede.
- Bevorderen veiligheidsgevoel inwoners.

Indicatoren

Naam indicator	Meting 2014	Meting 2015	Meting 2016	Meting 2017	Streef-waarde
Percentage inwoners dat zich veilig voelt in de eigen buurt	-	82	-	84	83
Aantal (geregistreerde) vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte <i>Depla-indicator. Aantal per 1.000 inwoners</i>	5,0	4,9	4,8	3,9	
Aantal (geregistreerde) diefstallen uit woningen <i>Depla-indicator. Aantal per 1.000 inwoners</i>	4,3	3,4	4,2	3,6	5% daling
Aantal (geregistreerde) geweldsmisdrijven <i>Depla-indicator. Aantal per 1.000 inwoners</i>	4,7	4,8	4,7	3,5	
Aantal harde kern jongeren (12-24 jaar) <i>Depla-indicator. Aantal per 10.000 inwoners. Meest recente cijfer is uit 2014. Onbekend of en zo ja, wanneer dit cijfer beschikbaar komt.</i>	1,6	-	-	-	
Percentage inwoners dat vaak overlast ervaart van omwonenden	-	4,2	-	4,4	
Percentage inwoners dat vaak overlast ervaart van groepen jongeren	-	8,2	-	6,0	8
Aantal veelplegers <i>Personen (18 jaar of ouder) die over een periode van 5 jaar meer dan 10 misdrijven pleegden, waarvan tenminste één misdrijf in de laatste 12 maanden</i>	12	16			
Aantal meldingen bij de politie van overlast door verward/overspannen persoon	432	509			
Percentage spoedeisende A1 ritten ambulance die binnen de normtijd van 15 minuten ter plaatse is <i>De norm geldt voor het jaarlijks gemiddelde over de hele VGGM-regio, het percentage sluit hierop aan</i>	95	95	95	94,5	95
Percentage ritten waarin de brandweer in spoedeisende gevallen voldoet aan de wettelijke opkomsttijd	64	59	67	68	80

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Veiligheid en toezicht

1.	Regionale actieplannen en best practices ten aanzien van High Impact Crimes (inbraken), die in 2017 worden ingesteld, worden toegepast door het Veiligheidshuis, SIT, OM, politie en toezicht.	
2.	Alle multiproblem-gezinnen worden van een sluitende integrale aanpak voorzien tussen veiligheid en sociaal domein. Dit door het SIT en extra procesregie in het Veiligheidshuis.	
3.	Alle jeugdgroepen en daarbij horende jeugdigen worden in kaart gebracht door toepassing van de vernieuwde inventarisatiemethodiek (shortlist), waardoor een groepsgerichte, domeingerichte of persoonsgerichte aanpak mogelijk wordt gemaakt door gemeente, toezicht, politie, OM en organisaties voor jeugd- en jongerenwerk.	
4.	Vastgoed- en bouwprojecten boven de waarde van één miljoen euro worden vooraf getoetst door middel van een Bibob toets, indien er twijfels bestaan over de herkomst van de financiële verantwoording. Crimineel geld kan zo niet in de bovenwereld terecht komen.	
5.	Geradicaliseerde personen worden in kaart gebracht door deelname aan multidisciplinair overleg tussen politie, justitie en gemeente. De gemeente voorziet de in kaart gebrachte personen van een aanpak die leidt tot de-radicalisering.	

6.	In de aanvraagprocedure van een evenement worden door de gemeente concrete afspraken gemaakt met de organisatoren over de risico's- en veiligheidsaspecten. Deze afspraken zijn handhaafbaar.	
7.	In de wijkteams opstellen en uitvoeren van de jaarlijkse wijkveiligheidsagenda's. Deze bevatten concrete actiepunten.	

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Actuele begroting 2017	Rekening 2017	Verschil actuele begroting/ rekening 2017
Financiële lasten per productgroep					
Veiligheid en Toezicht	12.078 N	10.386 N	11.306 N	11.091 N	216 V
Totaal lasten programma	12.078 N	10.386 N	11.306 N	11.091 N	216 V
Financiële baten per productgroep					
Veiligheid en Toezicht	1.393 V	877 V	1.662 V	1.444 V	218 N
Totaal baten programma	1.393 V	877 V	1.662 V	1.444 V	218 N
Saldo van baten en lasten	10.685 N	9.509 N	9.644 N	9.646 N	2 N
Storting reserve	N	N	N	N	N
Onttrekking reserve	278 V	9 V	246 V	249 V	3 V
Resultaat	10.407 N	9.500 N	9.399 N	9.398 N	1 V

Toelichting

Veiligheid en toezicht

Brandweer

€ 250.000 V

De lasten vallen € 200.000 voordeliger uit door lagere kosten als gevolg van de regionalisatie en een meevallend beroep op de FLO (functioneel leeftijdsontslag). Medio 2017 is een principeakkoord 'reparatie FLO-overgangsrecht' bekrachtigd tussen bonden en VNG. In de loop van 2018 wordt duidelijk welke extra kosten hiermee gemoeid zijn.

Daarnaast vraagt de ontwikkeling van de Brandweerkazerne Bennekom meer tijd, zodat op het voorbereidingsbudget van € 50.000 nog nauwelijks beroep is gedaan.

Domus + Batelaar (Act. 2017: € 83.000)

€ 65.000 N

In mei 2017 heeft een groep omwonenden van Domus+Batelaar een protestactie georganiseerd. Dit was directe aanleiding voor gemeente om de partijen proberen te helpen tot elkaar te komen. De inzet is nu gericht op de-escaleren van de huidige situatie, het managen van de onderlinge verhoudingen en het komen tot een gedragen voorstel door alle partijen met een lange termijn oplossing. De gemeente Ede heeft hiervoor een mediator en een onderzoeksbureau aangesteld. De mediator heeft de opdracht om in aankomende periode de relatie tussen Domus+ Batelaar en omwonenden duurzaam te herstellen. Met als belangrijkste doel: het creëren van een sfeer waarin men weer bereid is om constructief mee te denken om tot een duurzame oplossing te komen. Het onderzoeksbureau heeft een probleemanalyse opgesteld. In een rapport staan aanbevelingen hoe de situatie gestabiliseerd kan worden voor de lange termijn.

Onderzoeken

€ 60.000 N

In 2017 hebben onderzoeken plaatsgevonden (bijvoorbeeld het DSP onderzoek naar aanleiding van ongeregelheden Veldhuizen) waarbij door de onvoorzienbaarheid hiervan geen dekking aanwezig was.

Afsluiting parkeerterrein 't Ginkelse Zand

€ 30.000 N

In 2016 is onder andere in verband met geconstateerde overlast op last van de burgemeester op parkeerplaats 't Ginkelse Zand de toegang tot het aangrenzende Natura 2000 terrein afgesloten. In overleg met Rijkswaterstaat is besloten dat het wildkerend raster wordt vervangen door een hekwerk dat ook niet voor mensen toegankelijk is. Overeengekomen is dat gemeente Ede de kosten van het hek en Rijkswaterstaat het onderhoud van het hek voor haar rekening neemt. De hiermee gepaard gaande kosten voor Ede bedroegen € 30.000.

Gaslek Maandereng (Act. 2017: € 60.000)

€ 65.000 N

De gemeente heeft tijdens het gaslek in Maandereng de inwoners letterlijk niet in de kou laten zitten en tijdelijke voorzieningen verstrekt, onder meer kachels. Er is geen verhaalsmogelijkheid op Liander of op een derde.

Conventionele explosieven

€ -

Voor de opsporings- en ruimingskosten van conventionele explosieven ontvangt de gemeente een bijdrage van het Rijk van 70%. De overige 30% wordt vanuit de projecten gefinancierd. Door een gewijzigde administratieve verwerking van de projecten is in 2017 sprake van minder lasten en baten € 400.000.

Diversen

€ -

Binnen het programma Veiligheid zijn een aantal werkzaamheden uitgevoerd (€ 170.000) waar vergoedingen tegenover staan (€ 170.000), de werkzaamheden hebben onder andere plaatsgevonden binnen het Veiligheidshuis en voor de Verwijsindex.

Binnen het programma Kwaliteit Leefomgeving werken we aan de openbare ruimte, waarbij we de bewoners van Ede op verschillende manieren betrekken. De taken binnen het programma zijn het (mede) ontwikkelen, realiseren en beheren van de woon-, werk-, en leefomgeving. We houden de openbare ruimte schoon, heel en veilig op een door de gemeenteraad vastgesteld kwaliteitsniveau. Duurzaamheid, functionaliteit en gebruikersbelang zijn daarbij belangrijke uitgangspunten.

Ontwikkelingen

Kwaliteit leefomgeving

Klimaatverandering

Ons klimaat is aan het veranderen. Het weer wordt extremer. Er valt steeds meer regen in korte tijd en de aarde (vooral het stedelijk gebied) warmt op.

Relevante beleidsnota's

Kwaliteit leefomgeving

- [Bomenbeleidsplan](#) (2013)
- [Bosbeheerplan](#) (2010)
- [Exploitatieplan begraafplaatsen 2017-2021](#) (2016)
- [Gemeentelijk Rioleringsplan Ede 2018-2022, Verbindend Water](#) (2017)
- [Verbreed gemeentelijk Rioleringsplan Ede 2013-2017](#) (2012)
- [Grondwatervisie 'Ede grondwaterproof'](#) (2007)
- [Hemelwater 'in de weer met neerslag'](#) (2007)
- [Nota Zandwegen](#) (2009)
- [Visie Openbare Ruimte \(VOR\)](#) (2016)
- [Waterplan 2013-2017](#) (2012)
- Strategisch plan wegen (2017)

Wat willen we bereiken?

Kwaliteit leefomgeving

Doel

Wij zorgen samen met de inwoners van Ede voor een openbare ruimte waarin het prettig en veilig is om in te leven, te werken en te recreëren.

Subdoelen

- Waarborgen kwaliteit openbare ruimte.
- Versterken sociale structuur en lokaal woonklimaat door betrokkenheid van bewoners met de openbare ruimte.
- Versterken aantrekkelijkheid voor nieuwe vestigers (bedrijven en bewoners).
- Versterken aantrekkelijkheid voor bezoekers.

Indicatoren

Naam indicator	Meting 2014	Meting 2015	Meting 2016	Meting 2017	Streef-waarde
Oordeel Edenaren leefbaarheid in de buurt	7,4	7,5	-	7,5	7,5
<i>Rapportcijfer dat inwoners geven voor de leefbaarheid van hun buurt</i>					
Oordeel Edenaren fysieke kwaliteit van de leefomgeving (schaalscore)	-	5,9	-	5,9	
<i>De schaa score loopt van 0 tot 10. Hoe hoger de score, hoe gunstiger. De schaa score is een samengestelde score op basis van de volgende stellingen:</i>					
Het niveau van onderhoud van de openbare ruimte	iets boven basis	iets boven basis	iets boven basis	iets boven basis	Basis
<i>IBOR-niveau</i>					
Percentage Edenaren dat zich actief inzet om de eigen buurt te verbeteren	-	20	-	22	

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Kwaliteit leefomgeving

Integrale programmering

1.	Met alle disciplines (onderhoud, stedenbouw, nutsbedrijven, evenementen, verkeer, warmtenet, enz.) zoveel mogelijk “werk met werk” in de openbare ruimte maken. Hierdoor wordt overlast voor inwoners en bedrijven beperkt en werken we kostenefficiënter.	
2.	De planning van al deze op elkaar afgestemde werken publiceren we, waardoor burgers en bedrijven beter geïnformeerd worden over de werkzaamheden die in 2017 plaatsvinden.	

Klimaatverandering

Ons klimaat is aan het veranderen. In 2017 betekent dat:

1.	Evaluatie en herijking van het hemelwaterbeleid (afvoeren hemelwater).	
2.	Onderzoek naar inzet van bomen om de gevolgen van de klimaatverandering (klimaatadaptatie) deels op te vangen (vasthouden fijnstof; tegengaan hitte-eilanden en dergelijke).	

SamenWerkBedrijf

1.	Een belangrijk doel van de in 2015 ingevoerde Participatiewet is om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt zoveel mogelijk naar regulier werk te begeleiden. Dit, samen met de wens om het beheer van de openbare ruimte meer integraal aan te pakken, resulteert per 1 februari 2017	
----	---	--

	in de oprichting van het SamenWerkBedrijf (SWB). Dit is een samenwerking tussen de gemeente Ede, ACV en Permar. Vooralsnog betreft het een pilot, die loopt tot 31 december 2018.	
--	---	--

mEdemaken

1.	In 2015 is vanuit de kerntakendiscussie een pakket aan bezuinigingsmaatregelen vastgesteld. In 2016 is hier invulling aan gegeven. De impact van deze bezuinigingen in de openbare ruimte zijn in 2017 voor de bewoner steeds meer zichtbaar geworden.	
----	--	--

Vervanging kapitaalgoederen

1.	In de perspectiefnota 2016-2019 is voorzien in de vervanging van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte; tien jaar lang een investering van € 3 miljoen in onze leefomgeving. In 2017 is vooral ingezet op wegen.	
----	--	--

Waterplan & verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP)

1.	Opstellen nieuw Waterplan & verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP).	
----	--	--

Uitvoering bomenbeleidsplan

1.	2017 is het tweede jaar, van de afgesproken tien jaar, waarin achterstanden in de boomvervangingen worden weggewerkt.	
----	---	--

Bosbeheer

1.	In 2017 gaan we de bosbegeleidingsgroep actiever betrekken bij het opstellen en uitvoeren van het bosbeleid en -beheer.	
----	---	--

Strategisch plan wegen

1.	Opstellen van een nieuw strategisch plan wegen, dat mogelijk gevolgen heeft voor de manier waarop we onze wegen gaan beheren.	
----	---	--

Openbare verlichting

1.	Opstellen van een nieuw beleidsplan openbare verlichting, dat richting geeft aan de onderhoudsstrategieën en tactieken die Ede zal toepassen in het beheer van de Openbare Verlichting.	
----	---	--

Toelichting

Integrale programmering

2. De publicatie is voorbereid en het benodigde kaartmateriaal ontwikkeld. De publicatie van het uitvoeringsplan 2018 geschiedt in maart 2018.

Klimaatverandering

2. In 2017 zijn geen concrete stappen gezet. Op dit punt wordt aangesloten op de klimaatstresstest die uitgevoerd word in 2018

Vervanging kapitaalgoederen

1. In de Perspectiefnota 2016-2019 is voorzien in de vervanging van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte; tien jaar lang een investering van € 3 miljoen in onze leefomgeving. In 2017 wordt vooral ingezet op de vervanging en het groot onderhoud van wegen. Van het beschikbare bedrag van € 3 miljoen is in

2017 circa 50% besteed aan hoogbouw Ede-Zuid, de buurten Beken en Velden en de postweg te Lunteren. Het overige deel is verdeel onder de ander disciplines zoals verlichting en beplantingen.

Uitvoering bomenbeleidsplan

1. De geplande projecten voor 2017 zijn opgestart. Vanwege integrale afstemming, o.a. met bewoners, vindt uitvoering en afrekening van een deel van de projecten plaats in 2018.

Openbare verlichting

1. Als aanzet voor het beleidsplan openbare verlichting heeft eind 2017 een marktverkenning plaatsgevonden door middel van gesprekken met diverse partijen die het beleidsplan kunnen opstellen. In 2018 zal dit leiden tot een concrete uitvraag en het realiseren van het beleidsplan Openbare verlichting.
- 2.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Actuele begroting 2017	Rekening 2017	Vershil actuele begroting/ rekening 2017
Financiële lasten per productgroep					
Kwaliteit leefomgeving	35.440 N	31.932 N	33.211 N	34.087 N	875 N
Totaal lasten programma	35.440 N	31.932 N	33.211 N	34.087 N	875 N
Financiële baten per productgroep					
Kwaliteit leefomgeving	17.064 V	15.372 V	14.677 V	16.433 V	1.756 V
Totaal baten programma	17.064 V	15.372 V	14.677 V	16.433 V	1.756 V
Saldo van baten en lasten	18.376 N	16.560 N	18.534 N	17.654 N	880 V
Storting reserve	3.321 N	2.326 N	1.542 N	1.886 N	344 N
Onttrekking reserve	1.582 V	1.455 V	1.674 V	907 V	767 N
Resultaat	20.114 N	17.432 N	18.402 N	18.633 N	231 N

Toelichting

Kwaliteit leefomgeving

Regulier onderhoud groen en reiniging openb. ruimte (Act. 2017: € 200.000 N) € 160.000 N

In 2017 en 2018 loopt de pilot van het SamenWerkBedrijf (SWB). Bij de actualisatie werd een tekort voorzien van € 200.000 voor 2017. Het werkelijke tekort is uitgekomen op € 160.000.

Zoals bij de actualisatie van de jaarschijf 2017 al aangegeven, wordt dit voor een deel veroorzaakt omdat de pilot een proefperiode is. De hogere kosten die dit met zich mee brengt zijn voor het merendeel gelegen in organisatie- en overheadkosten van de deelnemende partijen, waaronder de gemeente.

Aangezien het een proef betreft kan er in formele zin door de organisaties nog niet op de nieuwe situatie worden geanticipeerd om deze kosten te verlagen. In 2018 vindt een evaluatie van de pilot plaats, zodat een besluit over het vervolg genomen kan worden.

Vervallen reclame inkomsten (Act. 2017: € 150.000 N) € 150.000 N

Per 1 april 2017 is één van de contracten die we als gemeente hebben met een bedrijf dat reclames in de openbare ruimte exploiteert gestopt. Het gaat om een contract met een opbrengst van € 200.000 per jaar.

Begin 2017 is gestart met een project om een andere vorm van reclame-inkomsten te vinden. Resultaten van dit project worden verwacht voor de zomer van 2018.

Verkoop reststroken/snippergroen € 145.000 V

Door de verkoop van stroken openbare ruimte (reststroken/snippergroen) zijn er meer baten dan begroot.

Verhalen schades aan openbare ruimte

€ 75.000 V

Door gebruikers van de openbare ruimte worden schades aan de openbare ruimte toegebracht. Denk aan omrijden van lichtmasten, aanrijden van verkeersborden, verkeerslichten, bomen, beschadigen van asfalt door oliesporen en dergelijke. Deze schades worden, voor zover mogelijk, verhaald op de veroorzaker. In 2017 zijn meer baten dan begroot (€ 185.000 V). Hiertegenover staat een nadeel openbare verlichting (€ 110.000). Dat bestaat voornamelijk uit het herstellen van schades en het eerder vervangen van lichtmasten en armaturen dan gepland.

Wegen

€ 1.100.000 V (halfjaar € 180.000 V)

verrekenen met reserve € 1.160.000 N

Door een combinatie van het temporiseren van projecten (€ 1.281.000 voordeel) en het uitvoeren van niet begroot onderhoud aan bruggen en tunnels (€ 210.000 nadeel) wordt een dotatie aan de reserve Groot Onderhoud Openbare Ruimte gedaan van € 1.071.000. Deze temporisering is het gevolg van enerzijds vertraging in de voorbereiding van de projecten (langlopende vergunningaanvragen, gesprekken met de buurt die meer doorlooptijd vergen) en anderzijds van de uitvoering van projecten die langer duurt (calamiteiten zoals asbest of bodemverontreiniging).

Ook is € 89.000 ontvangen van de nutsbedrijven als bijdrage in de kosten (vervroegd) groot onderhoud als gevolg van door hen uitgevoerde werkzaamheden in de ondergrond, dit wordt eveneens gestort in de reserve.

Daarnaast een voordeel aan de lastenkant door de vrijval van kapitaallasten van de N224 (€ 280.000).

Tegenover dit voordeel staan nadelen opgebouwd uit het over het gehele areaal uitvoeren van wegininspecties (€ 100.000), meer inzet dan begroot op gladheidsbestrijding (€ 260.000) en inhuur van specialisten voor het opstellen van beleidsplannen, beheerplannen en meerjarenonderhoudsplanningen (€ 260.000).

Aan de baten kant is een voordeel van € 400.000 door een bijdrage van de provincie voor het onderhoud van de N224. Deze bijdrage valt vrij naar de algemene middelen en krijgt via de areaal uitbreiding bij de Perspectiefnota 2019-2022 een structureel karakter.

Groen (Act. 2017: € 100.000 N)

€ 270.000 N

Het nadeel bestaat uit het oplossen van calamiteiten denk bijvoorbeeld aan stormschade (€ 100.000), het bestrijding van ziekten en plagen zoals Japanse Duizendknoop en Eikenprocessierups (€ 130.000) en de inhuur van specialisten voor het opstellen van beleidsplannen, beheerplannen en meerjarenonderhoudsplanningen (€ 40.000).

(Natuur)Begraven (Act. 2017: € 140.000 V)

€ 280.000 V

(verrekenen met reserve € 140.000 N)

verrekenen met reserve € 280.000 N

In de halfjaarrapportage is al gemeld dat de verkoop van graven voor natuurbegraven op de Edese begraafplaats voorspoedig loopt. Er zijn mensen die er voor kiezen nu alvast een plek te kopen voor later. Dat betekent nu inkomsten voor kosten die pas later komen als het graf daadwerkelijk gebruikt gaat worden (€ 130.000 V).

Dit in tegenstelling tot een regulier graf waar de kosten vrijwel direct na de verkoop van het graf worden gemaakt. Ook de verkoop van reguliere graven is hoger dan begroot (€ 80.000 V). De kosten zijn lager dan begroot door het minder wegwerken van achterstallig onderhoud en het minder inrichten dan gepland (€ 70.000 V). Het resultaat op het product begraven is verrekend met de reserve begraven.

Riolering (Act. 2017: € 175.000 N)

€ 170.000 N

(verrekenen met voorziening € 175.000 V)

verrekenen met voorziening € 370.000 V

Op de lasten is sprake van een overschrijding van € 650.000. Dit wordt onder andere veroorzaakt door het oplossen van (onvoorziene) knelpunten en er is extra capaciteit ingezet om het databeheer te optimaliseren. Extra bestedingen zijn gedaan voor reiniging en inspectie van riolering om integraliteit in projecten aan de voorkant af te kunnen stemmen. In 2017 is minder geïnvesteerd dan geraamd, hierdoor is € 280.000 minder BTW afgedragen aan de Reserve BTW compensatiefonds. Per saldo resulteert het voorgaande in een overschrijding in de exploitatie (€ 370.000 N). Dit resultaat wordt verrekend met de voorziening Vervangingsinvesteringen riolering.

De opbrengst van de aan Vitens opgelegde aanslag precariobelasting wordt via de rioolheffing teruggegeven aan onze burgers op het moment dat Vitens de precariobelasting aan hen door belast. De opbrengst precariobelasting wordt tot die tijd in de voorziening Riolering gestort. De aanslag 2017 is € 200.000 lager dan begroot. Tegenover de lagere storting (=voordeel) in de voorziening staat een nadeel op programma 8, per saldo budgettair neutraal.

Voor een toelichting op de realisatie van de geplande investeringen wordt verwezen naar de Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen.

8

BESTUUR EN ORGANISATIE

Bestuursorganen, bestuursondersteuning, bestuurlijke samenwerking	Bestuur
Burgerzaken, verkiezingen, geo- en vastgoedinformatie	Dienstverlening
Overhead, algemene middelen, deelnemingen, beleggingen en financiering	Algemene middelen
Belastingen en heffingen	Belastingen en heffingen
Vastgoed	Vastgoed

Het programma Bestuur en Organisatie ondersteunt het op een kwalitatief goede wijze besturen van de gemeente Ede. We doen dit door afspraken te maken over de financiële huishouding en over de werkwijze van de gemeentelijke organisatie. Verder omvat het programma de publieke dienstverlening voor de inwoners van Ede, zoals de balie Publiekszaken. Ook de verkiezingen voor de gemeenteraad, provinciale staten of Tweede Kamer vallen onder dit programma.

Wij vinden het belangrijk dat inwoners zien en begrijpen wat wij doen als college van burgemeester en wethouders. Ook moet voor hen duidelijk zijn hoe wij gemeenschapsgeld gebruiken en waaraan wij dit besteden. Inwoners moeten erop kunnen vertrouwen dat we zorgvuldig omgaan met gemeenschapsgeld.

Met het heffen van gemeentelijke belastingen zorgen wij voor inkomsten om ons lokale beleid uit te voeren. We doen dat zorgvuldig en rekening houdend met ons belastingbeleid. Als goed bestuur willen we onze rol als solide, betrouwbare en transparante overheid waarmaken.

Publieke dienstverlening, het contact met - en de producten van - de gemeente met en voor inwoners en bedrijven, sluit aan op de vraag en de behoefte van inwoners, instanties of ondernemers. We gebruiken daarvoor meerdere kanalen, zoals website en #Gemeentenieuws.

Onze externe betrekkingen, zoals regionale samenwerking in Regio FoodValley of onze relatie met de provincie Gelderland, leveren meerwaarde op voor gemeentelijke programma's en voor maatschappelijke instellingen, bedrijven en inwoners.

Maatschappelijk vastgoed schept randvoorwaarden om doelstellingen in beleidsprogramma's te bereiken. Een zo efficiënt mogelijke benutting, instandhouding en spreiding van al het gemeentelijke vastgoed is daarbij een uitgangspunt.

Ontwikkelingen

Bestuur

Diverse ontwikkelingen in de samenleving zoals decentralisaties, individualisering, digitalisering en mondigere burgers maken dat de context waarin de overheid opereert verandert. Als gevolg hiervan worden er andere eisen aan de lokale overheid gesteld en is het belangrijk om als lokale overheid goed aansluiting te hebben bij vragen uit de samenleving. Ook binnen de gemeente Ede is deze ontwikkeling zichtbaar door ontwikkeling van participatief en gebiedsgericht werken.

Dienstverlening

Binnen de publieke dienstverlening is in 2017 een belangrijke stap gezet in de wens dat burgers en bedrijven zaken digitaal met de overheid kunnen afhandelen. De focus ligt op verder standaardiseren, zodat we via alle kanalen zorgen voor optimalisatie en transparantie.

Algemene middelen

Op 25 mei 2018 treedt de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming) in werking. In 2017 is gewerkt aan de opdracht om op weg naar 2018 handen en voeten te geven aan het wettelijk verplicht privacybeleid (gegevensbescherming) en securitybeleid (beveiligingsbeleid). We hebben privacybeleid opgesteld en inzicht gecreëerd in alle verwerkingen van persoonsgegevens en processen met verandertrajecten.

Belastingen en heffingen

Eind 2017 heeft het Gerechtshof in Arnhem uitspraak gedaan in een zaak tussen Liander, Vitens en de gemeente Voorst. Deze uitspraak heeft mogelijk effect op de precariobelasting in Ede. Hierover heeft het college de raad kort voor de begrotingsbehandeling van november 2017 geïnformeerd. ([Raadsmemo Precario 07 november 2017](#))

Begin 2018 wordt deze casus bestudeerd ter bepaling van de te volgen strategie.

Vastgoed

De duurzaamheidsambitie voor het gemeentelijke vastgoed is in 2017 verder geconcretiseerd en er is een aantal panden aangesloten op het warmtenet. In het kader van de inclusie is de toegankelijkheid van de openbaar toegankelijke gebouwen van de maatschappelijke portefeuille geïnventariseerd. De gevolgen van deze uitkomsten worden in 2018 in beeld gebracht.

Relevante beleidsnota's

Bestuur

- [Visie Ede 2025](#) (2012)
- [Gedragscode bestuurlijke integriteit](#)
- [Geheimhoudingsprotocol Ede](#)
-

Dienstverlening

- [Digitale overheid](#)
- [Dienstverlening 2025](#)
- [Visie op dienstverlening 2020](#) (2014)
- [Plasterk 2017 Digitaal](#) (2015)

Algemene middelen

- [Nota treasury Ede](#) (2017)
- [Verordening leningen en garanties Ede 2017](#)
- [Besluit Begroting en Verantwoording](#) (2016)
- [Financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet](#) (2016)
- [Budgethoudersregeling \(2017\)](#)
- [Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen](#) (2017)
- [Nota Onderhoud Kapitaalgoederen](#) (2017)
- [Nota Afschrijvingsbeleid en waardering activa](#) (geactualiseerd 2017)
- [Nota Reserves en voorzieningen](#) (2016)
- [Inkoopbeleid Gemeente Ede](#) (2017)
- [Handreiking Netwerkrelaties gemeente Ede, 2016](#)

Belastingen en heffingen

- [Nota Lokale Heffingen](#) (2005)

Vastgoed

- [Vastgoednota 2017](#)

Wat willen we bereiken?

Bestuur

Doel

Het waarborgen van de lokale democratie.

Subdoelen

- Transparant en democratisch bestuur gericht op samenwerking.
- Publieksparticipatie binnen planvorming en besluitvorming.

Dienstverlening

Doel

Optimaliseren van de publieke dienstverlening aan en communicatie met de inwoners.

Subdoelen

- Inwoners zijn tevreden over de publieke dienstverlening.
- Goede, heldere en tijdige informatievoorziening aan de klant (intern en extern).
- Waarborgen van goed voorbereide verkiezingen.

Algemene middelen

Doel

Het waarborgen van een solide financiële positie van de gemeente.

Subdoelen

- Een in evenwicht verkerende begroting.
- Een begroting met voldoende weerbaarheid en wendbaarheid.

Belastingen en heffingen

Doel

Tijdige, volledige en rechtmatige uitvoering van de belastingtaken en Wet WOZ, waarbij het beleidsuitgangspunt is dat de belastingen en tarieven gecorrigeerd worden voor inflatie.

Subdoelen

- De belastingplichtigen krijgen elk jaar op tijd een juiste belastingaanslag.
- Belastingaanslagen worden op een efficiënte wijze ingevorderd en we geven burgers tijdig uitsluitel over de ingediende verzoeken om kwijtschelding.
- Elk jaar zijn alle onroerende zaken gewaardeerd naar een peildatum die ligt 1 jaar voor het belastingjaar en onder meer gebruikt wordt om de aanslag OZB te bepalen.

Vastgoed

Doel

Het tegen kostendekkende tarieven beschikbaar stellen van vastgoed voor organisaties die met hun activiteiten het beleid van de gemeente ondersteunen.

Subdoelen

- Een passende technische kwaliteit van het vastgoedbezit waarborgen.
- Een sluitende vastgoedexploitatie realiseren.
- Tevreden klanten.

Indicatoren

Naam indicator	Meting 2014	Meting 2015	Meting 2016	Meting 2017	Streef-waarde
Percentage Edenaren dat (zeer) tevreden is over publieke dienstverlening <i>Indicator wordt tweejaarlijks gemeten</i>	72	-	62	-	75
Percentage Edenaren dat (zeer) tevreden is over gemeentelijke informatievoorziening <i>Indicator wordt tweejaarlijks gemeten. In 2014 is in plaats van deze indicator het specifieke oordeel over de digitale dienstverlening van de gemeente Ede gemeten, in de vorm van een rapportcijfer. Die indicator wordt sinds 2014 voortaan aanvullend gemeten in programma 8 Bestuur en Organisatie. De indicator "Percentage Edenaren dat tevreden is over gemeentelijke informatievoorziening" wordt vanaf 2016 weer tweejaarlijks gemeten.</i>	-	-	65	-	
Rapportcijfer digitale dienstverlening	7,1	-	6,7	-	7
Personeelsformatie <i>Depla-indicator. Fte per 1.000 inwoners. Op basis van Vensters voor Bedrijfsvoering. Gegevens vanuit VvB voor 2017 zijn nog niet beschikbaar, cijfer 2017 op basis alternatieve berekening.</i>	6,2	6,4	6,6	6,9	
Personeelsbezetting <i>Depla-indicator. Fte per 1.000 inwoners. Op basis van Vensters voor Bedrijfsvoering. Gegevens vanuit VvB voor 2017 zijn nog niet beschikbaar, cijfer 2017 op basis alternatieve berekening.</i>	6,2	6,0	6,4	6,7	
Kosten ambtelijk apparaat <i>Depla-indicator. Kosten per inwoner in euro's. Op basis van Vensters voor Bedrijfsvoering. Gegevens over 2017 zijn nog niet beschikbaar, cijfer 2017 op basis alternatieve berekening.</i>	576	495	554	586	
Kosten externe inhuur <i>Depla-indicator. Kosten als percentage van totale loonsom en totale kosten inhuur externen.</i>	14,0	20,7	17,9	21,8	
Overheadkosten <i>Depla-indicator. Percentage van totale lasten. Op basis van Vensters voor Bedrijfsvoering. Gegevens 2017 zijn nog niet beschikbaar, daarom cijfer 2017 op basis van alternatieve berekening.</i>	33,4	27,2	28,2	29,3	
Percentage vastgoed objecten <i>De indicator 'Vastgoedobjecten met minimaal niveau 3 onderhoudskwaliteit op de totale portefeuille Maatschappelijk Vastgoed' is in 2017 niet gemeten. Conform het vastgoedbeleid vindt de meting 3-jaarlijks plaats. In 2018 worden de nieuwe metingen uitgevoerd.</i>	-	99	-	-	100%

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Bestuur

1.	Toepassen overheids- en publieksparticipatie tussen inwoners, instellingen en de gemeente.	
----	--	--

Toelichting

- Overheids- en publieksparticipatie wordt onderdeel van de werkprocessen binnen de gemeente Ede. Dit sluit aan bij ontwikkelingen in de samenleving en krijgt in 2018 een vervolg.

Dienstverlening

1.	Via alle kanalen krijgen burger en bedrijven dezelfde informatie, waarbij waar mogelijk steeds meer sturing plaatsvindt naar het digitale kanaal.	
2.	Het proces rondom informatievoorziening stroomlijnen.	
3.	Organiseren volgens draaiboek van de Tweede Kamer verkiezingen op 18 maart 2017.	

Toelichting

- In de landelijke monitor doelgerichte digitalisering in 2017 scoort de gemeente Ede in de top 10 van beste presterende gemeente.
- In 2017 is gestart met een aantal projecten waaronder de implementatie zaaksysteem en de ontwikkeling van een nieuwe website waarmee het proces rondom de informatievoorziening verder geoptimaliseerd gaat worden.
- De organisatie van de Tweede Kamer verkiezingen op 15 maart 2017 is succesvol verlopen in Ede. Met een opkomst van 85,1% was deze aanzienlijk hoger dan de 79,6% in 2012.

Algemene middelen

1.	Invoering van gewijzigde regelgeving BBV.	
2.	Herziening Financiële Beheersverordening ex art. 212 en Regeling budget-/kredietbeheer.	
3.	Herziening Treasurystatuut (nota waarin beleid rond leningen en kasmiddelen is vastgelegd).	

Toelichting

- De gewijzigde regelgeving BBV is in de Programmabegroting 2018-2021 volledig verwerkt.
- De herziene Financiële verordening en budgethoudersregeling zijn in 2017 door de Raad respectievelijk College vastgesteld.
- De herziene Nota Treasury Ede en de Verordening leningen en garanties zijn in 2017 door de Raad vastgesteld.

Belastingen en heffingen

1.	Voormelding WOZ-waarden.	
2.	Verbetering adreshouding door middel van deelname aan landelijk project.	
3.	Invoering bedrijfsinvesteringszone -belasting (BIZ), zie paragraaf lokale heffingen.	
4.	Onderzoek naar inzet van eigentijdse communicatiemiddelen (Twitter, WhatsApp en dergelijke).	

Toelichting

- De pilot 'Voormelding WOZ-waarden' is succesvol afgerond en onderdeel van regulier beleid geworden.
- We hebben deelgenomen aan de landelijke pilot van ICTU/LAA ter verbetering van de adreshouding van de Basisregistratie Personen (BRP).

3. In de Perspectiefnota 2018-2021 is besloten om de Bedrijfsinvesteringszone niet in te voeren in verband met onvoldoende draagvlak bij de ondernemers.
4. De diverse communicatie-uitingen meer eigentijds (leesbaar en begrijpelijker voor de burger) gemaakt en meer (telefonisch) contact gezocht met de burger. Een voorbeeld hiervan is het “nabellen van belastingsschuldigen” om een betalingsimpuls te bewerkstelligen. Daarnaast is meer ingezet op geautomatiseerde middelen bij het werkonderdeel Invordering.

Vastgoed

1.	Onderhoud via prestatiegerichte contracten.	
2.	Uitvoeren van eerste klanttevredenheidsonderzoek gebruikers Maatschappelijk Vastgoed begin 2017.	
3.	Ontwikkelen methode strategische portefeuillesturing voor het maatschappelijk vastgoed.	
4.	Ontwikkelen van een meerjaren vastgoedexploitatie vanuit een kostprijsdekkende huurmethode.	

Toelichting

In 2017 is door de afdeling Vastgoed de focus gericht op de strategische portefeuilleplannen en financiële vastgoedrapportage. Hierop volgend kan pas het klanttevredenheidsonderzoek worden vormgegeven en worden uitgevoerd.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Rekening 2016	Primitieve begroting 2017	Actuele begroting 2017	Rekening 2017	Vershil actuele begroting/ rekening 2017
Financiële lasten per productgroep					
Algemene Middelen	118.215 N	33.434 N	34.143 N	40.563 N	6.420 N
Bestuur	11.163 N	5.045 N	5.787 N	5.579 N	208 V
Belastingen en heffingen	2.343 N	1.103 N	1.530 N	1.515 N	15 V
Dienstverlening	4.747 N	2.991 N	3.158 N	3.146 N	13 V
Vastgoed	N	5.869 N	6.656 N	7.003 N	347 N
Totaal lasten programma	136.469 N	48.442 N	51.274 N	57.806 N	6.531 N
Financiële baten per productgroep					
Algemene Middelen	288.125 V	171.216 V	176.003 V	183.045 V	7.042 V
Bestuur	113 V	0 V	V	40 V	40 V
Belastingen en heffingen	28.298 V	28.633 V	31.936 V	32.414 V	478 V
Dienstverlening	2.249 V	2.197 V	2.193 V	2.282 V	89 V
Vastgoed	0 V	5.599 V	5.618 V	6.538 V	920 V
Totaal baten programma	318.784 V	207.645 V	215.750 V	224.319 V	8.569 V
Saldo van baten en lasten	182.315 V	159.203 V	164.475 V	166.513 V	2.038 V
Storting reserve	19.390 N	9.067 N	9.114 N	14.225 N	5.111 N
Onttrekking reserve	21.381 V	13.854 V	20.247 V	26.659 V	6.412 V
Resultaat	184.307 V	163.990 V	175.608 V	178.947 V	3.339 V

Toelichting

Bestuur

Voorziening pensioenen wethouders

€ 250.000 N

Voor de pensioenverplichting van (ex)wethouders is een voorziening aanwezig. Naar aanleiding van de jaarlijkse actuariële berekening moet dit jaar een extra bedrag van € 250.000 gereserveerd worden voor de wethouderspensioenen.

Dienstverlening

Verkiezingen

€ 100.000 N

Bij de organisatie van de Tweede Kamer-verkiezingen is een tekort van € 100.000. Dit heeft als oorzaak de hogere kosten van drukwerk en meer inzet van medewerkers en stembureauleden in verband met het handmatig tellen van de stemmen.

Onderhoud beeld- en kaartmateriaal GEO

€ 200.000 V

Door lagere ambtelijke inzet op het onderhoud beeld- en kaartmateriaal is een voordeel van € 200.000 ontstaan. De wettelijk verplichte taken zijn uitgevoerd.

Algemene middelen

De totale lasten en baten zijn in 2017 lager dan in 2016. De BBV is zodanig aangepast dat met ingang van 2017 de kosten voor de overhead als negatief last zijn doorbelast aan de programma's. In voorgaande jaren werd dit als baat gepresenteerd.

Algemene uitkering (Act. 2017: € 1.250.000 V)

€ 1.100.000 V

Wij ontvangen dit jaar € 1,1 miljoen meer aan algemene uitkering. Het voordeel is als volgt opgebouwd:

- *Algemene groei van het gemeentefonds*
De doorrekening van de september- en decembercirculaire leidt tot een lagere groei van de algemene uitkering (accres) van € 830.000.
- *Afrekening oude jaren*
De algemene uitkering is voor de jaren 2015 en 2016 per saldo naar boven bijgesteld, een voordeel van € 1.250.000. Belangrijkste verklaring hiervoor is dat de op de Najaarsnota 2016 van het Rijk gebaseerde onderuitputting zich niet heeft voorgedaan.
- *Inkomstenmaatstaf OZB*
Bij de bepaling van de hoogte van de algemene uitkering wordt gecorrigeerd voor de mogelijkheid van gemeenten om zelf OZB te heffen ('inkomstenmaatstaf OZB'). Hoe hoger de waarde van het onroerend goed, hoe groter de correctie. Deze waarde is verlaagd ten opzichte van een eerdere raming. Dit leidt tot een voordeel van € 250.000.
- *Groei van het gemeentefonds door uitbreiding van taken (taakmutaties)*
Diverse taakmutaties zijn ontvangen tot een bedrag van € 470.000. Dit zijn middelen die voor een specifiek onderwerp, al dan niet geoormerkt, aan de algemene uitkering worden toegevoegd. Tegenover dit voordeel op programma 8 staan overeenkomstige nadelen op de diverse andere programma's. Ten aanzien van één taakmutatie - 'Arbeidsparticipatie mensen met een psychische beperking' (€ 90.000) - stellen wij u voor om deze via resultaatbestemming beschikbaar te stellen voor 2018. Deze mutatie is pas eind 2017 beschikbaar gesteld, waardoor een verantwoorde besteding niet mogelijk was.

Kapitaallasten

€ 1.400.000 V

De vrijval kapitaallasten wordt gestort in de reserve Kapitaallasten. De verslaggevingsregels met betrekking tot investeringen met maatschappelijk zijn echter gewijzigd en verplichten ons om deze te activeren. Om die reden heroverwegen wij nut en noodzaak van het handhaven van de reserve Kapitaallasten. Daarom hebben we de storting achterwege gelaten, een voordeel van € 1,4 miljoen. Bij de perspectiefnota komen wij hier op terug.

Stelpost onderuitputting (Act. 2017: € 1.250.000 N)

€ 1.250.000 N

Dit is een zogenaamde *inkomstenstelpost*, een te realiseren voordeel. De ervaring is dat niet alle budgetten op de overige programma's worden uitgegeven, bijvoorbeeld als gevolg van vertraging in de realisatie. Tegenover deze voordelen op de programma's staat de vrijval van de stelpost, een nadeel van € 1,25 miljoen. De stelpost

is dus eigenlijk een soort van tekort op de concernbegroting, waarvan we weten dat dit gecompenseerd wordt door voordelen op andere plaatsen in de begroting.

Zelffinanciering **€ 610.000 V**

Inzet op projecten kan zowel ten laste van de algemene dienst als van het betreffende project gebracht worden. In 2017 blijkt voldoende dekking aanwezig, waardoor sprake is van een vrijval van € 610.000.

Frictie- en faseringsbudget mEdemaken **€ 500.000 V**

Bij de Perspectiefnota 2016-2019 heeft u in totaal € 2,4 miljoen beschikbaar gesteld voor frictie – en faseringskosten samenhangend met de ombuigingen mEdemaken. Voor de jaarschijf 2017 was € 800.000 beschikbaar, hiervan is € 300.000 besteed.

Financiering **€ 190.000 V**

In de begroting wordt rekening gehouden met een renteomslag van 3%. De daadwerkelijke rente is lager gebleken door met name de rente op kort geld. Hierdoor wordt er een positief renteresultaat behaald van € 190.000.

Onvoorzien (Act. 2017: € 100.000 V) **€ 100.000 V**

In 2017 is geen aanspraak gedaan op het budget Onvoorzien, een voordeel van € 100.000.

Vorming en opleiding **€ -**

Naast de reguliere budgetten voor Vorming & Opleiding waren het afgelopen jaar ook incidentele budgetten beschikbaar. Op deze budgetten doet zich een onderuitputting van € 727.000 voor. Dit bedrag is toegevoegd aan de P-reserve.

Reserve Matching

In 2015 heeft u de reserve Matching ingesteld. Deze reserve is op grond van de regelgeving ingesteld en is bedoeld om eigen middelen die horen bij openstaande kredieten tijdelijk te storten. Naar mate het project vordert wordt de eigen bijdrage naar het krediet geboekt.

Wegens BBV aanpassingen op het gebied van activa is deze reserve overbodig geworden. Het saldo van de reserve is nihil. Wij stellen u voor om deze reserve op te heffen.

Belastingen en heffingen

Forensenbelasting **€ 140.000 V**

Ondanks dat het aantal belastingplichtigen stabiel blijft, stijgen de inkomsten uit de forensenbelasting. De stijgende WOZ-waarde heeft tot gevolg dat er meer aanslagen worden opgelegd in de duurdere treden van de staffel.

OZB **€ 170.000 V**

Een aantal effecten samen zorgt voor een meeropbrengst op de OZB voor de eigenaren van woningen. In 2017 zijn minder bezwaren gehonoreerd dan verwacht, de waardeestijging is in werkelijkheid iets hoger dan geprognosticeerd en er is sprake van een areaaluitbreiding.

Vergoeding Incassokosten **€ 120.000 V**

Procesoptimalisatie bij de invordering van belastingschulden heeft geleid tot het opleggen van meer aanmaningen en dwangbevelen.

Precariobelasting

€ 200.000 N

De aan Vitens opgelegde aanslag precariobelasting is € 200.000 lager dan begroot. Dit leidt op programma 7 tot een lagere storting aan de voorziening riolering. Per saldo is het effect budgettair neutraal. Daarnaast is sprake van een meeropbrengst precario van € 230.000 bij andere belastingplichtigen. Deze meeropbrengst is gestort in de reserve investeringsfonds impuls Ede.

Vastgoed

Incidentele verkopen vastgoed (Act. 2017: € 440.000 V)

€ 530.000 V

In 2017 zijn diverse objecten, die geen beleidsondersteunende functie vervulden, verkocht met een totale opbrengst van € 840.000. De kosten die gepaard gaan met deze verkoop, zoals afboeking boekwaarde, sloopkosten, notariskosten etc. bedragen circa € 310.000. Netto levert dit een eenmalig resultaat op van € 530.000.

3 Financiën

3.1 Financieel resultaat

Een positief resultaat

In 2017 hebben we opnieuw fors (€ 10 miljoen) geïnvesteerd in de realisatie van onze ambities. Met enige trots willen wij opmerken dat ambities en uitvoering hand-in-hand gingen.

De jaarrekening sluit met een positief resultaat van € 5,0 miljoen. Dit is opgebouwd uit voordelen op zowel de reguliere bedrijfsvoering als grondzaken van respectievelijk € 2,3 en € 2,7 miljoen.

Wanneer rekening wordt gehouden met de resultaatbestemmingsvoorstellen dan resulteert dit in een storting van € 1,8 miljoen in de Algemene Reserve en van € 2,7 miljoen in de bedrijfsreserve Grondzaken.

In de jaarrekening worden twee bewegingen zichtbaar.

De aantrekkende markt zorgt voor een positieve impuls op de verkoop van bouwgronden. Dit leidt tot een sterk afnemende boekwaarde van de in exploitatie genomen gronden en een lager risicoprofiel van de portefeuille. Daarnaast dragen de winstnemingen, vanuit de verplichting uit de BBV om tussentijds winst te nemen, en het afsluiten van plannen bij aan het resultaat.

Voor de reguliere bedrijfsvoering zien we een tegengestelde ontwikkeling. Na overschotten in de eerste jaren van het sociaal domein is dit onder invloed van de door het Rijk gekorte budgetten in combinatie met een stijging in de zorgvraag omgeslagen in een tekort. Een ontwikkeling die onze aandacht heeft. We zien verder dat de reguliere (exploitatie) budgetten steeds beter worden benut. Met andere woorden, steeds minder voordeel door onderuitputting.

In het kort lichten we de meest in het oog springende financiële afwijkingen toe:

Decentralisatie/sociaal domein

Bij aanvang van de decentralisaties van het sociaal domein waren we ons bewust van de omvang van de inhoudelijke en financiële opgave. Gericht op het structurele kader is de transformatie ingezet. We constateren dat zowel voor Jeugd, AWBZ/WMO als Participatie de beschikbare middelen ontoereikend waren om aan de toegenomen vraag te kunnen voldoen. Per saldo een nadeel van circa € 3 miljoen. Op dit moment evalueren we onze inzet en de mogelijke consequenties.

Omgevingsvergunningen

Het economisch herstel heeft in 2017 gezorgd voor een toename van het aantal aanvragen omgevingsvergunningen. Rekening houdend met het extra werk een voordeel van € 630.000.

Algemene uitkering

Het resultaat van de algemene uitkering is licht negatief wanneer wordt gecorrigeerd voor geormerkte bijdragen (€ 470.000) en nagekomen ontvangsten 2015 en 2016 (€ 1.250.000).

Overige afwijkingen

Jaarlijks wordt de omvang van de voorziening dubieuze debiteuren W&I bepaald op grond van een zes jaarlijks gemiddelde. De vorig jaar ingezette verbetering heeft zich voortgezet en leidt tot een voordeel van € 375.000. De verslaggevingsregels met betrekking tot investeringen met maatschappelijk verplichten ons om deze te activeren. Om die reden heroverwegen wij nut en noodzaak van het handhaven van de reserve Kapitaallasten. Om die reden hebben we de storting achterwege gelaten, een voordeel van € 1,4 miljoen. Bij de perspectiefnota komen wij hier op terug.

Opbouw resultaat vanuit programma's

De resultaten zijn voor het merendeel incidenteel van karakter. Daar waar sprake is van een structureel karakter worden ze – voor zover al niet eerder verwerkt – betrokken bij de Perspectiefnota 2019-2022. In de volgende tabel wordt een analyse van de resultaten op hoofdlijnen gegeven. Een meer uitgebreide analyse is opgenomen op de programmabladen bij de 3^e W-vraag.

Opbouw resultaat 2017		bedragen x € 1.000
Programma	Omschrijving	Omvang
1	Exposeum	500 V
2	Jeugd preventief	130 V
2	Bijdrage regresrecht	69 V
2	Inclusie	70 V
2	Inburgering	863 V
2	Sociale teams	400 N
2	Lokale teams	145 V
2	Thuisondersteuning - alg. voorziening cliënten	510 V
2	Thuisondersteuning - alg. voorziening mantelzorgers	70 V
2	Maatschappelijke opvang	242 V
2	Maatschappelijke opvang - storting reserve Maatsch. opvang	167 N
2	Maatschappelijke opvang - storting reserve Sociaal domein	75 N
2	Welzijn	90 N
2	Onderwijsondersteuning	50 V
2	Peuteropvang	135 V
3	Aanvullend inkomen	500 N
3	Jeugdzorg	2.450 N
3	Begeleiding, dagbesteding	1.350 N
3	Maatschappelijke opvang	182 V
3	Maatschappelijke opvang - storting reserve Maatsch. Opvang	182 N
3	Thuisondersteuning	80 N
3	Beschermd wonen	1.675 V
3	Beschermd wonen - storting reserve Beschermd wonen	1.675 N
3	GIA en Veilig Thuis	87 V
3	Beschermd wonen - storting reserve Beschermd wonen	87 N
3	Sociale werkvoorziening	180 N
3	Algemene inkomensvoorzieningen	685 V
4	Economische ontwikkeling/retailvisie	250 V
4	Uitgifte bedrijfslocaties	1.771 V
4	Parkeren - stimuleringsbudget	110 V
4	Parkeren	170 N
4	Parkeren - onttrekking reserve Parkeren	170 V
5	Woningmarkt uitgifte woonlocaties	929 V
5	Skaeve Huze	130 V
5	Afval	910 V
5	Afval - storting reserve Afval	820 N
5	Bodemsanering	300 N
5	Leges omgevingsvergunningen	1.130 V
5	Kosten omgevingsvergunningen	500 N
5	Leges bestemmingsplanwijzigingen	140 N
6	Brandweer	250 V
6	Domus + Batelaar	65 N
6	Onderzoeken veiligheid	60 N
6	Afsluiten parkeerterrein Ginkelse Zand	30 N
6	Gaslek Maandereng	65 N
7	Regulier onderhoud Groen en reiniging	160 N
7	Vervallen reclame inkomsten	150 N

Programma	Omschrijving	Omvang
7	Verkopen snippergroen	145 V
7	Verhaal schades	75 V
7	Wegen	1.100 V
7	Wegen - storting reserve Groot onderhoud	1.160 N
7	Groen	270 N
7	Begraven	280 V
7	Begraven - storting reserve Begraven	280 N
7	Riolering	370 N
7	Riolering - onttrekking voorziening Vervangingsinvest. riolering	370 V
7	Riolering Precario	200 V
8	Voorziening pensioenen wethouders	250 N
8	Verkiezingen	100 N
8	Onderhoud beeld- en kaartmateriaal GEO	200 V
8	Algemene uitkering	1.100 V
8	Kapitaallasten	1.400 V
8	Onderuitputting	1.250 N
8	Zelffinanciering	610 V
8	Frictie- en faseringsbudget mEdemaken	500 V
8	Financiering	190 V
8	Onvoorzien	100 V
8	Forensenbelasting	140 V
8	Onroerende zaakbelasting	170 V
8	Vergoeding incassokosten	120 V
8	Precario - Vitens	200 N
8	Precario	230 V
8	Precario - storting reserve Investeringsimpuls	230 N
8	Incidentele verkopen	530 V
Div	Diversen	295 V
	Totaal	5.012 V

3.2 Resultaatbestemming

In het kader van de afwikkeling van het gerealiseerde resultaat 2017 wordt een aantal bestemmingsvoorstellen ter goedkeuring aan u voorgelegd. Het betreft de volgende voorstellen:

A. Technische resultaatbestemmingsvoorstellen

Aanpak discriminatie in het onderwijs € 50.000

De aanpak van discriminatie van kwetsbare jongeren in het onderwijs en in stage is vertraagd. Gezien het belang van dit project - als gemeente een tijdelijke aanjaagfunctie vervullen om zodoende partners te activeren om discriminatie tegen te gaan en activiteiten op termijn te borgen in de eigen organisaties - stellen wij u voor deze middelen te reserveren.

Inclusie € 70.000

In januari 2018 hebben wij u het programma Inclusie gepresenteerd. In de begroting zijn hiervoor in de jaarschijven 2017, 2018 en 2019 middelen opgenomen. De middelen 2017 zijn niet benut, maar wel nodig voor de uitvoering. Wij stellen u voor om deze middelen te reserveren.

Implementatiekosten Werkkracht € 370.000

De implementatie van Werkkracht is vertraagd. Wij verwachten dat het restant van het budget zoals gemeld in de halfjaarrapportage volledig benodigd is. Voorgesteld wordt dit budget over te hevelen naar 2018.

Aanpak statushouders € 174.000

In 2017 is incidenteel geld ontvangen voor de aanpak van de verhoogde asielinstroom. Hiervoor is een meerjarig plan opgesteld waarbij de uitvoering doorloopt in 2018 en 2019. Wij stellen u voor deze middelen te storten in de reserve Inburgering

Inpassingsstudie Brandweerkazerne Bennekom € 45.000

De inpassingsstudie voor de Brandweerkazerne Bennekom is nog niet afgerond. De eerste gesprekken met alle partijen zijn geweest en vanaf begin 2018 worden verschillende varianten geschetst, welke worden besproken met de gebruikers en opdrachtgever. Wij stellen u voor het merendeel van de in de PPN 2018-2021 beschikbaar gestelde middelen à € 50.000 over te hevelen naar 2018, zodat de middelen beschikbaar blijven om de inpassingsstudie in het voorjaar van 2018 af te ronden.

Arbeidsparticipatie € 90.000

Eind 2017 hebben wij als centrumgemeente € 90.000 van het Rijk ontvangen voor de vergroting van de arbeidsparticipatie van mensen met een psychische aandoening. Wij stellen u voor deze middelen te storten in de reserve arbeidsmarktregio.

Sanering verontreinigde grond € 300.000

Tijdens wegwerkzaamheden aan de Veenendaalseweg De Klomp en Postweg Lunteren is verontreinigde grond aangetroffen. De saneringskosten bedragen € 300.000. Wij stellen u voor deze kosten te dekken uit de Reserve Bodemsanering.

Vorming & Opleiding (V&O) € -

Naast de reguliere V&O-budgetten zijn incidenteel budgetten beschikbaar gesteld voor ophoging van het V&O-budget en het Individueel Loopbaanbudget (ILB). Het ILB liep van 2015 tot en met 2017 als onderdeel van cao afspraken. In 2017 was sprake van onderuitputting op het ILB van € 727.000. Vigerend beleid is dat voor- en nadelen die verbonden zijn aan het personeel worden verrekend met de Bedrijfsmiddelenreserve Personeel. In lijn hiermee hebben wij dit bedrag verrekend met deze reserve.

B. Verrekening restant resultaat

Dotatie Bedrijfsreserve Grondzaken € 2.700.000

Volgens afspraak wordt het resultaat van het Grondbedrijf in eerste instantie ten gunste of ten laste van de Bedrijfsreserve Grondzaken gebracht. Voor 2017 bedraagt het totale resultaat op het Grondbedrijf € 2.700.000 positief. Voorgesteld wordt om het resultaat Grondzaken te storten in de Bedrijfsreserve Grondzaken.

Dotatie Algemene Reserve Bodemvoorziening € 1.813.000

Voorgesteld wordt om, na verwerking van bovengenoemde voorstellen, het restant van € 1.813.000 te storten in de Algemene Reserve Bodemvoorziening.

3.3 Financiële positie

Op basis van de uitkomsten van dit boekjaar en de besluitvorming over de resultaatbestemmingsvoorstellen ontwikkelt de algemene reserve zich als volgt:

Algemene reserve bodemvoorziening

bedragen x € 1.000

Omschrijving	2017	2018	2019	2020	2021
Saldo 1 januari (na resultaatbestemming)	35.389	24.476	15.959	14.751	15.852
Resultaten perspectiefnota en programmabegroting	-12.726	-8.517	-1.208	1.101	222
Resultaat Programmarekening 2017	1.813				
Saldo per 31 december	24.476	15.959	14.751	15.852	16.074
2% norm	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
Afwijking van bodem	14.476	5.959	4.751	5.852	6.074

Binnen de algemene reserve wordt een bodem van € 10 miljoen gehanteerd.

De algemene reserve is onderdeel van het weerstandsvermogen om financiële tegenvallers op te vangen. Dit vermogen wordt berekend door de benodigde weerstandscapaciteit (risico's) af te zetten tegen de beschikbare weerstandscapaciteit (reserves). Het verhoudingsgetal tussen deze eenheden, de ratio weerstandsvermogen, is 2,0 en krijgt daarmee de kwalificatie uitstekend. In de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' wordt u meer gedetailleerd geïnformeerd.

4 Paragrafen

4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre de gemeente Ede in staat is om financiële en budgettaire tegenvallers op te vangen. Het weerstandsvermogen wordt berekend door de benodigde weerstandscapaciteit, de risico's, af te zetten tegen de beschikbare weerstandscapaciteit, de middelen. Actuele cijfers bevorderen de kwaliteit van de informatie. In tegenstelling tot andere onderdelen van de programmarekening worden de actuele cijfers van de programmarekening vergeleken met de cijfers uit het meest recente P&C product, te weten de Programmabegroting 2018-2021.

Kaderstelling

- [Het Besluit Begroting & Verantwoording \(BBV\)](#)
- [Nota Risicomanagement & Weerstandsvermogen](#) (2017)

Beleid

De gemeente Ede stuurt voor de ratio weerstandsvermogen (beschikbaar/benodigd) op een waarde van 0,8 of hoger. Hierbij wordt het integrale cijfer, algemene dienst plus negatieve grondexploitaties, als uitgangspunt genomen. De ratio wordt als matig beoordeeld bij een waarde tussen 0,8 en 1, als voldoende bij een waarde tussen 1 en 2, als uitstekend bij een waarde groter dan 2.

Een tweede criteria is de bodem in de algemene reserve, deze dient hoger te zijn dan € 10 miljoen.

Het derde criteria richt zich op de kengetallen. Het kengetal netto gecorrigeerde schuldquote is maximaal 100% en het kengetal solvabiliteit is minimaal 20%.

Ontwikkelingen

De wet- en regelgeving omtrent privacy gevoelige informatie en datalekken blijft zich ontwikkelen, verdere toelichting hierover is te vinden in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Ontwikkeling ratio weerstandsvermogen

De ratio weerstandsvermogen laat zien in hoeverre de gemeente in staat is haar risico's af te dekken.

Ratio weerstandsvermogen in 2017				bedragen x € 1.000		
Ratio Weerstandsvermogen 2017	Integraal	Ratio	Algemene dienst	Ratio	Grondexploitaties	Ratio
Beschikbare weerstandscapaciteit	56.265	= 2	53.565	= 2,9	2.700	= 0,2
Benodigde weerstandscapaciteit	27.637		18.733		12.397	
Score waardering	Uitstekend		Uitstekend		Ruim onvoldoende	

Voor de ratio weerstandsvermogen van de grondexploitaties wordt enkel gekeken naar de negatieve plannen binnen de grondexploitatie, plannen waarop geen winst wordt behaald. Voor positieve plannen is dekking voor risico's binnen de plannen zelf aanwezig. Voor meer informatie over de risico's rondom de grondexploitaties wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid.

Ontwikkeling ratio's

Ontwikkeling ratio's	Programmarekening 2016	Programmabegroting 2018-2021	Programmarekening 2017
Integraal	2,9	2	2
Algemene dienst	4,9	4	2,9
Grondexploitaties	0	0	0,2

De integrale ratio Programmarekening 2017 (2) is gelijk gebleven ten opzichte van de integrale ratio bij de Programmabegroting 2018-2021 (2). Wel is er een verschuiving in zwaarte tussen het risicoprofiel van de algemene dienst en het risicoprofiel van de grondexploitaties. Het totale risicoprofiel van de grondexploitaties is met € 15 miljoen gedaald, dit heeft twee redenen: Allereerst is de boekwaarde van de plannen afgelopen jaar fors afgenomen als gevolg van de goede verkopen. Dit heeft ook de risicoprofielen positief beïnvloed. Daarnaast is op het plan Kernhem Noord, dat grote risico's bevatte, het verlies genomen en de boekwaarde afgewaardeerd tot huidige waarde. Dit heeft ertoe geleid dat de risico's op dit plan zijn komen te vervallen. Aan de andere kant is het profiel van de algemene dienst zwaarder geworden, de grootste veroorzakers hiervan zijn het risico rond de precario heffing dat door recente ontwikkelingen terug in het profiel is gekomen en de schommeling van het risico rondom de zorguitgaven voor Jeugd en Wmo.

Ontwikkeling risico's, benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit*Risico's*

Het risico rond de rijkskorting op nieuwe taken blijft in beweging, in de laatste periode is dit risico gestegen. Zie verder de toelichting in de paragraaf grote projecten, onderdeel herstructurering sociaal domein.

In de grondexploitatie Maurits Zuid WFC zijn enkele grote wijzigingen doorgevoerd, zo is de erfpachtconstructie geschrapt, de looptijd van de exploitatie verkort en het programma aangepast naar een menging van wonen en werken. Dit betekent ook dat het risicoprofiel fors is gewijzigd, per saldo zijn de risico's ongeveer gelijk gebleven, maar de inhoud is geheel gewijzigd.

Het risico rond de precario heffing is, zoals eerder aangegeven, teruggekeerd in de top 10. Dit heeft te maken met recente ontwikkelingen in een rechtszaak rond dit onderwerp.

Top 10 risico's

			bedragen x € 1.000		
Omschrijving	Gevolgen	Kans	Financieel gevolg	Invloed	
1 Door rijkskorting en volumeontwikkelingen zijn de zorguitgaven voor Jeugd en Wmo ondanks transformatie hoger dan het zorgbudget.	Overschrijding van het budget.	40%	max. 13.500 (s)	11%	
2 Nieuwe uitgangspunten grondexploitatie WFC blijken markttechnisch niet haalbaar.	Geraamde grondopbrengsten worden niet gerealiseerd.	75%	max. 4.640	7%	
3 De kostenontwikkeling van de bouwkosten van de Parklaan stijgt harder dan voorzien.	Een overschrijding van het beschikbaar gestelde krediet.	75%	max. 2.175	3%	
4 Problemen bij de verstrekking van een natuurvergunning op basis van te hoge stikstofdepositie (algemeen risico grondportefeuille).	Mogelijk niet of maar gedeeltelijk ontwikkelen van plannen.	50%	max. 3.200	3%	
5 Verdichting van het programma in de grondexploitatie Maurits Zuid - WFC is niet haalbaar.	Lagere grondopbrengsten.	50%	max. 2.850	3%	
6 De kostenontwikkeling van de bouwkosten van de spoorzone (OV-knoop) stijgt harder dan voorzien.	Een overschrijding van het beschikbaar gestelde krediet.	50%	max. 2.625	3%	
7 De opbrengststijging voor woningbouwgrond in niet-winstgevende plannen blijft achter op de geplande stijging.	De opbrengststijging is lager dan geraamd.	25%	max. 4.829	2%	
8 De opbrengststijging voor woningbouwgrond in winstgevende plannen blijft achter op de geplande stijging.	De opbrengststijging is lager dan geraamd.	25%	max. 4.254	2%	

	Omschrijving	Gevolgen	Kans	Financieel gevolg	Invloed
9	Het niet kunnen opleggen van aanslagen precariobelasting gedurende de periode 2018 tot en met 2021.	Het mislopen van substantiële belastingopbrengsten.	25%	max. 4.200	2%
10	De rijksuitkering voor de Participatiewet (inkomen) is ontoereikend.	Een verslechtering van het financieel resultaat.	40%	max. 2.500 (s)	2%

(s) = structureel, - = negatief risico (kans)

Voor een toelichting op de systematiek van kansinschatting van de risico's zie bijlage 6.

Benodigde weerstandscapaciteit

Niet alle geïdentificeerde risico's zullen zich tegelijkertijd en in maximale omvang voordoen. Het gevolg hiervan is dat de benodigde weerstandscapaciteit lager is dan het totaal van alle risico's. Door middel van een statistische toets wordt berekend wat de benodigde weerstandscapaciteit is bij een, door gemeente Ede gekozen, zekerheidspercentage van 90%.

Risicobedrag en benodigde weerstandscapaciteit

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Integraal	Algemene dienst	Grondexploitatie
Totaal risicobedrag	115.585	68.528	47.057
Benodigde weerstandscapaciteit (90% zekerheid)	27.637	18.733	12.397

Beschikbare weerstandscapaciteit (buffers)

De eenmalig vrij in te zetten middelen, die gebruikt kunnen worden om eventueel optredende risico's af te dekken, noemen we de beschikbare weerstandscapaciteit. Bij het bepalen van de weerstandscapaciteit wordt de stand van de reserves na resultaatbestemming gebruikt.

De omvang van de beschikbare weerstandscapaciteit is weergegeven in de volgende tabel:

Berekening beschikbare weerstandscapaciteit (totaal)

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Programmabegroting 2018-2021	Programmarekening 2017
Onvoorzien	100	100
Algemene reserve	25.063	24.476
Overige algemene reserves	16.277	16.277
Bedrijfsmiddelen en P-reserves	12.401	12.712
Stille reserves	p.m.	p.m.
Bedrijfsreserve grondzaken *	-907	2.700
Totale weerstandscapaciteit	54.152	56.265

* Weerstandscapaciteit Grondexploitatie. De weerstandscapaciteit algemene dienst is de totale weerstandscapaciteit minus de weerstandscapaciteit Grondexploitatie.

Kengetallen

Onderstaande kengetallen maken inzichtelijk over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid. In bijlage 6 zijn de definities van de kengetallen opgenomen.

Kengetallen Programmarekening 2017

Omschrijving	Verloop van de kengetallen		
	PR 2016	PB 2017	PR 2017
Netto schuldquote	84%	98%	63%
Gecorrigeerde netto schuldquote	57%	71%	42%
Solvabiliteitsratio	27%	25%	27%
Structurele exploitatieruimte	-1%	1%	-1%
Grondexploitatie	64%	56%	49%
Belastingcapaciteit*	96%	93%	93%

* Het cijfer in de kolom PB 2017 van het kengetal Belastingcapaciteit wijkt af van de Programmabegroting 2017-2020. Dit heeft als reden dat bij de eerdere benadering geen rekening is gehouden met de lastenverlichting op de OZB.

Het kengetal structurele exploitatieruimte is negatief, dit komt door de onttrekking aan de reserve die is gedaan ter dekking van de claims uit de Perspectiefnota 2018-2021. De netto schuldquote is bij deze rekening significant lager dan bij de twee vorige momentopnames. In zowel de rekening 2016 als in de begroting 2017 was sprake van een (begroot) financieringstekort. In de rekening 2017 is sprake van een financieringsoverschot. Het financieringstekort (de gemeente heeft onvoldoende liquide middelen en leent deze bij) heeft zich niet voorgedaan door het achterblijven van een aantal grote investeringen. Hierdoor is de druk op de liquide middelen lager dan verwacht en zijn er geen leningen aangegaan om deze middelen aan te vullen. Daarnaast waren er beduidend meer opbrengsten dan kosten van het grondbedrijf.

De kengetallen in combinatie met de weerstandsratio van 2 en de hoogte van de algemene reserve geven aan dat de financiële positie van de gemeente Ede solide is.

4.2 Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf bevat een verantwoording over de lokale heffingen in 2017. Deze heffingen zijn onder te verdelen in algemene belastingen, bestemmingsbelastingen en retributies. Bij algemene belastingen, zoals de onroerende zaakbelasting, is sprake van een gedwongen bijdrage, waar geen rechtstreekse individuele tegenprestatie van de gemeente tegenover hoeft te staan. De opbrengsten dienen als algemeen dekkingsmiddel. Bestemmingsbelastingen zijn belastingen waarvan de opbrengsten bestemd zijn voor specifieke taken of voorzieningen met een duidelijk algemeen belang. Voorbeelden hiervan zijn de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Retributies worden geheven wanneer een specifieke dienst een individueel voordeel oplevert voor individuen. De belangrijkste retributies zijn de leges: dit zijn vergoedingen voor bijvoorbeeld het aanvragen van een paspoort of een vergunning. Zowel bestemmingsbelastingen als retributies mogen niet meer dan kostendekkend zijn.

Kaderstelling

- [Besluit Begroting en Verantwoording \(BBV\)](#)
- [Nota Lokale Heffingen](#) (2005)

Beleid

Een gemeente mag wettelijk niet meer dan kostendekkend leges heffen. Dit houdt concreet in dat de opbrengsten van de leges niet hoger mogen zijn dan de met leges verband houdende kosten. Het beleid is dat tarieven slechts gecorrigeerd worden voor inflatie. Voor 2017 bedroeg deze 1,25%. Conform het Waterplan Ede 2013-2017 is er gedurende deze bestuursperiode geen inflatiecorrectie toegepast op de rioolheffing. Het resultaat van de producten Afval, Riolering, Parkeren en Begraven wordt verrekend met de daarvoor ingestelde egaliseringsreserve dan wel met de voorziening vervangingsinvesteringen riolering.

Ontwikkelingen

Verloop van de opbrengst van de heffingen op hoofdlijnen

Een overzicht van de opbrengst van de heffingen op hoofdlijnen

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Programma-rekening 2016	Programma-begroting 2017-2020	Programma-rekening 2017	% afwijking t.o.v. begroting
Onroerende zaakbelastingen	22.060	21.669	21.837	1%
Afvalstoffenheffing	10.523	10.515	10.720	2%
Rioolheffing	10.885	10.965	10.920	0%
Precariobelasting	4.077	8.120	8.158	0%
Leges omgevingsvergunningen	2.854	2.830	3.960	40%
Leges bestemmingsplannen	292	621	478	-23%
Parkeergelden	935	1.158	901	-22%
Leges Burger- en Bestuurszaken	1.202	1.286	1.383	8%
Begraafrechten	1.123	1.120	1.327	18%
Toeristenbelasting	848	890	914	3%
Forensenbelasting	670	612	748	22%
Hondenbelasting	319	341	326	-5%

Kostendekkendheid

De resultaten op riool, afval en begraven worden afgewikkeld met de reserves en voorziening. Daarmee komt de kostendekkendheid op rekeningbasis op 100%. Jaarlijks vindt bij de programmabegroting de confrontatie

plaats tussen de stand van de voorziening/reserve, de meerjarige kosten- en investeringsopgave en de hoogte van de heffing.

Onroerende zaakbelastingen

Een aantal effecten samen zorgt voor een meeropbrengst op de OZB voor de eigenaren van woningen. In 2017 zijn minder bezwaren gehonoreerd dan verwacht, de waardestijging is in werkelijkheid iets hoger dan geprognoseerd en er is sprake van een areaaluitbreiding.

Afvalstoffenheffing

De gerealiseerde opbrengst afvalstoffenheffing is door een hoger aantal aansluitingen hoger dan begroot.

Leges omgevingsvergunningen

Het economisch herstel heeft in 2017 gezorgd voor een toename van het aantal aanvragen omgevingsvergunningen. Met name de ontwikkelingen op de woningmarkt hebben een positieve invloed op de omvang van de ontvangen leges. Dit herstel lijkt structureel te zijn. Vanaf 2017 is de begrote opbrengst verhoogd naar € 2,8 miljoen. Met de Programmabegroting 2019-2022 zal de begrote opbrengst nogmaals structureel verhoogd worden. De kostendekkendheid van de leges omgevingsvergunningen is op rekeningbasis 132%.

Leges bestemmingsplannen

De inkomsten uit leges voor bestemmingsplanwijzigingen blijven achter bij de begroting. De voornaamste oorzaak hiervan is dat er minder bestemmingsplanwijzigingen met hoge bouwkosten ingediend zijn. De kostendekkendheid van de leges bestemmingsplannen is op rekeningbasis 52%.

Parkeergelden

De realisatie van de parkeergelden is achtergebleven bij de begroting. Hiervoor zijn een aantal oorzaken. Het fiscaliseren van de parkeerterreinen heeft geleid tot verandering in parkeergedrag. Het Kuiperplein is ingericht als evenemententerrein waardoor er gedeelde inkomsten zijn. Daarnaast is er in Ede ook sprake van de landelijke trend dat consumenten meer online en minder in fysieke winkels kopen.

Leges Burger- en bestuurszaken

De toename van de opbrengsten uit leges wordt voornamelijk veroorzaakt door een hogere leges op huwelijken en rijbewijzen. In 2017 hebben er circa 30% meer huwelijksvoltrekkingen plaatsgevonden op de locatie Kernhem. De 10-jaarscyclus voor rijbewijzen kende in 2017 een piekjaar. De kostendekkendheid van de leges Burger- en bestuurszaken is op rekeningbasis 54%.

Begraafrechten

In de halfjaarrapportage is gemeld dat de verkoop van graven voor natuurbegraven op de Edese begraafplaats voorspoedig loopt. Deze verkoop leidt in 2017 meeropbrengst van € 130.000 in relatie tot natuurbegraven. Daarnaast is er voor € 80.000 extra opbrengsten in relatie tot reguliere graven.

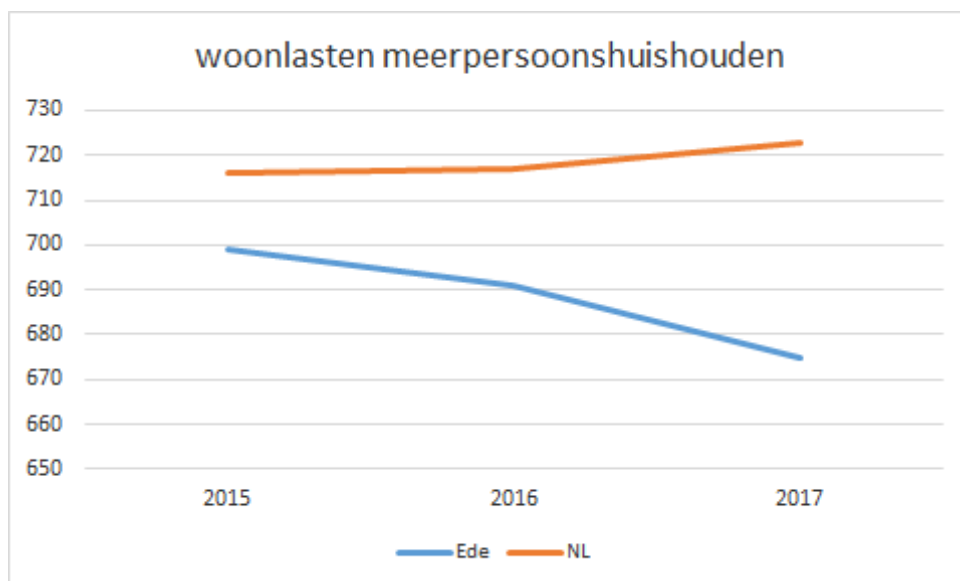
Forensenbelasting

Ondanks dat het aantal belastingplichtigen stabiel blijft, stijgen de inkomsten uit de forensenbelasting. De stijgende WOZ-waarde heeft tot gevolg dat er meer aanslagen worden opgelegd in de duurdere treden van de staffel.

Lokale lastendruk en kwijtscheldingsbeleid

Het Centrum voor Onderzoek en Economie van de Lagere Overheden meet jaarlijks de lokale belastingdruk van

de Nederlandse gemeenten. De indicator 'woonlasten meerpersoonshuishouden' geeft inzicht in de ontwikkeling van de Edese woonlasten in relatie tot die van de overige gemeenten. De indicator bestaat uit de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffingen.

In 2017 was een bedrag van € 441.000 geraamd voor kwijtschelding (afval, riool en hondenbelasting). Het werkelijk kwijtgescholden bedrag is € 606.000. De mogelijkheid tot het aanvragen van kwijtschelding is in navolging van 2016 het afgelopen jaar meer onder de aandacht gebracht bij de inwoners van Ede. Daarnaast is het sinds enkele jaren mogelijk om digitaal gemakkelijker een aanvraag kwijtschelding in te dienen. Deze twee effecten zorgden voor een hoger aantal aanvragen (en toekenningen) van kwijtschelding.

4.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente heeft miljarden geïnvesteerd in kapitaalgoederen in de vorm van wegen, technische installaties, groen en bomen, bos en natuur, speelvoorzieningen, riolering, oppervlaktewater, openbare verlichting, civiele kunstwerken, gemeentelijk wagenpark, begraafplaatsen en vastgoed. Het onderhoud van deze goederen is van groot belang voor het zo goed mogelijk functioneren van de gemeente op vele terreinen. In deze paragraaf wordt ingegaan op relevante ontwikkelingen en de realisatie van 2017.

Kaderstelling

- [Besluit Begroting en Verantwoording \(BBV\)](#)
- [Financiële beheersverordening](#)
- [Nota Onderhoud en vervanging kapitaalgoederen 2017](#)
- [Bomenbeleidsplan](#) (2013)
- [Bosbeheerplan](#) (2010)
- [Exploitatieplan begraafplaatsen 2017-2021](#) (2016)
- [Gemeentelijk Rioleringsplan Ede 2018-2022, Verbindend Water](#) (2017)
- [Verbreed gemeentelijk Rioleringsplan Ede 2013-2017](#) (2012)
- [Grondwatervisie 'Ede grondwaterproof'](#) (2007)
- [Hemelwater 'in de weer met neerslag'](#) (2007)
- [Nota Zandwegen](#) (2009)
- [Visie Openbare Ruimte \(VOR\)](#) (2016)
- [Waterplan 2013-2017](#) (2012)
- Strategisch plan wegen (2017)
- Visie Natuurlijk ontwikkelen
- [Vastgoednota 2017](#)

Beleid

De algemene beleidslijn ten aanzien van onderhoud van kapitaalgoederen, is dat dit van voldoende tot goed niveau moet zijn. In onderliggende beleids- en beheerplannen worden zowel de beleidsintenties (zoals spreiding van voorzieningen), als het onderhoudsniveau nader uitgewerkt.

Ontwikkelingen

Natuurbeschermingswet

Per 1 januari 2017 is de wet natuurbescherming van kracht. Vanaf die datum bepalen de provincies voor hun gebied wat wel en niet mag in de natuur. Er wordt conform de Wet natuurbeschermingswet gewerkt in grote lijnen komt het overeen met de voorgaande wetgeving.

Omgevingswet

De omgevingswet zal op termijn veel wet- en regelgeving gaan vervangen. Dit zal gevolgen hebben voor ons beleid op het gebied van de kapitaalgoederen, denk bijvoorbeeld aan de wegenwet, de natuurbeschermingswet en de kapregels voor bomen. Met het inwerking treden van de omgevingswet zal het Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP) mogelijk facultatief worden.

Klimaatverandering

Vanwege klimaatverandering zullen we niet alleen moeten leren omgaan met piekbuien, maar ook met verdroging als gevolg van langdurige droogte. Zeker tegen de rand van de Hoge Veluwe kan ineens veel regen

vallen. Met name in sterk verstedelijkte gebieden, zoals het centrum van Ede, speelt ook het optreden van hittestress een toenemende rol van betekenis.

Kunstgrasvelden

In 2019 zal de Europese Commissie een besluit nemen over de toegestane normen voor het gebruik van rubber infill voor kunstgrasvelden. Dit kan gevolgen hebben voor onze kunstgrasvelden.

Resultaten

Wat hebben we gedaan en wat heeft het gekost?

Wegen

Dit jaar was gepland om voor € 3,9 miljoen onderhoudswerk aan de wegen te realiseren. Hiervan is € 2,5 miljoen daadwerkelijk uitgevoerd. Het grootste project dit jaar is de Keesomstraat (€ 1,5 miljoen), deze is samen met verschillende andere disciplines volledig gerealiseerd. Aan het overige groot en klein onderhoud aan asfalt en elementenverharding is conform begroting € 1 miljoen besteed.

Een aantal groot onderhoud projecten (ter waarde van € 1,4 miljoen) zijn niet gerealiseerd door o.a. vertraging in de voorbereiding, bodemverontreiniging en inspraak van bewoners. Denk hierbij aan de Van Heeckerenlaan. Vanwege het niet kunnen uitvoeren van de volledige planning wordt € 1,1 miljoen aan de reserve Groot Onderhoud Openbare Ruimte toegevoegd. Dit werk wordt in 2018 alsnog uitgevoerd.

Bij investeringen vindt om dezelfde redenen vertraging plaats als bij onderhoudswerk. Van de (10 jaar) € 3 miljoen is dit jaar € 2,7 miljoen geraamd waarvan € 1,7 miljoen uitgegeven. De grootste vertraging vindt plaats op de Ribesstraat, Eikenlaan en Hoflaan/Aalbeek.

Oppervlaktewater

Door een gewijzigde werkwijze (het samenvoegen van werkzaamheden/contracten wat leidt tot een hogere efficiëntie) is er op dit moment een voordeel van € 63.000 in de budgetten voor het onderhoud van oppervlakte water. Of dit tot een structureel voordeel leidt wordt in het komende jaar gezien.

Civiele kunstwerken

Aan de hand van de uitgevoerde inspectie in 2016 is dit jaar een inhaalslag gemaakt in het onderhoud, wat er toe leidt dat ruim € 200.000 is overschreden. De werkzaamheden zijn onder andere uitgevoerd om de veiligheid van keermuren en bruggen (stroefheid) te waarborgen. Dit jaar zijn 35 van de 86 objecten aangepakt. In 2018 wordt er gewerkt aan een beleidsplan om aan de hand van dit plan te kijken of het onderhoud structureel gedekt kan worden uit de bestaande budgetten.

Groen en bomenbeleidsplan

In 2017 was gepland om voor € 936.000 aan boomprojecten te realiseren. Hiervan is € 424.000 daadwerkelijk aan boomprojecten uitgevoerd. Een deel van de integrale projecten waarin het bomenbeleidsplan meefinanciert is getemporiseerd (Bennekom deelgebied IV en Van Heeckerenlaan, Otterloseweg, Eikenlaan in Ede). Pas als de civiele werkzaamheden (wegen, riolering) afgerond zijn, kunnen de bomen aangeplant worden. Het project Molenstraat in Bennekom is vertraagd omdat extra afstemming met de bewoners noodzakelijk is. De werkzaamheden aan Bennekom deelgebied III zijn in 2017 afgerond, de financiële eindafrekening zal in 2018 plaatsvinden.

In 2017 is de boomvervanging Meentdijk in het buitengebied de Klomp, Oortveldlaan e.o. Jaarsveld/Harsseveld in Ede en de Brinkstraat in Bennekom uitgevoerd.

Groen heeft in 2016 de plantvakken geïnventariseerd en de kwaliteit hiervan bepaald. Voor het omvormen van groenvakken is op jaarbasis € 200.000 beschikbaar. Een aantal vakken met een slechte kwaliteit zijn, onder

andere in de wijken Veldhuizen en Klaphek en het industrieterrein, in 2017 omgevormd (€ 30.000). Daarnaast participeert groen in riolering en herstraatprojecten. Dit zijn de projecten Hoflaan/Aalbeek, singel Bijsterveld/Grooteveld in Ede en de Molenstraat in Bennekom (€ 170.000). Door temporisering worden de genoemde projecten in 2018 uitgevoerd.

In 2017 was in de exploitatie voor bomen en groen een onderhoudsbudget van € 1.011.000 beschikbaar. Werkelijk is er aan boom- en groenonderhoud € 1.193.000 besteed. De overschrijding is ontstaan doordat er calamiteiten zijn opgelost, denk hierbij aan stormschade en doordat ziekte en plagen zoals de Japanse duizendknoop en eikenprocessierups zijn bestreden. Ook is er specialistische kennis ingehuurd voor het opstellen van beleid- en beheerplannen.

Riolering

Ten aanzien van de investeringen is een voordeel van € 1.370.000 geconstateerd. Er is sprake van temporisering van projecten (€ 880.000, Kastanjelaan-Oost, renovatie riolering buitengebied, Bennekom-Oost deelgebieden III, VI en V). De temporisering is een gevolg van scopewijziging, interne afstemming en complexiteit op het werk, zoals bijvoorbeeld de inpassing van monumentale bomen. Daarnaast is sprake van een discussie met de opdrachtnemer over de kwaliteit van het geleverde werk (€ 490.000).

Het naar voren halen van het project Otterloseweg (als vermeld in de Halfjaarrapportage) is niet gelukt. Oorzaak is het langdurige proces om te komen tot een definitief ontwerp. In 2017 is gestart met de renovatie aan 44 stedelijke gemalen, waarvan er inmiddels 30 zijn gerenoveerd. Succesvol uitgevoerde projecten zijn de herinrichting van Bennekom-oost deelgebied III (eindafrekening in 2018), rioolvervanging Oortveldlaan (Ede) en Hoenderloseweg (Otterlo). In deze werken is op integrale wijze de opgave van riolering/afkoppelen, wegen en groen gerealiseerd.

Op het onderhoud is een nadeel van €329.000. Dit wordt veroorzaakt door onder andere het herstel van (onvoorziene) knelpunten. Daarnaast is aanvullende inspectie en reiniging van het riool uitgevoerd met het oog op integrale afstemming aan de voorkant van projecten.

Onderhoud vastgoed

In 2017 is gestart met het in de markt zetten van het onderhoud op afstand (in regie). Het plan van aanpak en de fasering van de portefeuille zijn in 2017 gerealiseerd om in 2018 over te gaan tot uitvoering. Het op afstand zetten van het onderhoud moet uiteindelijk leiden tot betere sturing op onderhoudskwaliteit en eenvoudigere aansturing vanuit de gemeente.

In 2017 is ruim € 500.000 minder onttrokken uit de onderhoudsvoorziening dan begroot. De onttrekking is lager in verband met diverse verkopen van panden, uitstel van onderhoud in verband met geplande renovaties binnen een termijn van 3 jaar en het uitstellen van onderhoud aan het Raadhuis in verband met een interne verbouwing.

Begraafplaatsen

In 2017 zijn op alle begraafplaatsen hekwerken, prullenbakken, banken en watertappunten vervangen. Daarnaast is er achterstallige groot onderhoud uitgevoerd aan de hagen en paden. Er is echter minder achterstallig onderhoud weg gewerkt dan gepland, hierdoor zijn de kosten lager dan geraamd (€ 70.000 V). De geplande renovatie van de aula van de begraafplaats Ede is uitgesteld naar 2018.

Reserve begraven

In het exploitatieplan Begraven is gekozen voor een beleidsvariant waarbij de kosten hoger zijn dan de opbrengsten en de opbrengsten niet worden geïndexeerd. Zo wordt het surplus van de reserve Begraven 'opgegeten'. Het effect van enerzijds een grote belangstelling voor natuur begraven en een groter aantal

begravingen dan gemiddeld per jaar (meer baten) en anderzijds door het minder wegwerken van achterstallige onderhoudsmaatregelen en het minder her inrichten dan gepland (minder lasten) is het saldo van de reserve gestegen. In 2018 wordt het exploitatieplan geactualiseerd, bij de Programmabegroting 2019-2022 worden de eventuele effecten hiervan in kaart gebracht.

Bovenstaande samengevat geeft de volgende financiële overzichten.

bedragen x € 1.000			
Onderhoud in exploitatie	Begroot 2017	Werkelijk 2017	Verschil 2017
Wegen	3.981	2.513	1.468
Dotatie/onttrekking ten behoeve van wegen in reserve groot onderhoud	-700	371	-1.071
Technische installaties	113	129	-16
Groen en bomen	1.011	1.193	-182
Bos en natuur	340	327	13
Speelvoorzieningen	173	142	31
Riolering	1.835	2.164	-329
Oppervlakte water	397	334	63
Openbare verlichting	144	161	-17
Civiele kunstwerken	12	222	-210
Gemeentelijk wagenpark	66	25	41
Begraafplaatsen (alle onderhoud zit in exploitatie)	131	79	52
Gemeentelijk vastgoed	990	998	-8
Jaarlijkse dotatie voorziening gem. vastgoed t.b.v. groot onderhoud	1.283	1.283	0
Totaal in de exploitatie voor onderhoud kapitaal goederen	9.776	9.941	-165

Voorzieningen en reserves		Begroot 2017	Werkelijk 2017	Verschil
V147	Voorziening onderhoud gem. vastgoedportefeuille			
	Stand op 1 januari 2017	1.964.710	1.964.710	
	Stortingen 2017	1.283.024	1.283.024	0
	Onttrekkingen	-850.967	-324.841	-526.125
	Stand op 31 december 2017	2.396.767	2.922.893	-526.125
V162	Voorziening vervangingsinvesteringen riolering			
	Stand op 1 januari 2017	35.703.352	35.703.352	
	Stortingen 2017	9.854.809	9.648.548	206.261
	Onttrekkingen	-8.600.203	-7.602.738	-997.465
	Stand op 31 december 2017	36.957.957	37.749.161	-791.204
R416	Reserve begraven			
	Stand op 1 januari 2017	549.962	549.962	
	Stortingen 2017	0	155.707	-155.707
	Onttrekkingen	-122.803	0	-122.803
	Stand op 31 december 2017	427.159	705.669	-278.510
R417	Reserve groot onderhoud openbare ruimte			
	Stand op 1 januari 2017	1.499.595	1.499.595	
	Stortingen 2017	76.000	456.000	-380.000
	Onttrekkingen	-872.250	0	-872.250
	Stand op 31 december 2017	703.345	1.955.595	-1.252.250

Toelichting op de reserves en voorzieningen

Voorziening onderhoud gemeentelijke vastgoedportefeuille

In deze voorziening zijn middelen gereserveerd voor het groot onderhoud aan de gemeentelijke vastgoedportefeuille.

Voorziening vervangingsinvesteringen riolering

In deze voorziening zijn middelen gereserveerd voor de vervanging van riolering. Tevens worden de jaarlijkse voor- en nadelen op het product riolering via deze voorziening verrekend (egalisatie).

De stand van de voorziening riolering is inclusief de opgelegde precariobelasting aan Vitens.

Reserve begraven

De reserve begraven wordt gebruikt om de jaarlijkse voor- en nadelen op het product begraven te verrekenen (egalisatie). De eenmalige onderhoudskosten die voortkomen uit het exploitatieplan Begraven worden op deze manier gedekt uit de reserve.

Reserve groot onderhoud openbare ruimte

Deze reserve wordt gebruikt voor het uitvoeren van het groot onderhoud in de openbare ruimte. Voor dit onderhoud zijn structurele budgetten in de exploitatie opgenomen. Als de verwachting is dat er in enig jaar meer of minder wordt uitgegeven, wordt het verschil verrekend met deze reserve.

4.4 Financieringen (Treasuryparagraaf)

Inleiding

In deze paragraaf wordt ingegaan op het risicobeheer van de financieringsportefeuille. Dit betreft het besturen, beheersen, verantwoorden over en het toezicht houden op de geldstromen, financiële posities en hieraan verbonden risico's.

Kaderstelling

- [Besluit Begroting en Verantwoording \(BBV\)](#)
- [Wet Financiering Decentrale Overheden \(FIDO\)](#)
- [Notitie Grondexploitaties 2016 van de Commissie BBV](#)
- [Notitie Rente 2017 van de Commissie BBV](#)
- [Nota treasury](#) (2017)

Beleid

De Nota treasury bevat de vastlegging van de structuur, inrichting en het beleid van het risicobeheer. Meer concreet gaat het om financiering van het beleid tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden, zorgen voor voldoende liquide middelen, en het daarbij afdekken van rente- en kredietrisico's.

Ontwikkelingen

Rente

De werkelijke tarieven van zowel de lange als de korte rente zijn lager gebleken dan wat er ten tijde van de begroting werd verwacht. De grootste oorzaak dat de rente zo laag blijft kan vooral gevonden worden in het feit dat de Europese Centrale Bank het gehele jaar nog staatsleningen op heeft gekocht. De resultante hiervan is dat er nog steeds grote hoeveelheden geld in de economie worden gestopt met als gevolg dat de marktrente kunstmatig op een laag niveau blijft.

Omschrijving	Programma-rekening 2016	Programma-begroting 2017-2020	Programma-rekening 2017
Korte rente (geldmarkt: financiering tot 1 jaar) – 3 maands	-0,243 %	0,00 %	-0,339%
Lange rente (kapitaalmarkt: financiering ≥ één jaar)	0,889 %	1,25 %	1,064%

De lagere rente heeft effect op het product financiering. In de begroting houden we rekening met een hogere renteomslag. Dit is het tarief wat we doorberekenen aan programma's, producten, investeringen en grondexploitaties. Het voordeel wordt behaald door deze af te zetten tegen de rente die we betalen voor het aantrekken van geld.

bedragen x € 1.000.000			
Renteschema	Programma-rekening 2016	Programma-begroting 2017	Programma-rekening 2017
a. De externe rentelasten	10,1	+	10,0
b. De externe rentebaten	3,5	-	3,5
A. Totaal door te rekenen externe rente	6,6	=	6,5
c. Rente grondexploitatie (2,5%)	5,3	-	4,8
c. De rente van de projectfinanciering	0,0	-	0
B. Rente Grondzaken en projectfinanciering	5,3	=	4,8
C. Saldo door te rekenen externe rente (A-B)	1,3		1,7

Renteschema	Programma- rekening 2016		Programma- begroting 2017	Programma- rekening 2017
d1. Rente over het eigen vermogen	2,1	+	2,3	2,1
d2. Rente over de voorzieningen	1,9	+	1,9	1,9
D. rente over eigen financieringsmiddelen	4,0	=	4,2	4,0
De toegerekende rente (3%)	6,7	+	6,8	6,8
Aan de taakvelden toe te rekenen rente (C+D)	5,3	-	5,9	5,7
Renteresultaat taakveld Treasury	1,4	=	0,9	1,1

Intern wordt er met een renteomslag gerekend van 3%. De daadwerkelijke aan taakvelden toegerekende rente zoals uit bovenstaande tabellen blijkt, is lager gebleken. Hierdoor wordt er een hoger renteresultaat behaald van circa € 0,2 miljoen op het taakveld treasury.

Financiering

Bepalen financieringstekort/-overschotbedragen

bedragen x € 1.000.000

Financieringstekort/-overschot per 1 januari	Programma- rekening 2016	Programma- begroting 2017	Programma- rekening 2017
Te financieren (rest)boekwaarden investeringen	531	517	521
-/- Reserves en voorzieningen	247	234	252
-/- Aangetrokken geldleningen	270	237	237
-/- Door derden belegde gelden + waarborgsommen	1	1	1
-/- Voorfinanciering Veluwe Poort	31	29	36
Financieringstekort	10	16	-5

De te financieren boekwaarden van investeringen bestaat uit de vaste activa en de voorraden (exclusief de voorziening negatieve plannen). In 2017 is sprake van een financieringsoverschot van € 5 miljoen. Naast de reeds aangetrokken geldleningen financieren we vooral met behulp van het eigen vermogen. We zien dit bijvoorbeeld gebeuren bij het project Spoorzone. Tevens zijn er middelen ontvangen voor de financiering van Veluwe Poort. Deze blijken hoger dan geraamd.

Risicobeheersing

Kasgeldlimiet, schatkistbankieren en renterisiconorm

Voor korte financiering (tot één jaar) geldt als norm de kasgeldlimiet. Dit is een maximum van 8,5% van de jaarbegroting. Voor 2017 komt dit neer op een bedrag van maximaal € 27,4 miljoen (€ 322 miljoen x 8,5% = € 27,4 miljoen) dat kort geleend kan worden. Gemeente Ede is het gehele jaar onder het maximum gebleven. Met betrekking tot het verplicht schatkistbankieren kende de gemeente Ede in 2017 een drempelbedrag ad € 2.415.000. Alle liquide middelen boven dit cumulatieve saldo zijn afgestort in 's Rijks schatkist.

De renterisiconorm voor 2017 bedroeg 20% van het begrotingstotaal, per saldo € 64 miljoen. Het gelopen risico, wat blijkt uit de tabel lening OG, betrof een bedrag van € 11 miljoen en hiermee vallen we ruim binnen de wettelijke gestelde norm. In 2017 was weinig beweging in onze leningportefeuille. Vanaf 2019 komt hier verandering in door het aflossen op een grote lening. Tegelijkertijd zal sprake zijn van herfinanciering wegens verwachte omvangrijke kasstromen voor Veluwe Poort.

Leningenoverzicht

De leningen UG die hieronder zijn gepresenteerd maken deel uit van het saldo van financiële vaste activa op de balans. In de tabel zijn alleen de leningen opgenomen waarover een mogelijk renterisico wordt gelopen.

Leningen UG	bedragen x € 1.000.000		
	Programma-rekening 2016	Programma-begroting 2017	Programma-rekening 2017
Woningcorporaties met garantie WSW	15	12	14
Woningcorporaties zonder garantie WSW	44	47	42
Overige toegestane instellingen volgens Treasurystatuut	12	12	11
Ambtenarenhypotheken met hypothecaire zekerheid	3	4	2
Totaal verstrekte geldleningen (stand per 31 december)	74	75	69
Waarvan: - reguliere aflossingen	3	3	5
- vervroegde aflossingen	2	0	0
- bedrag waarover rente wordt herzien	0	0	0

Uit bovenstaande tabel blijkt een krimp van onze leningsportefeuille. Een afname van uitgezette leningen bij woningcorporaties is geheel in lijn van ons beleid en daarnaast hebben er in 2017 op de ambtenarenhypotheken meerdere versnelde aflossingen plaatsgevonden wat resulteert in een lager uitaand saldo en minder hypotheken in onze portefeuille.

In 2017 zijn alle verplichtingen aan de gemeente Ede voldaan en tevens wordt iedere uitgezette lening gemonitord op het risico van oninbaarheid.

De woningcorporaties Woonstede en Plicht Getrouw hebben op basis van een lopende overeenkomst de mogelijkheid om maximaal een bedrag van € 40 miljoen te lenen bij de gemeente Ede. De verwachting is dat de corporaties geen gebruik maken van de hierboven genoemde financiering, omdat zij elders nog steeds financiering kunnen aantrekken tegen gunstiger voorwaarden (WSW-garantie).

Hieronder vindt u de tabel met opgenomen leningen:

Leningen OG	bedragen x € 1.000.000		
	Programma-rekening 2016	Programma-begroting 2017	Programma-rekening 2017
Stand per 1 januari	248	238	238
Nieuwe leningen	0	0	0
Reguliere aflossingen	-11	-12	-11
Vervroegde (extra) aflossingen	0	0	0
Stand per 31 december	237	226	227
Bedrag waarover rente wordt herzien	0	0	0

4.5 Bedrijfsvoering

Inleiding

In deze paragraaf worden de ontwikkelingen op het vlak van de bedrijfsvoering toegelicht.

Impuls voor de organisatie

In 2017 is ingezet op een impuls voor de organisatie. Daarbij wordt de wijze waarop we werken op onderdelen herijkt. Dat is nodig omdat Ede, net als andere gemeenten, afgelopen jaren geconfronteerd is met stevige veranderingen en daarmee gepaard gaande uitdagingen én met eigen ambities. Of het nu gaat om de nieuwe taken en transformaties in het sociaal domein, de ontwikkeling van de regio of het versterken van de economie, het opvangen van statushouders, grote projecten zoals Veluwe Poort en WFC, of de programma's uit het investeringsfonds of de inrichting van de bedrijfsvoering, op bijna alle fronten is er opschaling van doelen, van tempo, van complexiteit. De rol van de gemeente in de samenleving is aan het veranderen. Steeds meer worden externe partners betrokken bij beleid, worden inwoners en organisaties gevraagd te participeren. Er is een verdere ontwikkeling van de organisatie nodig op een aantal terreinen. De ambities en opgaven van de gemeente en de vragen van de samenleving leggen de lat en werkdruk hoog voor de medewerkers. We zijn nog niet altijd in staat om de ambities waar te kunnen maken. Planningsaspecten en matching spelen een rol, maar er wordt van de organisatie en medewerkers gevraagd om continu te leren en te ontwikkelen. Inzet van de organisatieontwikkeling is dat we duurzaam in staat zijn om de vraag vanuit het bestuur en de samenleving in te vullen en dat we ook op lange termijn een goede werkgever zijn. Er wordt niet aangestuurd op grote organisatiewijzigingen, de indeling van de organisatie is op orde. De vraagstukken liggen steeds meer op het gebied van werkwijzen, rolneming en sturing. In 2017 is de impuls voor de organisatie langs een aantal sporen vormgegeven:

Spoor 1: Ontwikkelen HRM instrumentarium

- Terugdringen Inhuur
- Methodiek voor match van ambities en capaciteit
- Startende professionals
- Strategische personeelsplanning

Spoor 2: Klaar voor de Toekomst

- Werksourcen
- Aanpassen sturing
- Participatief werken

De ondersteuning vanuit de HR-functie op de sporen vraagt om een intensivering en om een andere focus. Op onderdelen is en wordt er op kennis, kunde en capaciteit bijgeschakeld. Tevens wordt bezien hoe de afdeling P&O gericht kan worden op deze continue opgave.

Voor de resterende middelen van het Individueel LoopbaanBudget (€ 0,7 miljoen) en het Ontwikkelbudget Organisatie (0,4 miljoen, onderdeel van Raadsbesluit rond € 3 miljoen) wordt in deze Programmarekening een bestemmingsvoorstel om deze middelen te betrekken bij de Impuls voor de Organisatie in 2018 en verder.

Ontwikkeling Cluster Dienstverlening en Bedrijfsvoering

Op 1 oktober 2015 is de nieuwe organisatie van de dienstverlening en bedrijfsvoering van start gegaan. Naast de bezuinigingsopgave op de bedrijfsvoering stonden de jaren tot 2018 in het teken van het verder professionaliseren en verbeteren van de kwaliteit. Enerzijds is er geïnvesteerd in de bedrijfsmiddelen, anderzijds heeft de focus gelegen op vorming en opleiding. Medewerkers zijn gestimuleerd om naast de

mogelijkheden die geboden worden door het Vorming en Opleidingsbudget gebruik te maken van het persoonsgebonden ILB. Is het dan nu klaar? Nee, leren en ontwikkelen blijft een belangrijke succesfactor voor de organisatie. Bij besluitvorming rond de € 3 miljoen is voor de jaren 2017 en 2018 € 400.000 beschikbaar gesteld en de intentie uitgesproken om de norm van budget Vorming en Opleiding ten opzicht van de salarissom zodra mogelijk structureel te laten groen naar 2%. De huidige norm van 1,2% steekt karig af bij het gemiddelde van 2% bij andere organisaties.

Er is de afgelopen jaren veel gerealiseerd. De bedrijfsvoering en in het verlengde daarvan de dienstverlening hebben grote verbeteringen laten zien. Onder meer is ons KCC in 2017 tweede geworden in de verkiezing tot KCC van het jaar, waarbij de gemeente Ede als enige overheidsorganisatie genomineerd was. Op het vlak van huisvesting zijn het aantal werklocaties teruggebracht en geconcentreerd op het Raadhuis en De Doelen. Daarnaast zijn de drie grote bouwdelen die nog niet meegenomen waren in het project Het Nieuwe Werken omgebouwd naar de moderne werkomgeving conform huisstijl met als sluitstuk de opening van het nieuwe Burgerzaken in januari 2018. De financiële functie is de afgelopen twee jaar gedigitaliseerd. Zowel in de administratie als in het begrotingsproces heeft dat tot gevolg gehad dat de processen niet alleen efficiënter zijn geworden, maar kwalitatief ook significant beter. In de ICT zijn grote investeringen gepleegd en hebben geleid tot een stabielere en veiligere ICT-omgeving. Maar we zijn er nog niet. Onderzoek bevestigt dat beeld. Verwachting is dat in 2018 het gewenste niveau bereikt zal worden. Tegelijk met de roadmap die we in 2015 hebben ingezet, zijn we ook meegegaan met de hogere eisen die gesteld worden aan de ICT-omgeving. In de komende periode zal de nadruk meer en meer komen te liggen op de integratie tussen dienstverlening in de brede zin van het woord en de mogelijkheden die ICT daarbij biedt, waarbij we aansluiten bij de landelijke ontwikkelingen. Ook zal er meer en meer gebruik gemaakt worden van ICT-middelen en data voor de vorming van beleid.

Kaderstelling

Het wettelijke kader voor deze paragraaf is te vinden in artikel 212 van de Gemeentewet. Op basis hiervan is in Ede de Financiële Verordening opgesteld. Medio 2017 is de geactualiseerde Financiële Verordening aan de gemeenteraad voorgelegd.

Beleid

Het beleid is er op gericht om de organisatie zo te ontwikkelen dat de medewerkers de inwoners en de bedrijven centraal stellen. Een organisatie die actief in gesprek gaat met de samenleving bij de voorbereiding en uitvoering van het beleid. Om dit mogelijk te maken en te borgen zijn moderne bedrijfsmiddelen noodzakelijk.

Ontwikkelingen

Personeel

De organisatievisie

In 2016 is de organisatievisie geformuleerd met de vier pijlers: 'bouwen op vertrouwen', 'van zorgen voor naar zorgen dat', 'wendbaar en weerbaar' en 'binnenste buiten'. 2017 heeft in het teken gestaan van het doorleven van de organisatievisie.

Strategische Personeelsplanning

Een van de sporen binnen de impuls voor de organisatie is het Strategische Personeelsplanning (SPP) waarmee we kwantitatief en kwalitatief vooruit kijken naar het werk en de ontwikkelingen die we verwachten zowel op korte als op langere termijn. SPP wordt een jaarlijks terugkerend aandachtspunt. Medio 2017 is hiervoor het plan van aanpak opgesteld en vanaf december is gestart met het trainingsprogramma voor het management. De uitvoering van SPP loopt door in 2018. Bij de uitwerking worden ook de medewerkers betrokken

Inclusieve organisatie

De gemeente Ede heeft uitgesproken een inclusieve organisatie te willen zijn. Voor het uitvoeren van de Participatiewet zijn er binnen de organisatie 5 medewerkers werkzaam en zijn voorbereidingen getroffen om 8 medewerkers uit de WSW-doelgroep te plaatsen.

Integriteit

Integere bestuurders en ambtenaren zijn een basisvoorwaarde voor het vertrouwen van de burger in het gemeentelijk handelen. In 2017 heeft dit onderwerp op meerdere fronten aandacht gekregen zowel om het bewustwordingsproces binnen de organisatie inzake integriteit te versterken als ook om te voldoen aan wet- en regelgeving. Begin 2017 is een ambtelijke integriteitscommissie opgericht.

Ontwikkeling personeelsbestand

Aantal medewerkers	764 fte/862 personen	Stijging bezetting van 3,7%
Verhouding man/vrouw	413 mannen (47,9%) / 449 vrouwen (52,1%)	
Ratio aantal fte's per 1.000 inwoners (bezetting)	6,9 in 2017 6,6 in 2016 6,6 in 2015 6,2 in 2014	Benchmark 100.000+ gemeenten 9,5 fte
Stage	82 in 2017 90 in 2016 79 in 2015 23 in 2014	

Vanaf 2016 vullen we vacatures meer in met personeel in dienst. Hierdoor is het aantal medewerkers in loondienst gestegen met 3,7%. Steeds zijn daarbij maatwerk keuzes gemaakt voor inzet op basis van een vaste of tijdelijke aanstelling met de afweging van de verwachte risico's en financiële effecten. Dit heeft er in 2017 in geresulteerd dat 70 medewerkers een vaste aanstelling en 29 medewerkers een tijdelijke aanstelling gekregen hebben. In 2017 zijn 47 medewerkers uit dienst gegaan. De aantrekkende economie maakt dat medewerkers eerder van werkgever veranderen. Naast de medewerkers met een ambtelijke aanstelling was 2017 in de organisatie ook 54 fte aan payroll-capaciteit en 150 fte aan inhuur-capaciteit aanwezig.

Het in 2016 ingezette beleid om medewerkers werkzaam op basis van payroll waar mogelijk en economisch rendabel in dienst te nemen is voortgezet in 2017. Het aantal stagiaires is in 2017 iets lager dan in 2016. Daarentegen heeft de gemeente Ede deelgenomen aan het traineetraject "Gelders Talent". Ook is diverse malen een werkervaringsplaats aangeboden aan langdurig werklozen.

Formatie

In de Programmabegroting 2018-2021 is voor het jaar 2018 een verwachte omvang van 783 fte weergegeven. Na besluitvorming over de Programmabegroting 2018 zijn de personele middelen van de Perspectiefnota 2018-2021 nog verwerkt. In onderstaande tabel een meerjarig overzicht per 1 januari 2018.

Formatie	2018	2019	2020	2021
Programmabegroting 2018-2021	782,68	748,60	737,24	736,74
Verwerking middelen Perspectiefnota	51,65	44,81	31,81	25,31
Totaal	834,33	793,41	769,05	762,05

Verzuim

Het verzuim onder medewerkers is in 2017 licht afgenomen, van 4,3% in 2016 naar 4,1% in 2017. Daarmee is het verzuim ruimschoots onder de norm voor grote gemeenten gebleven. Vanaf 2015 is het motto 'Van focus

op verzuim naar inzetten op inzet' en is een aantal maatregelen genomen om de inzetbaarheid van medewerkers te verhogen en daarmee het verzuim te verlagen.

Jaar	0-8 dagen	8-43 dagen	43-365 dagen	Meer dan 365 dagen	Totaal
2017	0,6	0,6	2,0	0,9	4,1
2016	0,7	0,5	1,6	1,5	4,3
2015	0,8	0,6	1,9	2,8	6,1
2014	0,7	0,7	2,2	2,1	5,8
2016 landelijk ¹	0,9	0,9	2,6	0,9	5,3

Landelijk = 100.000+ gemeenten excl. G4 (bron: A&O fonds)

Werving en Selectie

In vacaturemeldingen en op www.ede.nl wordt uitgedragen dat Ede een inclusieve werkgever wil zijn en wat dat inhoudt. Ook zijn er gerichte acties uitgezet om de organisatie bij jongeren onder de aandacht te brengen, zoals starterfuncties en aansluiting bij het Gelderse traineeprogramma.

Ontwikkeling van de medewerker

Om een goede aansluiting te blijven realiseren bij de ambities en visie van Ede zal een verschuiving plaatsvinden in rolopvatting en daadwerkelijke inhoudelijke opdracht voor medewerkers. Dit vraagt een andere houding en ander gedrag. In 2017 is ingezet op de samenwerking binnen en tussen teams met aandacht voor ontwikkeltrajecten op het gebied van rolneming en bewustwording.

Het individueel Loopbaanbudget

Voor het Individueel Loopbaanbudget (ILB) heeft de Raad bij Perspectiefnota 2016-2019 en Perspectiefnota 2017-2020 in totaal € 3,0 miljoen voor de jaren 2015-2017 beschikbaar gesteld. 2017 was het derde en laatste jaar dat het ILB door medewerkers kon worden ingezet. In deze jaren is in totaal is € 2,3 miljoen geïnvesteerd in de medewerkers en de organisatie. Naast individuele trajecten is in twee clusters een breed opleidingsprogramma aangeboden waaraan medewerkers hebben deelgenomen met inzet van hun ILB. Hiermee resteert € 0,7 miljoen van het beschikbare budget.

Inhuur derden

De totale kosten van inhuur zijn in 2017 € 15,1 miljoen. Een stijging van € 3,6 miljoen, welke grotendeels veroorzaakt wordt door stijging van inhuur van Specialistisch adviseurs en Projectmanagement. Het interim-management blijft gelijk en de uitzendkrachten laten een lichte daling zien.

Soort inhuur	bedragen x € 1.000		
	Totale kosten 2017	Totale kosten 2016	Totale kosten 2015
Interim-management	586	562	1.135
Projectmanagement	1.823	1.348	1.164
Specialistisch adviseur	10.991	7.598	5.465
Uitzendkrachten	1.691	2.025	4.020
Totaal	15.091	11.533	11.784

De toename van de kosten voor extern personeel heeft een aantal oorzaken. Deze oorzaken sommen we hieronder op:

- De werkhoeveelheid neemt sterk toe, met name in het fysieke domein. Veel projecten zijn opgestart in het kader van de grondexploitatie, maar ook wordt meer dan voorheen gewerkt aan groot onderhoud wegen en riolering.

- De toename in werkhoeveelheid heeft als voornaamste achtergrond de hoge ambitie van de Gemeente Ede die zorgt voor de grote hoeveelheid projecten in de buitenruimte en in de organisatie en schommelingen in werkvoorraad Sociaal domein. In de buitenruimte vragen bijvoorbeeld de programma's uit het investeringsfonds, de invoering van de Omgevingswet en Veluwe Poort veel extra inzet. Deze projecten zorgen voor aanvullende dekking.
- Binnen de organisatie zijn/waren circa 80 functies met tijdelijke dekking (twee of drie jaar) toegevoegd. Voor deze functies kan geen vast personeel aangenomen worden.
- Ook is inhuur ingezet voor vervanging van (langdurig) zieken, moeilijk vervulbare vacatures door de aantrekkende arbeidsmarkt, inzet van specifieke kennis die we niet structureel nodig hebben, de opzet van Werkkracht en om onvoorspelbare schommelingen in het klantenbestand en bijbehorende aanvragen in het sociaal domein te kunnen opvangen. Voor deze projecten zijn meer medewerkers nodig.
- De prijzen van ingehuurd personeel staan door ontwikkelingen op de arbeidsmarkt sterk onder druk en stijgen behoorlijk.
- De eerste signalen van schaarste op de arbeidsmarkt zijn nu al zichtbaar. Op een aantal functies lukt het niet direct een geschikte kandidaat te vinden en is een tweede soms wel een derde ronde van gesprekken nodig. In de tussentijd wordt ingehuurd, tegen stijgende tarieven.
- Er is een toenemende complexiteit in vraagstukken waardoor steeds meer een beroep moet worden gedaan op externe specialisten, met name op het gebied van informatiserings-vraagstukken is dit het geval.
- De bij de Perspectiefnota 2018-2021 voorgestelde lijn van terugdringen inhuur is inmiddels ingezet maar heeft pas in 2018 effect op de kosten van inhuur. De ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en de afloop van de looptijd van afgesloten contracten voor inhuur spelen daarbij een belangrijke rol. Als onderdeel van de Impuls voor de organisatie is voor drie afdelingen met veel inhuur reeds besloten tot het omzetten van inhuur naar vaste formatie. Achterliggende doelstelling is naast het verminderen van inhuur het borgen van opgedane kennis in de organisatie.
- Het proces van aannemen van vast personeel en het inhuren van tijdelijk personeel is nog niet zodanig gestroomlijnd dat de beste afweging wordt gemaakt. Inmiddels worden stappen gezet om dat proces aan te passen.

Aan alle hiervoor genoemde punten wordt momenteel aandacht besteed. Daarbij is vooral de rol van de afdeling personeelszaken een cruciale, die nu dan ook met voorrang wordt opgepakt. Probleem daarbij is dat de voordelen van het omzetten van tijdelijk naar vast personeel groot zijn maar pas in een later stadium zichtbaar worden waardoor de kosten voor de baat uitgaan. Op deze materie wordt in de eerste helft van 2018 teruggekomen.

Informatievoorziening, informatiebeveiliging en automatisering

ICT is een belangrijke basis voor het goed functioneren van de organisatie. Steeds meer processen worden gedigitaliseerd en ook de gemeente is steeds meer (24/7) digitaal in contact met haar burgers, bedrijven en gerelateerde instanties of organisaties. Het belang van een goed functionerende ICT-omgeving is hierbij cruciaal. De Roadmap ICT is voor het overgrote deel gerealiseerd en in beheer genomen. Enkele zaken, zoals de aanleg van glasvezel van Raadhuis naar de werf, worden in 2018 uitgevoerd. Het College en de Raadsklankbordgroep ICT worden frequent op de hoogte gehouden over de voortgang en resultaten van de uitvoering van projecten en de ontwikkelingen naar de toekomst toe.

Informatiebeveiliging en privacy

De gemeente moet voldoen aan de eisen die worden gesteld in de Wet Bescherming Persoonsgegevens. Om hieraan te voldoen zijn investeringen en blijvende aandacht (bewustzijn) nodig om te voldoen aan de wet- en regelgeving. In 2017 zijn de projecten netwerkozoning, de kwetsbaarhedenscanner en een verbeterde anti-spam oplossing gerealiseerd. Ook zorgen we voor periodieke veiligheidsupdates van onze omgevingen.

Applicatielandschap

Een groot aantal applicaties van de gemeente Ede is al lange tijd in gebruik en werkt niet altijd volgens de laatste versie. Daarnaast zijn voor bepaalde functies meerdere (soortgelijke) applicaties in gebruik. In 2017 is een start gemaakt met het vervangen van applicaties die qua functionaliteit zijn verouderd. Daarnaast is begonnen met de transformatie van de Edese website en het intranet naar meer intuïtieve omgevingen voor informatie, samenwerking en dienstverlening aan burgers en bedrijven. De ingezette beweging van 'het huis op orde' is nog niet volledig afgerond, maar de omgeving is wel veiliger en stabiel.

Financiën

Digitale ontsluiting van de P&C-cyclus

Met ingang van de Programmabegroting 2018-2021 zijn de P&C-producten ook digitaal beschikbaar via het internet (pencportal.ede.nl). Dit betekent ontsluiten via de website, waardoor documenten dynamischer en interactiever zijn. Eerder waren dit statische documenten (PDF). Hierdoor is toegankelijkheid en inzichtelijkheid voor het bestuur en de burger verbeterd. Met terugwerkende kracht zijn ook Programmabegroting 2017-2020 en de Perspectiefnota 2018-2021 digitaal beschikbaar, zodat alle P&C-producten in de nieuwe programmastructuur digitaal beschikbaar zijn.

Stuur- en managementinformatie

De kwaliteit van administratie en systemen zijn verbeterd. Hierdoor ontstaat een basis om goede stuur- en managementinformatie te ontwikkelen. Het inzicht van de organisatie in de processen wordt verhoogd en er kan beter gestuurd worden op het realiseren van de gewenste resultaten. In 2017 zijn kaders zoals de Financiële verordening, Nota Treasury, Verordening leningen en garanties, Nota Onderhoud Kapitaalgoederen en Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen geactualiseerd. In 2018 volgen Nota Netwerkpactijen (voorheen verbonden partijen) en Nota Lokale Heffingen.

Overhead

Als gevolg van de vernieuwing van de Besluit Begroten Verantwoorden (BBV) zijn verschillende wijzigingen doorgevoerd in de begroting 2017. Een belangrijke wijziging is het niet langer verwerken van de overhead in een integrale kostprijs. De overhead wordt vanaf nu afzonderlijk opgenomen op de productgroep Algemene Middelen van programma Bestuur en Organisatie.

Onderstaande tabel laat de begrote en gerealiseerde totale overhead in 2017 zien.

bedragen x € 1.000		
Omschrijving	Begroting	Realisatie
Totaal geraamde overhead	31.909	36.711
Doorbelasting aan Grondexploitaties en Investeringswerken	-2.970	-2.920
Netto Overhead	28.939	33.791

Onderstaande tabel laat de begrote en gerealiseerde lasten van bedrijfsvoering voor 2017 zien.

bedragen x € 1.000		
Omschrijving	Begroting	Realisatie
Loonkosten	54.738	51.633
Automatiseringskosten	3.884	3.113
Huisvestingskosten	4.312	4.598

Auditing

Voor het jaar 2016 hebben we een goedkeurende accountantsverklaring gekregen, na een verklaring met beperking bij de Jaarrekening 2015. Op basis van ervaringen van controles over de jaren 2015 en 2016 hebben we ter verbetering van het proces wijzigingen aangebracht in de aanpak van onze controles. Dit doet een groot appel op de inzet kwaliteit van de auditfunctie. De accountant heeft in zijn rapport van bevindingen aangegeven dat deze kwaliteit aanscherping behoeft. Daarnaast is in 2017 een auditplan opgesteld in het kader van de in 2018 uit te voeren doelmatigheidsonderzoeken (art. 213a). Uw raad heeft via een amendement extra middelen (€ 2 ton) beschikbaar gesteld voor onderzoeken. Hiervoor zijn in 2017 onderzoeken uitgevoerd op terrein van ICT, Legal Audit en ENSIA (totaal € 65.000). Het restantbudget zal doorlopen voor onderzoeken in 2018.

Privacy- en security

In 2017 is gewerkt aan de opdracht om op weg naar 2018 handen en voeten te geven aan het wettelijk verplicht privacybeleid (gegevensbescherming) en securitybeleid (beveiligingsbeleid). We hebben privacybeleid opgesteld en inzicht gecreëerd in alle verwerkingen van persoonsgegevens en processen met verandertrajecten. Op 25 mei 2018 treedt de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming) in werking.

Huisvesting

In 2017 zijn na het vertrek van de ODDV naar de Manenberg de laatste onderdelen van onze gebouwen verbouwd naar de huisstijl. Hiermee zijn er in het gebouw De Doelen meer werk- en overlegplekken gekomen. Eind 2017 is gestart met de verbouw van Burgerzaken en in begin 2018 gerealiseerd. In 2017 is gestart met het opstellen van een nieuw strategisch huisvestingsplan dat wordt opgeleverd in 2018.

Fysieke beveiliging van gebouwen

In 2017 is gestart met de aanbesteding van het vervangen van het toegangscontrolesysteem inclusief de passen en het vervangen van de beveiligingscamera's om de fysieke beveiliging van de gebouwen te verbeteren en structureel te garanderen. De afronding van het project volgt in het vierde kwartaal van 2018.

Archief

Het jaar 2017 heeft vooral in het teken staan van de voorbereiding op de implementatie van een nieuw DMS/Zaaksysteem in 2018. Er is ingezet op naleven van de archiveringsprincipes en de afbouw van papieren archieven. Streven is om voor Prinsjesdag 2018 ruim 250 producten te ontsluiten in het nieuwe Zaaksysteem/DMS. Waardoor niet alleen intern informatie makkelijker vindbaar is, maar ook burgers via mijnoverheid digitaal hun beschikking kunnen ontvangen. Een groot aantal nieuwe erfgoedcollecties is digitaal beschikbaar gesteld via de digitale zoekomgeving Archieval, maar ook als open data en in wiki-omgevingen.

4.6 Verbonden partijen

Inleiding

De gemeente Ede is actief in netwerken van beleids- en uitvoeringsorganisaties. Bij een deel van die organisaties is de gemeente ook bestuurlijk en financieel betrokken. In dat geval is er sprake van een 'verbonden partij'. Verbonden partijen kunnen zowel voor de realisatie van het beleid van de deelnemende partijen als voor de financiële gevolgen daarvan van grote betekenis zijn. In deze paragraaf wordt ingegaan op de visie op en de beleidsvoornemens omtrent de verbonden partijen.

Wanneer er sprake is van uitsluitend een financieel of bestuurlijk belang, valt dit niet onder de definitie van verbonden partij en zijn eventuele risico's betrokken bij de paragraaf weerstandsvermogen.

Kaderstelling

- [Notitie Verbonden Partijen van de commissie BBV](#)
- Nota Verbonden Partijen
- [Handreiking netwerkrelaties Gemeente Ede](#)

Beleid

In 2017 zijn geen wijzigingen geweest in ons beleid ten aanzien van verbonden partijen.

Ontwikkelingen

De nota Verbonden Partijen (2009) wordt geactualiseerd. De inzichten van de notitie Verbonden Partijen van de commissie BBV worden hierin meegenomen. De handreiking netwerkrelaties geeft richting aan de afwegingen die gemaakt worden bij het aangaan van nieuwe en/of evaluatie van bestaande relaties. 2018 staat in het teken van verdere implementatie van de handreiking, waarbij met name aandacht wordt besteed aan bewustwording en scholing.

Gemeenschappelijke regelingen

Permar WS

De taken die Permar WS voor de gemeente Ede uitvoert, worden vanaf 1-1-2018 ondergebracht in de nieuw opgerichte organisatie Werkkracht Ede BV. Formeel zal Permar WS in 2018 nog bestaan voor de afwikkeling van de liquidatie.

Permar WS			
Openbaar belang	Tot 1-1-2018:		
	▪ Bieden van aangepaste arbeidsplaatsen binnen en buiten het SW-Bedrijf. ▪ Bieden van faciliteiten en diensten gericht op verbetering van de arbeidskansen op de private en publieke markt. ▪ Plaatsen van personen via begeleid werken, of (groeps-)detacheringen.		
Financieel belang	Beperkt tot het aandeel van Ede in het risico		
Bestuurlijk belang	Het dagelijks bestuur bestaat uit vijf leden, een lid per deelnemende gemeente. Namens de gemeente Ede is Wethouder Huijstee lid van het bestuur Het algemeen bestuur bestaat uit tien leden, twee leden per deelnemende gemeente. Wethouders Huijstee en Weijland zijn lid van het algemeen bestuur.		
Financiële gegevens		1-1-2017*	31-12-2017*
	Eigen vermogen	0	0
	Vreemd vermogen	€ 16.593.000	€ 10.279.000
	Definitief resultaat	€ 2.164.000 nadelig	

Risico's	De financiële gevolgen van de liquidatie zijn ingeschat en voorzien. De feitelijke kosten kunnen afwijken van deze inschatting. Het resultaat wordt naar rato doorgegeven aan deelnemende gemeenten.
----------	--

* Cijfers zijn ontleend aan het Jaarverslag 2017

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)			
Openbaar belang	Goede en tijdige brandweezorg. Uitvoering geven aan de Wet Publieke Gezondheid, dit voor zover het aan de gemeente opgedragen taken bevat.		
Financieel belang	€ 7.570.000		
Bestuurlijk belang	In het algemene bestuur van de VGGM (het regionale College), wordt de gemeente Ede vertegenwoordigd door burgemeester Verhulst en wethouder Ligtelijn-Bruins (op basis van haar portefeuille Gezondheidszorg).		
Financiële gegevens		1-1-2017*	31-12-2017*
	Eigen vermogen	€ 7.843.880	€ 7.843.880
	Vreemd vermogen	€ 43.069.666	€ 43.069.666
	Prognose resultaat	€ 0 (Begroting 2017)	
	Risico's	Het totale risicobedrag voor de VGGM is berekend op € 1.453.000. Het weerstandsvermogen is voldoende om dit af te dekken.	

* Cijfers zijn ontleend aan de begroting 2018

Omgevingsdienst de Vallei

De Omgevingsdienst de Vallei (Oddv) voert sinds 1 april 2013 de taken uit op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) in de fysieke leefomgeving. Deze gemeenschappelijke regeling betreft een samenwerking van de provincie Gelderland en de volgende gemeenten: Ede, Barneveld, Nijkerk, Wageningen en Scherpenzeel (de opdrachtgevers). De 7 omgevingsdiensten in Gelderland vormen samen het 'Gelders Stelsel' en werken daarin samen. Binnen de OddV werken de partners samen aan harmonisering van de uitvoering om een gelijk speelveld te creëren voor de burgers en bedrijven binnen het werkgebied.

Omgevingsdienst de Vallei (OddV)			
Openbaar belang	Gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers ter zake van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. Onder de belangen van de deelnemers wordt tevens begrepen het belang van een goede samenwerking tussen de verschillende omgevingsdiensten in Gelderland. De OddV werkt intensief samen met die omgevingsdiensten. Samen vormen zij het 'Gelders Stelsel van omgevingsdiensten'.		
Financieel belang	€ 4.918.270		
Bestuurlijk belang	Wethouder Meijer vertegenwoordigt de gemeente Ede in het dagelijkse- en algemene bestuur van de OddV.		
Financiële gegevens		1-1-2018*	31-12-2018*
	Eigen vermogen	€ 644.000	€ 440.000
	Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
	Prognose resultaat	€ 0	
Risico's	In 2017 is er een belangrijke omslag van handelen geweest. Het werk van de OddV wordt gefinancierd op basis van outputfinanciering in plaats van inputfinanciering. Alle opdrachtgevers vullen nu een programma met de producten die in het productenboek OddV staan opgenomen. De opdrachtgevers en de Oddv hebben		

marges afgesproken waarbinnen de programma's zich bewegen. Variatie meer dan 2 % wordt niet zonder meer geaccepteerd.

* Cijfers zijn ontleend aan de begroting 2018

Regio Foodvalley

De gemeenschappelijke regeling Regio FoodValley is een samenwerkingsverband van acht gemeenten. De regio concentreert zich op economie, werkgelegenheid, voedsel, ruimtelijke ontwikkeling, wonen en mobiliteit. De strategische hoofdpogingen van de regio zijn geformuleerd in de strategische agenda 2015-2019 met de titel 'van denken naar doen'. De strategische agenda is vertaald naar een uitvoeringsprogramma met vijf werkprogramma's. Ten tijde van het opstellen van de rekening zijn 27 gezamenlijke projecten opgenomen in de uitvoeringsagenda. De uitvoeringsagenda bevat ook een Triple-Helix-agenda. Overheid, onderwijs en ondernemers werken samen aan de realisatie van de strategische opgaven. Het regiokantoor richt zich op de bestuurlijk en beleidsmatige ondersteuning van de Triple Helix en de intergemeentelijke samenwerking. De uitvoering van projecten gebeurt ten laste van de begrotingen van de aangesloten partners. Uitzondering daarop zijn projecten in het kader van marketing van de regio en de verantwoordelijkheid voor regiotaxi Valleihopper.

Regio Foodvalley			
Openbaar belang	De Regio FoodValley spant zich in voor vijf strategische hoofdpogaven, die zich richten op het vestigingsklimaat en de leefomgeving van het FoodValley-gebied dat acht gemeenten beslaat.		
Financieel belang	De algemene bijdrage voor 2017 bedroeg € 2,95 per inwoner. Voor Ede komt dit uit op € 331.462. Dit betreft een belang van 33%. Daarnaast draagt Ede bij aan projecten en stort Ede in een mobiliteitsfonds.		
Bestuurlijk belang	Burgemeester Verhulst is voorzitter en Wethouder Vreugdenhil is lid van het algemeen bestuur. Diverse wethouders nemen plaats in portefeuillehoudersoverleggen.		
Financiële gegevens		1-1-2017*	31-12-2017*
	Eigen vermogen	€ 1.297.176	€ 1.572.176
	Vreemd vermogen	€ 250.000	€ 250.000
	Prognose resultaat	€ 275.000	
Risico's	Doordat vanaf 2017 de inwonersbijdrage is verhoogd en daarmee de structurele lasten van de regio met structurele middelen worden gedekt, zijn er minimale risico's.		

* cijfers zijn ontleend aan een tussentijdse rapportage.

Regio de Vallei

De gemeenschappelijke regeling Regio de Vallei is een samenwerkingsverband van vijf gemeenten. De regeling richt zich op de verwerking van huishoudelijk afval. Regio de Vallei is aandeelhouder van de ARN en heeft met de ARN een aanlevercontract tot 1 april 2020. Binnen de samenwerking is een proces gestart waarin het aanlevercontract en aandeelhouderschap van ARN worden heroverwogen.

Regio de Vallei			
Openbaar belang	Samenwerking tussen vijf gemeenten, die zich momenteel vooral nog richt op verwerking van huishoudelijk afval.		
Financieel belang	De jaarlijkse bijdrage van Ede bedraagt circa € 19.652.		
Bestuurlijk belang	Wethouder Meijer vertegenwoordigt de gemeente Ede in het dagelijks en algemeen bestuur. Burgemeester Verhulst is voorzitter.		
Financiële gegevens		1-1-2017*	31-12-2017*
	Eigen vermogen	€ 490.177	€ 463.391
	Vreemd vermogen	€ 133.411	€ 133.411

	Resultaat	€ -35.938
Risico's	De hoogte van de reserve wordt voldoende geacht om toekomstige verplichtingen op te vangen.	

* cijfers zijn ontleend aan de concept jaarrekening 2017.

Vennootschappen en coöperaties

ACV-groep

ACV is een naamloze vennootschap met verschillende dochterondernemingen. De aandelen zijn in het bezit van de gemeente Ede, Wageningen, Renkum en Veenendaal. ACV Gemeenten voert de opdrachten van de deelnemende gemeenten uit en ACV Bedrijven verzorgt de commerciële activiteiten van de groep. Zoals gezegd maakt ook Restore Kringloop met winkels in Ede en Veenendaal onderdeel uit van ACV. In totaal biedt ACV werk aan meer dan 200 medewerkers en vrijwilligers. Naast de focus op de kernactiviteit afvalinzameling, is er grote aandacht voor duurzaamheid (onder andere hergebruik) en maatschappelijk verantwoord ondernemen (Restore, Road2Work en dergelijke). Taakverbreding heeft plaatsgevonden richting beheer openbare ruimte.

ACV-groep			
Openbaar belang	Het gescheiden inzamelen van huishoudelijk afval in stromen, die op een milieuhygiënisch en economisch verantwoorde wijze kunnen worden hergebruikt, of verwerkt tegen een voor de burgers zo laag mogelijk tarieven.		
Financieel belang	€ 2.671.501		
Bestuurlijk belang	Wethouder Meijer zit als vertegenwoordiger van de gemeente Ede bij de vergadering van aandeelhouders.		
Financiële gegevens		1-1-2017*	31-12-2017*
	Eigen vermogen	€ 11.098.000	€ 11.098.000
	Vreemd vermogen	€ 21.697.000	€ 21.697.000
	Prognose resultaat	Resultaat 2017 nog niet bekend	
	Risico's	De risico's voor de gemeente zijn: ▪ Het ingebrachte aandelenkapitaal (€ 2.671.501). ▪ De gemeente heeft de verplichting een eventueel negatief bedrijfsresultaat aan te vullen (ACV Gemeente B.V. artikel 4.1). ▪ Verplichting tot garantieverstrekking aan derden in verband met verplichtingen ACV Gemeente B.V. ten opzichte van die derden. Beëindiging contract met ACV kan alleen met toestemming van alle aandeelhouders.	

* Cijfers zijn ontleend aan de jaarrekening 2016

Werkkracht Ede BV

Het besluit om Permar Ws per 1-1-2018 als uitvoeringsorganisatie van de Wet sociale werkvoorziening op te heffen, is voor de gemeente Ede aanleiding geweest om Werkkracht Ede BV op te richten dat dienstverlening aanbiedt voor de brede doelgroep van de participatiewet, inclusief Wsw-werknemers.

Werkkracht Ede BV	
Openbaar belang	Werkkracht is een overheids-BV waarvan de Gemeente Ede de enige aandeelhouder is. Werkkracht spant zich in om iedereen, die behoort tot de brede doelgroep van de Participatiewet, mee te laten doen naar vermogen, bij voorkeur in een reguliere baan. Vanaf 1 januari 2018 neemt Werkkracht taken over die daarvoor door Permar Ws en de afdeling Werk van de gemeente Ede werden verricht.

Financieel belang	€ 14.300.000	
Bestuurlijk belang	De gemeente Ede is enig aandeelhouder.	
Financiële gegevens		
	1-1-2017	31-12-2017
Eigen vermogen	€ 0	€ 0
Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
Prognose resultaat	€ 0	
Risico's	Het eigen vermogen per 1-1-2018 bedraagt € 0,5 miljoen. De risico's voor de gemeente zijn: De gemeente is 100% aandeelhouder van deze BV. Wanneer kosten en opbrengsten tegen vallen, is de gemeente Ede risicodragers. Naast het risico van terug lopende arbeidsmarkt en werkgelegenheid, is er de eerste twee jaar een verhoogd risico als gevolg van de opstart van Werkkracht.	

NV Bank Nederlandse Gemeenten

NV Bank Nederlandse Gemeenten		
Openbaar belang	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijke belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak.	
Financieel belang	€ 274.302 (dividend 2017)	
Bestuurlijk belang	-	
Financiële gegevens		
	1-1-2017*	31-12-2017*
Eigen vermogen	€ 4.486.000.000	€ 4.953.000.000
Vreemd vermogen	€ 149.483.000.000	€ 135.041.000.000
Resultaat	€ 393.000.000	
Risico's	minimaal	

* Cijfers zijn ontleend aan jaarverslag 2017

Stichtingen en verenigingen

Stichting Parkeren Ede Centrum

De Stichting Parkeren Ede Centrum is een samenwerking tussen gemeente Ede en Q-Park om beleidsbeslissingen en uitvoerende beslissingen over de bereikbaarheid van het parkeren in het centrum vroegtijdig af te stemmen. Ook heeft de stichting tot doel om parkeervoorzieningen in stand te houden. De Stichting wordt via de Klankbordgroep Parkeren actief betrokken bij de nieuwste parkeerontwikkelingen in Ede Centrum. Dit naar aanleiding van de raadsbesluiten om wijzigingen aan te brengen in de tarieven.

Stichting Parkeren Ede Centrum			
Openbaar belang	Instandhouding/uitbreiding van parkeervoorzieningen in het centrum van Ede ten behoeve van de bereikbaarheid. Hierover tevens adviseren en communiceren met belanghebbenden.		
Financieel belang	De financiële bijdrage bedraagt € 2.900 per jaar. Dit is een belang van 50%. Het bestuur van de stichting heeft besloten de financiële bijdrage van € 2.900 per jaar op te schorten.		
Bestuurlijk belang	Wethouder Meijer vertegenwoordigt de gemeente Ede in het bestuur van Stichting Parkeren Ede Centrum.		
Financiële gegevens		1-1-2018	31-12-2018
	Eigen vermogen	€ 26.000	€ 26.000
	Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
	Prognose resultaat	€ 0	

4.7 Grondbeleid

Inleiding

De gemeente Ede beschikt op basis van een actief aankoopbeleid in het verleden over een ruime hoeveelheid bouwgrond voor bedrijven en woningen. De aandacht is erop gericht deze bouwgrond op de markt te brengen zodanig dat ontwikkelingen daarop bijdragen aan de huidige en de toekomstige behoefte van bewoners en bedrijven van Ede en de regio. De gemeente is terughoudend met het verwerven van nieuwe grondposities.

Kaderstelling

- [Nota Grondbeleid](#)
- [Notitie Grondexploitaties BBV](#)

Beleid

Grondbeleid is geen doel op zich, maar faciliteert de behoefte van particulieren en bedrijven om in Ede prettig en aantrekkelijk te wonen, te werken en te recreëren. De in 2015 vastgestelde Woonvisie geeft de uitgangspunten voor de kwalitatieve behoefte aan woningen in de grondbedrijfsprojecten. Op basis van onafhankelijke taxaties zijn de waarden van de uit te geven gronden bepaald. Gezien de hoge boekwaarde en de impact op de gemeentelijk financiën, is het van belang te sturen op de resultaten en risico's van het grondbedrijf.

Ontwikkelingen

Eind 2017 heeft u de uitgangspunten die worden gehanteerd voor de opstelling van het MPG 2018 vastgesteld. Deze uitgangspunten betroffen de programmering van de verkopen van bouwgrond voor woningen en bedrijven en de te hanteren parameters voor rente, kosten en opbrengststijging. Voor de programmering voor Woningbouw is aangesloten bij de kwantitatieve analyses uit de Integrale Programmering Woningbouw (IPW). De programmering voor bedrijven is gebaseerd op de analyses vanuit Stec, aangevuld met de stand van de actuele reserveringen op de bedrijventerreinen. Daarnaast is eind 2017 door u de nota Grondprijzen 2018 vastgesteld. De grondprijzen en de uitgangspunten zijn gebaseerd op onafhankelijke externe adviezen. Aan de hand van de voortgang van de ontwikkeling van de plannen, de autonome ontwikkelingen en de vastgestelde grondprijzen en uitgangspunten zijn de grondexploitaties geactualiseerd.

Ontwikkelingen 2017

De markt voor de woningbouw heeft zich in 2017 wederom positief ontwikkeld. In de regio zijn in 2017 bijna 3% minder woningen verkocht dan het jaar daarvoor. Dit wordt echter vooral veroorzaakt door de afname in het aanbod. De verkoopprijs van bestaande woningen heeft zich positief ontwikkeld, gemiddeld een stijging van 7,9%. Dit is iets lager dan het landelijk gemiddelde (9,1%)

Als afgeleide hiervan zijn de prijzen voor bouwgrond in 2017 gestegen. Deze stijging is verwerkt in de taxaties voor bouwgrond die in december 2017 door de Raad zijn vastgesteld.

In 2017 is binnen de plannen de ambitie om te kunnen starten met de bouw van 595 woningen opgenomen, terwijl we in de doorrekening van het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties zijn uitgegaan van de start bouw van 520 woningen. De werkelijke productie (start bouw) is met 670 woningen hoger dan de ambitie. Het herstel van de economie is ook zichtbaar in de toename van interesse in bedrijfsground. Dit vertaalt zich nog niet in een stijging van de grondprijzen voor bedrijfsground. De werkelijke levering van bedrijfsground in 2017 bedraagt 6,9 hectare, waar een verwachting van 4,8 hectare was aangegeven.

Resultaat grondbedrijf

Het resultaat van het grondbedrijf bestaat uit verschillende onderdelen, namelijk:

- Resultaat op materiële vaste activa (voorheen verspreide gronden). Dit zijn de strategische gronden die niet in ontwikkeling zijn. Resultaten ontstaan als gevolg van beheer/pachten en verkopen.

- De resultaten op af te sluiten projecten. Wanneer projecten afgerond zijn, wordt het resultaat genomen en indien nodig (verlies) verrekend met de Voorziening Negatieve Plannen.
- In de huidige Jaarrekening zijn we als gemeente voor het eerst verplicht om tussentijds winst te nemen. Deze verplichting komt voort uit de notitie Grondexploitatie die in 2016 door de commissie Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is opgesteld. In de vragenbeantwoording op deze notitie heeft de commissie in december 2017 het harde standpunt ingenomen dat tussentijdse winstneming bij positieve plannen verplicht is. Dit wordt vermoedelijk later dit jaar uitgewerkt in een stellige uitspraak.
- De aanpassing van de Voorziening Negatieve Plannen als gevolg van bijstellingen van de plannen in het MPG. Indien uit de actualisatie van de plannen blijkt dat de resultaten van de verliesgevende plannen wijzigen, moet dit direct verrekend worden met het resultaat en aangepast worden in de Voorziening Negatieve Plannen.
- Vaste afdrachten en verrekeningen. Het grondbedrijf doet vaste afdrachten aan de algemene dienst. Bovendien is er sprake van kosten die niet ten laste van individuele plannen gebracht worden maar direct ten laste van het resultaat.

bedragen x € 1.000	
Specificatie resultaat Grondbedrijf 2017	Resultaat
Afsluiten Grondexploitatie Amsterdamseweg	1.479 V
Afsluiten Grondexploitatie VP AZO terrein - Moskee	11 V
Afsluiten Grondexploitatie Peppelensteeg - sport	1 N
Afsluiten Grondexploitatie Veldjesgraaf II - Ederveen	1.360 V
Tussentijdse Winstneming grondexploitatie bedrijventerrein De Vallei bouwkelevs	309 V
Tussentijdse Winstneming grondexploitatie Wekerom bedrijventerrein Het Laar	1.339 V
Tussentijdse Winstneming grondexploitatie Valley Center	252 V
Tussentijdse Winstneming grondexploitatie Veenderweg - Ganzeweide	103 V
Tussentijdse Winstneming grondexploitatie Harskamp - Smachtenburgerweg	345 V
Tussentijdse Winstneming grondexploitatie Harskamp - Kraatsweg	207 V
Tussentijdse Winstneming grondexploitatie Kernhem vlek B	1.689 V
Afronding afgesloten plannen	123 N
Behaald resultaat binnen de projecten	6.970 V
Onttrekking Voorziening Negatieve Plannen (actualisatie MPG 2018)	349 V
Exploiatiekosten Materiële Vaste Activa (MVA)	144 V
Afboeking VP Noordplein (MVA)	399 N
Afboeking Lunteren Bieb (MVA)	125 N
Afboeking Kade 17 (MVA)	72 N
Afboeking Kernhem Noord (Grondexploitatie)	3.634 N
Actualisatie Materiele Vaste Activa	4.086 N
BTW Compensatie	250 N
Bijdrage Economisch Beleidsplan	100 N
Rente boekwaarde van grondexploitaties Afsluiting Horapark en Harskamp uitbreiding bedrijventerrein	95 N
Grondbedrijf Algemene kosten	88 N
Rechtstreeks ten laste van resultaat	533 N
Netto resultaat grondbedrijf 2017	2.700 V

In 2017 wordt een positief bedrijfsresultaat geboekt van € 2,7 miljoen. Voorgesteld wordt dit resultaat toe te voegen aan de Bedrijfsreserve Grondbedrijf. De stand van de reserve komt dan per 31 december 2017 uit op € 2,7 miljoen.

Toekomstige resultaatverwachting

De actualisatie van de grondexploitaties levert voor de lopende planexploitaties een verwacht toekomstig resultaat op van € 55,4 miljoen (nadelig). Het betreft:

- Negatieve plannen € 76,4 miljoen nadeel (nominale waarde)
In de Voorziening Negatieve Plannen is € 67,7 miljoen opgenomen (contante waarde).
- Positieve plannen € 14,2 miljoen voordeel
Dit wordt in de plannen voorzien en komt de komende jaren terug in de resultaten van het grondbedrijf via tussentijdse winstnemingen en de afsluiting van de plannen.

De toekomstige resultaten zijn ten opzichte van de verwachtingen vorig jaar met € 11,0 miljoen afgenomen. De belangrijkste verklaringen hiervoor zijn:

- Afsluiten plannen en tussentijdse winstneming € 7,1 miljoen
- Kernhem noord naar Materiële Vaste Activa € 1,9 miljoen
- Aanpassing uitgangspunten Kievitsmeent West € 1,1 miljoen
- Asbestverontreiniging Reehorsterweg € 0,9 miljoen

Financieel beeld

Bedrijfsreserve Grondzaken en Voorziening Negatieve Plannen

De gemeente moet over voldoende weerstandsniveau beschikken om het optreden van risico's op te kunnen vangen. Onderdeel hiervan is de bestemmingsreserve Grondbedrijf. De bestemmingsreserve bevat na resultaatbestemming € 2,7 miljoen. Gezien geïdentificeerde risico's en de resterende resultaatsverwachting in de positieve plannen is het de vraag of de Bedrijfsreserve Grondzaken de komende jaren van voldoende omvang is om de resultaten van het Grondbedrijf te dragen. In het geval de bodem van de reserve wordt bereikt, zal een beroep moeten worden gedaan op de algemene weerstandscapaciteit van de gemeente. De voorziening Negatieve Plannen zal de komende jaren naar verwachting afnemen, als gevolg van het afsluiten van negatieve plannen.

Boekwaarde

Het grondbedrijf beschikt over aanzienlijke hoeveelheid bouwgrond. Dit is zichtbaar in de boekwaarde van het grondbedrijf. Een hoge boekwaarde leidt tot een hoger risicoprofiel. Vertragingen hebben immers een grote impact door de rentecomponent die over de boekwaarde berekend wordt. Het streven is er daarom op gericht om de boekwaarde van de in ontwikkeling zijnde gronden terug te brengen. De boekwaarde is in 2017 afgenomen met € 34 miljoen en bedraagt per 1 januari 2018 € 168 miljoen.

Risico's

We zien twee typen risico's: conjuncturele risico's en projectgebonden risico's. Dit wil zeggen dat we ons niet alleen richten op de risico's die zich op projectniveau voordoen, maar ook risico's zien die veel algemener zijn en alles te maken hebben met de conjunctuur. We richten ons zowel op positieve risico's (kansen) als negatieve risico's. Voor de beheersing betekent dit dat gestuurd wordt op het vermijden van de negatieve risico's en het verzilveren van de positieve risico's.

Bij het analyseren van de risico's wordt een onderscheid gemaakt tussen plannen met een verwacht positief resultaat en plannen met een verwacht negatief resultaat:

- 1 Bij plannen met een verwacht negatief resultaat moet als een risico zich voordoet, en daardoor het resultaat van het plan slechter wordt, de Voorziening Negatieve Plannen worden aangevuld tot de hoogte van dit tekort. Bij het ontbreken van een bedrijfsreserve grondzaken, wordt in die gevallen een beroep gedaan op de algemene reserve. In dit geval is het hebben van weerstandscapaciteit van groot belang.
- 2 Bij plannen met een verwacht positief resultaat wordt, als een risico zich voordoet, de verwachting van het toekomstige planresultaat naar beneden bijgesteld. Er hoeft geen tekort te worden gedekt, maar het

resultaat van het project neemt af. De reservering van middelen in het gemeentelijke weerstandsvermogen voor mogelijke tegenvallers is daarmee niet nodig.

Bij de berekening van het benodigde gemeentelijke weerstandsvermogen wordt daarom alleen ingezoomd op de risico's in de negatieve plannen.

Het MPG 2018 bevat een actuele risicoanalyse van de plannen en de portefeuille. Het saldo van de risico's en de kansen bedraagt € 19 miljoen. Van deze risico's kan € 2 miljoen worden opgevangen binnen de verwachte resultaten van de positieve plannen. Resteren risico's van € 17 miljoen waarvoor de dekking wordt gevonden binnen de weerstandscapaciteit van de gemeente. Via een Monte Carlo-simulatie, waarbij er gewerkt is met een zekerheidspercentage van 90%, is berekend dat een bedrag van € 12,4 miljoen benodigd is om de risico's op de grondexploitaties te kunnen afdekken.

Een nadere onderbouwing van de risico's op de grondexploitaties is opgenomen in het MPG 2017 en bijbehorende Risicoanalyse Grondexploitaties 2017. Voor een verdere duiding van het weerstandsvermogen en de berekeningssystematiek wordt verwezen naar de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

4.8 Grote projecten

Inleiding

De gemeenteraad heeft deze paragraaf ingesteld om zicht te houden op de verschillende grote projecten. De inhoud/onderwerpen van deze paragraaf worden eveneens door de raad bepaald.

Veluwse Poort

De Veluwse Poort is de integrale herontwikkeling van het oostelijke deel van Ede. De herontwikkeling van de Kazerneterreinen, het voormalige ENKA-terrein en de transformatie van Kop van de Parkweg behoren tot de Veluwse Poort. In genoemde gebieden komt nieuwbouw (wonen en kantoren), wordt een aantal bestaande monumentale complexen herbestemd en wordt het World Food Center (WFC) ontwikkeld. Het plan zal ongeveer 3.000 woningen en circa 200.000 m² bvo aan commercieel en maatschappelijk vastgoed realiseren. De herontwikkeling vindt plaats in samenhang met een aantal grootschalige infrastructurele ingrepen: een nieuwe oostelijke randweg (de Parklaan) tussen de A12 en de N224 en een totale herstructurering in de spoorzone en van de stationsomgeving (nieuwe noord-zuid verbindingen, P&R voorziening, nieuw busstation, gebouwde fietsenstalling). Door de onderlinge verwevenheid is in 2015 besloten om de ontwikkeling van het WFC onderdeel uit te laten maken van het project Veluwse Poort.

Deelproject Parklaan

Doel

Realisatie van een nieuwe oostelijke verkeerskundige ontsluiting van Ede.

Stand van zaken

Het bestemmingsplan voor de Parklaan (vastgesteld op 28 januari 2016) is nog niet onherroepelijk.

Er zijn bezwaren gemaakt tegen het bestemmingsplan. De beroepsprocedure bij de Raad van State is aangehouden totdat de Raad van State uitspraak heeft gedaan in een aantal pilotzaken over de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS). De verwachting was dat er in 2017 uitsluitel zou komen voor de Parklaan. Medio 2017 werd duidelijk dat de beroepsprocedure langer wordt aangehouden, tot na de uitspraak in de pilotzaken en na beantwoording van prejudiciële vragen door het Europees Hof van Justitie over de PAS. Beantwoording door het Europees Hof wordt nu medio 2018 verwacht, daarna moet nog uitspraak van de Raad van State volgen in de pilotzaken. De termijn en de uitkomst van de beroepsprocedure voor het bestemmingsplan Parklaan is daarmee onzeker.

Vooruitlopend op een onherroepelijk bestemmingsplan heeft de gemeenteraad in december 2016 wel het krediet voor de aanleg van de Parklaan beschikbaar gesteld. In 2017 is invulling gegeven aan de uitvoeringsorganisatie van de Parklaan en het aanbestedingsgereed maken van het eerste deel van de Parklaan. Bekeken is welke alternatieve besluiten aanleg van (delen van) de Parklaan mogelijk kunnen maken. Bij het verkrijgen van een omgevingsvergunning zal in 2018 worden gestart met de aanleg van de ontsluiting van de Mauritskazerne (kruispunt 4B-5).

Verder zijn in 2017 met Rijkswaterstaat en de Provincie nadere afspraken gemaakt over de aanleg van het kruispunt Poortwachter. Deze afspraken worden in 2018 ter besluitvorming voorgelegd aan het College. Tot slot zijn aanpassingen gedaan aan de kruisingen Klinkenbergerweg/Akulaan en Bennekomseweg/Enkalaan om de verkeersveiligheid te verbeteren.

Financiën boekjaar

bedragen x € 1.000

2017	Begroot	Werkelijk	Verschil	Toelichting
Kosten	5.521	5.015	506 V	Besteding bouwkosten blijft achter doordat de aanleg van de ontsluiting van de Mauritskazerne nu in 2018 start.
Opbrengsten	4.710	1.284	3.426 N	De volgende bijdrage vanuit de Grondbank is inmiddels gekoppeld aan de start realisatie van de zuidelijke ontsluiting van het Enkaterrein in 2020 en daarom dit jaar niet gerealiseerd. Dit is overeengekomen in de gewijzigde samenwerkingsovereenkomst.

De negatievere kasstroom dan voorzien in 2017 heeft geen effect op het verwachte projectresultaat Parklaan. De kosten en opbrengsten worden in een later stadium alsnog gerealiseerd. De invloed op de rentevergoeding is dusdanig marginaal, dat er nog steeds vanuit wordt gegaan dat de businesscase Parklaan sluitend zal zijn bij afronding van dit project. Daarnaast is in het gemeentelijk weerstandsvermogen een post opgenomen ter dekking van onvoorziene toekomstige kostenstijgingen, zie ook eerste punt opsomming risico's Parklaan.

Businesscase

reële bedragen x € 1 miljoen

Investering	€	Dekking	€
Reeds gerealiseerd (boekwaarde)	12,9	Provincie Gelderland (GSO-4 en MIAM)	6,5
Nog te maken kosten	52,1	Provincie Gelderland (NSL, luchtkwaliteit)	0,6
		Bijdrage algemene dienst gemeente Ede	3,7
		Bijdragen derden ten behoeve van realisatie Poortwachter	2,2
		Bijdragen bovenwijken	52,6
		Rentevergoeding	3,0
		Dotatie naar Spoorzone	-3,6
Totaal	65,0		65,0
Resultaat (reëel)	0,0		

Risico's

- Langere doorlooptijd bestemmingsplan procedure, waardoor vertraging ontstaat in de uitvoering (kostenontwikkeling loopt door, extra plankosten noodzakelijk, tijdelijke maatregelen noodzakelijk, risico op deadline subsidies).
- Hogere kostenontwikkeling dan voorzien in beschikbaar gesteld krediet.
- Reguliere uitvoeringsrisico's.

Alle bovenstaande risico's zijn gekwantificeerd en opgenomen in het weerstandsvermogen van de gemeente Ede.

Deelproject Spoorzone

Doel

Totale herstructurering van het station Ede-Wageningen en de directe omgeving.

Kanttekening

Voor het project Spoorzone is een gemeenschappelijke projectorganisatie ingericht met medewerkers van de gemeente Ede, NS en ProRail. De gemeentelijke inbreng verloopt primair via het projectbureau Veluwe Poort.

Stand van zaken

In 2012 heeft de gemeenteraad de Keuzenota Spoorzone vastgesteld. Door de wens om het Programma Hoogfrequent Spoor (PHS) in het project Spoorzone in te passen, is vertraging ontstaan in de planning van het project. Omdat PHS geen invloed had op de te verrichten werkzaamheden in de Westelijke Spoorzone, is besloten dit deel van het project af te splitsen en in uitvoering te nemen. Hiervoor heeft de gemeenteraad in november 2013 het bestemmingsplan en de kredietaanvraag Westelijke Spoorzone vastgesteld.

Om te kunnen starten met de realisatie van de Westelijke Spoorzone is in 2014 een realisatieovereenkomst met ProRail ondertekend en is het Soma terrein door de gemeente verworven. In het tweede halfjaar 2016 zijn de onderdoorgangen voor het fiets- en autoverkeer in de Westelijke Spoorzone in gebruik genomen; de SOMA- en Koepeltunnel. In 2017 zijn de restpunten grotendeels afgerond, is de groenopgave in zijn geheel uitgevoerd en zijn de gerealiseerde werken overgedragen aan de beheerders van ProRail en de gemeente. In het 2e kwartaal van 2018 wordt het project Westelijke Spoorzone afgerond met het plaatsen van het kunstwerk Skyline Ede in de SOMA-tunnel.

Vooruitlopend op de grootschalige werkzaamheden in de nabije omgeving van het station Ede-Wageningen is in 2015 een tijdelijke P&R voorziening op de Mauritskazerne gerealiseerd. Daarnaast is de halteplaats van de zogenaamde Valleilijn verplaatst van de zuid- naar de noordzijde van het station. Voor beide werkzaamheden heeft de Raad in mei 2015 een krediet beschikbaar gesteld.

De samenwerkingsovereenkomst Spoorzone Ede is medio 2015 door de gemeente, ProRail en NS ondertekend. Vervolgens is de samenwerkingsovereenkomst in het Bestuurlijk Overleg Spoorzone Ede vastgesteld. In april 2016 is het Voorlopig Ontwerp met ontwerpnota voor de OV-knoop (inclusief oost en PHS) vastgesteld door de drie samenwerkende partijen. Op basis van inspraakreacties en aandachtspunten uit de ontwerpnota is het ontwerp aangepast. U heeft hiervan in een informatieve bijeenkomst op 1 juli 2017 kennis van genomen.

In november 2016 is een ingenieursbureau gecontracteerd dat het ontwerp verder uitwerkt en dit verwoordt in de benodigde aanbestedingsstukken. Onderdeel van de werkzaamheden zijn het opstellen van de vraagspecificaties, het controleren van raakvlakken en kostenramingen en het doen voorstellen voor optimalisaties.

Uitvoeringsbesluit OV-knoop (inclusief de Oostelijke Spoorzone en PHS)

Het uitvoeringsbesluit voor de realisatie van de OV-knoop wordt in de eerste helft van 2018 genomen door het Bestuurlijk Overleg Spoorzone Ede. Om het Bestuurlijk Overleg om een uitvoeringsbesluit te vragen moet tenminste voldaan zijn aan een aantal voorwaarden:

- Een akkoord over de kostenraming en dekking, alsmede de planning. Over de raming van de kosten voor de OV-knoop is overeenstemming. De gemeenteraad is in maart 2018 voorgesteld het krediet beschikbaar te stellen. Daarnaast zijn door I&W aan ProRail de benodigde beschikkingen afgegeven.
- Een akkoord over de hoogte van de kosten voor beheer, onderhoud, vernieuwing en exploitatie, alsmede de verdeling van deze kosten over de drie partijen en de wijze van verrekenen. Er is akkoord over deze afspraken, deze zijn opgenomen in de ProjectOvereenkomst. Voor het gemeentelijk deel zijn ze inzichtelijk gemaakt in de kredietaanvraag OV-knoop.
- Er dient een tekengereed exemplaar te zijn van een projectovereenkomst (POK). Deze POK is beschikbaar.

Daarnaast zijn:

- De ruimtelijke- en planologische procedures in 2017 afgerond. De bestemmingsplannen voor de OV-knoop en het viaduct Sysselt zijn onherroepelijk en het onttrekkingsbesluit voor de spoorwegovergang Sysselt is van kracht.
- In 2017 zijn, naar aanleiding van eerder geformuleerde aandachtspunten, nog een aantal veranderingen in het ontwerp doorgevoerd. Dit betrof onder andere een optimalisatie van de P&R-garage en een nadere

uitwerking van de buitenruimte. In het najaar bleek dat de raming van kosten niet binnen budget te passen. In overleg met de belanghebbenden en opdrachtgevers zijn ontwerpaanpassingen aangebracht, zonder dat daarmee de essentie van het ontwerp wordt geraakt. De feitelijke aanpassingen zijn verwoord in het kredietvoorstel.

Financiën boekjaar

bedragen x € 1.000

2017	Begroot	Werkelijk	Verschil	Toelichting
Kosten	8.895	3.521	5.374 V	In 2017 is het positieve resultaat westelijke Spoorzone overgeheveld naar de dekking voor de realisatie van de OV-knoop. Hierdoor wordt aan de kostenkant een aanzienlijk positief resultaat getoond.
Opbrengsten	15.078	7.204	7.874 N	Door de lagere bestedingen, is er in 2017 ook minder dekking noodzakelijk geweest vanuit de subsidievoorschotten. Daarnaast is de bijdrage vanuit NS doorgeschoven naar 2018, het moment dat het uitvoeringsbesluit OV-knoop/PHS wordt genomen.

De negatievere kasstroom dan voorzien in 2017 heeft geen effect op het verwachte projectresultaat Spoorzone. Bij bepaling van het benodigde krediet Spoorzone OV-knoop is rekening gehouden met de werkelijke kosten en opbrengsten tot en met 2017. De verwachting is een sluitende businesscase Spoorzone bij afronding van dit project.

Businesscase

nominale bedragen x € 1 miljoen

Investering	€	Dekking	€
Reeds gerealiseerd (boekwaarde)	39,6	Ministerie I&W	42,1
Reeds beschikbaar krediet westelijke Spoorzone	5,6	Provincie Gelderland	30,0
Kredietaanvraag OV-knoop	75,2	Gemeente Ede (reserve)	10,0
		<i>Gemeente Ede overige bijdragen:</i>	
		Bijdragen bovenwijks	11,9
		Provincie Gelderland (GSO-4 gelden)	5,0
		Rentevergoeding	9,2
		Bijdrage algemene dienst gemeente Ede	3,4
		Overige bijdragen	5,2
		Storting vanuit Parklaan	3,6
Totaal	120,4		120,4
Resultaat (nominaal)	0,0		

Risico's

- Kleinere loopstroom langs commerciële plint dan verwacht.
- Hogere kostenontwikkeling dan voorzien in beschikbaar gesteld krediet.
- Gezien de lange looptijd van het project Spoorzone is het onvermijdelijk dat de druk groter wordt om niet voorziene/geraamde wijzigingen alsnog door te voeren. Als voorbeeld: de ontwikkelingen op het gebied van mobiliteit, elektrische fietsen en/of bussen.
- Fasering- /vertragingsrisico.

Alle bovenstaande risico's zijn gekwantificeerd en opgenomen in het weerstandsvermogen van de gemeente Ede.

Deelproject Kazerneterreinen

Doel

Locatieontwikkeling ten oosten van de bestaande stad Ede op de voormalige kazerneterreinen.

Stand van zaken

Op 1 januari 2011 heeft de gemeente Ede de voormalige kazerneterreinen in eigendom en beheer gekregen. Dit op basis van de koopovereenkomst uit 2007 en onderbouwd door het Masterplan Ede Oost uit 2005. Vervolgens is in 2011 door de gemeenteraad het Ontwikkelingsplan Kazerneterreinen vastgesteld. Dit Ontwikkelingsplan vormde in 2013 op zijn beurt de basis voor het bestemmingsplan en het beeldkwaliteitsplan Kazerneterreinen, in 2016 gevolgd door een uitwerkingsplan en geactualiseerd beeldkwaliteitsplan Simon Stevin.

In 2014 zijn de eerste koopovereenkomsten voor woningbouw op Maurits Noord met projectontwikkelaars ondertekend. In 2015, 2016 en 2017 gevolgd door koopovereenkomsten met projectontwikkelaars en particulieren voor meerdere woningbouwlocaties, vrije kavels en gebouwen op zowel Maurits Noord, Elias Beekman als Simon Stevin.

Afhankelijk van de snelheid van verkoop van woningbouwlocaties of gebouwen, en het opleveren van de woningen, wordt gestart met het bouw- of woonrijp maken van de diverse locaties. Hiermee worden de kosten zoveel mogelijk uitgesteld totdat er zicht is op een opbrengst. Op alle drie de kazernes is intussen wel de hoofdstructuur als goed te onderhouden bouwweg aangelegd. Hiermee is een goede ontsluiting te allen tijde beschikbaar, maar worden de aanliggende bouwvelden pas gereed gemaakt wanneer daadwerkelijk de grond is verkocht.

De verkoop van woningbouwgrond vindt plaats in fases. Inclusief de 4e fase, welke eind 2017 is gestart voor de realisatie van 98 woningen, is er voor circa 750 van de in totaal 950 nieuwbouwwoningen grond uitgegeven. Uiteindelijk zullen er op de kazerneterreinen Maurits Noord, Elias Beekman en Simon Stevin ongeveer 1.250 woningen komen. In de gebouwen die worden gehandhaafd zullen de overige 300 woningen worden gerealiseerd.

De verkoop van het eerste monumentale pand, de Frisokazerne, heeft in 2014 plaatsgevonden. Vervolgens zijn in de afgelopen vier jaar voor het gehele Beekmancomplex (13 gebouwen), 9 gebouwen op Maurits Noord waarvan één van de twee H-gebouwen (de Arthur Koolkazerne), het Sociaal Pension, 7 van de zogenaamde Stallen én de twee legeringsgebouwen op Simon Stevin koopovereenkomsten gesloten. Daarmee blijven er nog 9 over. Inclusief 2017 is net iets minder dan de helft (16 van de 33) van het totaal aantal gebouwen in eigendom overgedragen aan de nieuwe eigenaren.

Het jaar 2017 is voorspoedig verlopen voor de ontwikkelingen op de kazerneterreinen. Op meerdere plekken is gestart met de restauratie en verbouwing van gebouwen. Zowel op Maurits noord, de Simon Stevin als op de Elias Beekman worden in totaal 8 grote voormalige legeringsgebouwen momenteel onder handen genomen, en de eerste resultaten laten zich zien. Dit geldt ook voor een aantal van de voormalige stallen op Maurits noord. Voor wat betreft de nieuwbouw is het eveneens een productief jaar geweest; veel vrije kavels zijn opgeleverd, voor 8 nieuwe kavels moest geloot worden en op Maurits noord en Simon Stevin is gestart met de nieuwbouw van circa 120 woningen.

Financiën boekjaar

bedragen x € 1.000

2017	Begroot	Werkelijk	Verschil	Toelichting
Kosten	9.203	6.649	2.554 V	De bestedingen in het kader van bouwrijp maken, woonrijp maken en tijdelijk beheer blijven achter bij de verwachting. Bij het bouwrijp maken zijn de kosten lager uitgevallen, bestedingen woonrijp maken en tijdelijk beheer zijn doorgeschoven naar 2018.
Opbrengsten	32.002	23.514	8.488 N	Verkoop van de kavels op EBK en de luxe vrije kavels op SSK gaat minder voortvarend dan verwacht. Daarnaast vindt levering van grond voor projectmatige bouw op SSK deels in 2018 plaats. De overeenkomst hiervoor is al wel overeengekomen.

Met de negatievere kasstroom dan voorzien in 2017 is rekening gehouden bij het recent actualiseren van het verwachte projectresultaat Kazerneterreinen. Het verwachte resultaat van de grondexploitatie Kazerneterreinen maakt onderdeel uit van de Meerjaren Perspectief Grondexploitaties 2018.

Businesscase

nominale bedragen x € 1 miljoen

Investering		€	Dekking		€
Reeds gerealiseerd (boekwaarde)		80,6	Reeds gerealiseerd (boekwaarde)		41,3
Nog te maken kosten		39,5	Nog te realiseren opbrengsten		62,4
Totaal		120,1			103,7
Resultaat (Netto Contante Waarde)		-15,5*			

* = opgenomen in voorziening negatieve plannen

Risico's

- Afzettingtempo kavels en gebouwen.
- Marktomstandigheden.

Alle bovenstaande risico's zijn gekwantificeerd en opgenomen in de weerstandscapaciteit grondexploitaties van de gemeente Ede.

Deelproject World Food Center

Doel

Ontwikkeling van een WFC Experience Center en WFC Campus op de Maurits zuid kazerne.

Stand van zaken

De realisatie van het World Food Center (WFC) komt steeds dichterbij. World Food Center Development ontwikkelt samen met toonaangevende bedrijven en de WUR het concept uit. De bedoeling is dat in de Mauritskazerne in 2018 wordt gestart met een eerste fase van het WFC. Aan het WFC wordt een vernieuwend onderzoeksprogramma van wetenschap (vijf universiteiten) en bedrijfsleven gekoppeld op het gebied van gezondheid, duurzaamheid, gedrag en co-creatie. De Provincie Gelderland heeft het WFC benoemd als een van haar beeldbepalende projecten. Het WFC is opgenomen in de Voedselagenda van het Rijk.

Tot en met 2017 is door de gemeente en World Food Center Development gewerkt aan een nieuw stedenbouwkundig plan en is gestart met de voorbereidingen van het juridisch-planologische traject. Vooruitlopend op de ontwikkeling zijn in de Frisokazerne de eerste foodbedrijven gevestigd.

Financiën boekjaar

In totaal is er door de Raad en Provincie Gelderland € 1,5 miljoen voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld. Tot eind 2017 is circa € 1,3 miljoen van dit budget besteed. In de afgesloten grond- en samenwerkingsovereenkomst is bepaald dat de gemeente en WFC Development elk tot een bedrag van € 0,5 miljoen bijdragen aan de ontwikkelingskosten van het WFC Experience Center.

Voor 2018 is er nog € 0,2 miljoen vanuit de oorspronkelijke middelen beschikbaar en is er in de Programmabegroting 2018-2021 vanuit het investeringsfonds Impuls Ede nog € 0,2 miljoen budget aan toegevoegd. Daarnaast hebben ook provincie en WFC Development zich bereid verklaard om middelen beschikbaar te stellen voor het afronden van de planfase.

Risico's

- Complexe planvorming.
- De afzetmarkt voor campusontwikkeling.

Alle bovenstaande risico's zijn gekwantificeerd en opgenomen in het weerstandsvermogen van de gemeente Ede, voor WFC Campus is dit als onderdeel van de weerstandscapaciteit grondexploitaties.

Herstructurering sociaal domein

Met de decentralisatie van taken op gebied van jeugd, participatie en zorg per 1 januari 2015 is een programmaorganisatie neergezet om deze nieuwe taken te implementeren. De effecten van de implementatie en het realiseren van de transformatie vraagt een langere doorlooptijd. In deze paragraaf wordt de voortgang hiervan weergegeven.

De opgave

In de eerste jaren na de decentralisatie lag het zwaartepunt op de transitie van de nieuwe taken, het verbinden en transformeren van de nieuwe taken en het optimaliseren van de bedrijfsvoering. De kerngedachte co-creatie en samenredzaamheid staat nog steeds centraal en leidt nog steeds tot verder doorontwikkeling van de transformatie opgave. Het fonds impuls sociaal domein, onderdeel van het besluit 'Versterken Kracht van Ede', geeft invulling aan de doorontwikkeling van de transformatie door inzet op:

- Wijkgericht door ontwikkelen van laagdrempelige ontmoetingsplekken ter versterking van het sociale netwerk van de inwoner.
- Ondersteuning van de burger (maar ook mantelzorger) middels digitale toepassingen ter vergroting van de autonomie.
- Doorontwikkeling van respijtzorg zoals beschreven in de nota Mantelzorgbeleid.
- Het opzetten van een sluitende aanpak (van signalering tot crisisopname) voor personen met verward gedrag door extra in te zetten op deskundigheid op het gebied van psychiatrie zowel in de (vroeg)signalering als bij escalaties.
- Pilot wijkgerichte aanpak met als doel een speelveld ontwikkelen waarin de cliënt centraal staat en in staat is om binnen zijn eigen mogelijkheden regie te voeren over zijn eigen ondersteuningstraject.
- Vrij budget om out-of-the-box oplossingen snel en zonder al te veel bureaucratie in te zetten als tussen oplossing om kwetsbare jongeren weer aansluiting te geven op het reguliere aanbod.
- Innovatiefonds om samen met werkgevers en onderwijs te komen tot passende maatwerkoplossingen voor de gehele participatiedoelgroep.

Het beschikbaar gestelde bedrag van € 1,5 miljoen gedurende de periode 2017-2019 is op basis van nader uitgewerkte plannen. De begrote inzet bedraagt per jaar achtereenvolgens: € 531.000, € 637.000 en € 332.000. De gerealiseerde inzet in 2017 bedraagt € 340.000. De niet benutte middelen blijven beschikbaar voor het fonds impuls sociaal domein tot eind 2019.

Ontwikkeling rijksmiddelen

Voor de nieuwe taken die vanaf 2015 naar de gemeente zijn overgedragen, ontvangt de gemeente een integratie-uitkering sociaal domein. Het actuele meerjarig beeld van de integratie uitkering sociaal domein is hieronder weergegeven:

Programmabegroting 2018-2021						bedragen x € 1.000
Omschrijving	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Wmo - extramurale zorg	15.035	13.779	12.816	12.848	12.672	12.642
Wmo - beschermd wonen	16.946	17.536	18.904	19.666	20.109	20.107
Jeugd	27.509	26.545	24.864	25.938	26.016	26.150
Re-integratie	2.156	2.198	2.218	2.330	2.495	2.608
Wsw	11.010	9.940	9.156	8.454	7.910	7.387
Totaal	72.657	69.998	67.958	69.236	69.202	68.894

Bovenstaande middelen zijn toegevoegd aan de betreffende producten waarbinnen de nieuwe taken worden uitgevoerd. Op onderdelen vermengt deze met de bestaande taken.

Als financieel kader worden de verschillende onderdelen als uitgangspunt genomen voor de Edese begroting. Wmo-beschermd wonen heeft hierin een bijzondere status omdat dit middelen zijn die de gemeente Ede als centrumgemeente ontvangt.

De Wmo-extramurale zorg, waarbinnen het product Wmo-begeleiding valt en Jeugd, waarbinnen de maatwerkvoorzieningen jeugd worden bekostigd, zijn op dit moment het meest knellend.

We zien dat, na de korting die in 2015 bij de start is doorgevoerd door het Rijk, er in de jaren 2015-2018 omvangrijke aanvullende kortingen zijn (uitname Wlz en verdeel-effecten objectief model). Gelijktijdig zien we dat de kosten op deze producten stijgen. Het totale budget van de integratie-uitkering voor Wmo-extramurale zorg in 2018 ligt € 2,2 miljoen lager dan in 2015. Voor jeugd ligt deze € 1,6 miljoen lager.

De budgetontwikkeling voor jeugd geeft een vertekend beeld doordat de budgetten voor instellingsvoogdij (onderdeel van het jeugdbudget) in 2018 circa € 2,3 miljoen hoger zijn dan in 2017. Deze bijstelling heeft plaatsgevonden na een actieve lobby en is gebaseerd op een sterke toename van de kosten voor instellingsvoogdij binnen de gemeente Ede.

Mijlpalen

1. Doorontwikkeling Bestuurlijk Aanbesteden: tussentijds worden college en gemeenteraad geïnformeerd over de voortgang.
2. Lopende taken projectleiding hulpstructuur (inkoop en wonen/zorg) worden steeds meer belegd in de lijnorganisatie. Eind 2018 is deze structuur volledig ingebed.
3. Doorontwikkelen arrangementen die vanuit klantperspectief samenhangende ondersteuning bieden op basis van resultaatsturing en zo mogelijk regie mede beleggen bij uitvoering (gemeentelijke en zorgaanbieder).
4. Doorontwikkelen sociale infrastructuur/inkoop structuur ten behoeve van realisatie beleidsdoelstellingen en integrale benadering.
5. Evaluatie uitvoeringskosten, 2017/2018.

Voortgang

De nieuwe taken voor Jeugd, Wmo en Participatie worden inmiddels 3 jaar door de gemeente uitgevoerd. Het realiseren van de transformatieopgave in het sociaal domein gaat in belangrijke mate door incrementele innovatie. De huidige dienstverlening wordt zodanig verbeterd dat deze beter aansluit bij de wensen van de klant. Deze verandering gaat geleidelijk en proefondervindelijk waarbij steeds nieuwe effecten optreden die meer of minder voorspelbaar zijn. De organisatie werkt, samen met partners, hard aan de veranderingen.

Enkele voorbeelden:

- laagdrempelige ontmoetingsplekken dragen bij aan een steviger basis van informele zorg, waardoor minder formele zorg nodig is;
- de pilot Specialistische Ondersteuning Huisartsen zijn de verwijsstromen naar de GGZ verbeterd, zo worden onnodige verwijzingen voorkomen en wordt lichtere zorg ingezet;
- een geïntegreerde aanpak 18-/18+ is gestart en wordt verder doorontwikkeld waardoor de zorg centraal staat en niet de wetten;
- door extra inzet van Schoolmaatschappelijk Werk, met als doel vroegtijdiger ondersteuning in te kunnen zetten via school en snellere inzet van hulp.
- bewoners in Ede-zuid worden vanuit *Right to Challenge* uitgedaagd om meer voor hun wijk te betekenen en hun droom te realiseren;
- het ondersteuningsarrangement (b)aanzet richt zich op mensen die vanuit de WMO in dagbesteding ontvangen. Arbeidsmatige activering wordt verbonden met begeleid (vrijwilligers)werk zodat cliënten makkelijker passende dagbesteding, vrijwilligerswerk of betaald werk kunnen gaan doen;
- in het project Keten zorg dementie, waarin meerdere aanbieders samenwerken, worden cliënten met beginnende dementie en hun sociaal netwerk ondersteund in het gesprek over de effecten van dementie en het organiseren van informele zorg;
- in de pilot Domeinoverstijgend werken wordt eerst gekeken naar de benodigde zorg en pas later naar de betaler (gemeente/zorgverzekeraar/zorgkantoor);
- met het 'behoorlijk en effectief invorderen', is door goede communicatie en het zo snel mogelijk starten met terugbetaling van schulden, het betaalgedrag bij schulden verbeterd.
- het project *Housing First* is gestart waardoor cliënten niet in maatschappelijke opvang maar direct een woning beschikbaar;
- in het ondersteuningsarrangement Praktische Gezinsondersteuning zijn drie financieringsstromen bij elkaar gebracht en kunnen door minder administratieve lasten meer gezinnen ondersteund worden.
- na invoering van de Omgekeerde Toets wordt eerst gekeken wat nodig is en of dat past binnen de grondwaarden van de verschillende wetten. Pas later volgt de juridische toets. Hierdoor ontstaat ruimte voor maatwerk zonder dat het tot willekeur leidt.

Er is vervolg gegeven aan het cliënt-ervaringsonderzoek 'Op waarde(n) geschat'. Uit het onderzoek bleek dat Ede over het geheel gezien voldoende tot ruim voldoende scoort. Volgens cliënten was er nog verbetering mogelijk in de communicatie, bereikbaarheid en meer maatwerk. In 2017 zijn op deze punten vervolgcities uitgezet ten behoeve van schriftelijke communicatie, telefonische bereikbaarheid, vindbaarheid van hulp en ondersteuning en competentie-ontwikkeling van professionals

In 2017 is de pilot Ede-west gestart. In deze pilot ontwikkelen we een speelveld waarin de cliënt centraal staat en in staat is om binnen zijn eigen mogelijkheden regie te voeren over zijn eigen ondersteuningstraject. Doorontwikkeling vindt plaats vanuit een wijkgerichte aanpak, het versterken van de samenwerking tussen zorgaanbieders en het verbinden met welzijn en burgerinitiatieven. De lessons learned' worden meegenomen in de doorontwikkeling van de sociale teams

Ook is veel geïnvesteerd in de processen en inzicht.

- Er is een uniforme aanpak voor brede uitvraag, waarmee dubbel werk wordt voorkomen bij gemeente en partners en betere ondersteuning geboden kan worden;
- de jeugdregio FoodValley heeft de i-sociaal-domein standaarden succesvol geïmplementeerd waardoor de administratieve lastendruk voor gemeente en zorgaanbieder teruggedrongen is. Foodvalley is 1 van de 12 jeugdregio's met de A-status;

- de stuur- en verantwoordingsinformatie is verder ontwikkeld zodat ontwikkelingen in het sociaal domein inzichtelijk zijn en bijgestuurd kunnen worden.
- de werkprocessen rond de sociaal teams zijn geanalyseerd om te komen tot een oplossing voor de huidige knelpunten door een nieuwe inrichting en het aangaan van een alliantie;

Ontwikkelingen

Een actuele ontwikkeling is de stijging van de kosten voor maatwerkvoorzieningen. Deze voorzieningen hebben het karakter van een openeinde regeling waar momenteel vooral bij Wmo-begeleiding en jeugdhulp een sterke toename zichtbaar is. Doordat we inmiddels over meerdere jaren van informatie beschikken, en we deze gegevens steeds beter kunnen vertalen naar informatie, zijn we steeds beter in staat om trends te herkennen zodat we hier gerichte maatregelen op kunnen nemen. Hierin zullen we dit jaar nog verdere stappen maken door bijvoorbeeld de verschillende beleidsdomeinen met elkaar te verbinden. Deze informatie is ook nodig om de gewenste doorontwikkeling van de sociale monitor te kunnen realiseren zodat inhoudelijke resultaten en financiën meer in samenhang worden gepresenteerd.

Impact op de organisatie

Eind 2014 is een deel van het budget voor nieuwe taken beschikbaar gesteld voor de uitvoering. Deze (berekende) inzet is gebaseerd op de op dat moment beschikbare kennis en exclusief de tijdelijk benodigde capaciteit voor de veranderopgave en de bedrijfsvoeringsopgave. Aanvullend zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld voor de periode 2016-2018. De afgelopen jaren hebben veel gevraagd van de ambtelijke organisatie en er wordt een hoge werkdruk ervaren. Momenteel wordt een evaluatie uitgevoerd die inzicht geeft in de mate waarin de gemeente Ede erin is geslaagd met de beschikbare financiële middelen de beoogde (beleids)resultaten te behalen. Ook wordt gekeken hoe efficiënt de huidige inrichting en werkwijze is, gegeven de ambities en beoogde beleidsresultaten. En in hoeverre de capaciteit toereikend is.

Wat willen we de komende periode nog

Onze cliënten zijn redelijk tevreden en er zijn mooie voorbeelden van de incrementele verandering. Toch zijn we er nog niet. Het afschalen van zorg en inzetten van informele ondersteuning verdient aandacht, we zien een overschrijding op de budgetten voor maatwerk. De echte transformatie moet nog gerealiseerd worden. De komende periode wordt een transformatieagenda ontwikkeld, waarin de grootste belemmeringen voor de transformatie worden benoemd en wordt aangegeven welke focus nodig is om de gewenste verandering te realiseren.

Risico's

Top 3 risico's

Risico	Gevolg	Beheersmaatregel
Meer zorguitgaven dan zorgbudget	Wachlijsten of budgetoverschrijding	▪ Tussentijds volgen van productie en bijsturen. ▪ Flexibiliteit in contracten. ▪ Sturing aan de poort. ▪ Verstevinging nuldelijn. ▪ Inzetten op urgentie. ▪ Adequate ICT-ondersteuning ten behoeve van rapportage en monitoring.
Lagere inkomsten vanuit Rijk door herijking verdeelmodellen	Minder middelen voor zorg beschikbaar	▪ Lobby aan de voorkant van het proces om nadelige effecten te beperken. ▪ Sturing aan de poort. ▪ Verstevinging nuldelijn. ▪ Inzetten op urgentie.
Risico-regelreflex als respons op incidenten	Verlamming van innovatiekracht	Gedragslijn is ongeschreven regel, waarmee voorkomen wordt, dat wordt gevraagd om zware regelgeving ten behoeve van bijvoorbeeld preventie.

In 2015 was het beschikbare budget voor zorguitgaven groter dan benodigd. In 2016 was sprake van een tekort op jeugdzorg en een voordeel op Wmo. In 2017 is dit beeld sterk gewijzigd en zien we een tekort op zowel Jeugd als Wmo. Dit is het gevolg van een combinatie van daling van het beschikbare budget en een stijging van kosten.

Voor de producten maatwerkvoorzieningen Jeugd en Wmo-begeleiding, is hieronder het meerjarig beeld * opgenomen met de kennis van nu. De risico-inschatting is aangepast aan deze kostenontwikkeling.

* De kosten in dit overzicht zijn weergegeven in het jaar waarop ze betrekking hebben. In de programmarekening 2017 en 2016 zijn nagekomen kosten of opbrengsten uit voorgaande jaren verantwoord.

Jeugdzorg

bedragen x € 1 miljoen

Realisatie	2015	2016	2017
Zorg in natura	18,9	21,7	24,2
Persoonsgebonden budget	2,7	1,9	1,7
Totaal	21,7	23,5	25,9

bedragen x € 1 miljoen

Meerjarig begroot	2017	2018	2019	2020
Jeugdzorg	23,1	22,7	22,2	22,3

Wmo-begeleiding

bedragen x € 1 miljoen

Realisatie	2015	2016	2017
Zorg in natura	6,3	7,2	7,8
Persoonsgebonden budget	1,6	1,1	1,6
Totaal	7,9	8,3	9,3

bedragen x € 1 miljoen

Meerjarig begroot	2017	2018	2019	2020
Wmo-begeleiding	7,8	7,9	8,1	8,1

Het verschil tussen het uitgavenniveau 2017 en het meerjarig beeld in de begroting is daarmee € 1,5 miljoen voor Wmo-begeleiding en circa € 3,5 miljoen voor Jeugd.

In de vierde kwartaalrapportage 2017 zullen we ingaan op de analyse van de kostenstijging en de maatregelen.

5 Jaarrekening

5.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

- De programmarekening is opgesteld volgens de richtlijnen, zoals deze in het Besluit Begroting en Verantwoording zijn vastgelegd. Hierbij rekening houdend met alle aanvullende publicaties van de Commissie BBV.
- Bij de waardering en waarderingsgrondslagen gaat het om de waardebepaling van activa en passiva en de regels die daarvoor gelden. Het gaat hierbij om de waardering van balansposten, teneinde een reëel beeld te krijgen van de vermogenspositie van de gemeente. In het kort kunnen deze regels, als volgt worden weergegeven:
 - Het toerekeningsbeginsel wordt in acht genomen (matchingsprincipe).
 - Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs.
 - De afschrijvingsduur voor de immateriële activa volgt de afschrijvingsduur van vergelijkbare materiële vaste activa.
 - Bij de waardering van de vaste activa wordt rekening gehouden met waardevermindering, indien deze vermindering naar verwachting duurzaam is.
 - Beschikkingen over reserves ter vermindering van de boekwaarde van een investering zijn niet toegestaan. Reserves mogen wel gebruikt worden ter dekking van kapitaallasten.
 - Bijdragen van derden worden in mindering gebracht op de boekwaarde.
 - Bijdragen uit een voorziening (dat wil zeggen in de heffing begrepen 'gespaarde' bijdragen voor toekomstige vervangingsinvesteringen riolering) worden direct in mindering gebracht op de boekwaarde van de investering.
- In 2016 is door de commissie BBV de notitie Grondexploitaties vastgesteld. Uit deze notitie komt voort dat tussentijdse winstneming bij positieve plannen verplicht is. Dit is in deze jaarrekening voor het eerst toegepast.
- In december 2017 heeft de gemeenteraad de geactualiseerde nota afschrijvingsbeleid vastgesteld. De hierin opgenomen afschrijvingstermijnen gelden met ingang van 1 januari 2017.

Afschrijvingstermijnen

Soort investering	Nut	Methode	Afschrijvingstermijn (in jaar)
Materiële vaste activa			
<u>Gronden en Terreinen</u>			
Gronden - Aanschaf	EN	geen	-
<u>Woonruimten</u>			
Woning – Nieuwbouw/restauratie	EN	Annuïtair	40
Woning – Renovatie/aanpassing	EN	Annuïtair	20
Woonwagen - Aanschaf	EN	Annuïtair	20
<u>Bedrijfsgebouwen</u>			
Bedrijfsgebouw – Nieuwbouw/restauratie	EN	Annuïtair	40
Bedrijfsgebouw – Renovatie/aanpassing	EN	Annuïtair	20
Tijdelijke bouwwerk - Aanschaf	EN	Annuïtair	15
Aula's begraafplaatsen - Nieuwbouw/restauratie	ENH	Annuïtair	40
Aula's begraafplaatsen - Renovatie/aanpassing	ENH	Annuïtair	20

Soort investering	Nut	Methode	Afschrijvingstermijn (in jaar)
<u>Grond- weg- en waterbouwkundige werken</u>			
Standplaats Woonwaggen - aanleg	EN	Annuïtair	40
Civieltechnische werken algemeen	MN	Lineair	40
• Herinrichting OR (straat, fiets & voetpad, parkeer & busstrook) – aanleg	MN	Lineair	40
• Kunstwerken (rotonde, viaduct, geluidsscherm) - aanleg	MN	Lineair	20
• Plantsoen, vijver, park - aanleg	MN	Lineair	20
• Bomen	MN	Lineair	40
• Verharden wegen / zandwegen	MN	Lineair	10
• Verkeersregelinstallaties	MN	Lineair	15
• Abri's - aanleg	MN	Lineair	15
Sportpark en sportvelden - aanleg	EN	Annuïtair	40
Openbare verlichting – Lantaarnpalen, Lichtmasten	MN	Lineair	40
Openbare verlichting - Armaturen	MN	Lineair	20
Speelsterrein - aanleg	MN	Lineair	10
Kunstgrasveld – aanleg top laag	EN	Annuïtair	10
Kunstgrasveld – aanleg onder- en middenlaag	EN	Annuïtair	20
Overstortbak in beton	ENH	Lineair	80
Riolering (Vervanging)	ENH	Lineair	60
Leidingen (PE en PVC)	ENH	Lineair	60
Overige bouwkundige onderdelen riolering	ENH	Lineair	60
Riolering (relining)	ENH	Lineair	50
IBA (PVC tank)	ENH	Lineair	50
Stalen rand uitlaat	ENH	Lineair	40
Overstortbak in asfalt	ENH	Lineair	30
Signalering	ENH	Lineair	30
Voeding	ENH	Lineair	30
Electro-mechanisch (pomp)	ENH	Lineair	20
Elektronica (besturing)	ENH	Lineair	10
Grondwerken begraafplaatsen	ENH	Lineair	20
<u>Vervoermiddelen</u>			
Vervoermiddel Specifiek (vrachtwagen)	EN	Annuïtair	15
Vervoermiddel Niet-specifiek (personenauto, bedrijfswagen)	EN	Annuïtair	7
Vervoermiddel Overig (veegwagen, zoutstrooier, trekker, heftruck, fiets)	EN	Annuïtair	5
Elektrische vervoersmiddelen niet-specifiek	EN	Annuïtair	5
<u>Machines, apparaten en installaties</u>			
Zwembadinstallatie – aanleg	EN	Annuïtair	20
Gebruiksspecifieke installatie – aanleg	EN	Annuïtair	20
Technische installatie (telefooninst., geluidsinst. postregistratie, klantvolgsysteem)	EN	Annuïtair	10
Technische Apparaten (kopieer- & keukenapp, stem- & frankeermachine)	EN	Annuïtair	10
Grootschalige basiskaart Ede/Nederland	EN	Annuïtair	10
Materieel gemeentewerken (houtversnipperaar, maai- & snijmachine)	EN	Annuïtair	10
Apparatuur betaald parkeren	EN	Annuïtair	7
Automatiseringsapparatuur (Computerhardware, printers)	EN	Annuïtair	5
Mobiele telefoons, laptops, tablet (geavanceerd)	EN	Annuïtair	4
Mobiele telefoons, laptops, tablet (eenvoudig)	EN	Annuïtair	3
<u>Overige materiële vaste activa</u>			
Inrichting en inventaris sport - aanschaf	EN	Annuïtair	20
Inrichting en inventaris onderwijs – aanschaf	EN	Annuïtair	20

Soort investering	Nut	Methode	Afschrijvingstermijn (in jaar)
Inventaris/Meubilair - aanschaf	EN	Annuïtair	10
Vloerbedekking	EN	Annuïtair	10
Software	EN	Annuïtair	5
Overige materiële vaste activa met maatschappelijk nut	MN	Lineair	RB*
Overig Landschapsbeheer	MN	Lineair	25
Minicontainers en ondergrondse containers (Afval)	ENH	Lineair	15
<u>Immateriële vaste activa</u>			
Kosten onderzoek en ontwikkeling	EN	Annuïtair	5
Bijdrage in activa van derden	EN	Lineair	-

* RB=raadsbesluit

- Het interne renteomslagpercentage bedraagt 3% (zie ook de paragraaf Financieringen).
- Deelnemingen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs; indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgingsprijs vindt waardering plaats tegen (de lagere) marktwaarde.
- De voorraad wordt gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en, indien van toepassing, tegen de lagere marktwaarde.
- De boekwaarde van in erfpacht gegeven gronden is gebaseerd op de uitgifteprijs.
- De liquide middelen zijn opgenomen conform de saldo-opgaven per 31 december 2017 van de financiële instellingen.
- De leningen worden gewaardeerd tegen het restant leningbedrag (nominale waarde verminderd met de betaalde aflossingen).
- De waardering van de voorzieningen vindt plaats tegen contante waarde.
- De overige activa en de overige passiva worden gewaardeerd tegen respectievelijk de verkrijgingsprijs en de nominale waarden.
- De onderhanden werken met betrekking tot de grondexploitatie worden gewaardeerd overeenkomstig de cumulatieve bestedingen verminderd met de reeds ontvangen opbrengsten uit hoofde van verkopen, subsidies en bijdragen vanuit voorzieningen. Verwachte verliezen worden in mindering gebracht. Winstneming vindt plaats bij afsluiting van het complex. Grote plannen kennen wel deelcomplexen die afgesloten kunnen worden bij het beëindigen van de werkzaamheden.
- De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

5.2 Overzicht van baten en lasten en toelichting

5.2.1 Gerealiseerde baten en lasten per programma

Hieronder in verkorte vorm de exploitatierekening en de exploitatieresultaten per programma. Voor een toelichting op de afwijkingen verwijzen wij u naar de toelichting bij de derde W-vraag bij de betreffende programmabladen in het jaarverslag. Hier treft u tevens de primitieve begroting per programma aan.

		bedragen x € 1.000				
Programma		Rekening 2016	Primitief 2017	Actueel 2017	Rekening 2017	Vershil 2017
01 Maatschappelijke voorzieningen	Lasten	24.728 N	21.656 N	24.014 N	21.855 N	2.159 V
	Baten	2.897 V	786 V	2.535 V	2.438 V	97 N
	Saldo	21.831 N	20.869 N	21.479 N	19.417 N	2.062 V
	Storting reserves	13.403 N	629 N	2.024 N	1.728 N	296 V
	Onttrekking reserves	15.445 V	1.738 V	3.230 V	1.353 V	1.876 N
	Saldo resultaat	19.790 N	19.761 N	20.273 N	19.792 N	482 V
02 Preventieve ondersteuning	Lasten	26.555 N	23.699 N	30.862 N	28.765 N	2.097 V
	Baten	5.376 V	2.450 V	5.022 V	4.731 V	291 N
	Saldo	21.179 N	21.249 N	25.840 N	24.034 N	1.806 V
	Storting reserves	876 N	198 N	2.273 N	2.145 N	128 V
	Onttrekking reserves	1.202 V	225 V	1.078 V	774 V	305 N
	Saldo resultaat	20.853 N	21.222 N	27.034 N	25.406 N	1.628 V
03 Individuele ondersteuning	Lasten	127.833 N	109.523 N	118.974 N	127.336 N	8.361 N
	Baten	31.815 V	25.128 V	26.719 V	33.964 V	7.245 V
	Saldo	96.018 N	84.395 N	92.255 N	93.372 N	1.117 N
	Storting reserves	1.953 N	534 N	21 N	1.804 N	1.783 N
	Onttrekking reserves	716 V	106 V	2.243 V	1.145 V	1.098 N
	Saldo resultaat	97.255 N	84.823 N	90.033 N	94.031 N	3.998 N
04 Economie en Mobiliteit	Lasten	16.014 N	16.998 N	19.249 N	22.263 N	3.015 N
	Baten	10.160 V	13.359 V	13.679 V	19.335 V	5.656 V
	Saldo	5.854 N	3.639 N	5.570 N	2.929 N	2.641 V
	Storting reserves	1.978 N	333 N	199 N	199 N	N
	Onttrekking reserves	3.497 V	1.265 V	2.725 V	2.234 V	490 N
	Saldo resultaat	4.335 N	2.707 N	3.044 N	893 N	2.151 V
05 Ruimtelijke ontwikkeling	Lasten	54.352 N	59.917 N	66.410 N	95.344 N	28.935 N
	Baten	43.600 V	51.102 V	60.311 V	87.802 V	27.491 V
	Saldo	10.752 N	8.814 N	6.099 N	7.543 N	1.444 N
	Storting reserves	14.989 N	15.128 N	21.742 N	10.474 N	11.269 V
	Onttrekking reserves	14.188 V	15.397 V	20.417 V	12.233 V	8.184 N
	Saldo resultaat	11.553 N	8.546 N	7.423 N	5.783 N	1.641 V
06 Veiligheid	Lasten	12.078 N	10.386 N	11.306 N	11.091 N	216 V
	Baten	1.393 V	877 V	1.662 V	1.444 V	218 N
	Saldo	10.685 N	9.509 N	9.644 N	9.646 N	2 N
	Storting reserves	N	N	N	N	N
	Onttrekking reserves	278 V	9 V	246 V	249 V	3 V
	Saldo resultaat	10.407 N	9.500 N	9.399 N	9.398 N	1 V
07 Kwaliteit leefomgeving	Lasten	35.440 N	31.932 N	33.211 N	34.087 N	875 N
	Baten	17.064 V	15.372 V	14.677 V	16.433 V	1.756 V

Programma		Rekening 2016	Primitief 2017	Actueel 2017	Rekening 2017	Vershil 2017
08 Bestuur en Organisatie	Saldo	18.376 N	16.560 N	18.534 N	17.654 N	880 V
	Storting reserves	3.321 N	2.326 N	1.542 N	1.886 N	344 N
	Onttrekking reserves	1.582 V	1.455 V	1.674 V	907 V	767 N
	Saldo resultaat	20.114 N	17.432 N	18.402 N	18.633 N	231 N
	Lasten	136.469 N	48.442 N	51.274 N	57.806 N	6.531 N
	Baten	318.784 V	207.645 V	215.750 V	224.319 V	8.569 V
	Saldo	182.315 V	159.203 V	164.475 V	166.513 V	2.038 V
	Storting reserves	19.390 N	9.067 N	9.114 N	14.225 N	5.111 N
	Onttrekking reserves	21.381 V	13.854 V	20.247 V	26.659 V	6.412 V
	Saldo resultaat	184.307 V	163.990 V	175.608 V	178.947 V	3.339 V
	Lasten	433.469 N	322.553 N	355.300 N	398.547 N	43.246 N
	Baten	431.090 V	316.720 V	340.355 V	390.465 V	50.110 V
	Saldo	2.379 N	5.833 N	14.945 N	8.082 N	6.863 V
	Storting reserves	55.910 N	28.215 N	36.915 N	32.461 N	4.454 V
	Onttrekking reserves	58.289 V	34.048 V	51.860 V	45.554 V	6.306 N
	Saldo resultaat	0	0	0	5.012 V	5.012 V
Totaal						

5.2.2 Analyse van de verschillen tussen de actuele begroting en de realisatie

Alle financiële mutaties waaruit de exploitatierekening is opgebouwd zijn verantwoord op een van de acht programma's waaruit de programmaverantwoording (hoofdstuk 2) is opgebouwd. De verantwoording per programma sluit duidelijk zichtbaar en duidelijk afgebakend af met het onderdeel 'Wat heeft het gekost?'. De onderdelen beginnen met een financieel overzicht dat aansluit met de resultatenrekening die in de vorige paragraaf is opgenomen. De toelichtingen op de financiële overzichten zijn de analyses van de verschillen tussen de actuele begroting en de realisatie.

5.2.3 Algemene dekkingsmiddelen en aanwending van het budget Onvoorzien

Algemene dekkingsmiddelen		bedragen x € 1.000	
Overzicht algemene dekkingsmiddelen 2017		Begroting	Realisatie
Algemene uitkering		169.877	170.990
Bespaarde rente		4.077	4.080
Onvoorzien		100	0
Dividend BNG		125	178
Dividend ACV		325	260
OZB		21.669	21.837
Hondenbelasting		341	326
Toeristenbelasting		890	914
Forensenbelasting		612	748
Totaal		198.016	199.333

De budgetten die worden gerekend tot de algemene dekkingsmiddelen zijn onderdeel van het programma Bestuur & Organisatie. In 2017 is het budget Onvoorzien niet aangewend. In de paragraaf Lokale Heffingen leest u meer over de ontwikkeling van de gemeentelijke belastingen.

5.2.4 Overhead

bedragen x € 1.000		
Omschrijving	Begroting	Realisatie
Personeel		28.352
Automatisering		3.113
Huisvesting		4.533
Profitcenters		27
Overig		686
Totaal	31.909	36.711
Doorbelasting aan Grondexploitaties en Investeringswerken	-2.970	-2.920
Netto Overhead	28.939	33.791

De post personeel is een optelsom van primaire personeelslasten ad € 24,9 miljoen en secundaire personeelslasten ad € 3,3 miljoen. De primaire personeelslasten bestaan uit de salarissen van het personeel van ondersteunende afdelingen als P&O, Bedrijfsadministratie, Financiën enz. en de salarissen van de leidinggevendenden.

5.2.5 Vennootschapsbelasting

De activiteiten van de gemeente in 2017 waren op grond van een uitgevoerde inventarisatie niet vennootschapsbelastingplichtig. De Belastingdienst heeft hierover ten tijde van het opstellen van de programmarekening geen uitsluitel gegeven.

5.2.6 Incidentele baten en lasten

Het jaarrekeningresultaat bestaat deels uit incidentele lasten en baten. Wij beschouwen een last of een baat als incidenteel als deze zich niet vaker dan eens per vijf jaar voordoet en niet valt onder een structurele begrotingspost.

Incidentele lasten en baten 2017		bedragen x € 1.000
Programma	Omschrijving	Bedrag
	Incidentele lasten	
3	Sociale werkvoorziening	180 N
5	Bodemsanering	300 N
6	Domus + Batelaar	65 N
6	Ginkelse Zand	30 N
6	Gaslek Maandereng	65 N
8	Voorziening pensioenen wethouders	250 N
	Totaal incidentele lasten	890 N
	Incidentele baten	
4	Economische ontwikkeling/retailvisie	250 V
4	Parkeren - stimuleringsbudget	110 V
4	Resultaat grondzaken (onderdeel werken)	1.771 V
5	Resultaat grondzaken (onderdeel wonen)	929 V
5	Skaeve Huze	130 V
8	Zelffinanciering	610 V
8	Frictiebudget	500 V
	Totaal incidentele baten	4.300 V
	Totaal	3.410 V

5.2.7 Begrotingsrechtmatigheid

De begrotingsrechtmatigheid wordt gezien binnen het totaal van een programma. Volgens het Platform Rechtmatigheid heeft alleen de lastenkant in de rechtmatigheidstoets voor het begrotingscriterium betrekking te worden. Het normenkader is daarop ingericht. Blijven de lasten binnen het totaal van het programma, dan zijn deze rechtmatig.

Uit het overzicht van gerealiseerde baten en lasten komt voor een aantal programma's een overschrijding van de lasten naar voren. Deze passen binnen het bestaande beleid. Derhalve tellen ze niet als fout mee in het oordeel van de accountant over de rechtmatigheid.

Programma Individuele ondersteuning

Past binnen bestaande beleid en betreft met name open-einde regelingen.

- De overschrijding op jeugd betreft een open-einde regeling.
- De overschrijding op de producten algemene inkomensvoorziening en inkomen overig worden gecompenseerd door direct gerelateerde baten.
- De overschrijding op aanvullende inkomensvoorziening betreft een open-einde regeling en wordt voor € 500.000 gecompenseerd door direct gerelateerde baten op programma 8.
- Op het product sociale werkvoorziening is € 1,7 miljoen verantwoord die gedekt worden door een onttrekking uit de voorziening liquidatie Permar. Daarnaast is in de halfjaarrapportage een tekort gemeld als gevolg van de implementatie van Werkkracht.
- De overschrijding op product maatwerk wordt veroorzaakt door het open einde karakter en wordt deels gecompenseerd door ook hogere eigen bijdragen.

Programma Economie en Mobiliteit

Past binnen het bestaande beleid.

Door de hogere opbrengsten is sprake van een forse afwaardering van het onderhanden werk. De balansboekings is onder de kosten opgenomen. Dit verklaart het verschil.

Programma Ruimtelijke ontwikkeling

Past binnen het bestaande beleid. Het betreft verrekeningen met de balans vanuit verkopen of verplichte winstnemingen, dan wel geautoriseerde verliesnemingen (verliesneming Kernhem Noord door Raad besloten).

- Balansboekings van € 31 miljoen. De waarde onderhanden werk is met € 31 miljoen afgenomen omdat er in 2017 veel meer opbrengsten dan kosten zijn gerealiseerd. Boeking is opgenomen onder de kosten. Overigens was € 23 miljoen afboekings geraamd, maar opgenomen onder opbrengsten. Hierdoor zie je het grote verschil ook onder opbrengsten terug.
- Afwaardering Kernhem Noord; € 3,6 miljoen ten laste van resultaat gebracht, niet geraamd.
- Afsluiting en winstneming Amsterdamseweg en Veldjesgraaf II, totaal € 2,8 miljoen, niet geraamd (veroorzaakt door voorspoedige verkoop).
- Tussentijdse winstnemingen (POC methode) € 2,6 miljoen, niet geraamd.
- Verkoop Materiële vaste activa € 3,1 miljoen boekwaarde via product afgeraamd.

Daarnaast zijn door de ODDV meer werkzaamheden verricht. Hier staan hogere opbrengsten omgevingsvergunningen tegenover.

Programma Kwaliteit leefomgeving

Past binnen het bestaande beleid en wordt gecompenseerd door direct gerelateerde baten, dan wel is een open einde regeling of heeft eerdere melding plaatsgevonden.

- De overschrijding op riolering (€ 760.000) en reiniging openbare ruimte (€ 300.000) worden beide gecompenseerd door direct gerelateerde baten.

- Openbare Verlichting heeft dit jaar meer kosten moeten maken door vandalisme en schades (€ 110.000), voor het vandalisme is er sprake van een open einde regeling en tegenover de schades staan schadevergoedingen.
- Calamiteiten, werkzaamheden ten behoeve van de veiligheid e.d. zorgen voor een overschrijding van € 130.000. Daarnaast zorgt de bestrijding van de Japanse Duizendknoop en Eikenprocessierups voor een overschrijding van € 130.000.
- Als laatste is het nadeel SamenWerkBedrijf € 160.000 al opgenomen in de Actualisatie.

Programma Bestuur en Organisatie

Past binnen het bestaande beleid en wordt gecompenseerd door direct gerelateerde baten of een raadsbesluit.

- Bij vastgoed is ruim € 3 ton meer aan kosten geboekt dan begroot. Deze kosten hangen samen met de incidentele verkopen in 2017. Zowel de kosten als de opbrengsten hiervan waren niet begroot. Kosten bestaan uit afboeking boekwaarde van de verkochte opstallen, sloopkosten, notariskosten etc.
- Daarnaast zijn extra lasten leges gemaakt, welke gecompenseerd worden door direct gerelateerde baten.
- De lasten overhead worden gecompenseerd door vergoeding uitgeleend personeel en door verrekening met de bedrijfsmiddelenreserves.
- De lasten financiering (toegerekende rente reserves) worden gecompenseerd door gerelateerde baten financiering.
- In december 2017 heeft de raad besloten om € 1.050.000 beschikbaar te stellen voor Werkkracht, storting aandelenkapitaal en storting voorziening vakantiegeld WSW.

5.2.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is op 1 januari 2013 in werking getreden. De WNT beperkt op ingrijpende wijze de mogelijkheden in de (semi)publieke sector om beloningen overeen te komen die uitgaan boven een vastgestelde norm. In 2017 was deze norm € 181.000.

De WNT is van toepassing op topfunctionarissen, waaronder voor een gemeente de gemeentesecretaris en griffier. Voor deze functionarissen geldt dat bij een bezoldiging boven de norm, het bovenmatige deel teruggevorderd moet worden. Uit onderzoek is gebleken dat in de gemeente Ede geen sprake is van bezoldiging van topfunctionarissen boven de norm. Naast beperking van de bezoldiging kent de WNT een publicatieplicht. De publicatieplicht geldt voor de topfunctionarissen, ook indien de norm niet wordt overschreden.

Voor overige functionarissen geldt slechts een publicatieplicht, indien de norm wordt overschreden. In de gemeente Ede was in 2017 geen functionaris die deze norm overschrijdt.

Bezoldiging topfunctionarissen

Bedragen x € 1	G.H. Hagelstein	J .van Delden	S. Visser
Functiegegevens	Griffier	Gemeentesecretaris	Concern directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee	ja
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	107.731,84	109.435,56	117.315,70

Bedragen x € 1	G.H. Hagelstein	J .van Delden	S. Visser
Beloningen betaalbaar op termijn	15.714,72	16.778,52	16.749,12
<i>Subtotaal</i>	123.446,56	126.214,08	134.064,82
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	181.000	181.000	N.v.t.
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	123.446,56	126.214,08	134.064,82
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2016			
Aanvang en einde functievervulling in 2016	01/01 – 31/12	N.v.t.	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband 2016 (in fte)	1,0	N.v.t.	1,0
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	97.385,17	N.v.t.	109.779,77
Beloningen betaalbaar op termijn	13.486,35	N.v.t.	14.433,36
Totale bezoldiging 2016	110.871,52	N.v.t.	124.213,13

5.3 Balans en toelichting

5.3.1 Balans

In onderstaande tabel is de balans (activa en passiva) weergegeven.

Activa		bedragen x € 1.000	
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2016	
Immateriële vaste activa	1.122	406	
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	1.122	406	
Materiële vaste activa economisch nut	169.237	163.344	
Gronden en terreinen	29.962	21.984	
Strategische gronden	0	949	
Bedrijfsgebouwen	110.030	110.109	
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	12.025	16.597	
Vervoermiddelen	778	373	
Machines, apparaten en installaties	4.449	3.973	
Woonruimten	571	289	
Overige materiële activa	11.422	9.070	
Materiële vaste activa economisch nut, met mogelijke heffing ter bestrijding van de kosten	11.966	8.681	
Bedrijfsgebouwen	152	153	
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	8.019	8.528	
Overige materiële activa	3.795	0	
Materiële vaste activa maatschappelijk nut	57.740	57.670	
Gronden en terreinen	0	5.876	
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	55.025	51.474	
Overige materiële activa	2.715	320	
Financiële vaste activa	87.299	89.474	
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	3.002	3.002	
Leningen aan woningbouwverenigingen	56.281	59.179	
Leningen aan overige verbonden partijen	13.310	14.920	
Overige langlopende leningen	14.706	12.373	
Bijdrage aan activa van derden	0	0	
Totaal vaste activa	327.364	319.575	
Voorraden	101.369	134.861	
Onderhanden werk, wo. bouwgronden in exploitatie	100.400	134.353	
Gereed product en handelsgoederen	969	508	
Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar	31.309	31.885	
Vorderingen op openbare lichamen	3.884	1.178	
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	13.360	14.461	
Rekening-courant verhoudingen niet fin. instellingen	0	5.245	
Overige vorderingen	14.065	11.001	
Liquide middelen	7.030	608	
Kasrekeningen	58	27	
Bankrekeningen	6.972	581	
Overlopende activa	39.957	39.633	
Nog te ontvangen bedragen van het Rijk	6.897	8.359	
Nog te ontvangen bedragen ov. overheidslichamen	20.416	18.084	

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2016
Nog te ontvangen bedragen overig	7.407	6.067
Overige vooruitbetaalde bedragen	5.237	7.123
Totaal vlottende activa	179.665	206.987
Totaal Activa	507.029	526.562

Passiva		bedragen x € 1.000	
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2016	
Eigen vermogen	133.234	141.316	
Algemene reserves	38.940	41.048	
Bestemmingsreserves	89.282	93.585	
Gerealiseerd resultaat	5.012	6.683	
Voorzieningen	48.292	42.959	
Voor verplichtingen, verliezen en risico's	7.620	5.278	
Ter egalisering van kosten	2.923	1.965	
Voor middelen derden met gebonden bestemming.	0	12	
Voor bijdrage aan toekomstige vervangings-investeringen waarvoor een heffing wordt geheven	37.749	35.704	
Vaste schulden met een looptijd ≥ 1 jaar	227.143	238.726	
Onderhandse leningen van banken	225.640	237.294	
Door derden belegde gelden	412	661	
Waarborgsommen	1.091	771	
Totaal vaste passiva	408.669	423.001	
Vlottende schulden met een looptijd < 1 jr.	19.482	29.413	
Bankrekeningen	4.438	10.297	
Kasgeldleningen bij openbare lichamen	0	10.000	
Rekening-courant verhoudingen niet fin. instellingen	2.790	0	
Overige schulden	12.254	9.116	
Overlopende passiva	78.878	74.148	
Nog te betalen bedragen (verplichtingen)	31.679	29.812	
Voorschotbedragen specifiek van het Rijk	33.459	27.425	
Voorschotbedragen ov. overheidslichamen	11.798	15.336	
Voorschotbedragen specifiek overig	901	876	
Overige vooruitontvangen bedragen	1.041	699	
Totaal vlottende passiva	98.360	103.561	
Totaal Passiva	507.029	526.562	

Buiten de balansstelling is een bedrag van € 91 miljoen opgenomen waartoe aan natuurlijke en rechtspersonen borgstellingen of garantstellingen zijn verstrekt. In het onderdeel 'Niet uit de balans blijvende verplichtingen' van deze toelichting is dit verder uitgewerkt en van een toelichting voorzien.

5.3.2 Toelichting

Activa

Vaste activa

Vaste activa wordt onderscheiden in kapitaaluitgaven/-ontvangsten voor vaste activa van immateriële, materiële en financiële aard. In het verslagjaar is deze indeling nader bekeken en waar nodig zijn categoriewijzigingen aangebracht (= correctie beginboekwaarde). Voor meer gedetailleerde informatie zie bijlage 2.

Vanuit de genoemde bijlage worden in onderstaande tabellen de onderscheiden groepen vaste activa nader gecategoriseerd en per categorie de specificaties per balansdatum als ook het verloop van de boekwaarden gedurende het dienstjaar weergegeven.

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa bedragen x € 1.000						
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2016	Correctie bkw. BBV	Investe- ringen	Desinves- teringen	Aflossingen	Boekwaarde 31-12-2017
Bijdrage aan activa van derden	406	887	0	0	171	1.122
Totaal financiële activa	406	887	0	0	171	1.122

Bijdrage aan activa van derden

In 2017 is de hele activa administratie bekeken. Dit heeft geleid tot een herschikking van een aantal activa objecten (was materiële vaste activa, betreft bijdrage aan derden voor investeringen), waardoor de beginboekwaarde is gecorrigeerd met € 887.000; het betreft de geactiveerde bijdragen aan ROC Ede en Museum Oud Lunteren. Verder bestaat het saldo uit bijdragen aan Cultureel Centrum De Reehorst, Kijk- en Luistermuseum Bennekom en Bosbad Lunteren.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa bedragen x € 1.000								
Omschrijving	Boek- waarde 31-12-2016	Correctie op boek- waarde	Investe- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdrage van derden	Afwaar- deringen	Boek- waarde 31-12-2017
Gronden en terreinen	28.809	-/- 2.629	7.660	3.083	0	199	596	29.962
Bedrijfsgebouwen en woonruimten	110.551	-/- 1.647	6.817	254	3.717	961	36	110.753
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	76.599	2	8.279	12	2.636	7.163	0	75.069
Vervoermiddelen	373	0	488	0	83	0	0	778
Machines / apparaten / installaties	3.973	42	1.253	0	819	0	0	4.449
Overige materiële vaste activa	9.390	3.345	6.128	159	687	85	0	17.932
Totaal materiële activa	229.695	-/- 887	30.625	3.508	7.942	8.408	632	238.943

Gronden en terreinen

In het boekjaar is door een herschikking de boekwaarde van de activering van de kosten landschapsbeheer (inrichtingen e.d.) ad € 2,7 miljoen ondergebracht bij het onderdeel overige materiële activa.

De belangrijkste investeringen vormen de activering van grondaankopen aan de Zandlaan Ede voor realisatie Topsporthal € 1,5 miljoen en in Otterlo t.b.v. het sportpark € 1,6 miljoen. Voor de wijk Kernhem deel A is er een administratieve boeking gedaan van € 3,3 miljoen.

De desinvesteringen hebben betrekking op de verkoop van gronden aan Bruinehorstweg/Zwetselaarsepad en de Ruitenbeekweg te Lunteren.

Door herwaardering is de waarde van een aantal gronden in totaal met € 596.000 verminderd. Uitgestelde grondontwikkeling en de (intentie tot) verkoop van gronden hebben in het boekjaar geleid tot een afwaardering van de boekwaarde met respectievelijk € 399.000 en € 197.000.

De boekwaarde van de investeringen in gronden en terreinen per 31 december 2017 ad € 30 miljoen valt geheel in de categorie investeringen van economisch nut. Hiervan heeft € 804.000 betrekking op in erfpacht uitgegeven gronden.

Bedrijfsgebouwen en woonruimten

De belangrijkste vermeerderingen op het investeringsonderdeel bedrijfsgebouwen en woonruimten zijn de verbouwing van het schoolgebouw Marnix College (€ 0,6 miljoen) en de investering in de Sporthal Kenniscampus (€ 2,2 miljoen). Door verkoop van een woonwagen heeft er een afwaardering van € 36.000 van de boekwaarde naar de lagere marktwaarde plaatsgevonden om het desbetreffende object uit de boeken te krijgen.

De verdeling naar categorie van de boekwaarde van de bedrijfsgebouwen en woonruimten is: van economisch nut € 110,6 miljoen en van economisch nut waarbij heffingen kunnen worden opgelegd € 152.000.

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken

Grote vermeerderingen voor het onderdeel grond-, weg-, en waterbouwkundige werken betreffen de ontwikkeling van de Veluwe Poort (Parklaan en Spoorzone) ad € 6,5 miljoen, aanleg kunstgrasvelden op sportpark Hoekelum en sportpark Harskamp ad € 0,8 miljoen en het investeringsplan openbare verlichting ad € 0,7 miljoen.

Verder is voor € 7,2 miljoen aan verkregen bijdragen, voornamelijk van derden, als vermindering opgenomen, onder andere voor ontwikkeling Veluwe Poort ad € 6,5 miljoen en aanpassing N224 ad € 0,2 miljoen.

De boekwaarde van de investeringen in grond-, weg- en waterbouwkundige werken ad € 75,1 miljoen wordt opgedeeld in de categorie van economisch nut voor € 12 miljoen, economisch nut waarbij heffingen kunnen worden opgelegd voor € 8 miljoen en van maatschappelijk nut voor € 55,1 miljoen.

Vervoermiddelen

De kosten van de aanschaf c.q. de vervanging van bedrijfsauto's ad € 488.000 zijn geactiveerd en weergegeven in de kolom vermeerderingen.

Machines, apparaten en installaties

De grootste investeringen zijn de aanschaf van beeldschermen wijkposten (€ 125.000), de vervanging van thin clients (€ 310.000) en de aanschaf van geavanceerde telefoontoestellen (€ 380.000).

Overige materiële vaste activa

De vervanging van de minicontainers restafval voor € 1,3 miljoen en de aanschaf van ondergrondse restafvalcontainers voor € 1,2 miljoen zijn de belangrijkste vermeerderingen.

Per 31 december 2017 bedraagt de boekwaarde van de overige materiële vaste activa € 17,9 miljoen. Hiervan dient € 11,4 miljoen aangemerkt te worden als de boekwaarde van investeringen van economisch nut, € 2,7 miljoen van maatschappelijk nut en € 3,8 miljoen van economisch nut waarbij heffingen kunnen worden opgelegd.

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2016	Correctie boekw. BBV	Investe- ringen	Desinves- teringen	Aflos- singen	Boekwaarde 31-12-2017
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	3.002	0	0	0	0	3.002
Leningen aan woningbouwverenigingen	59.179	0	0	0	2.898	56.281
Leningen aan overige verbonden partijen	14.920	0	27	0	1.637	13.310
Overige langlopende leningen	12.373	0	6.389	4.056	0	14.706
Totaal financiële activa	89.474	0	6.416	4.056	4.535	87.299

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

De boekwaarde van deze post is de nominale waarde van de in het bezit zijnde aandelen van N.V. Bank Nederlandse Gemeenten en ACV-groep.

Leningen aan woningbouwverenigingen

De aflossingen betreffen de normale aflossingen van de leningen. Er zijn geen vervroegde afgeloste leningen in het boekjaar 2017.

Leningen aan overige verbonden partijen

Van de aflossingen ad € 1.637.000 op de leningen aan overige verbonden partijen is de specificatie:

- Aflossing op verstrekte kredieten voor het pc/fietsproject (€ 19.000).
- Normale aflossingen hypothecaire en overige langlopende leningen (€ 623.000).
- Extra of vervroegde aflossingen hypothecaire leningen (€ 995.000).

De mutatie in het saldo krediethypotheek WIZ in het boekjaar ad € 27.000 is weggezet in de kolom vermeerderingen.

Overige langlopende leningen

De stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn) verstrekt in het kader van de SOE (Stedelijke Ontwikkeling Ede) duurzaamheids-, starters- en/of doorstroomleningen. Veelal zijn deze revolverend. Het totale fonds hiervoor is in 2017 aangevuld met € 2,25 miljoen, terwijl er voor ruim € 4 miljoen overgeboekt is tussen de verschillende fondsrekeningen bij SVn.

Vlottende activa

Voorraden

Voorraden

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2016	Herz. fase- indeling/ BBV aanp.	Vermeer- dering	Vermin- dering	Boekwaarde 31-12-2017
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	201.773	0	21.542	55.171	168.144
Voorziening voor negatieve plannen	-/- 67.420	0	-/- 1.348	-/- 1.024	-/- 67.744
Gereed product en handelsgoederen	508	0	896	435	969
Totaal voorraden	134.861	0	21.090	54.582	101.369

De balanspost Onderhanden werk betreft alleen bouwgronden in exploitatie. In 2017 is deze balanspost vermeerderd met € 21,5 miljoen, waarvan € 5,4 miljoen door rentetoevoeging en € 4,2 miljoen door tussentijdse winstneming. Deze winstneming betreft de stelselwijziging vanuit de Notitie Grondexploitaties 2016 (BBV). Hiervan heeft € 2,4 miljoen betrekking op winst tot en met 2016, die voorheen niet werd genomen. Het deel dat betrekking heeft op 2017 bedraagt € 1,8 miljoen. Deze stelselwijziging heeft geen resultaat-effect, noch effect op de stand van het eigen vermogen 2016. Hiernaast is de balanspost OHW verminderd met € 55,2 miljoen door het realiseren van opbrengsten van verkoop woningbouwkavels € 42,5 miljoen en € 12,7 miljoen verkoop bedrijventerreinen. Voor een uitgebreide toelichting op de inkomsten en

uitgaven betreffende de projecten in plan- en realisatiefase wordt verwezen naar het MPG 2018 dat als bijlage van deze jaarrekening is opgenomen. Het resumerende resultaat is in onderstaande tabel in beeld gebracht.

bedragen x € 1.000								
Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2017	Vermeer- dering	Vermin- dering	Boekwaarde 31-12-2017	Geraamde kosten 2018 e.v	Geraamde opbrengsten 2018 e.v	Eind waarde	Contante waarde per 1-1-2018
Amsterdamseweg	500	1.509	-2.009	-	-	-	-	-
Kraatsweg Ede	14	6	0	20	166	641	456	430
VP AZO- terrein moskee	-94	94	-	-	-	-	-	-
VP AZO-terrein-woningbouw	84	362	-1.023	-577	608	-	-31	-30
Bedrijventerrein De Vallei Bouwkavel	5.419	482	-1.369	4.532	541	6.904	1.833	1.660
VP Kazerneterreinen	56.146	6.649	-23.514	39.281	44.100	66.281	-17.099	-15.487
VP Kazerneterreinen Maurits WFC	21.440	1.869	57	23.366	45.982	56.342	-13.007	-10.256
Valley Center	-454	240	-112	-326	1.052	1.000	274	253
BT A12	18.782	1.630	-7.973	12.439	2.342	22.402	7.622	6.253
BT A12 - De Klomp	34.683	1.485	16	36.184	23.872	37.149	-22.905	-18.790
Peppelensteeg - Sport	538	-482	-56	-	-	-	-	-
VP Soma terrein	1.360	415	-	1.775	3.393	4.863	-305	-282
Kernhem - Vlek B-Oost	-4.390	3.597	-1.993	-2.786	5.642	6.398	3.542	2.906
Kernhem vlek B-west	16.254	768	20	17.042	26.037	46.459	3.381	2.774
Kernhem Noord	6.917	-6.923	5	-	-	-	-	-
Reehorsterweg - Noord	9.392	1.369	-7.153	3.608	2.795	1.502	-4.902	-4.529
Bospoort - Ontw Paasberg en Aralter.	709	74	-	783	225	-	-1.007	-987
Het Nieuwe Landgoed	10.085	483	-271	10.297	525	229	-10.593	-10.385
Veldhuizen A - Herstructurering	3.441	278	-369	3.350	343	41	-3.653	-3.581
VP Kop van de Parkweg	7.205	500	-1.561	6.145	3.156	1.359	-7.941	-7.336
Kievitsmeent - West	191	34	2	226	701	2.182	1.254	1.136
Veenderweg - Ganzeweide	76	211	-593	-306	215	49	141	138
Kernhem Meander	66	33	5	104	318	977	555	523
Bennekom - Kochlaan	1.224	302	9	1.535	353	1.732	-155	-146
Lunteren - De Hul (verspreid)	1.270	-14	-	1.257	1.913	2.955	-215	-191
Harskamp - Uitbr.bedrijventerrein	2.778	0	0	2.778	3.109	5.096	-791	-662
Harskamp - Smachtenburgerweg	1.397	844	-422	1.819	2.666	6.059	1.573	1.369
Harskamp - Kraatsweg	150	211	0	361	95	849	393	370
Veldjesgraaf II, Ederveen	96	1.444	-1.540	0	-	-	-	-
Wekerom - West	2.862	297	-1.670	1.489	1.662	1.734	-1.417	-1.335
Wekerom - Bedrijventerrein Het Laar	3.249	1.564	-3.498	1.315	579	2.684	791	731
Otterlo - Dries, Weversteeg, Onderlangs	381	2.114	-66	2.429	3.450	5.934	55	44
Horalaan - Afsluiting	779	-	-	-	-	-	-	-
Afronding afgesloten plannen	-438	-263	-172	-	-	-	-	-
Totaal bouwgronden in exploitatie	202.114	21.183	-55.247	168.144	175.840	281.821	-62.151	-55.410

De balanspost gereed product en handelsgoederen omvat een grondproject met een totale boekwaarde van € 0,8 miljoen en de op voorraad liggende magazijngoederen.

Voorziening voor negatieve plannen Grondzaken

In de paragraaf grondbeleid bij deze jaarrekening is een nadere toelichting gegeven op de ontwikkeling van de voorziening in aanloop naar de vaststelling van de negatieve plannen bij het MPG. De voorziening voor negatieve plannen Grondzaken is dienovereenkomstig gemuteerd. De toevoeging aan de voorziening (zie kolom vermeerdering) is de inflatiecorrectie voor € 1,3 miljoen, terwijl de onttrekking (zie kolom vermindering) ad € 1,0 miljoen betrekking heeft op het afsluiten van negatieve plannen vnl. gebied Peppelensteeg.

Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar

Vorderingen op openbare lichamen.

Het saldo per 31 december 2017 van de vorderingen op openbare lichamen is € 3.884.000. Deze openstand heeft betrekking op rijk/provincies/gemeenten voor € 2.535.000, gemeenschappelijke regelingen € 639.000 en

overig € 710.000. De toelichting op voortgang en invordering is opgenomen bij het onderdeel overige vorderingen.

Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd < 1 jaar

Met ingang van 2014 is de gemeente verplicht liquiditeitsoverschotten (zie ook de paragraaf financieringen) af te storten bij het Rijk. Het saldo van deze in 's Rijks schatkist gestorte middelen bedraagt per 31 december 2017 € 13.360.000.

De gemeente is op grond van de Wet financiering decentrale overheden sinds eind 2013 verplicht tot deelname aan schatkistbankieren. Dit betekent dat bij overschrijding van een te berekenen drempelbedrag afroaming plaatsvindt en het overschot gestort wordt op een rekening van het Rijk. In deze jaarrekening is voor het eerst onderstaande tabel opgenomen. Uit deze tabel blijkt dat er geen sprake is geweest van overschrijding van het drempelbedrag.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren

bedragen x € 1.000

		bedragen x € 1.000			
(1)	Drempelbedrag verslagjaar 2017	2.415			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	333	809	1037	764
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	2082	1606	1378	1651
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	0	0	0	0

Overige vorderingen

De balanspost overige vorderingen wordt onderverdeeld in een drietal categorieën debiteuren:

- Belastingdebiteuren (zoals opgelegde belastingkohieren WOZ en afvalstoffenheffing)
- Debiteuren Werk, Inkomen en Zorg (bijstandsuitkeringen)
- Overige debiteuren (zoals plankosten en verhuur van onroerend goed).

In onderstaande tabel en bij de toelichting van de overige debiteuren met een saldo van € 14.065.000 is ook het openstaande saldo van vorderingen op openbare lichamen ad € 3.884.000 verwerkt, daar de administratieve verwerking en afwikkeling deel uitmaken van hetzelfde debiteurenproces.

Overige vorderingen

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 31-12-2017
Belastingdebiteuren	2.850	4.661
Debiteuren Werk Inkomen en Zorg (WIZ)	7.214	6.845
Overige debiteuren	7.182	10.269
Voorziening dubieuze debiteuren	-/- 5.067	-/- 3.826
Totaal overige vorderingen incl. openbare lichamen)	12.179	17.949

Per categorie worden de overige vorderingen onderstaand toegelicht.

Belastingdebiteuren

Openstaande belastingdebiteuren

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2017	Waarvan > 3 maanden open
Belastingjaren tot 2015	3	3
Belastingjaar 2015	90	84
Belastingjaar 2016	1.225	1.149
Belastingjaar 2017	3.343	504
Totaal	4.661	1.740

De beoordeling bij de belastingdebiteuren is enigszins afwijkend ten opzichte van de reguliere debiteuren. Dit heet te maken dat de belastingdebiteur de vordering in een aantal betaaltermijnen mag voldoen. Uit bovenstaande tabel blijkt dat het grootste gedeelte van de openstaande belastingdebiteuren betrekking heeft op het belastingjaar 2017. Er is voor de vorderingen die langer dan een jaar openstaan een voorziening gevormd. Deze voorziening dubieuze debiteuren heeft op 31 december 2017 een saldo van € 261.000. De afdeling Belastingen komt eens per jaar met een voorstel tot het afboeken van de oninbare vorderingen.

Debiteuren Werk, Inkomen en Zorg

Openstaande debiteuren WIZ

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 31-12-2017
Terugvordering / Fraude	3.623	3.382
Onderhoudsbijdrage (verhaal van bijstand)	329	253
Leenbijstand	1.256	1.334
Maatregel en boete	76	83
Overigen (voorschotten / rente / woonvoorz.)	406	383
Declaratie Rijk (m.n. Besluit Bijstandverlening Zelfstandigen)	1.524	1.410
Totaal	7.214	6.845

Het economische risico van de WIZ-debiteuren (met uitzondering van de financiële activa verantwoorde vorderingen krediethypotheek ad € 321.000) ligt bij de gemeente. Op grond van een indicatie van de risico's is er een voorziening getroffen van 38% (saldo 31 december 2017 bedraagt € 2.710.000, waarvan € 121.000 betrekking heeft op vorderingen krediethypotheek).

Het bedrag aan openstaande vorderingen aan het einde van het boekjaar is ten opzichte van vorig boekjaar gedaald. Dit is voornamelijk het resultaat van de extra inzet op terugvordering.

Overige debiteuren

De stand van de openstaande vorderingen per 31 december 2017 van de overige debiteuren wordt in onderstaand verloopoverzicht afgezet tegen de vergelijkende cijfers vanuit de jaarrekeningen 2014, 2015 en 2016. Deze openstand bedraagt € 10.269.000 en is opgebouwd uit vorderingen van publiekrechtelijke aard voor € 625.000 en uit vorderingen van privaatrechtelijke aard voor € 9.644.000.

Ouderdom openstaande vorderingen overige debiteuren

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Dagen					Totaal
	0 - 30	30 - 60	60 - 90	90 - 120	> 120	
Jaarrekening 2014	2.895	581	428	117	3.521	7.542
Jaarrekening 2015	642	669	251	314	1.274	3.160
Jaarrekening 2016	5.389	170	102	59	1.462	7.182
Jaarrekening 2017	8.782	94	141	5	1.247	10.269

In de openstand 0-30 dagen zit voor een bedrag van € 7,4 miljoen aan in december 2017 opgelegde voornamelijk incidentele vorderingen, waarvan de gefactureerde bijdragen voor het Samenwerkbedrijf € 1,5 miljoen, de bijdragen voor detacheringen € 1,3 miljoen en de verkoop van bouw kavels € 0,8 miljoen de belangrijkste posten zijn. Per medio februari 2017 is in totaal € 4,3 miljoen ontvangen voor de in december 2017 opgelegde vorderingen.

Voorziening dubieuze debiteuren

De voorziening dubieuze debiteuren is afgenomen met € 1.241.000 tot een boekwaarde van € 3.826.000 op 31 december 2017. De belangrijkste afnamen betreffen het oninbaar verklaren en/of ontvangen van vorderingen overige debiteuren en herijking percentage dubieus debiteuren WIZ. Onderverdeeld in de drie genoemde categorieën is dit € 261.000 (was € 271.000) voor de belastingdebiteuren, € 2.710.000 (was

€ 3.447.000) voor de debiteuren WIZ waarvan € 121.000 debiteuren krediethypotheek (was € 145.000) en € 976.000 (was € 1.494.000) voor de overige debiteuren. Eens per jaar wordt de beoordeling geactualiseerd. Het saldo van de voorziening dubieuze debiteuren krediethypotheek ad € 145.000 wordt geëlimineerd op de vaste activa onderdeel financiële activa overige langlopende uitzettingen.

Liquide middelen

Liquide middelen		bedragen x € 1.000	
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 31-12-2017	
Kas	26	58	
ABN-AMRO Bank	551	630	
Bank Nederlandse Gemeenten	0	6.320	
ING bank	31	22	
Totaal liquide middelen	608	7.030	

Overlopende activa

Overlopende activa		bedragen x € 1.000	
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 31-12-2017	
Vooruitbetaalde bedragen	7.592	5.237	
Nog te ontvangen bedragen	32.041	34.720	
Totaal overlopende activa	39.633	39.957	

Vooruitbetaalde bedragen

Betaalde voorschotten op de subsidiëring 2018 voor het programma Cultuur voor € 4,2 miljoen bepaalt voornamelijk het saldo vooruitbetaalde bedragen.

Nog te ontvangen bedragen

De aangifte 2017 van het BTW-compensatiefonds drukt een belangrijke stempel op het saldo van de overlopende activa balanspost nog te ontvangen bedragen. De aangifte vermeldt per 31 december 2017 een van de belastingdienst te ontvangen bedrag van € 17.648.000 (2016: € 15.514.000). Verder zijn op dit balansonderdeel verantwoord de nog te ontvangen rente geldleningen ug € 1.232.000 (2016: € 1.290.000), de bijdrage vanuit de samenwerkingsovereenkomst ENKA € 1.408.000 (2016: € 2.031.000), bijdrage PGB-budgetten € 2.735.000 (2016: € 786.000) en de specifieke uitkering BUIG € 5.163.000 (2016: € 5.593.000).

Passiva

Eigen vermogen

Eigen vermogen		bedragen x € 1.000					
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2016	Resultaat- bestemming vorig boekjaar	Vermeerde- ring boekjaar	Vermindering boekjaar t.g.v. kap.lst. activa	Overige vermindering boekjaar	Rente boekjaar	Boekwaarde 31-12-2017
Algemene reserves	41.048	10.698	1.030	0	14.327	491	38.940
Bestemmingsreserves	2.848	0	0	0	540	0	2.308
Overige bestemmingsreserves	90.737	-/- 4.015	29.572	2.929	28.008	1.617	86.974
Gerealiseerd resultaat	6.683	-/- 6.683	5.012	0	0	0	5.012
Totaal eigen vermogen	141.316	0	35.614	2.929	42.875	2.108	133.234

Gedetailleerde informatie is weergegeven in het overzicht van reserves (bijlage 4 en 5) en de programma's (hoofdstuk 2).

Algemene reserves

De resultaatbestemming 2016 laat een vermeerdering ad € 10.698.000 zien voor de algemene reserves. Naast deze mutatie zijn de algemene reserves per saldo met € 12.806.000 verminderd, gesplitst naar vermeerderingen en verminderingen respectievelijk € 1.521.000 (algemene reserve: rentetoevoeging € 491.000 en conform begroting € 1.030.000) en € 14.327.000.

De verminderingen hebben voor € 13.277.000 betrekking op de begrote inzet van diverse reserves voor dekking van de exploitatie (algemene reserve € 12.706.000, algemene reserve begroting € 281.000 en algemene reserve rente begroting € 290.000) en voor € 1.050.000 op een, door een afzonderlijk raadsbesluit, storting agioreserve en weerstandsvermogen Werkkracht BV.

Bestemmingsreserves

De boekwaarde wordt gevormd door de egalisereserve afval. Het doel van deze reserve is het nivelleren van de ongewenste schommelingen in de afvaltarieven. De vermindering van € 540.000 is het resultaat op het desbetreffende product.

Overige bestemmingsreserves

De resultaatbestemming 2016 geeft ook voor de overige bestemmingsreserves een 'correctie' op de boekwaarde 31 december 2016 te zien, namelijk een afname van € 4.015.000. In totaal (incl. de genoemde correctie) zijn de bestemmingsreserves afgenomen met € 3.763.000. Een specificatie hiervan is opgenomen in bijlage 4 Overzicht van reserves.

Naast de genoemde correctie dienen de volgende zaken genoemd te worden als belangrijkste vermeerderingen:

• Reserve Veluwe Poort - Spoorzone	€	7.204.000
• Reserve bedrijfsmiddelen personeel	€	4.822.000
• Reserve investeringsfonds impuls Ede	€	2.747.000
• Reserve bedrijfsmiddelen automatisering	€	1.969.000
• Reserve btw-compensatiefonds	€	1.746.000
• Reserve beschermd wonen	€	1.706.000
• Reserve Sociaal Domein	€	1.500.000

Onderstaand wordt een beeld gegeven van de belangrijkste verminderingen van de overige bestemmingsreserves:

• Reserve bedrijfsmiddelen personeel	€	5.984.000
• Reserve Veluwe Poort - Parklaan	€	5.015.000
• Reserve investeringsfonds impuls Ede	€	3.737.000
• Reserve Veluwe Poort - Spoorzone	€	3.522.000
• Reserve btw-compensatiefonds	€	1.855.000

Gerealiseerd resultaat

Op dit passivaonderdeel staat het verschil tussen de baten en de lasten van de producten c.q. de programma's. Voor een nadere specificatie wordt verwezen naar hoofdstuk 1 resultaatbepaling en bestemming.

Voorzieningen

Voorzieningen

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boek-waarde 31-12-2016	Vermeer- dering	Verminde- ring	Vrijval	Inflatie- rente	Boekwaarde 31-12-2017
Voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico's	5.278	4.189	1.847	0	0	7.620
Voorziening ter egalisering kosten	1.965	1.283	325	0	0	2.923
Voorz. voor middelen van derden ww. de bestemming gebonden	12	0	12	0	0	0
Voorz. voor bijdrage aan toekomstige vervangings-investeringen	35.704	1.793	373	0	625	37.749
Totaal voorzieningen	42.959	7.265	2.557	0	625	48.292

De voorzieningen zijn gemuteerd met de in de exploitatiebegroting opgenomen dotaties. Aan de voorziening IGW rioolaanleg en –beheer is de inflatierente ad € 625 toegevoegd. Hiernaast hebben ook andere mutaties tot per saldo een vermeerdering van de voorzieningen geleid. In bijlage 6 is gedetailleerde informatie van de voorzieningen weergegeven.

De belangrijkste vermeerderingen betreffen:

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's:

- Voorziening liquidatie Permar (adm. boeking en afwaardering pand) € 3.901.000

Voorzieningen ter egalisering van de kosten:

- Voorziening onderhoud gemeentelijk vastgoed € 1.283.000

Voorzieningen voor de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen:

- Voorziening IGW rioolaanleg en –beheer (exploitatieresultaat) € 1.794.000

De belangrijkste verminderingen bestaat onder andere uit de volgende onttrekkingen:

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

- Voorziening liquidatie Permar (kosten liquidatie) € 1.644.000

Vaste schulden

De details van de hieronder genoemde onderdelen van vaste schulden zijn opgenomen in de als bijlage 7 opgenomen Staat van opgenomen geldleningen. In het boekjaar 2017 is er € 9,2 miljoen aan rente betaald over de vaste schulden.

Vaste schulden

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2016	Vermeerdering	Verminder- ing	Aflossing	Boekwaarde 31-12-2017
Onderhandse leningen van banken	237.294	0	0	11.654	225.640
Door derden belegde gelden	661	0	249	0	412
Waarborgsommen	771	320	0	0	1.091
Totaal vaste schulden	238.726	320	249	11.654	227.143

Onderhandse leningen van banken

In het verslagjaar zijn er geen leningen vervroegd afgelost, zodat het in de tabel gepresenteerde aflossingsbedrag ad € 11,7 miljoen in zijn geheel voor normale aflossingen in aanmerking genomen dient te worden.

Door derden belegde gelden

Het saldo per 31 december 2017 bestaat uit ontvangen gelden van derden voor een fonds voor verleende spaarhypotheek.

Waarborgsommen

Er worden (voornamelijk) door Grondzaken bedragen ingehouden op de aankopen, die dienen als garantie voor de oplevering van de desbetreffende aankopen.

Vlottende schulden

Vlottende schulden		bedragen x € 1.000	
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 31-12-2017	
Kasgeldleningen bij openbare lichamen	10.000	0	
Bankrekeningen	10.297	4.438	
Rekening-courant niet financiële instellingen	0	2.790	
Overige schulden	9.116	12.254	
Totaal vlottende schulden	29.413	19.482	

Kasgeldleningen bij openbare lichamen

De aan het einde van 2016 bij de nv Bank Nederlandse Gemeenten aangetrokken kasgeldlening is in het verslagjaar afgelost.

Bankrekeningen

Eén nevenrekening bij de nv Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) heeft aan het einde van 2017 een debetsaldo. Bij het bereiken van de kredietlimiet (circa € 20 miljoen) wordt pas overgegaan tot het sluiten van een kasgeldlening voor het gedeelte dat de limiet overstijgt. Overigens was rood staan in heel 2017 goedkoper dan het aantrekken van een kasgeldlening om het debetsaldo bij de BNG om te zetten naar een creditsaldo.

Rekening-courant verhoudingen niet financiële instellingen

De kasstromen van en voor het Knooppunt Jeugdregio FoodValley lopen via de administratie van de gemeente. Het saldo, in dit geval het liquiditeitsoverschot van het Knooppunt, bedraagt per 31 december 2017 € 2,8 miljoen.

Overige schulden

Tot het saldo van de overige schulden behoren de betalingen in 2018 van crediteurenfacturen voor in 2017 geleverde goederen en/of diensten voor een totaalbedrag van € 5,8 miljoen (2016: € 4,1 miljoen), openstaande crediteuren WPI € 5,4 miljoen (2016: € 4.1 miljoen), liquiditeitsoverschot knooppunt Jeugdregio FoodValley € 2,2 miljoen (2016: nihil) en de inhoudingen (veelal aflossingen op aangegane schulden) op de uitkeringen van uitkeringsgerechtigden WIZ voor € 0,9 miljoen (2016: € 0,9 miljoen).

Vennootschapsbelasting

Lokale overheden vallen vanaf 2016 onder de Wet op de Vennootschapsbelasting (VPB). Afgelopen jaren is geïnventariseerd welke activiteiten onder het VPB-regime vallen. In 2016 en 2017 zijn de activiteiten van de gemeente (inclusief Grondzaken) als niet VPB-plichtig bestempeld. Overigens heeft uitsluitel hierover door de belastingdienst nog steeds niet plaatsgevonden. De inventarisatie wordt jaarlijks herhaald.

Overlopende passiva

Overlopende passiva		bedragen x € 1.000	
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 31-12-2017	
Vooruit ontvangen bedragen	699	1.041	
Voorfinancieringen specifiek bestedingsdoel	43.637	46.158	
Te betalen rente	5.803	5.556	
Nog te betalen bedragen	24.409	26.123	
Totaal overlopende passiva	74.548	78.878	

Vooruit ontvangen bedragen

De balanspost vooruit ontvangen bedragen bestaat voornamelijk uit ontvangsten voor op het boekjaar 2018 betrekking hebbende debiteurenfacturen, onder andere bijdrage snelfietsroute Ede-Veenendaal en huur eerste kwartaal van Cultura.

Voorfinancieringen specifiek bestedingsdoel

In het boekjaar zijn van Europese en/of Nederlandse overheidslichamen uitkeringen ontvangen met een specifiek bestedingsdoel als voorfinanciering. De uitkeringen staan gespecificeerd naar bestedingsdoel in onderstaande tabel.

Voorfinancieringen specifiek bestedingsdoel				bedragen x € 1.000
Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2016	Vermeerdering	Vermindering	Boekwaarde 31-12-2017
Ontwikkeling nieuw stadsdeel Veluwe Poort (Parklaan en Spoorzone)	39.000	11.990	8.816	42.174
Investeringsbijdragen (ISV3)	3.031	421	901	2.551
Gemeentelijke monumenten	27	340	115	253
Maatschappelijke opvang	932	117	512	536
RMC gelden leerplicht	190	741	687	244
Projecten arbeidsmarktbeleid	457	190	247	400
Totaal voorfinancieringen specifiek bestedingsdoel	43.637	13.799	11.278	46.158

Te betalen rente

Om alle rente, vanuit de renteomslag, toe te rekenen aan het kalenderjaar 2017 is een administratieve boeking gemaakt.

Nog te betalen bedragen

In 2017 aangegane verplichtingen die in 2018 (en/of volgende jaren) zullen worden voldaan vormen het totaal van dit onderdeel, waarvan de belangrijkste posten zijn:

- Aangifte ondernemers btw december 2017 inclusief suppletie BTW € 4.835.000
- Afdracht loonheffing en premies salarissen december 2017 € 3.961.000
- Diverse uitkeringen Werk Inkomen en Zorg (o.a. WWB) € 3.411.000
- Verleende WMO-zorg (w.o. huishoudelijke hulp) door zorgaanbieders € 2.527.000
- Afrekening jeugdzorg 2015-2017 knooppunt Jeugdregio € 2.311.000
- Werkkracht BV bijdrage agiostorting en weerstandsvermogen € 1.050.000

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Gewaarborgde geldleningen woningbouw

Per 31 december 2017 heeft de gemeente € 56 miljoen (2016: € 59 miljoen) uitgeleend aan de woningcorporaties Woonstede en Plicht Getrouw. Hiervan is € 14 miljoen (2016: € 15 miljoen) geborgd via het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). De gemeente staat zelf rechtstreeks garant voor € 42 miljoen (2016: € 47 miljoen).

Het WSW is in 1983 opgericht met als doelstelling woningbouwcorporaties in Nederland van goedkope financiering te voorzien. In totaal is momenteel € 82 miljard aan leningen geborgd via het WSW. De zekerheidsstructuur van het WSW bestaat uit drie lagen: de geldmiddelen van de corporatie, de borgingsreserve van het WSW en de achtervangpositie van Rijk en gemeenten. Indien de geldmiddelen van de corporatie en de borgingsreserve van het WSW niet toereikend zijn, komt de achtervang positie van het Rijk en de gemeente in beeld. Hierbij staan de gezamenlijke gemeenten voor 25% van het liquiditeitstekort garant. De overige 25% komt ten laste van de schade-gemeente(n). Het Rijk draagt de resterende 50% bij. De garantstelling houdt in dat het Rijk en de gemeenten op verzoek van het WSW renteloze leningen verstrekken.

In totaal had het WSW op 31 december 2017 voor € 364 miljoen (31 december 2016 € 358 miljoen) aan leningen geborgd van in Ede gevestigde woningbouwcorporaties. Dit betekent dat de garantstelling van Ede maximaal € 91 miljoen (25% van € 364 miljoen; 2016: € 89,5 miljoen, namelijk 25% van € 358 miljoen). Het oorspronkelijke bedrag van deze leningen is € 402 miljoen (2016: € 385 miljoen). De gemeente kent geen borgstellingen; de laatste met een boekwaarde van € 49.000 is in 2016 beëindigd.

Langlopende contractverplichtingen

Per balansdatum 31 december 2017 heeft de gemeente de volgende langlopende contractverplichtingen uitstaan (bedragen betreffen het totaal van de contractperioden, exclusief eventuele prijsindexering):

• Tot januari 2029 huur gebouw De Doelen I	€	8.760.000
• Tot april 2021 huur en servicekosten gebouw Manenberg	€	785.000
• Tot april 2018 voor schoonmaak werkzaamheden	€	39.000
• Tot juli 2018 preventief bouwkundig onderhoud	€	100.000
• Tot juli 2018 preventief onderhoud installaties	€	85.000
• Tot februari 2019 drankenautomaten en –voorziening	€	70.000
• Tot januari 2019 impl./huur/beheer/onderhoud multifunctionele printers	€	41.000

Naast bovengenoemde lopende contractverplichtingen zijn ook andere contractverplichtingen aangegaan waarbij bepaalde artikelen afgenomen worden van bepaalde leveranciers. Deze contractverplichtingen nemen de komende tijd alleen maar toe.

Toelichting onzekerheid eigen bijdrage WMO

Een aanvrager van een WMO-voorziening, hulp in de huishouding of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de WMO een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatievoorziening van het CAK naar de gemeente is om privacy redenen beperkt.

Hierdoor kan de gemeente niet de juistheid en volledigheid op persoonsniveau en op totaalniveau van de eigen bijdragen vaststellen. In de kadernota rechtmatigheid 2017 van de commissie BBV geeft de commissie aan dat de wetgever in feite bepaald heeft dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdrage geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat wij als gemeente geen zekerheid omtrent de omvang en de hoogte van de eigen bijdrage kunnen krijgen. In onze jaarrekening is dus sprake van een onzekerheid ten aanzien van deze eigen bijdrage, ook al ligt de oorzaak hiervan niet bij ons als gemeente.

5.4 Bijlagen bij de jaarrekening

Bijlage 1 - Overzicht van reserves

Bedragen x € 1.000														
Progr.	Nr.	Omschrijving	Reserve- type	Rente ja/nee	I/S	Boekwaarde 1/1/2017	Overhe- veling reserves	Resultaat- bestem- ming vorig jaar	Boekwaarde 1/1 na resultaat- bestem- ming	Rente	Bij realisatie	Af realisatie	Afschrij- vings- bijdrage	Boekwaarde 31/12/2017
01	R430	Onderwijs - Huisvesting	OBR	nee	I	4.185	0	0	4.185	0	0	996	0	3.189
01	R440	Cultuur	OBR	nee	I	569	0	0	569	0	57	133	0	493
01	R441	Kunst en Cultuur - Ontwikkelfonds	OBR	ja	I	441	0	0	441	13	3	6	0	452
01	R442	Kunstaankopen	OBR	nee	I	455	0	0	455	0	50	14	0	491
01	R443	Monumenten	OBR	nee	I	256	0	0	256	0	120	153	0	223
01	R620	Tijdelijk Jongerenwerk 2015-2017	ERK	nee	S	126	0	0	126	0	0	0	0	126
01	R647	Sporthal Ut Sporthuus	ERK	ja	S	911	0	0	911	27	0	0	47	891
01	R660	Museum Oud Lunteren	ERK	ja	S	35	0	0	35	1	0	0	2	34
01	R661	Kijk- en Luistermuseum	ERK	ja	S	26	0	0	26	1	0	0	2	24
02	R433	Onderwijs - Achterstandsbeleid	OBR	nee	I	1.477	0	0	1.477	0	67	0	0	1.544
02	R435	Centrum voor Jeugd en Gezin	OBR	nee	I	116	0	0	116	0	0	116	0	0
03	R439	Legaat van Lagen	OBR	ja	I	374	0	0	374	11	0	0	0	385
03	R453	Inburgering	OBR	nee	I	210	0	64	274	0	331	0	0	605
03	R454	Regionaal Werk Bedrijf	OBR	nee	I	843	0	0	843	0	0	195	0	648
03	R455	Res. Arbeidsmarktregio Food Valley	OBR	Res.	I	746	0	443	1.189	0	0	0	0	1.189
03	R460	Maatschappelijke opvang	OBR	nee	I	2.449	0	0	2.449	0	244	49	0	2.644
03	R461	Vrouwenopvang/aanpak ouderenmish.	OBR	nee	I	126	0	0	126	0	80	38	0	168
03	R462	Beschermde Wonen	OBR	nee	S	2.471	0	0	2.471	0	1.706	257	0	3.920
03	R463	Sociaal Domein	OBR	nee	I	0	0	0	0	0	1.500	333	7	1.160
04	R411	Parkeren	OBR	nee	I	389	0	0	389	0	0	252	0	137
04	R420	Werkgelegenheid	OBR	nee	I	322	0	0	322	0	100	120	0	302
04	R681	Kapitaallasten Verkeer	ERK	ja	S	150	0	0	150	5	96	0	8	243
04	R682	Kapitaallasten Parkeren	ERK	ja	S	141	0	0	141	4	0	0	8	137
05	R300	Afval	BR	nee	S	2.848	0	0	2.848	0	0	540	0	2.308
05	R470	Veluwe Poort - Spoorzone Ede	OBR	ja	I	0	0	9.054	9.054	272	7.204	3.522	0	13.008
05	R471	Veluwe Poort - Parklaan	OBR	ja	I	6.045	0	1.853	7.897	237	1.284	5.015	0	4.403
05	R475	Landschapsfonds	OBR	nee	I	67	0	0	67	0	160	49	0	178
05	R476	Stadsuitleg	OBR	nee	I	613	0	0	613	0	0	613	0	0
05	R477	Starters- en doorstromers	OBR	ja	I	2.712	0	0	2.712	81	159	453	0	2.500
05	R480	Bodemsanering	OBR	nee	I	612	0	0	612	0	50	49	0	613
05	R481	Buitengebied - Uitvoering	OBR	nee	I	70	0	0	70	0	0	70	0	0
05	R678	Veluwe Poort - Spoorzone Ede	ERK	ja	S	9.054	0	-9.054	0	0	0	0	0	0
05	R679	Veluwe Poort - ERK Parklaan	ERK	ja	S	1.853	0	-1.853	0	0	0	0	0	0
05	R680	Structuurvisie Buitengebied	ERK	ja	S	86	0	0	86	3	65	3	0	151
05	R683	R&T route structuren	ERK	ja	S	0	0	0	0	0	180	0	0	180
05	R700	Grondbedrijf	BRG	nee	I	1.507	0	-1.507	0	0	0	0	0	0

Progr.	Nr.	Omschrijving	Reserve- type	Rente ja/nee	I/S	Boekwaarde 1/1/2017	Overhe- veling reserves	Resultaat- bestem- ming vorig jaar	Boekwaarde 1/1 na resultaat- bestem- ming	Rente	Bij realisatie	Af realisatie	Afschrij- vings- bijdrage	Boekwaarde 31/12/2017
06	R400	Overgangsrecht FLO	OBR	nee	I	772	0	49	821	0	0	0	0	821
07	R416	Begraven	OBR	nee	I	550	0	0	550	0	156	0	0	706
07	R417	Onderhoud & vervanging openb. ruimte	OBR	nee	I	1.500	0	0	1.500	0	456	0	0	1.956
07	R605	Riolering buitengebied	ERK	ja	S	8.256	0	0	8.256	248	0	0	742	7.762
08	R100	Algemene reserve	AR	nee	I	24.691	0	10.698	35.389	0	1.030	13.756	0	22.663
08	R200	Algemene reserve - Begroting	OAR	ja	S	6.701	0	0	6.701	201	0	281	0	6.621
08	R201	Algemene reserve - Rente begroting	OAR	ja	S	9.656	0	0	9.656	290	0	290	0	9.656
08	R472	Woningbouw	OBR	nee	I	331	0	0	331	0	0	0	0	331
08	R491	Lokale arbeidsvoorwaarden	OBR	nee	I	289	0	0	289	0	102	110	0	281
08	R492	BTW - Compensatiefonds	OBR	nee	I	3.929	0	-2.500	1.429	0	1.746	1.856	0	1.319
08	R493	Cofinanciering	OBR	ja	I	1.669	0	0	1.669	50	0	287	0	1.432
08	R494	DOE - Belegd deel	OBR	nee	I	1.106	0	-1.106	0	0	0	0	0	0
08	R495	Overlopende verplichtingen	OBR	nee	I	1.612	0	290	1.902	0	0	726	0	1.176
08	R496	Kapitaallasten	OBR	nee	I	1.242	0	0	1.242	0	0	0	0	1.242
08	R499	Investeringsfonds Impuls Ede	OBR	nee	I	2.074	0	0	2.074	0	2.747	3.737	0	1.084
08	R500	Bedrijfsmiddelen - Personeel	PBR	nee	I	2.902	0	-149	2.754	0	4.822	5.984	0	1.591
08	R501	Bedrijfsmiddelen - Kapitaallasten	PBR	ja	I	1.533	0	0	1.533	46	307	23	1.012	851
08	R502	Bedrijfsmiddelen - Algemeen	PBR	ja	I	4.070	0	0	4.070	122	840	676	157	4.199
08	R503	Bedrijfsmiddelen - Huisvesting	PBR	ja	I	1.755	0	0	1.755	53	879	566	0	2.121
08	R504	Bedrijfsmiddelen - Automatisering	PBR	nee	I	2.609	0	0	2.609	0	1.969	965	0	3.614
08	R505	Herbezettingsgelden	PBR	nee	I	304	0	0	304	0	141	109	0	336
08	R621	Egal.res.Kaplast gem.vastgoed	ERK	ja	I	12.089	0	0	12.089	369	246	0	874	11.831
08	R622	Egal.res.Kaplast OHW	ERK	ja	I	2.712	0	0	2.712	75	1.456	286	70	3.886
08	R623	Reserve exploitatie vastgoed	ERK	nee	S	0	0	400	400	0	0	0	0	400
		Totaal				134.633	0	6.683	141.316	2.108	30.353	42.625	2.929	128.222

Reservetype	Omschrijving Reservetype
AR	Algemene reserve
BR	Bestemmingsreserve
BRG	Bestemmingsreserve grondbedrijf
ERK	Egalisatiereserve kapitaallasten
OAR	Overige algemene reserve
OBR	Overige bestemmingsreserve
OBR	Overige bestemmingsreserves
PBR	Personeel- en bedrijfsreserve

Bijlage 2 - Doel reserves

Progr.	Nr.	Omschrijving	Cat.	Doel
1	R430	Onderwijs - Huisvesting	4	Integraal voorzien in de behoefte aan huisvesting primair en voortgezet onderwijs via uitbreiding, ver- en nieuwbouw.
1	R620	Tijdelijk Jongerenwerk 2015-2017	4	Het tijdelijk uitvoeren van extra jongerenwerk in het buitengebied. Middelen zijn afkomstig uit de nota 'Het verschil mag er zijn'.
1	R440	Cultuur	4	Bekostigen van (veelal) incidentele culturele aanvragen, die niet eerder in de begroting zijn opgenomen.
1	R441	Kunst en Cultuur - Ontwikkelfonds	4	Ontwikkeling van een cultureel cluster in Ede-Oost. Voor de jaren 2008 t/m 2010 is een voorbereidingskrediet van €150.000 gevormd tot deze reserve.
1	R442	Kunstaankopen	4	Het aanbod in kunstwerken binnen Ede op peil houden/danwel vergroten.
1	R443	Monumenten	4	Het bevorderen van de instandhouding, waaronder onderhoud en restauratie, van gemeentelijke en (in specifieke gevallen) rijksmonumenten.
1	R660	Museum Oud Lunteren	6	Egalisatiereserve kapitaallasten. Vanuit de wet zijn wij verplicht om de gemeentelijke eigen bijdragen op investeringen gedurende de looptijd van de kapitaallasten evenredig te laten vrijvallen. Om zo het totaal van de kapitaallasten te verlagen in de exploitatie.
1	R661	Kijk- en Luistermuseum	6	Idem R660.
2	R433	Onderwijs - Achterstandsbeleid	4	Stimuleren van en afdekken van financiële risico's van projecten uitgevoerd binnen het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid met gebruik van voor dit doel beschikbare gemeentelijke middelen.
2	R435	Centrum voor Jeugd en Gezin	4	Dekking van de kosten van Centra voor Jeugd en Gezin en sociale teams.
3	R439	Egalisatiereserve legaat van Lagen	4	Het legaat van Lagen is ontvangen met de bepaling dat de opbrengsten daarvan ten goede moeten komen aan de doelgroep van de (toenmalige) afdeling WIZ (Werk, Inkomen & Zorg).
3	R453	Inburgering	4	Het opvangen van de gevolgen wegens transitie van de inburgering en volwasseneducatie.
3	R454	Regionaal Werk Bedrijf	4	Het besteden van de meerjarige 2014-2016 ontvangen decentralisatie-uitkering ad. € 1 miljoen, i.h.k.v. de regionale implementatie Participatiewet c.q. de inrichting van het Regionale Werk Bedrijf (RWB), conform die doelstelling.
3	R455	Reserve Arbeidsmarktregio FoodValley	4	Het (meerjarig) besteden van ontvangen decentralisatie-uitkeringen m.b.t. de arbeidsmarktregio FoodValley, die Ede ontvangt als centrumgemeente.
3	R460	Maatschappelijke opvang	4	Als centrumgemeente voor de maatschappelijke opvang ontvangt Ede een decentralisatie-uitkering, waarbij resultaten op de besteding gereserveerd worden in de reserve.
3	R461	Vrouwenopvang/aanpak ouderenmishandeling	4	Als centrumgemeente voor de vrouwenopvang ontvangt Ede een decentralisatieuitkering, waarbij resultaten op de besteding gereserveerd worden in de reserve.
3	R462	Beschermd Wonen	4	Als centrumgemeente voor Beschermd wonen ontvangt Ede een decentralisatie-uitkering, waarbij resultaten op de besteding gereserveerd worden in de reserve.
3	R463	Fonds impuls sociaal domein	4	Impuls geven aan projectvoorstellen sociaal domein.
4	R411	Parkeren	4	Egalisatiereserve om exploitatieverschillen op het product parkeren te voorkomen. Daarnaast worden ontvangen afkoopsommen in de reserve gestort, welke worden ingezet voor het realiseren van parkeervoorzieningen.
4	R420	Werkgelegenheid	4	Reserve voor reguliere werkzaamheden en werkzaamheden i.h.k.v. uitvoering kadernota Economisch Beleid. Jaarlijks vindt een vaste storting plaats vanuit het Grondbedrijf, omdat activiteiten mede bedoeld zijn de verkoop van kavels (bedrijventerreinen) te bespoedigen.
4	R682	Kapitaallasten Parkeren	6	Egalisatiereserve kapitaallasten. Vanuit de wet zijn wij verplicht om de gemeentelijke eigen bijdragen op investeringen gedurende de looptijd van de kapitaallasten evenredig te laten vrijvallen. Om zo het totaal van de kapitaallasten te verlagen in de exploitatie.
5	R300	Afval	3	Egalisatiereserve om exploitatieverschillen op product afval en tariefschommelingen (op de leges) te voorkomen.
5	R470	Veluwe Poort - Spoorzone Ede	4	Ter bekostiging van de Spoorzone Ede binnen het project Veluwe Poort.
5	R471	Veluwe Poort - Parklaan	4	Ter bekostiging van infrastructurele ontsluiting binnen het project Veluwe Poort.

5	R475	Landschapsfonds	4	Op 10 juli 2008 heeft de raad het 'Ontwikkelingsplan Buitengebied Ede, Ruimte voor Kwaliteit' vastgesteld. Hierin is opgenomen dat een Landschapsfonds zal worden ingesteld. De bedoeling hiervan is dat de toename van verstedelijking van het landelijke gebied gecompenseerd wordt door investeringen in de groene ruimte. Bij afname van het areaal groen door woningbouw of bedrijventerreinen wordt een afdracht gedaan ten gunste van dit fonds.
5	R476	Stadsuitleg	4	Ter bekostiging van bovenwijkse voorzieningen. Daaronder worden verstaan infrastructurele werken gelegen buiten de begrenzingen van (uitbreidings-)plannen, welke voor het functioneren van deze plannen evenwel noodzakelijk zijn.
5	R477	Starters- en doorstromers	4	Het bekostigen van de rente- en beheerlasten voor het aangaan van starters/doorstromers-leningen, uitgaande van een benodigd niveau van 25% van de uitstaande leningen. Vanuit het raadsbesluit is het maximum aan uitstaande leningen vooralsnog op € 9,6 miljoen bepaald.
5	R480	Bodemsanering	4	In 1997 heeft het college bepaald dat via deze reserve gespaard wordt voor toekomstige gemeentelijke bijdragen voor bodemsanering (egalisatie van lasten).
5	R481	Buitengebied - Uitvoering	4	Het gereserveerde bedrag is noodzakelijk voor het opstellen van de structuurvisies Ede-Stad en het Buitengebied met kernen.
5	R678	Veluwe Poort - egalisatiereserve Spoorzone Ede	6	De BBV verplicht om investeringen bekostigd uit gemeentelijke bijdragen te activeren. Deze egalisatiereserve is ingesteld om de hieruit volgende kapitaallasten te dekken uit de reeds beschikbare gemeentelijke bijdragen.
5	R679	Veluwe Poort - egalisatiereserve Parklaan	6	Idem R678.
5	R680	Structuurvisie Buitengebied	4	Idem R678.
5	R681	Kapitaallasten Verkeer	6	Egalisatiereserve kapitaallasten. Vanuit de wet zijn wij verplicht om de gemeentelijke eigen bijdragen op investeringen gedurende de looptijd van de kapitaallasten evenredig te laten vrijvallen. Om zo het totaal van de kapitaallasten te verlagen in de exploitatie.
5	R683	R&T route structuren	6	De BBV verplicht om investeringen bekostigd uit gemeentelijke bijdragen te activeren. Deze egalisatiereserve is ingesteld om de hieruit volgende kapitaallasten te dekken uit de reeds beschikbare gemeentelijke bijdragen.
5	R700	Grondbedrijf	7	De reserve dient ter afdekking van alle risico's die op grondprojecten worden benoemd en gekwantificeerd en vervolgens op bedrijfsniveau worden gesommeerd.
6	R400	Overgangsrecht FLO	4	Het opvangen van tijdelijke extra overgangsrechten a.g.v. afschaffen FLO Brandweer.
7	R416	Begraven	4	Egaliseren van de schommelingen van de begraafrechten.
7	R417	Onderhoud & vervanging openbare ruimte	4	Opvangen van financiële schommelingen in het groot onderhoud (type 3) van de Openbare Ruimte. Enkel het resultaat van groot onderhoud zal verrekend worden met deze reserve; service en regulier onderhoud (type 1 en 2) blijven in de exploitatie en vervangingsonderhoud (type 4) in de kredieten. Zelf-financierende producten blijven ook buiten deze reserve.
7	R605	Riolering buitengebied	6	Egalisatiereserve kapitaallasten.
8	R100	Algemene reserve	1	Deze reserve is ingesteld bij de gemeenterekening als saldireserve, waarmee jaarlijkse tekorten dan wel overschotten, na resultaatbestemming worden verrekend.
8	R200	Algemene reserve - Begroting	2	Waarborgen jaarlijkse bijdrage t/m 2014 aan concernmeerjarenbegroting als algemeen dekkingsmiddel (sanering ingestelde reserves 1986 t/m 1991; benut als alg. dekkingsmiddel).
8	R201	Algemene reserve - Rente begroting	2	Deze reserve geeft zorgt voor een jaarlijkse bijdrage aan de meerjarenbegroting en dient als algemeen dekkingsmiddel. Het bedrag bestaat uit het rentebedrag over de hoofdsom.
8	R472	Woningbouw	4	Buffer naar aanleiding van conversie in 1987 voor tegenvallers die zich bij de financiering van de woningbouw kunnen voordoen (herziening rentepercentages).
8	R490	Lastenverlichting burgers	4	Verlaging leges van identiteitskaarten en paspoorten (verspreid over een periode van 10 jaar).
8	R491	Lokale arbeidsvoorwaarden	4	Het bevorderen van lokale arbeidsvoorwaarden.
8	R492	BTW - Compensatiefonds	4	Het egaliseren van de (negatieve) resultaten door invoering BTW-compensatiefonds.
8	R493	Cofinanciering	4	Uitgangspunt is dat het moet gaan om ontwikkelingen die duurzaam zijn, meer samenhang teweeg brengen in en tussen beleidsvelden en bijdragen aan het evenwicht tussen gemeenteomvang en voorzieningenniveau.
8	R494	DOE - Belegd deel	4	Ten laste van dit, bij de ABN-AMRO bank belegd, fonds dienen investeringsbijdragen plaats te vinden, die verbonden zijn aan de verbetering van duurzame woon- en leefkwaliteit in de gemeente. Revolverend fonds SVn (Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting).
8	R495	Overlopende verplichtingen	4	Reserve t.b.v. overlopende verplichtingen begroting.
8	R496	Kapitaallasten	4	Egaliseren van kapitaallasten.

8	R497	Matching	4	Extra reserve aangemaakt voor de matching. Eigen middelen die horen bij openstaande kredieten worden hier tijdelijk gestort . Naarmate het project vordert wordt de bijdrage naar het krediet geboekt.
8	R499	Investeringsfonds Impuls Ede	4	Impuls geven aan diverse programma's binnen de gemeente.
8	R500	Bedrijfsmiddelen - Personeel	5	Egalisatiereserve voor kosten van gemeentelijk personeel.
8	R501	Bedrijfsmiddelen - Kapitaallasten	5	Egalisatie van inkomsten met betrekking tot investeringen.
8	R502	Bedrijfsmiddelen - Algemeen	5	Egalisatiereserve ten behoeve van de gemeentelijke bedrijfsmiddelen.
8	R503	Bedrijfsmiddelen - Huisvesting	5	Egalisatiereserve met betrekking tot investeringen voor de gemeentelijke huisvesting.
8	R504	Bedrijfsmiddelen - Automatisering	5	Egalisatiereserve met betrekking tot investeringen op ICT gebied.
8	R505	Bedrijfsmiddelen - Herbezettingsgelden	5	Betaling van salarissen en overige kosten die niet binnen het budget vallen.
8	R621	Egalisatieres. kapitaallasten gem.vastgoed	8	Egalisatiereserve kapitaallasten. Vanuit de wet is het verplicht de gemeentelijke eigen bijdragen op investeringen gedurende de looptijd van de kapitaallasten evenredig te laten vrijvallen, om zo het totaal van de kapitaallasten te verlagen in de exploitatie.
8	R622	Egalisatieres. kapitaallasten OHW	8	Idem R621.
8	R623	Exploitatie vastgoed	8	Egalisatiereserve ingesteld voor de afwikkeling van de exploitatieresultaten van het gemeentelijk vastgoed, ontstaan door de meerjarige huurprijsystematiek.
8	R647	Sporthal Ut Sporthuus	6	Dekking kapitaallasten sporthal Lunteren/herinrichting parkeerplaats nabij sporthal Lunteren.

Cat.	Afk.	Omschrijving
1	AR	Algemene reserve
2	OAR	Overige algemene reserve
3	BR	Bestemmingsreserve
4	OBR	Overige bestemmingsreserve
5	PBR	Personeel- en bedrijfsreserve
6	ERK	Egalisatiereserve kapitaallasten
7	BRG	Bestemmingsreserve grondbedrijf

Bijlage 3 - Overzicht van voorzieningen

Bedragen x € 1										
Cat.	Progr.	Nr.	Omschrijving	Rente ja/nee	Boekwaarde 1/1/2017	Rente	Bij realisatie	Af realisatie	Vrijval	Boekwaarde 31/12/2017
01	10	V166	Voorziening liquidatie Permar	nee	381.552	0	3.900.830	1.644.000	0	2.638.382
01	12	V101	Wethouderspensioenen en uitkeringen	nee	4.897.019	0	287.647	202.803	0	4.981.863
02	03	V147	Onderhoud Gem.vastgoedportefeuille	nee	1.964.710	0	1.283.024	324.841	0	2.922.893
03	11	V164	ISV-gelden	nee	12.316	0	0	12.316	0	0
04	02	V162	Rioolaanleg en -beheer	ja	35.703.351	624.809	1.793.739	372.738	0	37.749.161
			Totaal		42.958.948	624.809	7.265.240	2.556.698	0	48.292.299

Categorie 01 - Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

Categorie 02 - Voorzieningen ter egalisering van kosten

Categorie 03 - Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is

Categorie 04 - Waarvoor bijdragen aan vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2017 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2018						
OCW	D9	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2018 (OAB) Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstanden beleid 2011-2017 Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voerschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie
			Aard controle R Indicatornummer: D9 / 01	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 02	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 03	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 04
			€ 0	€ 142.990	€ 2.886.133	€ 0
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten in (jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid
			Aard controle n.v.t Indicatornummer: D9 / 05	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 06	Aard controle n.v.t Indicatornummer: D9 / 07	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 08
OCW	D10	(Volwassenen)Onderwijs 2015-2018 Participatiewet Contactgemeenten	Verstreckte uitkering (jaar T)	Besteding (jaar T) van educatie bij roc's	Besteding (jaar T) van educatie bij andere aanbieders dan roc's	Besteding (jaar T) van educatie totaal (automatisch)
			Aard controle R Indicatornummer: D10 / 01	Aard controle R Indicatornummer: D10 / 02	Aard controle R Indicatornummer: D10 / 03	Aard controle nvt Indicatornummer: D10 / 04
			€ 825.642	€ 144.953	€ 816.773	€ 961.726
			Reservering besteding van educatie in jaar T voor volgend kalenderjaar (jaar T+1)	Onttrekking besteding van educatie in jaar T van volgend kalenderjaar (jaar T+1)		
			Aard controle R Indicatornummer: D10 / 06	Aard controle R Indicatornummer: D10 / 07		
			€ 0	€ 0		
						Ten minste 25% besteed aan roc's ja/nee (automatisch)
						Aard controle nvt Indicatornummer: D10 / 05
						nee

SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2017	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
		Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	€ 24.784.145	€ 339.146	€ 1.671.736	€ 12.266	€ 67.406	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
			I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)	
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 12
			€ 58.260	€ 59.800	€ 0	€ 319.794	€ 0	Ja
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2017	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob
			Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06
			€ 64.444	€ 275.000	€ 28.515	€ 164.997	€ 41.563	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee			
		Besluit	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09			
			€ 0	€ 0	Ja			

IenW	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 01	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 02	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 03	Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen Aard controle R Indicatornummer: E27B / 04	Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen Aard controle R Indicatornummer: E27B / 05	
			1 80A094E4	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 06	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 07	Toelichting Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 09	Eindverantwoording Ja/Nee Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 10	
			1 80A094E4	€ 0	€ 0		Nee	

6 Bijlagen

Bijlage 1 - Kerngegevens

Omschrijving	01-01-2017	01-01-2018
Aantal inwoners <i>Voorlopig aantal per 1-1-2018</i>	113.420	114.660
van 0 -3 jaar <i>Voorlopig aantal per 1-1-2018</i>	5.300	5.360
van 4 -16 jaar <i>Voorlopig aantal per 1-1-2018</i>	18.640	18.840
van 17 - 64 jaar <i>Voorlopig aantal per 1-1-2018</i>	69.580	70.340
van 65 jaar en ouder <i>Voorlopig aantal per 1-1-2018</i>	19.900	20.120
Aantal uitkeringsgerechtigden WWB/IOAW/IOAZ/BBZ	1.956	1.903
Aantal gerealiseerde WSW-plaatsen in arbeidsjaren	Niet bekend	Niet bekend

Omschrijving	01-01-2017	01-01-2018
Oppervlakte gemeente <i>In ha</i>	31.868	31.868
Aantal adressen <i>Gegevens afkomstig uit BAG</i>	57.466	56.845
Aantal verblijfsobjecten met woonfunctie <i>Gegevens afkomstig uit BAG</i>	51.014	50.207
Verblijfsobject gevormd <i>Uit een vergunningverlening ontstaat een adres met de status gevormd. Dit zal pas wijzigen als de bouw wordt gestart of is gereedgemeld.</i>	1.218	2.165
Verblijfsobject in gebruik <i>Een adres is actief</i>	48.873	47.254
Verblijfsobject in gebruik (niet ingemeten) <i>Op een bestaand adres is een verbouwingsvergunning verleend of de gereedmelding van een nieuwbouw is gedaan. Het adres is actief.</i>	923	788
Wegen: asfalt en beton <i>In m2</i>	3.292.608	3.331.487
Wegen: elementen <i>m2</i>	2.675.462	2.675.462
Wegen: onverhard <i>In m2</i>	667.723	667.723
Bomen <i>Aantal</i>	63.265	63.212
Gazon <i>In m2</i>	624.650	631.653
Bermen <i>Binnenstedelijk en buitengebied in m2.</i>	2.414.183	2.496.640
Bos en natuurgebied <i>In ha</i>	2.461	2.461
Aantal speelplekken <i>Exclusief trapveldjes</i>	209	209
Aantal speelplekken <i>Inclusief trapveldjes</i>	236	236
Lengte vrijvervalriolering <i>In km</i>	630	637

Omschrijving	01-01-2017	01-01-2018
Lengte (km) mechanische riolering	366	366
<i>Hiervan is 115 km vrij vervalleiding in het buitengebied</i>		
Lichtmasten	18.973	19.250
<i>Aantal</i>		
Verkeersregelinstallaties	30	30
<i>Aantal</i>		

Bijlage 2 - Overzicht baten en lasten per taakveld

Taakveld - Programma	bedragen x € 1.000							
	Rekening 2016		Begroting 2017		Realisatie 2017		Verschil 2017	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
01 Bestuur	4.353	-84	3.733	0	3.796	-13	-63	13
08 Bestuur en Organisatie	4.353	-84	3.733	0	3.796	-13	-63	13
010 Mutaties reserves	49.468	-56.789	36.915	-51.860	32.390	-45.483	4.526	-6.377
01 Maatschappelijke voorzieningen	13.403	-15.445	2.024	-3.230	1.728	-1.353	296	-1.876
02 Preventieve ondersteuning	876	-1.202	2.273	-1.078	2.145	-774	128	-305
03 Individuele ondersteuning	1.953	-716	21	-2.243	1.804	-1.145	-1.783	-1.098
04 Economie en Mobiliteit	1.978	-3.497	199	-2.725	199	-2.234	0	-490
05 Ruimtelijke ontwikkeling	14.989	-14.188	21.742	-20.417	10.474	-12.233	11.269	-8.184
06 Veiligheid	0	-278	0	-246	0	-249	0	3
07 Kwaliteit leefomgeving	3.321	-1.582	1.542	-1.674	1.886	-907	-344	-767
08 Bestuur en Organisatie	12.948	-19.882	9.114	-20.247	14.154	-26.588	-5.040	6.341
011 Resultaat van de rek. baten/lasten	6.683	0	0	0	0	0	0	0
08 Bestuur en Organisatie	6.683	0	0	0	0	0	0	0
02 Burgerzaken	3.507	-2.194	2.295	-2.148	2.515	-2.274	-219	126
08 Bestuur en Organisatie	3.507	-2.194	2.295	-2.148	2.515	-2.274	-219	126
03 Beheer overige gebouwen en grond	0	0	2.919	-2.818	2.858	-3.364	61	546
08 Bestuur en Organisatie	0	0	2.919	-2.818	2.858	-3.364	61	546
04 Overhead	120.107	-113.631	34.328	-2.924	39.662	-5.870	-5.334	2.946
08 Bestuur en Organisatie	120.107	-113.631	34.328	-2.924	39.662	-5.870	-5.334	2.946
05 Treasury	-1.286	-4.789	-2.063	-3.570	1.645	-6.419	-3.708	2.849
08 Bestuur en Organisatie	-1.286	-4.789	-2.063	-3.570	1.645	-6.419	-3.708	2.849
061 OZB woningen	2.292	-18.523	1.237	-12.096	1.224	-12.403	13	307
08 Bestuur en Organisatie	2.292	-18.523	1.237	-12.096	1.224	-12.403	13	307
062 OZB niet- woningen	0	-3.820	202	-9.877	202	-9.881	0	4
08 Bestuur en Organisatie	0	-3.820	202	-9.877	202	-9.881	0	4
063 Parkeerbelasting	3	-458	0	-383	3	-512	-3	130
04 Economie en Mobiliteit	3	-458	0	-383	3	-512	-3	130
064 Belastingen overig	279	-5.229	698	-9.218	432	-9.050	266	-168
04 Economie en Mobiliteit	238	-284	553	-248	314	-277	239	29
07 Kwaliteit leefomgeving	0	-508	82	-509	55	-308	27	-201
08 Bestuur en Organisatie	40	-4.436	63	-8.461	63	-8.465	0	4
07 Alg.uitkering en ov.uitkeur.gem.fon	4	-172.068	3	-170.860	5	-171.995	-2	1.135
06 Veiligheid	0	0	0	-980	0	-1.000	0	20
08 Bestuur en Organisatie	4	-172.068	3	-169.880	5	-170.995	-2	1.115
08 Overige baten en lasten	5.634	855	3.351	371	451	166	2.900	205
08 Bestuur en Organisatie	5.634	855	3.351	371	451	166	2.900	205
11 Crisisbeheersing en brandweer	5.755	-13	6.036	-6	5.810	-12	226	6
06 Veiligheid	5.755	-13	6.036	-6	5.822	-12	214	6
08 Bestuur en Organisatie	0	0	0	0	-12	0	12	0
12 Openbare orde en veiligheid	6.323	-1.379	5.270	-676	5.269	-432	1	-244
06 Veiligheid	6.323	-1.379	5.270	-676	5.269	-432	1	-244
21 Verkeer en vervoer	13.112	-1.263	14.215	-729	13.905	-1.709	311	979
04 Economie en Mobiliteit	1.924	-73	2.219	-5	2.198	-22	21	17
07 Kwaliteit leefomgeving	11.188	-1.190	11.997	-724	11.707	-1.687	290	962
22 Parkeren	1.407	-945	1.056	-1.178	983	-906	74	-272
04 Economie en Mobiliteit	1.407	-945	1.056	-1.178	967	-906	89	-272
08 Bestuur en Organisatie	0	0	0	0	15	0	-15	0
31 Economische ontwikkeling	1.755	-57	2.119	0	2.088	-289	31	289
04 Economie en Mobiliteit	1.755	-57	1.924	0	1.943	-289	-18	289
05 Ruimtelijke ontwikkeling	0	0	195	0	146	0	49	0
32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	7.105	-5.385	12.804	-11.843	16.331	-17.320	-3.527	5.478
04 Economie en Mobiliteit	7.105	-5.385	12.804	-11.843	16.331	-17.320	-3.527	5.478
33 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	255	0	435	-23	280	-9	155	-14
04 Economie en Mobiliteit	255	0	435	-23	280	-9	155	-14
34 Economische promotie	0	-1.519	12	-1.502	12	-1.665	0	163
08 Bestuur en Organisatie	0	-1.519	12	-1.502	12	-1.665	0	163
42 Onderwijshuisvesting	5.505	-204	7.698	-224	6.274	-172	1.424	-52
01 Maatschappelijke voorzieningen	5.505	-204	7.378	0	5.850	-25	1.528	25
08 Bestuur en Organisatie	0	0	320	-224	424	-147	-105	-77
43 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	8.571	-4.337	8.176	-4.566	7.943	-4.647	233	82
01 Maatschappelijke voorzieningen	341	0	355	0	359	0	-4	0
02 Preventieve ondersteuning	5.570	-3.439	5.190	-3.682	4.898	-3.653	292	-29
03 Individuele ondersteuning	2.660	-898	2.632	-884	2.687	-994	-55	110
51 Sportbeleid en activering	1.366	0	1.413	0	1.448	-3	-35	3
01 Maatschappelijke voorzieningen	1.366	0	1.413	0	1.448	-3	-35	3

Taakveld - Programma	Rekening 2016		Begroting 2017		Realisatie 2017		Verschil 2017	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
52 Sportaccommodaties	7.763	-1.724	7.190	-3.641	7.134	-3.315	57	-326
01 Maatschappelijke voorzieningen	7.763	-1.724	5.528	-2.340	5.423	-2.044	106	-296
08 Bestuur en Organisatie	0	0	1.662	-1.301	1.711	-1.271	-49	-30
53 Cultuurpresentatie, productie en part	5.020	-760	5.500	-730	5.295	-833	205	103
01 Maatschappelijke voorzieningen	4.694	-741	4.230	0	4.073	-102	157	102
08 Bestuur en Organisatie	325	-19	1.270	-730	1.222	-732	48	1
54 Musea	1.537	-23	1.646	-77	1.160	-80	486	3
01 Maatschappelijke voorzieningen	1.537	-23	1.646	-77	1.160	-80	486	3
55 Cultureel erfgoed	662	-204	969	-125	1.136	-252	-167	128
01 Maatschappelijke voorzieningen	662	-204	502	-117	621	-184	-119	67
08 Bestuur en Organisatie	0	0	467	-7	515	-68	-48	61
56 Media	2.859	0	2.962	0	2.922	0	40	0
01 Maatschappelijke voorzieningen	2.859	0	2.962	0	2.922	0	40	0
57 Openbaar groen en (openlucht) recrea	10.320	-1.291	6.310	-596	6.851	-725	-541	129
04 Economie en Mobiliteit	251	0	257	0	229	0	29	0
05 Ruimtelijke ontwikkeling	687	0	431	-214	375	-224	56	10
07 Kwaliteit leefomgeving	9.382	-1.291	5.594	-376	6.232	-482	-638	106
08 Bestuur en Organisatie	0	0	27	-6	15	-19	13	13
61 Samenkracht en burgerparticipatie	11.879	-1.819	14.788	-1.403	13.578	-1.606	1.210	203
02 Preventieve ondersteuning	11.879	-1.819	14.310	-961	12.782	-720	1.528	-241
08 Bestuur en Organisatie	0	0	478	-443	796	-886	-318	443
62 Wijkteams	5.441	-113	5.771	-36	5.876	0	-105	-36
02 Preventieve ondersteuning	5.441	-113	5.756	-22	5.872	0	-116	-22
08 Bestuur en Organisatie	0	0	14	-14	3	0	11	-14
63 Inkomensregelingen	35.670	-25.815	31.743	-23.604	34.105	-25.997	-2.362	2.393
03 Individuele ondersteuning	35.144	-25.815	31.302	-23.604	33.499	-25.997	-2.197	2.393
05 Ruimtelijke ontwikkeling	413	0	360	0	474	0	-114	0
07 Kwaliteit leefomgeving	103	0	66	0	119	0	-53	0
08 Bestuur en Organisatie	11	0	15	0	13	0	2	0
64 Begeleide participatie	15.933	-36	11.074	0	13.344	-2.091	-2.271	2.091
03 Individuele ondersteuning	15.933	-36	11.074	0	13.344	-2.091	-2.271	2.091
65 Arbeidsparticipatie	6.950	-1.011	5.883	-26	6.555	-1.432	-672	1.406
03 Individuele ondersteuning	6.950	-1.011	5.883	-26	6.555	-1.432	-672	1.406
66 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.887	0	2.429	0	2.387	0	43	0
03 Individuele ondersteuning	2.887	0	2.429	0	2.387	0	43	0
671 Maatwerkdienstverlening 18+	18.557	-2.454	17.033	-1.053	19.030	-1.520	-1.996	467
03 Individuele ondersteuning	18.557	-2.454	17.033	-1.053	19.030	-1.520	-1.996	467
672 Maatwerkdienstverlening 18-	23.768	-101	20.296	0	28.641	-578	-8.345	578
03 Individuele ondersteuning	23.768	-101	20.296	0	28.641	-578	-8.345	578
681 Geescaleerde zorg 18+	21.934	-1.492	24.921	-1.585	22.795	-1.786	2.127	201
02 Preventieve ondersteuning	0	0	1.831	-357	1.546	-357	286	0
03 Individuele ondersteuning	21.934	-1.492	23.015	-1.153	21.193	-1.353	1.821	200
08 Bestuur en Organisatie	0	0	75	-75	55	-76	20	0
682 Geescaleerde zorg 18-	1	-9	5.310	0	0	0	5.310	0
03 Individuele ondersteuning	1	-9	5.310	0	0	0	5.310	0
71 Volksgezondheid	3.665	-5	3.774	0	3.668	0	106	0
02 Preventieve ondersteuning	3.665	-5	3.774	0	3.668	0	106	0
72 Riolering	13.467	-12.952	14.009	-11.948	14.636	-12.628	-627	680
07 Kwaliteit leefomgeving	13.467	-12.952	14.009	-11.948	14.636	-12.628	-627	680
73 Afval	10.678	-12.007	12.101	-11.715	11.513	-12.147	589	432
05 Ruimtelijke ontwikkeling	10.678	-12.007	12.101	-11.715	11.513	-12.147	589	432
74 Milieubeheer	1.716	-50	1.724	-25	1.803	-152	-79	127
05 Ruimtelijke ontwikkeling	1.716	-50	1.724	-25	1.803	-152	-79	127
75 Begraafplaatsen en crematoria	1.003	-1.123	1.177	-1.120	1.095	-1.328	82	208
07 Kwaliteit leefomgeving	1.003	-1.123	1.177	-1.120	1.040	-1.328	136	208
08 Bestuur en Organisatie	0	0	1	0	55	0	-54	0
81 Ruimtelijke ordening	3.323	-88	18.580	-20.408	7.567	-4.359	11.013	-16.049
05 Ruimtelijke ontwikkeling	3.027	-88	18.293	-20.408	7.269	-4.359	11.023	-16.049
07 Kwaliteit leefomgeving	296	0	287	0	298	0	-10	0
82 Grondexploitatie (niet-bedrijfventer	31.351	-28.395	26.695	-24.886	66.865	-66.695	-40.170	41.810
05 Ruimtelijke ontwikkeling	31.351	-28.395	26.695	-24.886	66.865	-66.695	-40.170	41.810
83 Wonen en bouwen	10.795	-6.074	7.474	-3.108	7.531	-4.232	-56	1.124
04 Economie en Mobiliteit	3.075	-2.959	0	0	0	0	0	0
05 Ruimtelijke ontwikkeling	6.480	-3.061	6.611	-3.063	6.900	-4.224	-288	1.161
08 Bestuur en Organisatie	1.240	-55	863	-45	631	-8	232	-37
Eindtotaal	489.378	-489.378	392.215	-392.215	431.007	-436.019	-38.792	43.804

De taakvelden worden gevoed door een systeemstructuur die aan de activiteiten/programma's hangt.

Bijlage 3 - Overzicht vaste activa

bedragen € 1.000																					
Omschrijving	Soort	Aanschaf- waarde 1/1	Correctie aanschafw. 1/1 (na volledige afschrijving)	Actuele aanschaf- waarde 1/1	Verminde- ring aanschaf- waarde (bij afstoting)	Verminder- ing	Vermeer- dering	Bijdrage derden	Aanschaf- waarde 31/12	Cum. afschrijving 1/1	Correctie cum. afschrijving 1/1 (na volledige afschrijving)	Actuele cum. afschrijving 1/1	Verminde- ring afschrijving (bij afstoting)	Afschrijving dienstjaar	Extra afschrijving herwaar- dering	Extra afschrijving afstoting	Cum. afschrijving 31/12	Boekwaar- de 1/1	Boekwaar- de 31/12	Rentelasten dienstjaar	Kapitaal- lasten dienstjaar
Bedrijfsgebouwen (E)	E	155.043	-1.753	153.290	-213	0	6.444	-961	156.460	44.480	-1.753	42.727	0	3.702	0	213	46.485	108.463	110.030	3.379	7.081
Bedrijfsgebouwen (EH)	EH	320	0	320	0	0	6	0	326	167	0	167	0	6	0	0	174	153	152	5	11
Woonruimten (E)	E	358	0	358	-41	0	367	0	685	70	0	70	0	8	36	41	114	289	571	9	17
Grond-, weg- waterbouwk. werken (E)	E	17.028	-104	16.924	0	0	-4.107	0	15.918	3.531	-104	3.427	0	467	0	0	3.894	16.598	12.025	405	871
Grond-, weg- waterbouwk. werken (EH)	EH	13.294	-62	13.231	0	0	-77	0	13.154	4.689	-62	4.626	0	509	0	0	5.135	8.605	8.019	258	767
Grond-, weg- waterbouwk. werken (M)	M	68.778	-166	68.611	-12	0	12.462	-7.163	73.898	17.379	-166	17.213	0	1.661	0	12	18.874	51.399	55.024	1.542	3.203
Gronden en terreinen (E)	E	29.158	0	29.158	-3.083	0	7.660	-199	32.536	1.978	0	1.978	0	0	596	3.083	2.574	26.180	29.962	815	815
Mach., apparaten en install. (E)	E	6.135	-230	5.905	-1	0	1.253	0	7.158	2.120	-230	1.890	0	819	0	0	2.709	4.015	4.449	120	939
Overig landschapsbeheer	M	4.486	-212	4.274	-41	0	0	0	4.233	1.858	-212	1.646	0	147	0	41	1.793	2.628	2.440	79	225
Overige materiële activa (E)	E	13.018	-224	12.794	-1	0	2.364	-85	15.071	3.230	-224	3.006	117	527	0	118	3.650	9.788	11.422	294	821
Overige materiële activa (M)	M	322	0	322	0	0	-31	0	291	2	0	2	0	14	0	0	16	320	275	10	23
Overige Materiële Vaste Activa (EH)	EH	15	-15	0	0	0	3.795	0	3.795	15	-15	0	0	0	0	0	0	0	3.795	0	0
Vervoermiddelen (E)	E	864	-302	562	0	0	489	0	1.051	491	-302	189	0	83	0	0	272	373	778	11	95
Totaal materiële vaste activa		308.818	-3.068	305.750	-3.392	0	30.626	-8.408	324.577	80.010	-3.068	76.942	117	7.942	632	3.508	85.689	228.809	238.943	6.926	14.869
Bijdragen aan activa in eigendom derden	E	3.077	0	3.077	0	0	0	0	3.077	1.783	0	1.783	0	171	0	0	1.955	1.293	1.122	66	238
Totaal immateriële vaste activa		3.077	0	3.077	0	0	0	0	3.077	1.783	0	1.783	0	171	0	0	1.955	1.293	1.122	66	238
Deelnemingen		2.943	0	2.943	0	0	0	0	2.943	0	0	0	0	0	0	0	0	2.943	2.943	80	80
Gemeenschappelijke Regelingen		60	0	60	0	0	0	0	60	0	0	0	0	0	0	0	0	60	60	2	2
Len Woningbouwverenigingen		79.392	0	79.392	4.632	0	0	0	74.760	20.213	0	20.213	0	2.898	0	0	23.111	59.179	56.281	2.425	5.323
Overige langlopende leningen		21.404	-141	21.263	1.260	0	27	0	20.031	6.514	0	6.514	0	1.637	0	0	8.153	14.920	13.310	584	2.222
Overige uitzettingen looptijd jaar		12.373	0	12.373	0	4.056	6.389	0	14.706	0	0	0	0	0	0	0	0	12.373	14.706	0	0
Totaal financiële vaste activa		116.171	-141	116.030	5.891	4.056	6.416	0	112.500	26.728	0	26.728	0	4.535	0	0	31.264	89.474	87.299	3.091	7.627
Totaal activa		428.066	-3.210	424.856	2.500	4.056	37.042	-8.408	440.153	108.521	-3.068	105.453	117	12.648	632	3.508	118.907	319.576	327.363	10.083	22.734

Bijlage 4 - Overzicht van restantkredieten

bedragen x € 1.000

Project	Startjaar krediet	Netto Krediet	Uitgaven minus Inkomsten t/m 2017	Restant Uitgaven minus Inkomsten t/m 2017	Nog te verwachten uitgaven/ inkomsten vanaf 2018	Geprognosti- seerde over-of onder- schrijding per einde project	Krediet ouder dan 2 jaar	Afsluiten ja/nee	Toelichting
A120005 Flexibele camera's	17-11-2015	40.000	34.360	5.640	0	5.640	ja	nee	
A130001 IP 2016 Vervanging Openbare Ruimte	31-05-2016	0	0	0	0	0	nee	ja	IP is (grotendeels) klaar, rest van het krediet naar individuele projecten verdeeld
A130002 IP 2017 Vervanging Openbare Ruimte	20-02-2017	312.707	0	312.707	226.298	86.409	nee	nee	Deel van IP is doorgeschoven naar volgend jaar, daardoor hier nog deel van krediet beschikbaar.
A130003 IP 2018 Vervanging Openbare Ruimte	20-02-2017	2.500.000	0	2.500.000	2.500.000	0	nee	nee	Uitvoeringsjaar nog niet begonnen
A130004 IP 2019 Vervanging Openbare Ruimte	20-02-2017	2.500.000	0	2.500.000	2.500.000	0	nee	nee	Uitvoeringsjaar nog niet begonnen
A131001 Onderh wegen en groen Ede-Veldhuizen	19-12-2017	500.000	0	500.000	500.000	0	nee	nee	
A160004 Bomenbeleidsplan 2016	22-12-2015	726.493	473.742	252.751	252.751	0	ja	nee	Temporiseren van werkzaamheden vanwege uitloop werkzaamheden riool en wegen. Pas als de civiele projecten zijn afgerond, kunnen werkzaamheden groen uitgevoerd worden.
A160005 IP 2017 Plantvakken	03-03-2017	200.000	28.300	171.700	171.700	0	nee	nee	Project nog niet afgerond, rest uitvoering in 2018
A160006 Bomenbeleidsplan 2017	12-05-2017	600.000	214.434	385.566	385.566	0	nee	nee	Temporiseren van werkzaamheden vanwege uitloop werkzaamheden riool en wegen en vanwege burgerparticipatie. Pas als de civiele projecten zijn afgerond, kunnen werkzaamheden groen uitgevoerd worden.
A160007 Bomenbeleidsplan 2018	12-05-2017	600.000	0	600.000	600.000	0	nee	nee	Krediet is per 2018 beschikbaar
A160008 Bomenbeleidsplan 2019	16-05-2017	600.000	0	600.000	600.000	0	nee	nee	Krediet is per 2019 beschikbaar
A160009 Bomenbeleidsplan 2020	16-05-2017	600.000	0	600.000	600.000	0	nee	nee	Krediet is per 2020 beschikbaar
A160100 Directievoering Groenprojecten	31-12-2012	0	4.509	-4.509	0	-4.509	ja	nee	
A161101 Proosdijpark vervolg	20-02-2017	300.000	77.704	222.296	222.296	0	nee	nee	Project nog niet afgerond, overleg met burgers

A190005 Fietsstraat Veenendaalseweg	01-01-2015	100.000	237.807	-137.807	0	-137.807	ja	ja	Overschrijding wordt ondermeer veroorzaakt omdat er een dikkere onderlaag moest worden aangebracht dan voorzien. Overschrijding is voor een bedrag van € 96.250 afgedekt door een bijdrage vanuit Programmering, welke in R681 Egalisatiereserve kapitaallasten Verkeer is gestort.
A190006 IP 2016 Driespr-Reemst-Westenrodeweg	20-09-2016	0	59.893	-59.893	336.107	-396.000	nee	nee	Fietspaden worden aanbesteed in April 2018
A190007 IP 2016 Civiele Kunstwerken	20-09-2016	117.609	117.609	0	0	0	nee	ja	Uitgevoerd in 2016 en 2017
A190008 IP 2017 Civiele Kunstwerken	20-02-2017	48.745	48.745	0	0	0	nee	ja	Volgens planning uitgevoerd in 2017
A190102 Verkeersveilige schoolomgeving	12-04-2016	50.000	46.852	3.148	3.148	0	nee	nee	Restantbedrag zal in 2018 uitgegeven worden.
A190200 V150 Ontwerprichtlijnen fietspaden	08-12-2016	50.000	16.276	33.724	33.724	0	nee	nee	Laatste werkzaamheden zullen in het 1e kwartaal 2018 plaatsvinden.
A190201 V110 Fietspaden 1 naar 2 richtingen	08-12-2016	100.000	472	99.528	99.528	0	nee	nee	Uitvoering in 2018.
A190202 H340 SFR Ede-Veenendaal	08-12-2016	1.309.540	222.673	1.086.867	1.086.867	0	nee	nee	Het tracé tussen A30 en Station Ede-Wageningen wordt naar verwachting in 2018 gerealiseerd. In 2019 het gedeelte tussen A30 en Veenendaal.
A190203 H170 SFR Ede-Wageningen	08-12-2016	720.000	106.848	613.152	613.152	0	nee	nee	Uitgebreide participatie in 2018 en 2019 en naar verwachting onteigeningen gronden nodig.
A190204 G100 Innovaties SFR Ede-Wageningen	08-12-2016	50.000	1.620	48.380	48.380	0	nee	nee	Uitvoering gekoppeld aan A190203.
A190205 H260 N-Z fietspad Veldhuizen	08-12-2016	296.856	60.891	235.965	235.965	0	nee	nee	In 2018 wordt het tracé door Veldhuizen gerealiseerd. Onderdelen met een langere voorbereidingstijd worden een jaar later gerealiseerd.
A190207 H240 Aanrijdroutes F-tunnel Kerkweg	08-12-2016	513.000	46.478	466.523	466.523	0	nee	nee	Solitaire maatregelen worden in 2018 uitgevoerd. Maatregelen die samenhangen met andere projecten (bijv. rioleringswerkzaamheden) in 2019.
A190208 V240 Verl.maanderweg/Schaapsweg	08-12-2016	468.000	30.694	437.307	437.307	0	nee	nee	Afstemming met andere (RO-)projecten in omgeving vergt de nodige tijd. Derhalve uitvoering in 2019.
A190209 V270 Telefoonweg/De Halte	08-12-2016	113.040	14.509	98.531	98.531	0	nee	nee	Afstemming met andere projecten in omgeving vergt de nodige tijd. Derhalve uitvoering in 2019.
A190210 H150 Stationweg/Maandereind	08-12-2016	82.800	11.511	71.289	71.289	0	nee	nee	Afstemming met andere projecten in omgeving vergt de nodige tijd. Derhalve uitvoering in 2019.
A190211 H210 Stationsweg/Telefoonweg	08-12-2016	57.600	12.995	44.606	44.606	0	nee	nee	Afstemming met andere projecten in omgeving vergt de nodige tijd. Derhalve uitvoering in 2019.
A190212 H550 Hoofdweg Ederveen	09-12-2016	51.168	9.626	41.542	41.542	0	nee	nee	Uitvoering in 1e kwartaal 2018.
A190213 V220 Tooroplaan-Emmalaan	09-12-2016	115.200	13.141	102.059	102.059	0	nee	nee	Uitvoering in 2018.
A190214 V250 Molenstraat	09-12-2016	626.400	9.655	616.745	616.745	0	nee	nee	Uitvoering naar verwachting in 2e kwartaal 2018.

A190215 V10 Commandeursweg/Molenweg	09-12-2016	185.040	400	184.640	184.640	0	nee	nee	Project kon pas starten na bekend zijn voorkeustracé SFR Ede-Wageningen. Inmiddels bekend dat dit geen onderdeel uitmaakt van SFR Ede-Wageningen. Wordt nu als solo project opgepakt.
A190216 H10 Arnhemseweg	09-12-2016	62.500	1.359	61.141	61.141	0	nee	nee	Project wordt gelijktijdig met vervanging riolering en wegonderhoud uitgevoerd.
A190218 V100 Gezondheidscentrum Lunteren	09-12-2016	135.000	22.371	112.629	112.629	0	nee	nee	Uitvoering naar verwachting in 2e kwartaal 2018.
A190219 H460 Verlengde Maanderweg	09-12-2016	228.940	0	228.940	228.940	0	nee	nee	Project wordt gelijktijdig met vervanging riolering uitgevoerd.
A190220 H500 Hakselseweg (Rozenpl-Klaphek)	09-12-2016	154.368	0	154.368	154.368	0	nee	nee	Project wordt gelijktijdig met vervanging riolering uitgevoerd.
A190221 H440 N-Z fietspad Frankeneng	27-06-2017	92.862	16.605	76.257	76.257	0	nee	nee	Vorbereiding in 2018, uitvoering in 2019.
A190280 Fietsoversteek Emmalaan	09-02-2017	4.000.000	127.357	3.872.643	3.872.643	0	nee	nee	fietsonderdoorgang wordt voorzien na realisatie Spoorzone
A191033 Tweerichtingenfietspad Keesomstraat	25-03-2015	185.000	24.777	160.223	160.223	0	ja	nee	Dit project is onderverdeeld in 5 deelprojecten. Deelprojecten 4 en 5 zijn gerealiseerd. Deelprojecten 1, 2 en 3 hebben vertraging opgelopen vanwege moeizame onderhandelingen bij de grondverwerving. Een deel van de benodigde grond is inmiddels verkregen, een deel wordt naar verwachting in het eerste halfjaar van 2018 verkregen. De definitieve ontwerpen zijn gereed, dus uitvoering kan op korte termijn daarna plaatsvinden.
A191034 Afsluiten Griftweg	01-01-2015	30.000	62.144	-32.144	0	-32.144	ja	ja	De inzet van uren voor dit project is aanzienlijk hoger dan begroot. Reden hiervoor is dat de voorbereiding en communicatie over dit project, mede door een gevoerde bezwarenprocedure en ontwerpaanpassingen, zeer intensief is geweest. Ook is de uitvoering van de werkzaamheden enkele keren aangepast vanwege schade en vandalisme.
A191039 IP 2016 Velden, Hondkop	31-05-2016	513.705	526.887	-13.182	0	-13.182	nee	nee	Staat nog 1 opdracht die moet worden uitgevoerd
A191041 IP 2016 Laathof Garageboxen	02-06-2016	1.486	1.822	-336	0	-336	nee	ja	Onderdeel van project hondenkop
A191045 IP 2016 Nw M-brtweg-Koningstraat	20-09-2016	408.346	394.809	13.537	86.731	-73.194	nee	nee	Aantal facturen volgt nog, daarnaast fase 2 en 3 van dit project in 2018 en 2019
A191046 IP 2016 Doddendaal-Evekinkweg	20-09-2016	61.358	61.358	0	0	0	nee	ja	Project uitgevoerd
A191048 IP 2017 Hoflaan/Aalbeek e.o.	20-02-2017	675.639	58.553	617.086	439.944	177.142	nee	nee	Aanbesteding in 2018
A191050 IP 2017 Keesomstraat eo	20-02-2017	0	0	0	0	0	nee	ja	Dit project is groot onderhoud, overgezet naar exploitatie

A191053 IP 2017 Bosrand	18-05-2017	379.999	0	379.999	171.644	208.355	nee	nee	Uitvoering in 2018
A191054 IP 2017 Van Heeckerenlaan	18-05-2017	163.900	1.488	162.412	0	162.412	nee	nee	Uitvoering in 2018
A191055 IP 2017 Eikenlaan	18-05-2017	99.825	13.944	85.881	0	85.881	nee	nee	Nog 30% van het project te realiseren
A191100 N224 - Verdubbeling	31-12-2004	889.400	781.498	107.902	0	107.902	ja	ja	Subsidie is afgerekend met de provincie, kredieten N224 kunnen derhalve afgesloten worden.
A191101 N224 - Voorbereiding en planvorming	18-11-2008	890.000	796.696	93.304	0	93.304	ja	ja	Subsidie is afgerekend met de provincie, kredieten N224 kunnen derhalve afgesloten worden.
A191102 N224 - Wegdek fase 1	18-11-2008	2.150.000	1.693.282	456.718	0	456.718	ja	ja	Vrijval betreft budget dat beschikbaar is voor de aanleg van geluidreducerend asfalt. Om kapitaalvernietiging te voorkomen zal dit naar verwachting eerst in 2024 gerealiseerd worden. Bij de Perspectief 2019-2022 wordt dit benodigd budget onder de Actualisatie verwerkt t.l.v. de structurele vrijval van kapitaallasten N224.
A191103 N224 - Wegdek fase 2	18-11-2008	2.300.000	947.443	1.352.557	0	1.352.557	ja	ja	Subsidie is afgerekend met de provincie, kredieten N224 kunnen derhalve afgesloten worden.
A191104 N224 - VRI's	18-11-2008	960.000	1.003.443	-43.443	0	-43.443	ja	ja	Er zijn nog een tweetal werkzaamheden die in 2018 uitgevoerd dienen te worden. De groene golf moet aangepast worden en er dient een oversteek voor langzaam verkeer ter hoogte van Laarwoud gerealiseerd te worden. Deze werkzaamheden worden opgepakt nadat Rijkswaterstaat de werkzaamheden aan de verkeerslichtenregeling A30 heeft voltooid. Benodigd budget € 65.000. Bij de Perspectiefnota 2019-2022 wordt dit benodigd budget onder de Actualisatie verwerkt t.l.v. de structurele vrijval van kapitaallasten N224.
A191105 N224 - Groen	18-11-2008	336.500	305.795	30.705	0	30.705	ja	ja	Subsidie is afgerekend met de provincie, kredieten N224 kunnen derhalve afgesloten worden.
A191106 N224 - Omleggen fietspad/bruggen	18-11-2008	350.000	333.805	16.195	0	16.195	ja	ja	Subsidie is afgerekend met de provincie, kredieten N224 kunnen derhalve afgesloten worden.
A191107 N224 - Dekkingsbronnen	26-11-2008	-3.790.575	-3.777.211	-13.364	0	-13.364	ja	ja	Subsidie is afgerekend met de provincie, kredieten N224 kunnen derhalve afgesloten worden.
A191108 N224 - Wegdek fase 2b	31-12-2013	700.000	443.295	256.705	0	256.705	ja	ja	Subsidie is afgerekend met de provincie, kredieten N224 kunnen derhalve afgesloten worden.
A191116 Fietspad SOMA-terrein	12-04-2016	50.000	0	50.000	50.000	0	nee	nee	Fietspad wordt in 2018 gerealiseerd binnen het project SOMA-terrein.
A191117 IP 2017 Klinkenbergerweg Hoofdontsl	27-09-2017	0	0	0	0	0	nee	nee	Uitvoering afhankelijk van ontwikkelingen Parklaan

A191118 IP 2017 Zandlaan Hoofdontsl	27-09-2017	0	0	0	0	0	nee	ja	Wordt groot onderhoud
A193012 IP 2016 W-Breukelderweg	20-09-2016	104.280	104.280	0	0	0	nee	ja	Project uitgevoerd
A193013 IP 2016 Brinkstraat Bennekom	18-05-2017	38.455	38.455	0	0	0	nee	ja	Project uitgevoerd.
A193015 IP 2017 Molenstraat	18-05-2017	0	0	0	38.261	-38.261	nee	nee	Project in voorbereiding wordt in 2018 uitgevoerd
A193016 IP 2017 De Laar, O-Breukelderweg	27-09-2017	0	0	0	0	0	nee	Ja	Wordt groot onderhoud
A194011 IP 2017 Schaepmanstraat	18-05-2017	440.061	0	440.061	285.686	154.375	nee	nee	Uitvoering in 2018
A194108 Ruimteres.oversteek. MC Lunteren	07-04-2016	40.000	1.829	38.171	38.171	0	nee	nee	Onderhandelingen over grondruil hebben een tijdje stil gelegen, hierdoor heeft het project vertraging opgelopen. Het bestemmingsplan is inmiddels vastgesteld, maar is nog niet onherroepelijk. Zodra het onherroepelijk is, kan het project afgerond worden.
A194109 IP 2016 Postweg	02-06-2016	312.071	312.071	0	0	0	nee	Ja	Project uitgevoerd
A194110 IP 2016 Beekhoekweg	02-06-2016	0	492	-492	0	-492	nee	Ja	Dit project is groot onderhoud, overgezet naar exploitatie
A196004 IP 2017 Pakhuisweg De Klomp	20-02-2017	0	0	0	0	0	nee	nee	Uitvoering in 2018
A196005 IP 2017 Ribesstraat	27-09-2017	113.080	2.041	111.039	111.039	0	nee	nee	Uitvoering in 2018
A198004 Overige voorzien. sportpark Otterlo	12-09-2017	310.000	272.594	37.406	0	37.406	nee	ja	
A200003 IP 2017 Openbare Verlichting	20-02-2017	825.000	659.366	165.634	90.634	75.000	nee	nee	Nog één project moet worden uitgevoerd
A210114 Verkeersmaatregelen	31-12-2004	1.219.410	1.219.410	0	0	0	ja	ja	Alle verkeersmaatregelen die ten laste van dit krediet moesten komen zijn uitgevoerd.
A210117 Fiets filevrij Ede-Veenendaal	15-06-2011	0	0	0	0	0	ja	ja	Er zijn meerdere kredieten voor Snelfietsroute Ede - Veenendaal beschikbaar gesteld. Samengevoegd met krediet A190202, zodat beschikbare middelen op 1 kredietnummer staan.
A210119 Eikenlaan maatregelen verkeersveilig	20-02-2017	100.000	100.000	0	0	0	nee	ja	Dit gedeelte van het totale project Eikenlaan is uitgevoerd, zie ook A191055.
A210120 Diverse verkeersmaatregelen 2017	15-03-2017	95.000	0	95.000	95.000	0	nee	nee	Van de activiteitsbudgetten t.b.v. de uitvoering van diverse routinematige verkeersmaatregelen en -activiteiten is nog budget benodigd voor activiteiten in 2018.
A210200 H110 Fietsvriendelijkere VRI's	09-12-2016	50.000	19.299	30.701	30.701	0	nee	nee	Uitvoering in 2018.
A210201 V20 Verwijderen obstakels	08-12-2016	250.000	21.823	228.177	228.177	0	nee	nee	Uitvoering in 2018.
A210202 V60 verbeteren overgangen	08-12-2016	0	0	0	0	0	nee	ja	Is opgenomen onder A210201.
A210203 H250 Fietsvriendelijke V-maatregelen	09-12-2016	0	0	0	0	0	nee	ja	Is opgenomen onder A210201.

A210204 H200 Oost-west fietsroute centrum	09-12-2016	25.000	11.455	13.545	13.545	0	nee	nee	Afronding in 1e kwartaal 2018.
A210205 V260 School-thuisroutes basisscholen	09-12-2016	90.000	315	89.685	89.685	0	nee	nee	Uitvoering in 2018.
A210206 V125 Risico's voor Scootmobielers	08-12-2016	100.000	5.251	94.749	94.749	0	nee	nee	Uitvoering in 2018 in combinatie met andere projecten.
A210207 S90 Kwaliteit fietsenstallingen	09-12-2016	50.000	6.870	43.130	43.130	0	nee	nee	Uitvoering in 2018.
A210208 R80 MTB-routes	08-12-2016	74.000	73.889	111	0	111	nee	ja	Bijdrage aan Recreatie t.b.v. uitvoering MTB-routes.
A210209 G110 Connected Bike	08-12-2016	0	0	0	0	0	nee	nee	Uitvoering in 1e halfjaar 2018.
A210400 Rec kruispunt Postweg/Westzoom L'ren	15-03-2017	1.610.000	0	1.610.000	1.610.000	0	nee	nee	Vorbereiding zal in 2018 plaatsvinden, de uitvoering is voorzien in 2019. Dit is onder voorbehoud van eventuele bestemmingsplanprocedures en grondverwerving.
A210900 HWS-Oost	31-12-2013	1.244.487	0	1.244.487	1.244.487	0	ja	nee	Dit betreft middelen die zijn gereserveerd voor de aanpassing van de hoofdwegenstructuur Ede Oost. Deze dienen om in de toekomst flankerende maatregelen op wegen als de Klinkenbergerweg, Stationsweg, Raadhuisstraat en/of Arnhemseweg te kunnen realiseren bij de totstandkoming van de ontsluitingsstructuur Ede Oost. Inzet is afhankelijk van ontwikkelingen Parklaan. Parklaan loopt echter verdere vertraging op.
A210903 PB2013-2016 UVV 2015	30-11-2015	85.000	58.694	26.306	26.306	0	ja	nee	Van de activiteitsbudgetten t.b.v. de uitvoering van diverse routinematige verkeersmaatregelen en -activiteiten is nog budget benodigd voor activiteiten in 2018.
A210904 PB2014-2017 UVV 2016	02-12-2013	105.000	85.870	19.130	19.130	0	ja	nee	Van de activiteitsbudgetten t.b.v. de uitvoering van diverse routinematige verkeersmaatregelen en -activiteiten is nog budget benodigd voor activiteiten in 2018.
A211066 Integrale aanpak NS strook	13-10-2016	0	0	0	0	0	nee	nee	Verzamelnummer, vanwaar kosten worden doorgeboekt
A211100 Toegankelijkheid bushaltes fase 1en2	16-11-2007	50.000	129.000	-79.000	0	-79.000	ja	ja	Voor het toegankelijk maken van bushaltes zijn meer kosten gemaakt dan voorzien omdat enkele haltes een meer ingrijpende, en daardoor duurdere, reconstructie vergden. Naast de verhoogde trottoirband moesten ze o.a. ook toegankelijk worden gemaakt vanaf een achterliggende straat of woningen. Vanwege een maximaal subsidiebedrag per halte is hierdoor een overschrijding ontstaan.

A211110 BT Ede-West	15-06-2011	1.000.000	63.107	936.893	936.893	0	ja	nee	Er wordt momenteel een actieplan opgesteld om de bereikbaarheid van de bedrijventerreinen in Ede-West te verduurzamen. Het actieplan zal in het 1e kwartaal van 2018 gereed zijn en bevat zowel infrastructurale als bedrijfsorganisatorische maatregelen. Uitvoering zal naar verwachting een doorlooptijd t/m 2020 hebben.
A211113 LdVerNaties/Van Steenbweg - rotonde	31-07-2013	320.000	364.918	-44.918	5.000	-49.918	ja	nee	Na overdracht van het project kan dit krediet in 2018 afgesloten worden.
A211117 Bevoorrading Spindop	01-01-2014	75.000	46.856	28.144	28.144	0	ja	nee	Huur/afkoop grond loopt nog.
A211900 HWS - Aan te vragen krediet	24-5-2006	925.000	0	925.000	925.000	0	ja	nee	Dit betreft de middelen die zijn gereserveerd voor de aanpassing van de hoofdwegenstructuur Ede West. De resterende middelen dienen om in de toekomst flankerende maatregelen rondom de Hakselseweg te kunnen realiseren bij de totstandkoming van de ontsluitingsstructuur Ede West.
A216102 De Klomp - Herziening VRI's	#N/B	100.000	0	100.000	0	100.000	ja	ja	De VRI's zijn in 2010 vervangen door de provincie Gelderland. Er is destijds een kostenverdeling afgesproken, waarbij de gemeente Ede een bedrag van maximaal € 100.000 zou bijdragen. Na realisatie van het project heeft de provincie echter nooit aanspraak gemaakt op een bijdrage, ondanks herhaaldelijk navragen vanuit de gemeente Ede.
A218102 Fietsvoorz Hoenderloseweg Otterlo	05-11-2014	518.132	437.450	80.682	5.000	75.682	ja	nee	Project dient nog overgedragen te worden en er volgt nog een afrekening voor opgeslagen grond. Daarna kan het afgesloten worden.
A221102 DCA2-Raadhuisplein/Achterdoelen 1	30-11-2015	32.500	0	32.500	0	32.500	ja	nee	Voor de DCA's wordt in 2018 een beheerplan geschreven, aan de hand hiervan wordt bepaald hoe we omgaan met de vervanging DCA's
A221103 DCA3 - Raadhuisplein / Achterdoelen	25-02-2012	32.500	0	32.500	0	32.500	nee	nee	Voor de DCA's wordt in 2018 een beheerplan geschreven, aan de hand hiervan wordt bepaald hoe we omgaan met de vervanging DCA's
A221106 DCA6 - Brouwerstraat / Telefoonweg	25-02-2012	32.500	0	32.500	0	32.500	nee	nee	Voor de DCA's wordt in 2018 een beheerplan geschreven, aan de hand hiervan wordt bepaald hoe we omgaan met de vervanging DCA's
A221107 DCA7 - Maandereng	25-02-2012	32.500	0	32.500	0	32.500	nee	nee	Voor de DCA's wordt in 2018 een beheerplan geschreven, aan de hand hiervan wordt bepaald hoe we omgaan met de vervanging DCA's
A230003 Herinrichting Marktplein	09-03-2017	1.700.000	321.947	1.378.053	1.378.053	0	nee	nee	Afronding in 2018.

A230004 Vergroening en herinr Kuiperplein	26-04-2017	825.000	3.325	821.676	821.676	0	nee	nee	Afronding in 2018.
A230005 Herinr Grotestraat/Maandereind	03-05-2017	1.300.000	19.905	1.280.095	1.280.095	0	nee	nee	Afronding in 2018.
A230006 Voorbereidingskst herinr Kuiperplein	08-08-2017	125.000	137.584	-12.584	-12.584	0	nee	nee	Afronding in 2018.
A230007 Kuiperplein-tijdelijke markt	21-11-2017	150.000	50.783	99.217	99.217	0	nee	nee	Afronding in 2018.
A241101 Oranjelaan 7 - Verbouwing	23-07-2012	100.000	110.350	-10.350	0	-10.350	ja	ja	Voorbereiding is afgerond. Project wacht op nadere besluitvorming. Dit (voorbereidings)krediet kan worden afgesloten.
A241438 Prins Bernardlaan 30, Bouwkst.uitbr.	08-10-2014	1.788.177	1.788.177	0	0	0	ja	ja	Afrekening met school eind 2017 plaatsgevonden
A241439 Marnix, 1e inrichting	08-10-2014	160.182	160.182	0	0	0	ja	ja	Gerealiseerd
A241440 Kerkweg 19, renovatie gebouw	13-11-2015	450.000	346.479	103.521	103.521	0	ja	nee	De eindafrekening moet nog afgerond worden. Er ligt nog een dispuut tussen gemeente en schoolbestuur over het eindresultaat (genormeerde capaciteit).
A241444 Voorbereidingskrediet Maandereng	05-02-2016	75.000	137.798	-62.798	3.300.000	-3.362.798	nee	nee	Hangt samen met inv.krediet bouwkosten Maandereng (€2,9mln). Start real 2018
A241447 Al Amana, uitbr 1e inr	30-03-2017	71.895	133.547	-61.652	0	-61.652	nee	nee	Uitzoeken waar overschrijding vandaan komt, collegebesluit ontbreekt deels.
A241448 Vester College 1e inr	30-03-2017	13.910	13.910	0	0	0	nee	ja	Gerealiseerd
A241449 Lodenstein College 1e inrichting	30-03-2017	70.248	70.249	-1	0	-1	nee	ja	Gerealiseerd
A241450 Lodenstein uitbreiding	20-04-2017	307.050	307.050	0	0	0	nee	ja	Gerealiseerd
A241451 Lodenstein aanpassing gebouw	20-04-2017	70.000	2.989	67.011	0	67.011	nee	nee	
A241452 Paasbergschool extra lokaal	20-04-2017	60.000	60.000	0	0	0	nee	ja	Gerealiseerd
A241453 Al Almana uitbr. 1e inrichting	27-11-2017	70.994	0	70.994	70.994	0	nee	nee	Wordt in januari 2018 beschikt.
A243069 SmdB De Kraats bouw	27-11-2017	2.846.580	0	2.846.580	0	2.846.580	nee	nee	
A243070 SmdB De Kraats 1e inrichting	27-11-2017	54.158	0	54.158	54.158	0	nee	nee	Wordt in januari 2018 beschikt.
A244048 SmdB Ruitenbeek bouw	27-11-2017	1.410.750	0	1.410.750	1.410.750	0	nee	nee	
A246029 Schoolstraat 1 bouwkosten	19-09-2014	2.031.005	95.410	1.935.595	1.935.595	0	ja	nee	
A246032 Schoolstraat 1 grondkosten	31-12-2015	412.500	409.303	3.197	0	3.197	ja	ja	
A246033 Calvijnsschool 1e inrichting	27-11-2017	46.080	0	46.080	46.080	0	nee	nee	Wordt in januari 2018 beschikt.
A381105 Sporthal Kenniscampus -Grond	13-11-2015	1.500.000	1.503.793	-3.793	0	-3.793	ja	nee	Tezamen met A381106 de topsporthal, project krediet eind Q3 2018 sluiten

A381106 Sporthal Kenniscampus -Opstallen	13-11-2015	7.100.000	1.773.412	5.326.588	5.326.588	0	ja	nee	Wordt in Q2 2018 opgeleverd, krediet eind Q3 2018 sluiten
A381107 Sporthal Kenniscampus -Inrichting	13-11-2015	400.000	81.505	318.495	318.495	0	ja	nee	Wordt medio 2018 opgeleverd.
A381108 Gymzaal Kerkweg/Blotenbergl1, invent	09-12-2016	70.000	58.864	11.136	11.136	0	nee	nee	Derde kwartaal 2018 project klaar.
A381109 Gymz Kerkweg/Blotenbergl1, speelplein	09-12-2016	30.000	30.000	0	0	0	nee	ja	Is klaar.
A381110 Gymz Essenburg, basketbalveld	09-12-2016	150.000	7.410	142.590	142.590	0	nee	nee	Derde kwartaal 2018 project klaar.
A388001 MFA Otterlo - sport inrichting	20-09-2016	65.000	0	65.000	65.000	0	nee	nee	Er zit vertraging op het bestemmingsplan + bouwplan.
A391101 Peppelensteeg - 2e korfbalv. - topl.	18-01-2008	120.000	0	120.000	0	120.000	nee	nee	Gaat in 2018 spelen, mogelijk sporthal ipv kunstgras; dan komt gewijzigd kredietvoorstel. Nog geen besluitvorming, dus open laten.
A391115 Mixed Hockeyclub (invest.subs)	24-01-2017	400.000	396.000	4.000	0	4.000	nee	ja	Afgerond in 2017.
A398103 Otterlo - Verplaatsing sportpark	03-01-2011	1.525.703	1.517.800	7.903	0	7.903	ja	ja	
A541005 Begraafplaats Ede asfaltpaden	20-09-2016	0	0	0	0	0	nee	ja	Betrof onderhoud, geen investering
A541006 Natuurbegraven Ede	07-12-2016	72.600	86.276	-13.676	0	-13.676	nee	Ja	Hogere kapitaallasten worden gedekt uit product begraven
A580001 Nwe ondergrondse restafvalcontainers	07-12-2016	1.506.000	1.232.676	273.324	273.324	0	nee	nee	Afronding in 2018.
A580002 Vervanging bestaande inworpszuilen	07-12-2016	485.000	49.190	435.810	435.810	0	nee	nee	Afronding in 2018.
A580003 Uitbreiding PMD containers	07-12-2016	1.022.000	950.684	71.316	71.316	0	nee	nee	Afronding in 2018.
A580004 Verv minicontainers restafval	07-12-2016	1.050.000	1.315.674	-265.674	-265.674	0	nee	nee	Afronding in 2018.
A580005 Maatwerk tbv hoogbouw/appartementen	07-12-2016	464.000	246.521	217.479	217.479	0	nee	nee	Afronding in 2018.
A590104 Grondstromen	31-12-2005	0	72.224	-72.224	0	-72.224	ja	nee	Onduidelijk of er nog factuur komt. Wordt in 2018 gesloten
A594100 Westzoom - Haverkamp	15-03-2012	0	475	-475	-475	0	ja	nee	Werken voor derden, bekijken wat nog verrekend moet worden
A594101 Westzoom - Zandscheer	15-03-2012	0	24.204	-24.204	-24.204	0	ja	nee	Werken voor derden, bekijken wat nog verrekend moet worden
A620003 Gemeentelijk landschapsbeh.2016-2019	07-04-2016	70.000	83.717	-13.717	120.000	-133.717	nee	nee	Loopt mee met subsidie van provincie. Komt ook meer subsidie
A620004 Herstel cultuurhistorische elementen	28-06-2016	37.750	26.272	11.478	11.478	0	nee	nee	Project is lopende
A620106 Uit Maatregel Beheerplan Natuur 2000	01-01-2015	25.000	0	25.000	0	25.000	ja	nee	Zou in zomer 2017 een besluit komen en dan uitvoer. Is niet gebeurd - budgethouder vanwege prive omstandigheden iet bereikbaar. Daarom nog niet sluiten

A621002 Landgoed Kernhem, Slijkruikgebied	10-03-2016	80.000	98.348	-18.348	50.000	-68.348	nee	nee	Overschrijding is niet verklaarbaar op dit moment. Budgethouder is langdurig afwezig
A624100 Goudsberg - Recreatief attractiepunt	31-12-2013	125.000	125.000	0	0	0	ja	nee	Afstemmen met projectleider of klaar is. Langere tijd afwezig. Wordt in 2018 helder
A628101 RWZI Otterlo	05-11-2014	188.403	187.765	638	0	638	ja	ja	moet afgesloten worden
A631035 Frisokazerne - Afronding herontw.	31-12-2015	125.000	124.227	773	0	773	ja	ja	Afsluiten krediet
A631039 Gymz Essenburg, opknappen gymlokaal	09-12-2016	370.000	13.814	356.186	356.186	0	nee	nee	
A638003 Pompgebouw RWZI	26-01-2016	0	638	-638	0	-638	nee	ja	moet afgesloten worden
A671001 KennisAs Bakens	18-08-2016	150.000	0	150.000	150.000	0	nee	nee	Investerings ihkv KennisAs
A671002 KennisAs Parklaan	18-08-2016	2.300.000	0	2.300.000	2.300.000	0	nee	nee	Investerings ihkv KennisAs
A671003 KennisAs Short Stay	18-08-2016	250.000	0	250.000	250.000	0	nee	nee	Investerings ihkv KennisAs
A681003 Verbouwing Kuiperplein 31	14-12-2016	200.000	53.308	146.692	0	146.692	nee	nee	Project in on hold gezet. Er wordt een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd (dit onderzoek wordt NIET betaald vanuit dit krediet). Daarom geen prognose wanneer uitgaven te verwachten.
A681004 Woonwagen Valkenberg 1 Kernhem	22-02-2017	110.000	116.611	-6.611	0	-6.611	nee	ja	Woonwagen is geleverd en voldaan. Kan worden afgesloten.
A681005 Revitalisering zwembad De Peppel	13-04-2017	3.600.000	110.510	3.489.490	3.489.490	0	nee	nee	Wordt in Q2 2019 opgeleverd, krediet eind 2019 te sluiten
A681006 SPP Hoekelum - kunstgrasveld toplaag	27-06-2017	250.000	195.270	54.730	54.730	0	nee	nee	Tezamen met krediet A681007 een geheel kunstgrasveld. In Q1 2018 vindt de laatste facturatie plaats. Momenteel worden de laatste werkzaamheden uitgevoerd. In q1 2018 wordt project volledig afgerond.
A681007 SPP Hoekelum - kunstgr onderbouw	27-06-2017	200.000	200.000	0	0	0	nee	nee	Tezamen met krediet A681006 een geheel kunstgrasveld. In Q1 2018 vindt de laatste facturatie plaats. Momenteel worden de laatste werkzaamheden uitgevoerd. In q1 2018 wordt project volledig afgerond.
A681008 Sanitair renovatie bouwdeel A	27-06-2017	185.000	52.331	132.669	132.669	0	nee	nee	Afronding 2018. Nog onduidelijkheid over 1e / 2e termijn. Zie concept-memo ML.
A681009 Aankoop grond inz Gebouw 27	01-09-2017	193.000	193.000	0	0	0	nee	ja	Hoort bij A681011; afsluiten omdat het alleen grond betreft.
A681010 Aankoop opstal Gebouw 27	01-09-2017	57.000	57.178	-178	0	-178	nee	nee	Hoort bij A681011; oplevering in 2018, daarom nog niet afsluiten.

A681011 Restauratie Gebouw 27	01-09-2017	614.000	46.133	567.867	567.867	0	nee	nee	Vindt in 2018 plaats. Oplevering Q2 2018, sluiten krediet rond Q2 2019 (ivm garantietermijn). Ten behoeve van de restauratie is subsidie verleend aan de gemeente Ede.
A681012 Buitenruimte Gebouw 27	01-09-2017	60.500	757	59.744	59.744	0	nee	nee	Vindt in 2018 plaats. Oplevering Q2 2018, sluiten krediet rond Q2 2019 (ivm garantietermijn). Ten behoeve van de restauratie is subsidie verleend aan de gemeente Ede.
A681017 Woonwagen Dirkeweideweg 12	27-11-2017	100.000	356	99.644	99.644	0	nee	nee	Woonwagen is besteld, wordt in 2018 geleverd.
A685001 SPP Harskamp - kunstgrasveld top laag	27-06-2017	250.000	169.603	80.397	80.397	0	nee	nee	Tezamen met krediet A685002 een geheel kunstgrasveld. In Q1 2018 vindt de laatste facturatie plaats. Momenteel worden de laatste werkzaamheden uitgevoerd. In q1 2018 wordt project volledig afgerond.
A685002 SPP Harskamp - kunstgr onderbouw	27-06-2017	200.000	200.000	0	0	0	nee	nee	Tezamen met krediet A685001 een geheel kunstgrasveld. In Q1 2018 vindt de laatste facturatie plaats. Momenteel worden de laatste werkzaamheden uitgevoerd. In q1 2018 wordt project volledig afgerond.
A688001 MFA Otterlo - grondverwerving	20-09-2016	576.000	1.820	574.180	574.180	0	nee	nee	Grond is nog niet overgedragen. Afhankelijk van bestemmingsplan wanneer overdracht plaats vindt.
A688002 MFA Otterlo - opstallen	20-09-2016	3.431.445	70.491	3.360.955	3.360.955	0	nee	nee	Zolang geen overdracht grond, kan VG niet bouwen. Planvorming loopt 2018/2019.
A688004 Grond sportpark Otterlo	20-06-2017	1.333.982	1.333.982	0	0	0	nee	ja	
A688005 Kunstgras sportpark Otterlo	20-06-2017	220.000	218.084	1.916	0	1.916	nee	ja	
A688006 Grondcompensatie sportpark Otterlo	27-06-2017	275.926	222.000	53.926	0	53.926	nee	ja	Afwaardering activa naar marktwaarde bij afsluiten
A750000 R&T Mountainbike paden	27-07-2017	150.000	0	150.000	150.000	0	nee	nee	
A900540 FV - OLT-Algemeen/participatieproces	01-08-2013	0	92.525	-92.525	-92.525	0	ja	nee	afwikkeling via reserve cofinanciering
A900542 FV - OLT-Groenrestauratie	19-11-2015	0	0	0	0	0	ja	ja	
A900543 FV - OLT-Theaterfaciliteiten	19-11-2015	0	0	0	0	0	ja	ja	
A991123 Meubilair verbouwing 2016	10-03-2016	215.000	333.388	-118.388	0	-118.388	nee	ja	
A991124 Plaatsen extra paslezers	11-07-2016	30.000	17.541	12.459	0	12.459	nee	nee	
A991125 Camerabewakingssysteem	11-07-2016	165.000	38.122	126.878	126.878	0	nee	nee	Verbouwing Burgerzaken
A991126 Bouwkundige aanpassing Raadhuis D0	11-07-2016	251.000	337.545	-86.545	0	-86.545	nee	nee	Verbouwing Burgerzaken
A991127 Inrichting o.a. balies Raadhuis D0	11-07-2016	232.000	6.186	225.814	225.814	0	nee	nee	Verbouwing Burgerzaken
A991128 Verbouwing Doelen A0 bouw	09-02-2017	145.000	102.023	42.977	0	42.977	nee	ja	

A991129 Verbouwing Doelen A0 installaties	09-02-2017	85.000	77.386	7.614	0	7.614	nee	ja	
A991130 Verbouwing Doelen A0 meubilair	09-02-2017	145.000	107.052	37.948	0	37.948	nee	ja	
A991131 Aanpassing Aula Ede	20-06-2017	363.000	5.963	357.037	357.037	0	nee	Nee	Gesprekken met belanghebbenden lopen nog
A991132 Upgrade werkkamer burgemeester	26-07-2017	12.000	6.255	5.745	0	5.745	nee	ja	
A991133 Verbouwing Raadhuis A304 (Raad)	26-07-2017	25.000	8.972	16.028	16.028	0	nee	nee	Verlichtinginstallatie moet nog worden afgewerkt.
A991134 Meubilair Raadhuis A304 (Raad)	26-07-2017	25.000	26.602	-1.602	0	-1.602	nee	ja	Gezien bedrag geen toelichting
A991135 Aanp bouw installaties Raadhuis D0	02-11-2017	215.000	10.682	204.318	204.318	0	nee	nee	Verbouwing Burgerzaken
A991136 ICT aanpassing Raadhuis D0	02-11-2017	82.000	26.234	55.766	55.766	0	nee	nee	ICT-deel verbouwing burgerzaken. Q1 afronden.
A991137 Koeling servers en verlichting Werf	21-11-2017	45.000	9.824	35.176	35.176	0	nee	nee	
A991138 Luchtbehandeling archief Raadhuis	21-11-2017	20.000	0	20.000	20.000	0	nee	nee	
A991139 Klimaatinstallatie KCC Doelen A3	21-11-2017	15.000	8.297	6.703	6.703	0	nee	nee	
A991200 Kantoormeubilair - vervanging	30-11-2015	95.000	79.288	15.712	0	15.712	ja	ja	
A992102 Postregistratie	30-11-2014	400.000	322.957	77.043	0	77.043	ja	ja	
A992108 Beveiliging	30-11-2014	28.000	19.525	8.475	0	8.475	ja	ja	
A992113 Actieve netwerkcomponenten	29-10-2009	412.000	248.967	163.033	0	163.033	ja	ja	
A992167 GBI beheerssoftware Groen en Wegen	01-01-2015	64.000	0	64.000	0	64.000	ja	ja	Voor ICT gerelateerde projecten dient eerst een business-case te zijn; vervolgens loopt krediet via BIAS
A992170 ISA4ALL	20-01-2015	30.000	47.702	-17.702	0	-17.702	ja	ja	
A992182 DG Dialog Topogr.Wordt DG Dialog BGT	20-01-2015	62.000	0	62.000	0	62.000	ja	ja	Voor ICT gerelateerde projecten dient eerst een business-case te zijn; vervolgens loopt krediet via BIAS
A992194 Trobit Uitvaartsuite	20-01-2015	25.000	0	25.000	0	25.000	ja	ja	Voor ICT gerelateerde projecten dient eerst een business-case te zijn; vervolgens loopt krediet via BIAS
A992257 Kop van het Proces fase 2 (3D)	12-11-2015	119.670	82.811	36.859	0	36.859	ja	ja	
A992258 Optimalisatie BUR+koppeling (3D)	12-11-2015	29.000	1.480	27.520	0	27.520	ja	ja	
A992259 Invoering DMS (3D)	12-11-2015	93.500	3.900	89.600	0	89.600	ja	ja	
A992260 Impl.datacenterapparatuur - Fase 1	11-12-2015	403.000	329.883	73.117	0	73.117	ja	ja	
A992261 Platform Exchange-migratie Ede	30-11-2015	100.000	31.791	68.209	0	68.209	ja	ja	
A992262 Inrichten Stretched Datacenter	30-11-2015	343.000	589.627	-246.627	0	-246.627	ja	ja	Roadmap

A992263 Upgrade VDI-desktopomgeving Ede	30-11-2015	156.000	169.604	-13.604	0	-13.604	ja	ja	Roadmap
A992264 Implementatie XenMobile	11-12-2015	26.000	87.777	-61.777	0	-61.777	ja	ja	Scope-uitbreiding
A992265 Back-up strategie ontwikkelen	11-12-2015	200.000	508.666	-308.666	0	-308.666	ja	ja	Roadmap
A992266 Upgrade Linux-servers	11-12-2015	30.000	0	30.000	0	30.000	ja	ja	
A992267 Upgrade Servicedesk-applicatie	11-12-2015	50.000	45.144	4.856	0	4.856	ja	ja	
A992270 Platform Exchange-migratie OddV	03-12-2015	30.000	21.831	8.169	0	8.169	ja	ja	
A992272 Vervangen bouwdeelswitches	05-02-2016	100.000	88.715	11.285	0	11.285	nee	ja	
A992276 Wet datalekken/besch.per.gegevens	18-08-2016	100.000	14.015	85.985	0	85.985	nee	ja	
A992277 Intranet aanschaf en implementatie	18-08-2016	200.000	56.902	143.098	143.098	0	nee	nee	Livegang intranet jan/feb 18.
A992278 CRM software	18-08-2016	45.000	14.853	30.147	30.147	0	nee	nee	Afronding ca. april 2018
A992279 Vervanging thin clients;1ste trache	30-08-2016	333.000	351.984	-18.984	0	-18.984	nee	ja	Meer devices aangeschaft dan verwacht.
A992280 2016-0094 Vast-mobiel migratie	08-11-2016	255.000	239.196	15.804	0	15.804	nee	ja	
A992281 2016-0114 Updaten AntwoordPlus	14-11-2016	175.051	176.336	-1.285	0	-1.285	nee	ja	Afwijking binnen marge.
A992282 Verbouwing Doelen A0 ICT	09-02-2017	45.000	19.051	25.949	0	25.949	nee	ja	
A992283 Beveiligde email en DROP	03-03-2017	200.000	23.400	176.600	0	176.600	nee	ja	
A992284 RO beheer	03-05-2017	47.500	5.590	41.910	0	41.910	nee	ja	
A992285 Optimalisatie financiële waardeketen	04-05-2017	100.000	41.724	58.276	58.276	0	nee	nee	
A992286 GBA & KvK koppeling en FinBox	04-05-2017	24.500	0	24.500	0	24.500	nee	ja	
A992287 Private Cloud sharefile	02-06-2017	75.000	22.406	52.594	52.594	0	nee	nee	Afronding in 1e kwartaal 2018.
A992288 2016-0261 vervanging WiFi-structuur	02-06-2017	120.000	108.862	11.138	0	11.138	nee	ja	
A992289 2016-0070 Zaakgericht werken	20-06-2017	575.000	122.291	452.709	452.709	0	nee	nee	Afronding in 4e kwartaal 2018.
A992290 Toestel geavanceerd 2017	18-07-2017	360.000	379.909	-19.909	0	-19.909	nee	ja	Meer toestellen aangeschaft dan verwacht.
A992291 Toestel eenvoudig 2017	12-07-2017	65.000	66.743	-1.743	0	-1.743	nee	ja	Afwijking binnen marge.
A992292 2017-0084 Verbouw raadzaal A304 ICT	25-07-2017	40.000	58.899	-18.899	0	-18.899	nee	ja	
A992293 Digibord werkkamer burgemeester	26-07-2017	10.000	6.254	3.746	0	3.746	nee	ja	
A992294 2017-0097 Hardware OTAP	26-07-2017	152.000	178.097	-26.097	0	-26.097	nee	ja	

A992295 E-HRM	05-12-2017	300.000	57.735	242.265	242.265	0	nee	nee	Per 1.1.2019 moet het nieuwe eHRM live zijn.
A992296 2017-2020 Verv Toegangbeheersyst.	05-09-2017	250.000	28.000	222.000	222.000	0	nee	nee	
A992297 2016-0301 Online Positionering OPEN	05-09-2017	200.000	17.760	182.240	182.240	0	nee	nee	
A992298 2017-0088 Nagios Enterprise	14-09-2017	50.000	33.132	16.868	0	16.868	nee	ja	
A992299 2016-0318 Beveiliging mobile devices	27-09-2017	145.000	5.774	139.226	139.226	0	nee	nee	
A992300 Beeldschermen Wijkposten	02-10-2017	120.000	125.107	-5.107	0	-5.107	nee	ja	Afgerond, iets duurder dan verwacht. Dekking komt uit wijkregie-algemeen
A993104 Bedrijfsauto's L&V 2016	12-04-2016	432.899	510.455	-77.556	0	-77.556	nee	ja	Plan voor het wagenpark uit 2016 zijn aangeschaft
A993105 Bedrijfsauto's L&V 2017	20-02-2017	520.787	111.504	409.283	374.697	34.586	nee	nee	Deel van de wagens uit het plan voor 2017 moeten nog aangeschaft worden
A993106 Bedrijfsauto's L&V 2018	20-02-2017	334.540	0	334.540	334.540	0	nee	nee	Uitvoeringsjaar nog niet begonnen
A993107 Bedrijfsauto's L&V 2019	20-02-2017	241.458	0	241.458	241.458	0	nee	nee	Uitvoeringsjaar nog niet begonnen
A993108 Bedrijfsauto's L&V 2020	20-02-2017	89.132	0	89.132	89.132	0	nee	nee	Uitvoeringsjaar nog niet begonnen
A993109 Laadpaalinfrastuctuur Werf	03-03-2017	45.000	44.561	439	0	439	nee	Ja	Project uitgevoerd
A540001 Meubilair begraafplaatsen	19-12-2017	265.500	0	265.500	0	265.500	nee	Nee	Aanschaf meubilair op jaargrens gebeurd, deel in 2017 binnen gekomen deel 2018
A210121 Verv Verkeerregelininstallaties 17	31-12-2017	255.000	79.682	175.318	0	175.318	nee	Nee	Uitvoering op basis van plan in 2017 en 2018
		93.825.802	33.989.986	59.835.815	56.835.839	2.999.976			

Bijlage 5 - Overzicht van opgenomen geldleningen

Lening Nummer	Relatie	Oorspronkelijke Hoofdsom	Einde Looptijd	Rente %	Restant hoofdsom op begindatum	Som stortingen in periode	Som aflossingen in periode	Som rentebetragten in periode	Restant hoofdsom op einddatum	Bedragen x € 1.000	
										Som boekrente in periode	
108	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	2.722.681	2017	1,895	191.119	0	191.119	3.622	0	362	
109	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	2.813.437	2032	3	1.851.551	0	91.857	55.547	1.759.694	53.587	
111	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	5.694.942	2042	2,71	4.551.387	0	122.832	123.343	4.428.555	121.678	
112	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	968.821	2032	2,27	611.870	0	32.144	13.889	579.725	13.829	
113	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	11.344.505	2018	4,175	1.514.615	0	741.822	63.235	772.793	36.652	
126	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	1.790.765	2045	3,865	1.508.063	0	29.094	58.287	1.478.969	57.350	
127	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	729.474	2045	3,865	614.315	0	11.852	23.743	602.463	23.362	
128	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	374.369	2045	1,19	307.099	0	8.930	3.654	298.170	3.566	
129	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	1.652.474	2045	3,865	1.391.604	0	26.848	53.785	1.364.756	52.921	
130	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	1.361.341	2045	4,615	1.155.096	0	19.742	53.308	1.135.354	52.852	
131	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	3.718.634	2045	4,615	3.155.258	0	53.928	145.615	3.101.330	144.371	
136	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	6.207.713	2045	4,17	5.203.982	0	95.601	217.006	5.108.381	216.342	
137	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	7.437.458	2030	4,46	4.685.921	0	248.196	208.992	4.437.725	207.147	
138	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	7.739.222	2030	4,46	4.872.641	0	258.086	217.320	4.614.556	214.474	
139	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	2.364.195	2035	4,14	1.691.881	0	60.310	70.044	1.631.570	69.427	
140	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	4.546.878	2035	3,67	3.169.809	0	118.297	116.332	3.051.513	115.259	
141	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	943.863	2025	4,07	445.937	0	42.017	18.150	403.920	17.727	
142	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	4.680.743	2025	3,45	2.128.938	0	205.747	73.448	1.923.191	71.694	
143	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	5.065.549	2046	4,998	4.373.931	0	65.857	218.609	4.308.074	218.216	
144	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	3.966.039	2046	4,998	3.423.028	0	51.539	171.083	3.371.489	170.875	
147	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	6.806.703	2024	5,15	3.149.392	0	328.045	162.194	2.821.347	153.747	
148	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	6.806.703	2039	5,995	5.564.840	0	118.487	333.612	5.446.354	332.113	
150	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	6.720.031	2020	5,46	1.966.321	0	453.102	107.361	1.513.219	99.664	
151	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	6.806.703	2031	3,835	3.781.502	0	252.100	145.021	3.529.402	138.602	
152	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	5.241.162	2026	3,725	2.842.477	0	239.788	105.882	2.602.689	101.788	
153	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	6.000.000	2027	2,5	2.640.000	0	240.000	66.000	2.400.000	63.150	
154	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	12.000.000	2027	4,88	7.031.753	0	498.069	343.150	6.533.684	337.681	
156	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	9.400.000	2029	4,585	4.888.000	0	376.000	224.115	4.512.000	207.877	
157	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	5.000.000	2028	5	3.144.347	0	197.545	157.217	2.946.802	155.891	
158	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	4.100.000	2019	4,71	1.060.467	0	337.350	49.948	723.117	35.699	
159	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	10.400.000	2029	4,395	5.408.000	0	416.000	237.682	4.992.000	222.905	
160	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	22.000.000	2030	3,915	14.825.383	0	815.226	580.414	14.010.157	558.553	
161	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	11.000.000	2031	4,495	7.965.548	0	383.396	358.051	7.582.152	348.986	
162	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	15.000.000	2032	4,63	11.408.988	0	496.929	528.236	10.912.059	511.910	
163	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	15.000.000	2033	5,074	12.021.455	0	462.226	609.969	11.559.229	597.246	
165	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	60.000.000	2021	3,75	60.000.000	0	0	2.250.000	60.000.000	2.249.949	
166	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	7.900.000	2042	4,06	6.846.667	0	263.333	277.975	6.583.333	267.699	
171	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	643.852	2043	2,695	600.047	0	15.396	16.171	584.651	15.964	
172	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	25.000.000	2019	1,395	25.000.000	0	0	348.750	25.000.000	348.750	
100059	NED. WATERSCHAPSBANK DNB VERPANDING	27.226.813	2017	1,88	1.927.410	0	1.927.410	36.235	0	9.059	
100060	NEDERLANDSE WATERSCHAPSBANK N.V.	2.082.851	2020	0,56	524.853	0	130.116	2.939	394.736	2.332	
250026	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	6.806.703	2018	4,67	915.483	0	447.297	42.753	468.186	42.753	
250027	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	10.928.871	2019	4,55	2.223.444	0	708.426	101.167	1.515.018	85.050	
250028	N.V. BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN	5.445.363	2046	4,85	4.710.216	0	72.742	228.445	4.637.475	226.388	
Totaal		364.438.858			237.294.635	0	11.654.799	9.222.299	225.639.837	8.975.444	

Bijlage 6 - Toelichting paragraaf Weerstandsvermogen

Toelichting werkwijze systematiek risico's

In iedere programmabegroting en -rekening wordt een inventarisatie gedaan van de bestaande risico's. Dit gebeurt op basis van de risico's in de database van ons risicomanagementpakket Naris. De risicoprofielen worden bij elk P&C instrument geactualiseerd.

Om wildgroei te voorkomen worden alleen risico's met een financieel impact groter dan € 100.000 meegenomen in het risicoprofiel. Op dit moment kent het profiel circa 260 risico's.

De kansinschatting van de risico's gebeurt op basis van onderstaande tabel. De kansklasse-indeling in deze tabel is opgesteld in overleg met adviseurs van Naris. Gekeken wordt hoe vaak een gebeurtenis zich naar verwachting voordoet, dit wordt gekoppeld aan het bijbehorende percentage.

Voorbeeld 1:

Een risico komt naar verwachting 1 keer per 2 jaar voor. Dit betekent dat de kans dat dit risico zich voordoet 50% is.

Voorbeeld 2:

Een risico komt naar verwachting 1 keer per 5 jaar voor. Dit betekent dat de kans dat dit risico zich voordoet 30% is.

Klasse nummer	Minimaal		Maximaal		Omschrijving
1	0	%	10	%	<1 keer per 10 jaar
2	10	%	30	%	1 keer per 5 - 10 jaar
3	30	%	50	%	1 keer per 2 - 5 jaar
4	50	%	70	%	1 keer per 1 - 2 jaar
5	70	%	100	%	>1 keer per jaar

Nadat alle risico's zijn geactualiseerd en de database compleet is voert Naris een statistische toets uit (de Monte Carlo simulatie) om, met een zekerheidspercentage van 90%, tot de benodigde weerstandscapaciteit te komen.

Definities kengetallen

Netto schuldquote

Dit kengetal geeft de verhouding tussen het vreemd vermogen en het eigen vermogen weer en geeft daarmee inzicht in het niveau van de schuldenlast.

De VNG heeft richtlijnen aangegeven voor dit kengetal; als de schulden van de gemeenten lager zijn dan het eigen vermogen (schuldquote is minder dan 100%) dan wordt dit als voldoende beschouwd, is de schuldquote hoger dan 130% dan wordt dit als onvoldoende gezien. De netto gecorrigeerde schuldquote houdt rekening met de door de gemeente doorgeleende gelden aan derden.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio laat de verhouding tussen het eigen vermogen en het totale vermogen zien en geeft daarmee aan of de gemeente aan haar financiële verplichtingen kan voldoen. Hoe hoger de ratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. De VNG heeft aangegeven dat een solvabiliteitsratio van minder dan 20% als onvoldoende wordt beschouwd, en een percentage van meer dan 30% als voldoende.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal structurele exploitatieruimte toont welke structurele ruimte de gemeente heeft om haar eigen lasten te dragen. Het is een maatstaf voor het verschil tussen de structurele baten en structurele lasten van de gemeente. De bepaling gebeurt door het saldo van de structurele baten en lasten te delen door de totale baten en dit uit te drukken in een percentage. Een negatieve waarde van dit kengetal geeft dat er meer structurele lasten dan baten zijn, vice versa voor een positieve waarde. In de begroting van de gemeente Ede wordt als streefwaarde een neutrale waarde van dit kengetal nagestreefd (exclusief reservemutaties).

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft aan hoe groot de grondpositie (de boekwaarde van de grond) is ten opzichte van de totale jaarlijkse baten van de gemeente. Hoe lager deze ratio is hoe minder risico de gemeente loopt omtrent negatieve waardeontwikkeling van de grondpositie.

Deze boekwaarde van gronden in bezit zegt nog niets over de relatie tussen vraag en aanbod. Dit vraagt dan ook om meer uitleg dan naar voren komt uit een kengetal. Zie hiervoor de paragraaf Grondbeleid en het MPG.

Belastingcapaciteit

Het kengetal belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de belastingdruk van deze gemeente zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. Als deze ratio zich onder de 100% bevindt is de belastingdruk lager dan gemiddeld, ligt deze erboven dan is de belastingdruk hoger dan gemiddeld.

Het bestaande beleid ziet belastingcapaciteit niet als sturingsmechanisme. Met uitzondering van inflatiecorrectie kan deze niet worden aangepast binnen de huidige afspraken. In extreme gevallen kan hierop een uitzondering worden gemaakt. In het geval van een daling van het weerstandsvermogen onder de norm mag het college verhoging van de lokale lasten opnemen in zijn verbeterplan. Conform de uitgangspunten in de nota Lokale Heffingen gaat een verhoging van de OZB gepaard met vooraf een discussie 'oud voor nieuw' en kostendekkendheid van de tarieven.

Bijlage 7 - Overzicht (Depla)beleidsindicatoren

Gemeenten moeten vanaf 2017 in de begroting en de programmaverantwoording de effecten van beleid toelichten aan de hand van een vaste set beleidsindicatoren. De bron van de gepresenteerde set beleidsindicatoren vindt u op de website Waarstaatjegemeente.nl. Deze website biedt de mogelijkheid om de indicatoren te vergelijken met andere gemeenten of groepen van gemeenten. Om praktische redenen heeft het Rijk geen meetdatum voor de beleidsindicatoren voorgeschreven. Gemeenten dienen bij het maken van de begroting en de programmaverantwoording de meest actuele cijfers van de website te gebruiken. Deze indicatoren zijn ook wel bekend onder de naam 'Depla-indicatoren'.

Een deel van de indicatoren is opgenomen in de programma's. In onderstaande tabel is per taakveld aangegeven met welk programma de indicatoren een relatie hebben. De indicatoren onder het kopje Bestuur en Organisatie zijn ontleend aan de eigen gemeentelijke gegevens.

Indicator	Eenheid	Periode	Waarde
1. Veiligheid (programma 6)			
Verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12-17 jaar	aantal per 10.000 inw 12-17jr	2016	67
Hardekern jongeren	per 10.000 inw 12-14jr	2014	1,6
Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2016	2,3
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2016	4,7
Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2016	4,2
Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2016	4,8
2. Verkeer en vervoer (programma 4)			
Ziekenhuisopname nav verkeersongeval met motorvoertuig	%	2015	9
Ziekenhuisopname nav vervoersongeval met fietser	%	2015	9
3. Economie (programma 4)			
Functiemenging	%	2016	53,7
Vestigingen	per 1.000 inw 15-64jr	2016	140,3
4. Onderwijs (programma 2)			
Absoluut verzuim	per 1.000 inw. 5-18 jr	2016	1,48
Relatief verzuim	per 1.000 inw. 5-18 jr	2016	14,4
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %	%	2014	1,4
5. Sport, cultuur en recreatie (programma 1)			
% Niet-sporters	%	2016	47,6
6. Sociaal domein (programma 3)			
Banen	per 1.000 inw 15-64jr	2016	774,2
Jongeren met delict voor rechter	%	2015	1,56
Netto arbeidsparticipatie	%	2016	66,5
% Kinderen in armoede	%	2015	4,43
% Jeugdwerkloosheid	%	2015	0,83
Bijstandsuitkeringen	per 1.000 inw 18jr eo	2017	29,5
Aantal re-integratievoorzieningen	per 1.000 inw 15-65jr	2017	32,3
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2017	7,8
Jongeren met jeugdreclassering	%	2017	0,3
Jongeren met jeugdbescherming	%	2016	1
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	per 1.000 inw	2017	48
7. Volksgezondheid en milieu (programma 5)			
Fijn huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2015	201
Hernieuwbare elektriciteit	%	2016	2,8
8. Vhrosv			
Gemiddelde WOZ-waarde woningen	dzd euro	2017	234
Nieuwbouw woningen	aantal per 1.000 woningen	2014	10,6
Demografische druk	%	2017	74,7
Woonlasten éénpersoonshuishouden	euro	2017	629
Woonlasten meerpersoonshuishouden	euro	2017	676

www.waarstaatjegemeente.nl
maandag 22 januari 2018

Bijlage 8 - MPG 2018